F.Kuperis

PASKUTINIS MOHIKANAS

NUOTYKIŲ ROMANAS 1 DALIS

Fenimoras Kuperis

PASKUTINIS MOHIKANAS

Nuotykių romanas
Pirmoji knyga

KNYGA
Vilnius
1991

F.Kuperis
PASKUTINIS MOHIKANAS
Romanas

Trečiasis leidimas
Pirmasis 1923

Vertė
K.Vairas-Račkauskas

Dailininkas
V.Neimantas

F.Kuperis
PASKUTINIS MOHIKANAS: Nuotykių romanas. -V.: Knyga, 1991. - 171 p. /Serija "Diližanas"/. - I Knyga

ISBN 5-89942-386-2

Nuotykių literatūros „aukso fondo" knyga, kurioje pasakojama apie indėnų kovas su baltaisiais užkariautojais

43
K ------------------- Neskelbta
SL 270-91

ISBN 5-89942-386-2

I skyrius

Galbūt, išilgai viso didžiulio pasienio, skyrusio prancūzų valdas nuo angliškųjų Šiaurės Amerikos kolonijų teritorijos, niekur nėra iškalbingesnių paminklų, primenančių žiauriuosius ir aršiuosius 1755–1763 metų karus, kaip srityje, esančioje prie Hudzono ištakų ir ties susisiekiančiais su jomis ežerais.

Ši vietovė teikė tokius patogumus kariuomenių kilnojimuisi, kad jų negalima buvo nepaisyti. Pailgas Šampleno vandenų ruožas tiesėsi nuo Kanados ir giliai įsismelkė į Niujorko koloniją;todėl šis Šampleno ežeras prancūzams buvo pats patogusis susisiekimo kelias praplaukti pusę to atstumo, kuris skyrė juos nuo priešo.

Netoli savo pietinio pakraščio Šamplenas susilieja su krištoliniais vandenimis kito ežero, kuris buvo vadinamas „Šventuoju ežeru".

Šventasis ežeras rangosi tarp daugybės salelių, ir iš visų pusių jį gobia neaukšti pakrančių kalnai. Savo vingiais jis nusidriekia toli į pietus, kur atsiremia į iškilią plokštikalnę. Nuo šios vietos prasideda daugelį mylių besitęsiantis pervalkas, kuriuo keleiviai galėjo pasiekti Hudzono krantą; čia upė neturėjo slenksčių, ir ja buvo patogu plaukioti laivams.

Vykdydami savo karinius planus, prancūzai mėgindavo įsiskverbti į tolimiausius ir neprieinamiausius Aleganų kalnų tarpeklius ir atkreipė dėmesį į tik ką mūsų aprašyto krašto gamtos teikiamus patogumus. Ir iš tikrųjų ši vietovė netrukus pavirto kruvina daugelio mūšių arena, kurioje besipešančios šalys tikėjosi išspręsiančios kolonijų valdymo

klausimą.

Čia, svarbiausiose aukštumose, stūksančiose ties kariuomenės žygiavimo keliais, buvo statomi fortai. Juos paverždavo tai viena, tai kita bekariaujančioji pusė. Jie būdavo čia išsprogdinami, čia vėl atstatomi, atsižvelgiant į tai, kieno pusėn pakrypdavo pergalė.

Taikūs žemdirbiai atsargiai traukėsi toliau nuo pavojingų tarpeklių kalnuose, slėpėsi senoviškose sodybose, o gausios karinės pajėgos leisdavosi į neįžengiamus miškus. Iš ten tesugrįždavo suvargę ir išdrikę, nepasisekimų ir vargų nukamuoti būreliai.

Ir nors taikūs verslai šiame nelaimingame krašte buvo retenybė, žmonės vis dėlto gyveno šiuose tamsiuose miškuose;trakuose ir vejose skambėjo kariškos muzikos garsai, o kalnų aidai skardėjo juoku arba kartojo nerūpestingai linksmą šūkavimą ne vieno pramuštgalviško ir nieko nebojančio jaunuolio, kai apylinkėse užklysdavo kariuomenės dalinys.

Kaip tik čia, šioje kovų ir skerdynių arenoje, ir atsitiko tai, ką mes bandysime atpasakoti, trečiaisiais Anglijos ir Prancūzijos karo metais, kai abi pusės paskutinį kartą susigrūmė dėl krašto, kurio nei vienai, nei kitai nebuvo lemta išlaikyti.

Anglų kariuomenę sumušė prancūzų ir indėnų saujelė. Šis netikėtas ir pragaištingas pralaimėjimas platų pasienio ruožą padarė nesaugų. O prie tikrų nelaimių prisidėjo daugybė prasimanytų, įsivaizduotų pavojų. Įbaugintiems kolonistams atrodė, kad kiekviename siautulingame vėjo gūsyje, atskrendančiame iš beribių krašto miškų, jie girdi kraupius laukinių klyksmus.

Visiems įsibaiminus, pavojai atrodydavo kur kas baisesni, negu jie buvo iš tikrųjų. Net ir labiausiai pasitikį, drąsiausi ir tvirčiausios širdies žmonės pradėjo abejoti kovų baigtimi;be paliovos daugėjo silpnadvasių, kurie dėjosi seniai žinoję, jog visas Anglijos karūnos žemes Amerikoje

paverš prancūzai arba nuterios Prancūzijos sąjungininkai – indėnų padermės.

Ir štai todėl, kai forte, esančiame pietiniame plokštikalnės gale tarp Hudzono ir ežerų, buvo gautos žinios apie markizo Monkalmo pasirodymą palei Šampleną su „gausinga kaip lapai ant medžių“ kariuomene, ši šiurpi naujiena buvo sutikta labiau su bailiu ramių gyventojų nuolankumu, negu su rūsčiu džiaugsmu, kurį turėtų jausti karys, patyręs, kad savo smūgiu jis jau gali pasiekti priešą. Žinią atnešė vidurvasario pavakarį vienas indėnų bėgūnas, kuris kartu perdavė „Šventojo ežero“ pakrantėje esančios tvirtovės viršininko Munro primygtiną reikalavimą skubiai atsiųsti jam stambų pastiprinimą. Atstumą tarp šių dviejų postų miškų gyventojas praeidavo per dvi valandas, bet kariuomenės dalinys su gurguolėmis galėjo nužygiuoti šį nuotolį tik nuo saulės užtekėjimo iki nusileidimo. Ištikimieji britų karūnos šalininkai vieną tų savo miško tvirtovių pavadino Uiljam–Henriu, o antrą – Eduardo fortu – savo karališkosios šeimos princų vardais. Senas Škotijos karys Munras vadovavo Uiljam–Henrio fortui, kuriame stovėjo vienas reguliarios kariuomenės pulkas ir nedidelis kareivių kolonistų būrys;tai buvo pernelyg mažutė įgula atremti artėjančioms Monkalmo jėgoms.

Antrojoje tvirtovėje daugiau kaip su penkių tūkstančių vyrų įgula buvo įsistiprinęs generolas Uebas. Sujungęs keletą savo vadovaujamos kariuomenės dalinių, šis vadas būtų galėjęs išvesti beveik dvigubai didesnį kovotojų skaičių prieš landų prancūzą, išdrįsusį tik su truputį gausesne armija nužygiuoti taip toli nuo savo įsistiprinimų.

Tačiau nepasisekimų įbauginti anglų generolai ir jų kareiviai bevelijo verčiau laukti, iki stiprus ir drąsus priešas priartės prie jų tvirtovių, ir nesiryžo išeiti priešais Monkalmą, susikauti su juo ir sustabdyti jo kariuomenę.

Netikėtos žinios sukeltas sąmyšis šiek tiek atslūgo visoje pylimais apjuostoje stovykloje, kuri driekėsi Hudzono

pakrante ir sudarė įtvirtinimų grandinę, supančią pačią tvirtovę; netrukus po to pasklido gandas, kad rinktinis penkiolikos šimtų vyrų dalinys turi auštant išvykti į Uiljam–Henrio fortą, esantį pačioje šiaurinėje pervalko dalyje. Tas gandas tuojau pasitvirtino, kai iš vyriausiojo vado būstinės buvo duotas įsakymas keletui šiam uždaviniui parinktų dalinių pasiruošti ir greitai išvykti. Dabar bet koks abejojimas Uebo ketinimais dingo, ir bemaž ištisas dvi valandas girdėjosi skubrūs žingsniai, šmėkščiojo susirūpinę veidai. Naujokai kariai neramiai zujo šen ir ten, bereikalingai skubėdami ir per dideliu uolumu tik trukdydami savo pačių pasiruošimą išvykti; prityrę veteranai tvarkėsi visiškai šaltai, neskubėdami, nors griežti jų veidų bruožai ir susirūpinę žvilgsniai aiškiai bylojo, kad nežinomi ir bauginantys mūšiai miškuose ne per daugiausia džiugina jų širdis.

Pagaliau saulė, skendėdama didingų žarų jūroje, nusileido už tolimųjų kalnų vakaruose. Tamsai savo šydu apgaubus stovyklą, viskas nutilo. Užgeso ir paskutinis žiburėlis kažkurio karininko būstinėje. Medžiai tamsesniais šešėliais apdengė kalvas bei čiurlenantį upokšnį, ir netrukus stovyklą apgaubė tokia gūdi tyla, kokia viešpatavo plačioje šią vietovę supusioje girioje.

Sekantį rytmetį, vos tik brėkštanti diena giedriame rytų danguje ėmė piešti artimiausių aukštų pušų skarotus kontūrus, gilų armijos įmygį nutraukė būgnų tratėjimas. Bematant sujudo visa stovykla; net ir pats nerangiausias kareivis atsikėlė iš savo guolio palydėti išvykstančiųjų draugų ir kartu su kitais pergyventi šį jaudinantį momentą. Parinktojo dalinio išsiruošimas buvo nesudėtingas ir ilgai neužtruko. Samdytinės karaliaus armijos kariai išdidžiai nužygiavo į dešinį rikiuotės sparną; paprastesni kolonistų savanoriai užėmė kuklesnę vietą kairėje.

Štai išvyko žvalgai. Sunkiai riedančius vežimus iš priekio ir iš užpakalio lydėjo stiprios sargybos; ir nespėjo dar pilka

rytmečio šviesa sutirpti tekančios saulės spinduliuose, kai svarbiausioji kovotojų dalis susirikiavo į vorą ir išžygiavo iš stovyklos su pakilia kariška nuotaika. Bet štai kariškos muzikos balsai ėmė palengva tilti tolumoje ir pagaliau visiškai nutilo. Atrodė, tarsi giria prarijo visą koloną, kuri iš lėto įžengė į jos skreitą.

Ir štai vėjelio bangos jau nebeatnešė nužygiavusios ir tolumoje pradingusios voros nė skardžiausių garsų, ir pats paskutinis atsilikėlis kareivis, besivydamas kitus, jau dingo iš akių.

Tačiau tuo pat metu prie suręsto iš sienojų didoko ir patogiai įrengto būsto, ties kuriuo žingsniavo anglų generolo sargybiniai, dar kažkas ruošėsi išvykti. Čia stovėjo keletas puikiai pabalnotų arklių, kurių du, atrodė, buvo skirti tokio rango moterims, kokių nebuvo įprasta sutikti šiose tolimose vietovėse. Ant trečio arklio buvo matyti štabo karininko balnas ir ginklai, o likusieji arkliai, sprendžiant iš paprastų gūnių ir kelionės maišų, kuriais jie buvo apkrauti, tikriausiai buvo skirti tarnams, kurie, matyt, jau laukė, kada malonės pasirodyti jų šeimininkai. Pritamame nuotolyje nuo šio neįprasto reginio spoksojo slampinėjančių smalsuolių būreliai, – vieni gėrėjosi karininko karštakraujo žirgo veisle ir išvaizda, o kiti smalsiai stebėjo pasiruošimą išvykti. Tačiau ten buvo vienas žmogus, kuris savo stotu ir laikysena labai ryškiai skyrėsi iš šią grupę sudarančių žiūrovų.

Nepasakytum, kad šis žmogus būtų buvęs tikras keverza, bet jo figūra atrodė gana gremėzdiška. Stačias jis būdavo aukštesnis už kitus, o atsisėdęs tarsi lyg susitraukdavo, pasidarydamas lygus su kitais. Jo galva buvo pernelyg didelė, pečiai – per siauri, rankos – ilgos, mataruojančios, nuo riešų – mažutės, net dailios. Jo ilgos kojos stebino savo laibumu, o keliai buvo pernelyg stori. Blogai priderinti keistuolio drabužiai, atrodė, tik dar labiau pabrėžė jo gremėzdiškumą. Dangiškai žydros palaidinės žema apykaklė

visai neslėpė jo ilgo ir liekno kaklo. Trumpi švarko skvernai davė progos pašaliečiams pasišaipyti iš jo laibų ir ilgų kojų. Geltonos nankinės kelnės siekė kelius ir čia buvo parištos baltais raiščiais, jau sučiurusiais ir apsitrynusiais. Pilkšvos medvilninės kojinės ir batai, kurių vieną puošė pasidabruotas pentinas, užbaigė tos žmogystos apatinių galūnių aprangą. Iš po atlapo, papuošto sidabriniu galionu ir pridengusio didžiulę murzinos siuvinėto šilko liemenės kišenę, kyšojo keistas instrumentas, kurį tokioje kariškoje aplinkoje lengvai buvo galima palaikyti kokiu nors paslaptingu ir pavojingu karo įnagiu. Kad ir mažas būdamas, šis nepaprastas prietaisas dilgino stovykloje buvusių europiečių smalsumą. Didžiulė, trikampė, atverstais bryliais skrybėlė, panaši į tas, kokias per paskutiniuosius trisdešimt metų dėvėjo pastoriai, puošė to keistuolio galvą, teikdama orumo maloniam jo veidui.

Tuo metu, kai mums jau pažįstamas smalsuolių būrys iš pagarbos Uebo būstinei laikėsi atokiai nuo besirenkančiųjų keleivių, žmogysta, kurią čia aprašėme, įsimaišė tarp tarnų ir nesivaržydama ėmė apžiūrinėti ten stovėjusius arklius, vienus girdama, kitus peikdama.

– Šitas arklys, drauguži, ne čia užaugintas, bet atgabentas iš kitų kraštų, o gal net iš salos, kuri yra už mėlynųjų vandenų, – prašneko jis tokiu balsu, kuris nustebino savo švelnumu ir meilumu, kaip to žmogaus išorė stebino savo neįprastomis proporcijomis. – Aš galiu apie tai kalbėti nesigirdamas, nes esu buvęs abiejuose uostuose – tame, kuris yra prie Temzės žiočių ir vadinamas Senosios Anglijos sostinės vardu, ir tame, kuris vadinasi tiesiog Niu–Hevenu–Naujuoju uostu. Ten aš mačiau, kaip į barkas ir brigantinas, tarsi į arką, suvaromi arkliai ir siunčiami į tolimą Jamaikos salą, kur jie išmainomi ar parduodami. Tačiau niekad ligi šiol aš nesu matęs tokio arklio, kuris tiksliau už šitą atitiktų šventraščio žodžius: „Jis nerimaudamas kanopomis kasa žemę slėnyje ir didžiuojasi savo

jėga: jis lekia pasitikti ginkluotų vyrų... Trimitams gaudžiant girdisi jo žvengimas ha–ha! Jis iš tolo užuodžia mūšį ir girdi vadų griausmingus balsus ir šūkavimus". Atrodo, tarytum šis arklys paveldėjo senovės Izraelio kraują, ar ne tiesa, drauge?

Nesulaukęs atsakymo į tokius entuziastingus žodžius, šis keistuolis atsigręžė į tylėjusią figūrą, į kurią nejučiomis ką tik kreipėsi. Jis nustebęs įsmeigė akis į nejudantį, tiesiai ir žvaliai stovintį indėną bėgūną, kuris į stovyklą buvo atsinešęs nelinksmas žinias.

Nors indėnas stovėjo lyg sustingęs ir, atrodė, nekreipė nė mažiausio dėmesio į aplinkos triukšmą ir judėjimą, vis dėlto jo veide matėsi atšiaurumo šešėlis. Apsiginklavęs tomahauku ir peiliu, jis savo išore nepanešėjo į šaunų karį. Niauriame jo veide karo spalvos buvo išskidusios, ir todėl jo tamsūs bruožai atrodė nuožmūs ir rūstūs. Indėno akys žvilgėjo lyg ryškios žvaigždės tarp debesų. Vieną akimirką aštrus ir įdėmus bėgūno žvilgsnis susidūrė su stebinčiomis keistuolio akimis ir tuoj pat nukrypo į kitą pusę.

Tuo tarpu tarnai sujudo; pasigirdo tylūs švelnių balsų garsai. Tai artėjo tie, kurių ir tebuvo laukiama, kad raitelių vilkstinė galėtų iškeliauti. Žmogus, gyręs karininko žirgą, staiga pasitraukė į šalį prie žemos, liesos, ilgauodegės kumelės, kuri nieko nebodama skabė apdžiūvusią žolę; alkūne atsirėmęs į balno vietoje permestą gūnią, jis įsižiūrėjo į beišvykstančius. Tuo momentu mažas kumeliukas priėjo iš kitos pusės prie motinos ir ėmė skanautis jos pienu.

Jaunas vyriškis karininko uniforma atlydėjo prie žirgų dvi moteris, kurios, kaip buvo galima spėti iš jų drabužių, buvo pasiruošusios varginančiai kelionei per miškus.

Staiga vėjas atbloškė ilgą žalią šydą, prisegtą prie skrybėlės vienos iš tų, kuri atrodė jaunesnė (nors jos abi buvo labai jaunutės); iš po šydo pasirodė skaisčiai švelnus veidas, auksiniai plaukai, gilios, spindinčios, mėlynos akys; mergina, nėmaž nesivaržydama, leido žaliai skraistei plazdenti ore,

nesistengdama pridengti ja nei savo veido, nei žavios šypsenos, kuria ji apdovanojo jaunuolį, padėjusį užsėsti jai ant balno.

Jaunasis karininkas rodė tiek pat dėmesio ir antrąjai jojikei, kuri rūpestingai slėpė savo viliojantį žavumą. Ji atrodė vyresnė už savo bendrakeleivę ir šiek tiek stambesnė.

Kai tik moterys susėdo ant arklių, jų palydovas lengvai užšoko ant savo kariško žirgo, ir visi trys, nusilenkę Uebui, mandagiai laukusiam prie savo būstinės slenksčio jų išvykstant, lengva ristele nujojo šiaurinių stovyklos vartų link; jiems iš paskos išjojo keletas tarnų. Kol išvykstantieji nebuvo pasiekę kariuomenės žygio kelio, prasidedančio tuoj pat už stovyklos, niekas jų nepratarė nė žodžio, tik jaunesnioji jojikė šūktelėjo, kai pro ją šastelėjo bėgūnas indėnas ir vikriais, lengvais žingsniais pasileido karo keliu. Vyresnioji bendrakeleivė indėno šmėkštelėjimo nepalydėjo jokiu garsu. Nustebusi ji tik praskleidė savo šydą. Pasibaisėjimas, susidomėjimas ir išgąstis atsispindėjo jos bruožuose. Šios mergaitės garbanos žvilgėjo kaip juodvarnio plunksnos, bet jos odos spalva nebuvo tamsi, ir veide negalėjai pastebėti nė šešėlio šiurkštumo; jos bruožai buvo itin taisyklingi, taurūs ir neapsakomai gražūs. Ji nusišypsojo, lyg gailėdamasi savo staigaus užsimiršimo, ir tarp jos lūpų švystelėjo eilė dantų, su kurių akinančiu baltumu negalėjo lygintis nė gryniausias dramblio kaulas. Bet ji greitai užtraukė šydą ant veido, nulenkė galvą ir jojo tylėdama.

II skyrius

Tuo tarpu jaunesnioji mergaitė greitai atsipeikėjo iš lengvo išgąsčio ir, nusijuokusi iš savo bailumo, kreipėsi į šalia jojusį karininką:

– Sakykite, Dunkanai, ar tokie vaiduokliai dažnai pasitaiko šiuose miškuose? Jeigu taip, tai mudvi su Kora, dar prieš sutikdamos baisųjį Monkalmą, turėsime sutelkti

visą savo paveldėtą drąsą.

– Tasai indėnas – tai armijos bėgūnas ir, pagal jo tautiečių papročius, jis – didvyris, – atsakė jaunasis karininkas, į kurį ji kreipėsi. – Jis pats pasisiūlė mažai težinomu taku nulydėti mus iki ežero, kad tokiu būdu pasiektume jį greičiau ir, žinoma, patogiau, negu sekdami paskui lėtai žygiuojančią vilkstinę.

– Man jis nepatinka, – tarė mergaitė, suvirpėdama lyg iš baimės, nors sieloje ji iš tikrųjų jautė nuogąstavimą. – Jūs gerai pažįstate jį, Dunkanai? Priešingai, jūs, žinoma, nebūtumėte pasitikėjęs juo?

– Taip, aš jį pažįstu, kitaip nebūčiau ėmęs jo vadovu, ypač šiuo svarbiu momentu. Sakoma, jis – kanadietis, o tuo tarpu jis tarnauja mūsų draugams mohaukams, kurie, kaip jūs jau žinote, yra viena iš šešių sąjunginių genčių. Jis pateko į mūsų tarpą, kaip girdėjau, dėl vieno keisto įvykio, į kurį buvo įsikišęs ir jūsų tėvas; rodos, tada generolas su šiuo laukiniu šiurkščiai pasielgė... Bet aš jau pamiršau, kaip ten tikrai buvo; gana to, kad dabar jis yra mūsų draugas.

– Jeigu jis buvo mano tėvo priešas, tai jis man dar mažiau tepatinka! – sušuko jau ne juokais sunerimusi mergaitė. – Prašau, prašnekinkite jį, majore Heivardai, kad aš galėčiau išgirsti jo balsą. Galbūt, tai kvaila, bet aš – kaip jūs jau esate girdėjęs – visuomet apie žmogų sprendžiu iš jo balso.

– Tai būtų veltui. Ir jis veikiausiai atsakytų kokiu šūktelėjimu. Man atrodo, jis supranta angliškai, tačiau kaip ir daugumas jo tautiečių dedasi nemokąs mūsų kalbos. Ir juo labiau jis nepanorės kalbėti dabar, kai karas reikalauja iš jo parodyti kuo daugiau orumo. Bet žiūrėkite, mūsų vadovas sustojo; čia pat ir bus tas slaptasis takas, kuriuo mes turime pasukti.

Majoras Dunkanas Heivardas teisingai spėjo. Kai jie prijojo tą vietą, kur stovėjo indėnas, rodydamas į tankmę,

supančią karo kelią, jie pastebėjo siaurą, mišku besivingiuojantį takelį, kuriuo, kad ir nepatogiai, šiaip taip buvo galima keliauti žąsele.

– Štai šis ir yra mūsų takas, – tyliai pratarė Heivardas. – Neparodykite nepasitikėjimo, nes tuo galite priartinti kaip tik tą pavojų, kurio bijote.

– Kora, kaip tau atrodo? – paklausė suabejojusi auksaplaukė Alisa. – Ar nebūtų mums saugiau keliauti kartu su kariuomenės daliniu?

– Mažai tepažindama laukinių papročius, Alisa, jūs pavojų matote ne ten, kur jis yra, – pasakė Heivardas. – Jeigu priešo kariai jau pasiekė sąsmauką, jie greičiausiai apsups mūsų dalinį, tikėdamiesi laimėti kuo daugiau skalpų. Dalinio kelias visiems gerai žinomas, tuo tarpu mūsasis, kurį tik prieš valandą pasirinkome, tikrai dar tebėra paslaptyje.

– Argi turėtume nepasitikėti šiuo žmogumi tik dėl to, kad jis kitokių papročių negu mes ir kad jo oda tamsesnė? – šaltai paklausė Kora.

Alisa ilgiau nebedvejojo; sukirtusi savo naragansetui, ji pirmoji atbloškė į šalį plonas krūmų šakeles ir nusekė paskui bėgūną tamsiu, vingiuotu miško takeliu. Heivardas su neslepiamu susižavėjimu žiūrėjo į Korą; jis net nepastebėjo, kaip jos šviesiaplaukė bendrakeleivė viena dingo tankynėje. Tarnai, iš anksto gavę nurodymus, nepasuko į mišką, bet nusekė keliu, vydamiesi kariuomenės vorą. Tai, kaip paaiškino Heivardas, buvo jų sumanaus vadovo tyčia sugalvota, siekiant sumažinti pėdsakų žymes, jei kartais čia slankiotų toli į priekį nuo savo dalių atklydę kanadiečių laukiniai.

Dabar kelias pasidarė toks sunkus, kad keleiviai geroką laiko tarpą visai nesikalbėjo. Tačiau netrukus, išnirę iš plataus išilgai trako augusių brūzgų ruožo, pateko į tamsų, aukštų medžių suskliaustą praskiebą. Čia buvo patogiau keliauti; vadovas, įsitikinęs, kad moterys gerai valdo savo žirgus, paspartino žingsnius, ir Kora su Alisa naragansetus

paleido lengva ristele. Heivardas buvo besigręžiąs, norėdamas prašnekinti tamsiaakę Korą, kai užpakalyje iš toli pasigirdęs arklio kanopų bildesys į medžių šaknimis išraizgytą taką privertė jį sulaikyti savo žirgą; Kora su Alisa iškart timptelėjo apinasrius, ir visi trys sustojo, norėdami išsiaiškinti, kas tai galėjo būti.

Po valandėlės tarp tiesių pušų kamienų šmėkštelėjo mažas kumeliukas, panašus į palšą elnią; netrukus pasirodė pirmajame šios knygos skyriuje aprašytas keverziškos išvaizdos žmogus, kuris jojo tokiu greičiu, kiek jo sulysęs arklys nesuklupdamas galėjo įkabinti. Ligi šiol keleiviai nebuvo pastebėję šio vyriškio. Jei jau stovėdamas jis savo dideliu ūgiu atkreipdavo į save žiūrovo žvilgsnį, tai juo labiau jis turėjo patraukti kitų dėmesį savo jojimu. Nors raitelis viena pentinuota kulnimi nuolatos baksnojo kumelei šoną, tačiau tuo pasiekė tik tiek, kad ji šuoliavo užpakalinėmis kojomis, o priešakinėmis darė kažkokius neaiškius, nuolat besikeičiančius judesius, panašius į bėgimą risčia šlubčiojant. Galimas daiktas, kad dažnas ristelės keitimas į zovadą sudarė įspūdį, jog gyvulys bėgo greičiau negu iš tikrųjų; bent Heivardas, gerai mokėjęs įvertinti arklių ypatybes, nepajėgė suprasti, kokia bėgsena judėjo vargšas gyvulys, baksnojamas atkakliai besivejančiojo žmogaus pentino.

Jojiko pastangos ir judesiai buvo ne mažiau keisti kaip ir gyvulio, kuriuo jis jojo. Nuo kiekvieno arklio krustelėjimo raitelis, stypčiodamas kilpose, pakildavo aukštyn nuo balno ir dėl nepaprastai ilgų savo kojų staiga taip išsitiesdavo ir paskui susigūždavo, jog niekaip negalėjai įspėti kokio ūgio buvo jis pats. Jei prie to dar pridursime, kad vienas pentino raginamas kumelės šonas tarsi bėgo greičiau už antrąjį, o nepaliaujamas gauruotos uodegos mosikavimas rodė, kuris jos šonas kenčia nuo pentino, tai ir būsime baigę piešti ir arklio, ir žmogaus paveikslą.

Raukšlės, kurios buvo beatsirandančios gražioje, atvi-

roje ir vyriškoje Heivardo kaktoje, dabar, pamačius tą keistuolį, pamažu išsilygino, ir jo lūpas praskyrė maloni šypsena. Alisa beveik nė nebandė sulaikyti savo juoko, ir net tamsiose bei susimąsčiusiose Koros akyse žybtelėjo linksmumas.

– Ar ieškote čia ko nors? – užklausė Heivardas, kai keistuolis raitelis, visai arti prijojęs, sulaikė savo arklį. – Manau, neatnešate mums blogų žinių?

– Taigi taip, – atsakė nepažįstamasis, tvankiame miško ore smarkiai mosuodamas trikampe skrybėle ir neleisdamas klausytojams suvokti, į kurį karininko klausimą jis atsako; tačiau kiek atvėsęs ir atgavęs kvapą, jis tęsė toliau: – Girdėjau, kad jūs keliaujate į Uiljam–Henrio fortą; kadangi ir aš pats ten vykstu, tai nusprendžiau, jog kelionė geroje draugystėje nebus priešinga nei jūsų, nei mano norams.

– Matyt, jūs savinatės sprendžiamojo balso teisę, – atsakė Heivardas, – mes esame trise, tuo tarpu jūs tarėtės tik pats su savim.

– Taigi taip. Pirmučiausia reikia suprasti savo paties norus, o kai jau juos suvoki, tada reikia ir veikti pagal savo nutarimą. Kadangi aš stengiausi padaryti ir viena ir antra, – štai dėl to ir matote mane čia.

– Jeigu jūs keliaujate prie ežero, tai pasirinkote klaidingą kelią, – išdidžiai atsakė Heivardas, – vieškelis į ten liko užpakalyje mažiausiai už pusės mylios.

– Taigi taip, – atsakė nepažįstamasis, nė kiek nenusigandęs dėl tokio šalto priėmimo. – Aš savaitę sugaišau „Eduarde“ ir būčiau nebylys, jei nesiteiraučiau kelio, kuriuo turiu vykti, o jei iš tiesų būčiau nebylus, tai būtų galas mano pašaukimui. – Kvailai šyptelėjęs, jis vėl rimtai tęsė: – Mano profesijos žmogui neprotinga per daug bendrauti su tais, kuriuos jis turi mokyti; todėl aš ir nenusekiau paskui vorą; be to, aš manau, kad toks džentelmenas kaip jūs geriausiai nusivokia apie keliones. Todėl ir pasiryžau pri-

sidėti prie jūsų draugijos, kad besikalbėdami maloniau praleistume kelionės laiką.

– Tai sauvališkas ir per daug neapgalvotas nutarimas, – sušuko Heivardas, nežinodamas, ar pasiduoti bekylančiam susierzinimui, ar nusikvatoti šitam nepažįstamajam į akis. – Bet jūs kalbate apie mokymą ir apie profesiją. Kas jūs – bene mokytojas, priskirtas prie kariuomenės korpo dėstyti kilnųjį puolimo ir gynimosi mokslą? Arba gal jūs vienas tų, kurie amžinai braižo tiesias linijas ir kampus, sakydami, kad jie užsiima matematika?

Nepažįstamasis nustebęs valandėlę žiūrėjo į klausiantįjį; paskui visai be pasitenkinimo savimi, iškalbingai ir nuolankiai atsakė:

– Tikiuosi, apie jokius užsipuolimus negali būti nė kalbos; o apie gynimąsi aš nė negalvoju, nes, dievui padedant, nesu padaręs jokios didelės nuodėmės. Nesuprantu jūsų užuominų apie linijas ir kampus ir tuo užsiiminėti aš palieku tiems, kurie yra pašaukti ir paskirti tai šventai tarnybai. Sau aš nepriskiriu didesnių gabumų, kaip tik tai, kad truputį išmanau garbingąjį psalmių giedojimo meną, moku jomis reikšti prašymus ir dėkojimus.

– Šis žmogus tikriausiai yra Apolono mokinys, – linksmai sušuko Alisa, – ir aš imu jį ypatingon savo globon. Na, Heivardai, liaukitės raukęsi ir, pasigailėdamas muzikos išsiilgusių mano ausų, leiskite jam keliauti su mumis. Be to, – pridūrė ji tyliau, žvilgterėjusi į nutolstančią Korą, kuri neskubėdama sekė paskui tylųjį, paniurusį indėną, – pavojaus valandą mes turėsime vienu draugu daugiau.

– Nejaugi, Alisa, jūs manote, kad aš leisčiau savo mylimiesiems žmonėms keliauti šiuo slaptu taku, jeigu manyčiau, kad mus čia galėtų užklupti pavojus?

– Ne, ne, apie tai aš dabar negalvoju; bet šis keistuolis mane linksmina; ir jeigu jo „sieloje skamba muzika“, neatstumkime šiurkščiai jo draugystės.

Alisa mostelėjo nepažįstamajam prisiartinti prie jos ir

savo naraganseta paleido lengva ristele.

– Džiaugiuosi jus sutikusi, mielas drauge, – tęsė mergina. – Pataikaują mano giminės tikina, kad aš ne taip jau blogai dainuoju duete. Vadinasi, mes galime paįvairinti savo kelionę, leisdami sau tą malonumą. Tokiai nemokšai kaip aš bus itin naudinga išgirsti to meno patyrusio žinovo nuomonę.

– Tinkamu metu giedant psalmes, gaivinama dvasia ir kūnas, – atsakė giedojimo mokytojas, prijodamas prie pat Alisos, – ir niekas labiau nepraskaidrina sielos, kaip šitokia maloni draugystė meno srityje. Bet kad melodija skambėtų harmoningai ir darniai, reikia keturių balsų. Aišku, jūs turite švelnų ir sodrų sopraną; aš, gerai pasistengęs, galiu traukti pačias aukštąsias tenorines gaidas; bet mums stinga alto ir boso! Anas karaliaus armijos karininkas, kuris ilgai dvejojo priimti mane į savo draugiją, galėtų būti bosas, sprendžiant iš jo balso intonacijos besikalbant.

– Nespręskite per greitai iš apgaulingų akimirkos įspūdžių, – nusišypsodama tarė mergina. – Nors majoras Heivardas kartais ir gali kalbėti tokiu žemu tonu, bet, tikėkite manim, natūralus jo balso tonas artimesnis švelniam tenorui negu bosui, kurį girdėjote. Vienok atrodo, kad jis labiau mėgsta pasaulietiškas dainas, o ne psalmes.

– Žmogui yra duotas balsas kaip ir kiti gabumai ne piktnaudžiauti juo, o naudotis savo artimo labui. Niekas negali pasakyti, kad aš kada nors būčiau paniekinęs savo gabumus! Nors iš pat mažens, kaip ir karalius Dovydas, aš buvau pašvęstas muzikai, nė vienas nepadorios dainos skiemuo niekuomet nesuteršė mano lūpų.

– Tad jūs mėgstate tiktai giesmes?

– Taigi taip. Lygiai kaip Dovydo psalmės pralenkia visus kitus poetinius kūrinius, taip ir melodijos, kurios joms pritaikytos, pranoksta bet kokias pasaulietiškas dainas. Kur aš beapsistoju, po kokias šalis bekeliauju, ir miegodamas, ir budėdamas, aš niekad nesiskiriu su mėgstama knyga, išleista Bostone 1744 metais ir pavadinta „Senojo ir

Naujojo testamento psalmės, himnai ir giesmės, tiksliai eilėmis išverstos į anglų kalbą, skiriamos tikintiesiems naudotis, pasimokyti ir nusiraminti, giedant jas viešai ir privačiai, ypač Naujojoje Anglijoje".

Šitaip kalbėdamas nepažįstamasis išsitraukė iš kišenės knygą ir, užsidėjęs ant nosies akinius geležiniais rėmeliais, atsargiai ir su derama pagarba ją atskleidė. Paskui be jokių paaiškinimų ir pasiteiravimų, teprataręs „Klausykite" ir pridėjęs prie lūpų jau mūsų aprašytą instrumentą, išpūtė aukštą, spiegiantį garsą. Po to jis balsu pamėgino gaidą oktava žemiau, ir pagaliau ėmė giedoti. Pasigirdo gili, švelni giesmės melodija, o jos ritmas derinosi su arklio judesiais.

Nepažįstamasis giedodamas dešiniąja ranka dirigavo taktą. Nuleisdamas ją, jis beveik paliesdavo knygos puslapius, o pakeldamas padarydavo itin įmantrų mostą. Jo ranka tol nesiliovė judėjusi, kol nenutrūko paskutinis giesmės garsas.

Miško tyla buvo sudrumsta. Indėnas Magua murmtelėjo keletą laužytų angliškų žodžių Heivardui, kuris savo ruožtu kreipėsi į giesmininką ir valandėlei nutraukė jo muzikines pratybas:

– Nors mums ir negresia pavojus, vis dėlto sveika išmintis pataria kuo tyliau keliauti per šį laukinį kraštą. Jūs man atleiskite, Alisa, jei aš atimsiu jums malonumą, paprašęs tą džentelmeną atidėti savo giedojimą, iki prijosime saugesnę vietą.

– Tikrai atimsite man didelį malonumą, – atsakė išdykusi mergaitė, – nes aš niekados nebuvau girdėjusi taip puikiai giedant nevykusius žodžius. Aš buvau beklausianti jus, kokios galėtų būti tokio garsų ir prasmės nesiderinimo priežastys, kai staiga jūs, Dunkanai, griausmingu bosu nutraukėte mano svarstymų giją!

– Nežinau, ką jūs vadinate griausmingu bosu, – pasakė Heivardas, užgautas jos pastabos, – bet žinau, kad jūsų, o

taip pat ir Koros saugumas yra man brangesnis net už visą Hendelio muziką.

Jis nutilo ir pažvelgė tankmės link, po to įtariamai dirstelėjo į Maguą, kuris kaip ir prieš tai ramiai traukė į priekį. Jaunuolis pats sau nusišypsojo, pagalvojęs, kad, krūmuose pamatęs kažkokias blizgančias uogas, palaikė jas žibsinčiomis betykojančio laukinio akimis. Dabar lyg niekur nieko jis vėl jojo pirmyn, tęsdamas pasikalbėjimą, kurį buvo nutraukusi ana jam dingtelėjusi mintis.

Majoras Heivardas labai suklydo, leisdamas jaunuoliškam savo išdidumui nugalėti atsargumo balsą.

Vos tik raitelių būrelis prajojo tankmę, krūmų šakos atsargiai prasiskleidė, ir pro jas į tolstančius keleivius pažvelgė šiurpus žmogaus veidas, išdažytas baisiomis karo spalvomis.

Piktas džiaugsmas žybtelėjo klaikiais brūkšniais sudarkytame miškų gyventojo veide, kai jis savo akimis godžiai sekė numatytas aukas, kurios, nieko neįtardamos, ramiai slinko pirmyn.

Tarp medžių, tako posūkiuose, šmėkščiojo lengvos ir grakščios moterų figūros; ties kiekvienu vingiu pasirodydavo paskui jas jojančio Heivardo stuomuo. Galiausiai ir nerangusis giedojimo mokytojas pasislėpė tarp nesuskaitomų medžių kamienų, kurie tamsiomis linijomis stūksojo miško properšose

III skyrius

Leisime nieko neįtariančiam Heivardui ir jo bendrakeleiviams žygiuoti giliau į mišką, kuriame buvo klastingų priešų, ir, pasinaudodami autoriaus teisėmis, nusikelsime keletą mylių į vakarus nuo tos vietos, kur paskutinį kartą esame juos matę.

Tą dieną du žmonės sėdėjo nedidelės, bet sraunios upės

pakrantėje, maždaug už vienos valandos kelio nuo Uebo stovyklos, tartum laukdami kažko ateinant ar kažką netikėta įvykstant. Iki pat upės krantų buvo nutįsęs didžiulis girios kilimas, kuris, iškildamas virš vandens, savo šešėliu teikė tamsesnį atspalvį ir taip jau juosvam upės paviršiui. Be atvangos kepinę saulės spinduliai ir besaikė dienos kaitra ėmė mažėti. Vėsinantieji šaltinių ir upelių garai pakilo iš savo lapuotų guolių ir lyg melsva migla pakibo ore. Šiame užkampyje tebeviešpatavo ta nedrumsčiama tyla, kuri būdinga snūdulingam liepos mėnesio tvankui Amerikoje; ją tesutrikdydavo tik retkarčiais tingus genio taukšenimas, skardus linksmo kėkšto klyksmas arba vėjo atneštas duslus tolimo krioklio ūžesys.

Tačiau tie silpni ir nelygūs garsai buvo per daug įprasti miškų gyventojams ir negalėjo atitraukti dėmesio nuo jų pokalbio. Vienas pašnekovų buvo raudonodis, apsirengęs čiabuvių drabužiais; antrasis, nors dėvėjo šiurkščią ir panašią į laukinių aprangą, buvo šviesesnio, nors saulės įdeginto ir vėjo nugairinto veido, iš kurio galima buvo spėti jį esant europietiškos kilmės. Raudonodis sėdėjo ant apsamanojusio rąsto ir išraiškingais bei ramiais judesiais pabrėždavo savo žodžius. Ant jo beveik visai nuogo kūno, išmarginto baltais ir juodais dryžiais, buvo ištepliota kraupi mirties emblema – skeletas. Nuskusta jo galva, ant kurios nebuvo palikta jokio plaukelio, išskyrus gerai pažįstamą skalpinį kuokštą, buvo be jokių papuošalų, tik graži erelio plunksna karojo nuo pakaušio ant kairiojo peties. Prie jo diržo kabėjo tomahaukas ir anglų gamybos skalpinis peilis; ant plikų ir raumeningų kelių gulėjo laisvai padėtas trumpas kariškas šautuvas, toks, kokiais baltieji apginkluodavo savo raudonodžius sąjungininkus. Plati to kario krūtinė, pilnai išsivystę sąnariai ir rimtas veidas rodė jį pasiekus visišką savo amžiaus pajėgumą, kurio dar nebuvo nusilpninusios jokios senėjimo žymės.

Baltojo žmogaus kūnas, sprendžiant iš nepridengtų

drabužiais vietų, rodė, kad jam iš pat jaunystės teko patirti nemaža vargo ir skurdo. Jis buvo raumeningas, bet greičiau liesokas negu apkūnus; kiekvienas jo raumuo atrodė grūdinte užsigrūdinęs nuolatiniu darbu. Dėvėjo jis miško žalumo medžioklinį švarką, apvedžiotą geltonais spurgais, ir vasarinę kailio kepurę trumpai nukirptomis vilnomis. Už juostos kyšojo medžioklinis peilis, tačiau jis neturėjo tomahauko. Čiabuvių papročiu, jo mokasinai buvo margai papuošti, o jo odinės kelnės iš šonų ir virš kelių – suvarstytos elnio sausgyslėmis. Odinis kapšelis ir ragas su paraku užbaigė visą jo aprangą, o šalia medelio stovėjo atremtas ilgas jo šautuvas, kurį indėnai laikė pavojingiausiu iš visų šaunamųjų ginklų. To medžiotojo ar žvalgo akys buvo mažutės, judrios ir žvalios; jam kalbant, jos neramiai bėginėjo visomis kryptimis, tarytum dairydamosi kokio laimikio ar saugodamosi staigaus tykančio priešo užpuolimo.

– Tavo genties padavimai byloja mano naudai, Čingačkukai, – prabilo jis tarme, kurią mokėjo visi čiabuviai, seniai gyvenusieji tarp Hudzono ir Potomako. – Tavo tėvai, persikėlę per didžiąją upę, atėjo iš ten, kur nusileidžia saulė, kariavo su šio krašto gyventojais ir nugalėję užvaldė jų žemę; manieji gi per Sūrųjį ežerą atkeliavo iš raudonojo rytų dangaus krašto ir pasielgė taip, kaip jūsiškiai savo pavyzdžiu jiems buvo parodę. Todėl nesiginčysime apie tai ir tuščiai nesišvaistysime žodžiais.

– Mano protėviai kovojo su nuogu raudonuoju žmogumi, – rūsčiai tokia pat kalba atkirto indėnas. – Argi nėra skirtumo, Sakalo Akie, tarp kario strėlės akmeniniu smaigaliu ir švino kulkos, kuria tu svaidai mirtį?

– Nors gamta davė indėnui raudoną odą,bet jis yra sumanus! – linktelėdamas galvą, tarė baltasis žmogus. – Aš nesu mokytas ir neslepiu to, bet, spręsdamas iš to, ką man teko matyti per elnių ir voverų medžiokles žemupyje, manyčiau, kad šautuvas mano senolių rankose nebuvo toks pavojingas, kaip indėno rankų įtemptas riešutmedžio lankas

ir jo akies nutaikyta strėlė su titnaginiu smaigaliu.

– Visa tai tau papasakojo tavo tėvai,– šaltai atsakė raudonodis. – Bet ką gi sako mūsų seniei žmonės? Ar jie pasakoja jauniems kariams, kad baltaveidžiai sutiko raudonodžius, nusidažę karo spalvomis ir apsiginklavę akmeniniais kirviais bei mediniais šautuvais?

– Aš nesu nei prietaringas žmogus, nei toks, kuris didžiuojasi savo kilmės pranašumu, o vis tik ir pikčiausias mano priešas irokėzas neišdrįstų paneigti, kad aš esu tikras baltasis, – atsakė žvalgas, su slaptu pasitenkinimu žiūrėdamas į pablyškusią savo kaulėtų ir gyslotų rankų spalvą. – Bet atvirai pripažįstu, kad aš nepritariu daugeliui ir labai daugeliui mano tėvynainių poelgių. Jie turi įprotį aprašinėti knygose, ką yra nuveikę ir ką matę, užuot papasakoję apie tai savo kaimuose, kur čia pat būtų galima iškelti aikštėn niekšingo pagyrūno melą, o narsus karys galėtų pasikviesti savo draugus, kurie visiems girdint paliudytų jo teisingus žodžius. Tačiau aš negaliu atsakyti už kitus. Kiekviena istorija turi dvi puses; todėl sakyk man, Čingačgukai, ką pasakoja raudonojo žmogaus padavimai apie pirmąjį tavo bočių susitikimą su manaisiaisiais?

Valandėlę buvo tylu. Indėnas sėdėjo tarsi nebylys; paskui, jausdamas savo tariamų žodžių reikšmę, jis pradėjo savo trumpą pasakojimą su tokiu orumu, kuris jo žodžius darė nuoširdžius ir įtikinančius:

– Klausyk, Sakalo Akie, ir tavo ausis neišgirs melo ir netiesos. Štai ką pasakojo mano tėvai, štai ką nuveikė mohikanai!

– Mes atėjome iš ten, kur nakčia pasislepia saulė už tų didžiųjų lygumų, kuriose ganosi bizonai, kol pagaliau pasiekėme didžiąją upę. Čia mes kovojame su aligevais, kol žemė paraudo nuo jų kraujo. Nuo didžiosios upės pakraščių iki pat Sūriojo ežero krantų mes nieko nesutikome. Tik makuasai iš tolo sekė mus. Mes pasakėme, kad visas šis kraštas – mūsų. Mes narsiai užkariavome jį ir drąsiai

apgynėme. Makuasus nuvijome į miškus, kurie knibždėte knibždėjo lokių. Druskos jie gaudavo tik išdžiūvusių sūrių upokšnių dugne. Didžiajame ežere jie nebegalėjo žvejoti, mes jiems numesdavome tiktai kaulus.

– Visa tai aš jau esu girdėjęs ir tuo tikiu, – tarė baltasis žmogus, pastebėjęs, kad indėnas nutilo, – bet tai buvo jau seniai, prieš anglams ateinant į šį kraštą.

– Pušys tada augo toje vietoje, kur dabar stiebiasi kaštonai. Pirmieji pas mus atėjusieji baltaveidžiai kalbėjo ne angliškai. Jie atplaukė didele eldija, kai mano tėvai drauge su kitais raudonaisiais žmonėmis buvo užkasę tomahaukus. Tada, Sakalo Akie, – tęsė jis, ir jo balse nuaidėjo gilus susijaudinimas, – tada, Sakalo Akie, mes buvome viena tauta, laimingi žmonės. Sūrusis ežeras duodavo mums žuvies, miškas – elnių ir oras – paukščių. Mes vesdavome žmonas,kurios mums gimdė vaikus; mes meldėmės Didžiajai Dvasiai. O makuasams neleisdavome net tiek prisiartinti, kad jie galėtų išgirsti mūsų pergalės dainas.

– O tu žinai, kas tuo metu buvo tavo tėvai ir senoliai? – paklausė baltasis. – Aš manau, jie buvo narsūs kariai ir išmintingi ugniakurų tarybų nariai.

– Mano gentis yra tautų pranokėja, – kalbėjo indėnas, – bet manyje nėra mišraus kraujo. Vadų kraujas teka mano gyslomis, ir toks jis pasiliks visiems laikams. Bet atplaukę olandai išlipo mūsų krantuose ir davė mano žmonėms ugninio vandens; šie gėrė jo tol, kol jiems ėmė rodytis, jog žemė susimaišė su dangumi. Tada mūsų žmonės atsisveikino su savo žeme. Pėda už pėdos jie buvo stumiami nuo kranto į krašto gilumą, kol pagaliau aš, vadas ir sagamoras, saulę tematydavau tik per medžių šakas ir niekada nebegalėjau aplankyti savo tėvų kapo!

– Kapai kilniai nuteikia žmogų, – atsakė indėno pašnekovas, sujaudintas taurios savo bendro kančios. – Ir kaip dažnai, juos aplankius, sutvirtėja geri žmogaus

pasiryžimai! O vis tik ne kartą pamaniau, kad mano paties kaulai nepalaidomi trūnys kur nors miškuose arba vilkai išnešios juos po vieną. Bet, sakyk, kur yra tie tavo genties žmonės, kurie prieš daugelį vasarų atvyko pas savo giminaičius į delavarų kraštą?

– O kur dingo tų seniai praslinkusių vasarų gėlės? Nubyrėjo viena po kitos. Taip ir visa mano giminė; visi mohikanai vienas po kito nukeliavo į vėlių kraštą. Aš pats dar tebesu ant kalno keteros, bet ir man jau laikas pradėti leistis į slėnį; ir kai Unkas nuseks mano pėdomis, nebebus likę samagorų kraujo, nes mano sūnus yra paskutinis mohikanas.

– Unkas štai čia! – visai netoliese atsiliepė kitas, toks pat švelnus, krūtininis balsas: – Kas kalba apie Unką?

Šitaip nematomam balsui pertraukus jųdviejų pasikalbėjimą, baltasis medžiotojas jau buvo betraukiąs savo peilį iš šikšninių makštų ir inkstintyviai betiesiąs ranką prie šautuvo; tuo tarpu Čingačgukas sėdėjo ramus, net negrįžteldamas į tą pusę, iš kur pasigirdo tas netikėtas balsas.

Bematant pasirodė jaunas indėnas ir, tyliai praėjęs pro vyrus, atsisėdo ant sraunios upės kranto. Tėvas jokiu garsu neparodė savo nustebimo sūnaus atsiradimu, ir valandėlę nebuvo girdėti jokio klausimo ir jokio atsakymo – kiekvienas, atrodo, laukė to momento, kada galės prabilti, neparodydamas moteriško smalsumo ir vaikiško nekantrumo. Baltasis medžiotojas, matyt, sekė jų papročiais ir, atitraukęs ranką nuo šautuvo, taip pat sėdėjo tylus ir susitelkęs. Pagaliau Čingačgukas, ramiai pažvelgęs į savo sūnų, paklausė:

– Ar makuasai išdrįsta palikti savo mokasinų pėdsakus šiuose miškuose?

– Aš sekiau jų pėdomis, – atsakė jaunasis indėnas, – ir žinau, kad jų yra tiek, kiek pirštų ant abiejų mano rankų; bet jie bailiai slapstosi.

– Tie kipšai tykoja skalpų ir grobio! – tarė Sakalo Akis. – Landusis prancūzas Monkalmas, aišku, pasiuntė šnipus į anglų stovyklą ir žūtbūt pasistengs sužinoti, kuriuo keliu žygiuoja mūsiškiai.

– Gana! – atkirto tėvas, pažvelgdamas į nusileidžiančią saulę. – Mes juos išvysime kaip elnius iš tankumynų. Sakalo Akie, užkąskime šį vakarą, o rytoj parodysime makuasams, kad mes – ne bailios moterys.

– Aš sutinku prisidėti ir prie viena ir prie kita, – atsakė žvalgas, – bet, prieš kovodami su irokėzais, turime pirmiau surasti tuos bailius, o kad galėtume pavalgyti, turime susimedžioti žvėrį... Kalbėk apie velnią, o jis, žiūrėk, jau čia: antai tarp krūmų atkalnėje juda didžiausi ragai, kokius man teko matyti šį medžioklės sezoną! Na, Unkai, – tęsė jis pašnabždomis ir juokdamasis tokiu prislopintu juoku, kaip žmogus, įpratęs būti atsargus, – aš kertu lažybų iš trijų pilnų parako bertuvių prieš vieną svarą tabako, kad pataikysiu jam į tarpuakį, arčiau dešiniosios, o ne kairiosios akies.

– Negali būti! – sušuko jaunasis indėnas, mitriai pašokęs ant kojų. – Juk vos matyti tiktai patys ragų galiukai!

– Koks jis dar vaikas! – tarė baltasis medžiotojas, linkčiodamas galvą ir kreipdamasis į tėvą. – Nejaugi jis mano, kad medžiotojas, matydamas tik vieną žvėries dalį, negali pasakyti, kur yra ir visas jo kūnas?

Jis nusitaikė ir jau buvo besiruošiąs parodyti savo mitrumą, kuriuo taip didžiavosi, kai Čingačgukas staiga sudavė ranka per šautuvą, sakydamas:

– Sakalo Akie! Tu, matyt, nori kautis su makuasais?

– Tie indėnai tiesog uoste suuodžia, kas dedasi miške, – atsakė medžiotojas, nuleisdamas šautuvą ir atsigręždamas į Čingačguką, lyg pripažindamas savo klaidą. – Turiu palikti elnią tavo strėlei, Unkai, kitaip mes jį nukausime, ko gero, tiems vagims irokėzams suėsti.

Vos tik tėvas reikšmingu rankos mostelėjimu pritarė šiam pasiūlymui. Unkas, prigludęs prie žemės, atsargiai

ėmė slinkti prie žvėries. Prišliaužęs per kęletą jardų nuo tankynės, kurioje ganėsi elnias, jis kuo rūpestingiausiai įdėjo strėlę į lanką; briedžio ragai sujudėjo, tartum žvėris ore būtų suuodęs priešą. Po valandėlės pasigirdo duslus lanko stygos cvanktelėjimas, baltas strėlės dryželis švystelėjo krūmų link. Sužeistas elnias išniro iš tankumyno prie pat savo pasislėpusio priešo kojų. Saugodamasis įsiutusio žvėries ragų, Unkas prišokęs peiliu brūkštelėjo jam per gerklę. Elnias dar liuoktelėjo iki upės kranto ir parkrito, savo krauju raudonai nudažydamas vandenį.

– Tik indėnas gali taip mitriai apsisukti, – tyliai juokdamasis tarė patenkintas Sakalo Akis. – Nieko sau, gražu pažiūrėti! Bet vis dėlto strėle galima nušauti tik iš arti, o darbui užbaigti reikia dar ir peilio.

– Huf! – šūktelėjo jo bendras ir greitai atsigręžė, tartum žvėrienos kvapą suuodęs skalikas.

– Dedu galvą, kad čia artėja visa jų kaimenė! – sušuko Sakalo Akis, ir jo žvilgsnyje blykstelėjo medžiotojo aistros ugnelė. – Jeigu elniai prisiartins per kulkos šūvio nuotolį, būtinai paguldysiu vieną kitą, net jei ir visos šešios giminės netoliese slapstytųsi ir galėtų išgirsti šūvį! Ką tu girdi, Čingačgukai? Mano ausims miškas nebylys.

– Čia tėra vienas elnias, ir tas pats jau nebegyvas, – pasakė indėnas, pasilenkdamas taip, kad jo ausis beveik lietė žemę. – Aš girdžiu kojų žingsnius.

– Galbūt, vilkai atvijo elnius ir dabar patys seka jų pėdomis?

– Ne, artinasi baltųjų žmonių arkliai! – atsakė Čingačgukas, oriai pasikeldamas nuo žemės ir vėl taip pat ramiai, kaip ir anksčiau, atsisėsdamas ant rąsto. – Sakalo Akie, jie yra tavo broliai. Pakalbėk su jais.

– Gerai, aš prabilsiu į juos tokia anglų kalba, kokia ir karalius nesigėdytų atsakyti, – atkirto medžiotojas ta kalba, kuria jis taip didžiavosi. – Bet aš nieko nematau ir negirdžiu: nei žmogaus, nei gyvulių žingsnio. A! Štai girdėti kažkas,

lyg sausų šakų traškėjimas, ir vėl – dabar štai aiškiai girdžiu, kaip šlama krūmai, – taip, taip, tai kanopų trepsėjimas, o man atrodė, kad krioklio ūžesys. Bet štai ir patys žmonės! Dieve, saugok juos nuo irokėzų!

IV skyrius

Dar nespėjo medžiotojas baigti paskutinių žodžių, kai štai, išniręs iš tankumyno, pasirodė pirmutinis raitelis to keleivių būrelio, kurio artėjančius žingsnius buvo nugirdusi budri indėno ausis. Per laukymę rangėsi siauras ištryptas takelis, kurį buvo išmynę elniai, eidami prie upės atsigerti. Šis takas kaip tik siekė upę toje vietoje, kur buvo apsistojęs baltasis žmogus su savo raudonaisiais bičiuliais. Keleiviai, kurių pasirodymas tokioje miško gilumoje buvo sukėlęs tiek nuostabos, lėtai artinosi šituo keliuku prie medžiotojo. Sakalo Akis žengtelėjo jų sutikti.

– Kas eina? – paklausė žvalgas, tarsi šiaip sau užsimesdamas šautuvą ant kairiosios rankos, o dešiniosios rankos smilių laikydamas ant šautuvo gaiduko, bet kartu anaiptol nesistengdamas atrodyti pasiruošusiu šauti. – Kas čia eina, nebodamas laukinių žvėrių ir kitų dykumos krašto pavojų?

– Įstatymų ir karaliaus draugai, – atsakė raitelis, kuris jojo priešakyje. – Nuo pat saulės patekėjimo mes keliaujame šio miško ūksmėje nevalgę ir labai išvargę.

– Vadinasi, jūs paklydote, – pertraukė jį medžiotojas.

– Taigi taip! Ar jūs nežinote, kaip toli yra karališkoji stovykla, vadinama Uiljam–Henrio fortu?

– O! – sušuko žvalgas ir garsiai nusikvatojo, bet tučtuojau pritildė per garsų ir linksmą savo balsą, kad koks nors netoliese besislapstąs priešas jo neišgirstų. – Jūs paklydote kaip tas skalikas, kuris negali užuosti pėdsakų dėl to, kad tarp jo ir elnio tvyro Horikano ežeras! Uiljam–Henrio

fortas!.. Dieve mano! Jeigu jūs esate karaliaus draugai ir jeigu turite ką nors bendra su armija, verčiau jokite paupiu iki Eduardo forto ir išdėstykite reikalą Uebui, kuris tūno savo tvirtovėje, užuot išžygiavęs į tarpukalnes ir nuvijęs tą akiplėšą prancūzą už Šampleno į jo paties landynę.

Nepažįstamasis dar nespėjo atsakyti į šį nelauktą patarimą, kaip štai iš krūmų išnėrė kitas raitelis ir, aplenkęs savo bendrakeleivį, tarė, kreipdamasis į medžiotoją:

– Iš tos vietos, kurią mums liepiate pasiekti, išvykome šį rytą, ir mums reikia patekti į patį ežero galą.

– Vadinasi, prieš paklysdami jūs turėjote netekti regėjimo, nes kelias, kertąs sąsmauką, yra bent dviejų sieksnių pločio ir, mano manymu, yra toks puikus, kaip ir bet kuris į Londoną einąs vieškelis, arba net ir tas, kuris nutiestas prieš karaliaus rūmus.

– Nesiginčysime dėl to kelio gerumo, – nusišypsodamas atsakė Heivardas. – Šį kartą pakaks jums pasakyti, kad mes pasitikėjome indėnu, kuris apsiėmė mus nuvesti trumpesniu, nors, žinoma, nelabai aiškiu taku, ir nusivylėme jo žinojimu. Trumpai kalbant, mes nežinome, kur atsidūrėme.

– Indėnas, paklydęs miške? – nustebo žvalgas, abejingai palingavęs galvą. – Paklysti, kai saulė kepina medžių viršūnes ir kai upės pilnos vandens; kai samanos ant kiekvieno beržo byloja, kurioje pusėje nakties metu švies šiaurės žvaigždė! Miške gausu elnių ištryptų takų, vedančių prie visiems žinomų upelių ir druskos duobių. Juk ir žąsys dar neišskrido į Kanados vandenis! Keista, kad indėnas būtų galėjęs paklysti tarp Horikano ir upės vingio! Ar jisai mohaukas?

– Pagal kilmę ne, nors toji gentis ir priėmė jį; man rodos, jo gimimo vietą žymiai toliau į šiaurę, ir jis yra vienas iš tų, kurie vadinami huronais.

– Ė! – sušuko abudu žvalgo draugai, kurie ligi šiol sėdėjo nejudėdami, tartum nekreipdami dėmesio į tai, kas

aplinkui dėjosi; bet paminėjus huroną, jie abudu staiga pašoko ant kojų, ir nustebimas blykstelėjo jų akyse.

– Huronas! – pakartojo atsargusis žvalgas, dar kartą pakraipęs galvą, tuo išreikšdamas aiškų nepasitikėjimą. – Tai klastinga ir plėšikiška gentis! Huronas lieka huronas, nepaisant kas jį bebūtų pas save priėmęs, – iš jo nieko gero nepadarysi, visada jis liks bailys ir valkata. Aš labai stebiuosi, kad jūs, pasitikėdami tokios genties nario globa, nesusidūrėte su didesne jų gauja.

– Šito nėra ko bijoti, jeigu Uiljam–Henrio fortas yra dar taip toli nuo mūsų. Jūs užmirštate, kad mūsų vadovas, kaip aš sakiau, dabar yra mohaukas, tarnauja mūsų kariuomenėje ir yra mūsų bičiulis.

– O aš jums sakau, kad tas, kuris gimė huronas, ir stips huronas, – atkirto Sakalo Akis. – Mohaukas! Ne, jeigu norite dorų žmonių, tai ieškokite jų delavarų arba mohikanų tarpe. Jie dorai kaunasi, nors ne visi sutinka eiti į mūšį, nes jie pasidavė savo gudrių priešų makuasų įtakai ir sumoterėjo.

– Pakaks apie tai, – nekantriai tarė Heivardas, – aš nenoriu smerkti žmogaus, kurį pažįstu ir kurio jūs visiškai nepažįstate. Jūs dar neatsakėte į mano klausimą: ar mes esame toli nuo pagrindinės kariuomenės, kuri yra Eduardo forte?

– Tatai, kaip atrodo, gali priklausyti nuo jūsų vadovo. Galima manyti, kad toks žirgas, kaip šis, nuo saulėtekio iki saulėlydžio galėtų padaryti geroką kelio galą. – Nenoriu tuščiai su jumis ginčytis, drauge, – neparodydamas nepasitenkinimo, švelnesniu tonu pasakė Heivardas. – Jeigu pasakysite man, kaip toli mes esame nuo Eduardo forto ir jeigu sutiksite mus ten palydėti, jūsų triūsas neliks neatlygintas.

– O kas man pasakys, kad, taip darydamas, į armijos stovyklą nenuvesiu priešo ir Monkalmo šnipo? Negi kiekvienas, kuris kalba angliškai, yra garbingas žmogus?

– Jeigu jūs tarnaujate toje kariuomenėje, kurios, kaip

spėju, esate žvalgas, tai privalote žinoti šešiasdešimtąjį karaliaus pulką.

– Šešiasdešimtąjį! Nedaug nauja man galėtumėte pasakyti apie amerikietiškus karaliaus šalininkus, ko aš nežinočiau, nors aš ir dėviu medžioklinę palaidinę, o ne raudoną švarką.

– Na, tai tuo atveju jūs žinote ir to pulko majoro pavardę?

– To pulko majoro! – pertraukė medžiotojas, išdidžiai išsitiesdamas, kad gali parodyti savo žinojimą. – Jeigu šiose kolonijose yra nors vienas žmogus, pažįstąs majorą Efinghemą, tai jis štai stovi prieš jus.

– Tas korpas turi daug majorų. Džentelmenas, kurį jūs paminėjote, yra vyresnysis majoras; bet aš kalbu apie visų jauniausiąjį, apie tą, kuris vadovauja Uiljam–Henrio įgulai.

– Taip, taip, aš esu girdėjęs, kad į tą vietą buvo paskirtas jaunas ir labai turtingas džentelmenas, kilęs iš pietinių provincijų. Jis yra perdaug jaunas, kad užimtų tokį postą ir įsakinėtų vyrams, kurių galvos jau pradėjusios žilti; ir vis dėl to, sako, jis esąs geras karys ir šaunus džentelmenas!

– Kas jis bebūtų ir ką apie jį kiti bekalbėtų, tas žmogus dabar štai kalbasi su jumis, ir jis, savaime aišku, nėra priešas, kurio reikėtų saugotis.

Žvalgas nustebęs pasižiūrėjo į Heivardą, paskui, nusiimdamas kepurę, prakalbo mažiau savimi pasitikinčiu, nors vis dar abejojamu tonu:

– Girdėjau, kad vienas būrys šį rytą turėjo išvykti iš Eduardo forto ežero pakrantės link.

– Tai tiesa, bet aš pasirinkau artimesnį kelią, pasitikėdamas patyrimu to indėno, kurį minėjau.

– Ir jis jus prigavo, o paskui pabėgo?

– Aš manau, kad jis nepadarė nei viena, nei kita; bent tikriausiai nepabėgo, nes jis dabar yra už mūsų.

– Norėčiau pažvelgti į tą padarą. Jeigu jis tikras irokėzas,

aš tuojau jį pažinsiu iš jo klastingo žvilgsnio ir nusidažymo, – tarė žvalgas, praeidamas pro Heivardo žirgą ir pasukdamas į taką už giesmininko kumelės, kurios kumeliukas, pasinaudodamas šiuo sustojimu, pareikalavo iš motinos sau priklausančios duoklės. Praskleidęs krūmus ir paėjėjęs keletą žingsnių, jis pamatė moteris, kurios nerimaudamos ir baimindamosi laukė, kuo pasibaigs tas pasitarimas.

Už Koros ir Alisos, atrėmęs į medį, stovėjo bėgūnas indėnas; jis visai abejingai leido žvalgui stebėti save, nors jo žvilgsnis buvo toks atšiaurus ir laukinis, kad jau vien tai galėjo sukelti baimę. Pasitenkinęs tuo, ką pastebėjo, medžiotojas pasuko atgal. Eidamas pro moteris, jis stabtelėjo valandėlę pasigėrėti jų grožiu ir neslepiamo pasitenkinimo žvilgsniu atsakė į Alisos nusišypsojimą bei galvos linktelėjimą. Po to jis priėjo prie kumelės, valandėlę pasižiūrėjo į sėdintį ant jos keistą raitelį ir, veltui stengdamasis suprasti, kas jis per vienas, pakraipęs galvą grįžo prie Heivardo.

– Mingas yra mingas, ir jeigu dievas jį tokį sukūrė, tai nei mohaukai, nei kuri kita giminė jo neperdirbs, – tarė jis, atsistodamas taip, kaip ir prieš tai stovėjo. – Jeigu mes būtume vieni ir jeigu jūs šaunųjį žirgą paliktumėte šią naktį vilkų malonei, tai aš per vieną valandą galėčiau nuvesti jus į Eduardo fortą, nes iš čia ligi ten – tik viena valanda kelio; bet su damomis tai neįmanoma.

– Kodėl gi? Tiesa, jos yra išvargusios, bet dar galėtų pajojėti keletą mylių.

– Tai visiškai neįmanoma! – pakartojo žvalgas. – Užėjus nakčiai, aš nė mylios nekeliaučiau su šituo bėgūnu, nors man kas žadėtų geriausią šautuvą visose kolonijose. Čia visur slankioja daugybė irokėzų, ir kvailas būčiau imti savo bendrakeleiviu tokį sukčių mohauką, kuris gana gerai žino, kur juos galima surasti.

– Taip manote? – tarė Heivardas, pasilenkdamas žemyn nuo balno ir kalbėdamas beveik pašnabždomis. – Prisipažįstu, kad ir aš pats ėmiau jį įtarinėti, nors ir stengiausi

to neparodyti; atvirkščiai, savo abejones aš stengiausi nuslėpti ir apsimesti esąs ramus, bet aš tai dariau, norėdamas nuraminti bendrakeleives. Ir kaip tik dėl to aš nebeleidau jam eiti priešaky, priversdamas, kaip matote, jį sekti paskui mus.

– Vos metęs į jį žvilgsnį, aš supratau, kad jis yra klastūnas! – atsakė žvalgas. – Tasai sukčius stovi atsirėmęs į jauną klevą, kurį jūs galite matyti pro krūmus; jo dešinė koja yra vienoje linijoje su medžio liemeniu, ir, – čia žvalgas lengvai barkštelėjo savo šautuvu, – aš galiu vienu šūviu iš šios vietos pataikyti jam tarp kulkštymo ir kojos kelio taip, kad jis bent vieną mėnesį tikriausiai nebegalėtų bastytis po miškus. Prieiti prie jo negalima; tasai gudrus kipšas, įtaręs mane, tuojau spruktų kaip išgąsdintas elnias.

– Ne, ne! To negalima. Jis gali būti nekaltas, ir aš nenoriu, kad jį sužeistumėte; tačiau jei būčiau įsitikinęs jo išdavyste...

– Saugiausia iš anksto įsitikinti irokėzo suktybe, – tarė žvalgas, instinktyviai ištiesdamas pirmyn savo šautuvą.

– Palaukite! – sulaikė jį Heivardas, – nereikia. Mes turime ką kita sugalvoti. Ir vis dėlto aš turiu daug pagrindo manyti,.kad tasai niekšas mane apgavo.

Medžiotojas, kuris, karininko paveiktas, atsisakė savo ketinimo sužeisti indėną, valandėlę pagalvojo, paskui mostelėjo ranka, ir prie jo tučtuojau pribėgo du raudonieji draugai. Jie ėmė karštai, bet pusbalsiu kalbėtis delavarų tarme: iš baltojo žmogaus gestų, dažnai nukreiptų medelio link, buvo aišku, kad jis kalbėjo apie išdaviką. Jo draugai greitai suprato jo norus; padėję į šalį šautuvus, jie – vienas pasuko į dešinę, kitas į kairę tako pusę ir taip atsargiai sulindo į gretimus krūmus, jog negalėjai išgirsti nė mažiausio šlamštelėjimo.

– Dabar jūs grįžkite, – tarė medžiotojas, vėl kreipdamasis į Heivardą, – ir užkalbinkite tą indėną; šitie du

mohikanai pačiups jį, net nepaliesdami dažų ant jo kūno.

– Ne, – išdidžiai atsakė Heivardas, – aš pats jį pačiupsiu.

– Na, sakykite, ką jūs galite padaryti indėnui šituose krūmuose?

– Aš nulipsiu nuo arklio.

– Ir jūs manote, kad jis, pamatęs vieną jūsų koją, iškeltą iš kilpos, lauks, kol atpalaiduosite ir kitą? Kas įžengia į šiuos miškus ir ruošiasi turėti reikalų su čiabuviais, privalo pats naudotis indėnų priemonėmis, jei nori, kad jam pasisektų. Tad eikite, užkalbinkite tą nevidoną ir dėkitės laiką jį ištikimiausiu draugu pasaulyje.

Heivardas ryžosi sutikti su medžiotojo patarimu, nors jam ir nelabai tepatiko tai, ką buvo priverstas daryti. Tačiau kas valandėlę jis vis aiškiau suvokė pavojų, į kurį per savo neapdairumą įpainiojo jam globoti pavestas moteris. Tuo tarpu nusileido saulė, ir mišką staiga apsiautė nejauki prieblanda; tamsa priminė Heivardui, kad artėja valanda, kurią laukiniai pasirenka žiauriausiems ir negailestingiausiems keršto ir smurto žygiams. Šie būkštavimai privertė jį paklausyti Sakalo Akies ir pasukti prie Maguos.

Žvalgas tuojau įsileido į pašnekesį su nepažįstamuoju, šį rytą taip nemandagiai prisiplakusiu prie keleivių būrelio. Prajodamas pro merginas, Heivardas pratarė joms keletą padrąsinančių žodžių ir nudžiugo, pastebėjęs, kad jos, nors ir buvo labai pavargusios po dienos kelionės, atrodė, nenujautė, jog dabartinė kebli jų padėtis yra kažkas blogiau negu paprastas nuotykis. Korai ir Alisai pasakęs norįs pasikalbėti su indėnu dėl tolesnio kelio, jaunuolis pentinais spustelėjo savo žirgą ir, timptelėjęs pavadžius, bematant atsidūrė per keletą jardų nuo tos vietos, kur, atsirėmęs į medį, vis dar tebestovėjo paniuręs Magua.

– Tu juk matai, Magua, – tarė Heivardas, stengdamasis kalbėti laisvai ir prieteliškai, – kad mus pradeda gaubti

naktis ir mes nesame arčiau Uiljam–Henrio forto, kaip kad buvome šį rytą saulei tekant, kada išvykome iš Uebo stovyklos. Tu išklydai iš kelio, o aš taip pat neapsižiūrėjau. Bet, mūsų laimei, mes čia sutikome medžiotoją, – tą, kurį tu girdi kalbant su giesmininku, – jis žino elnių takus bei slaptas miško perėjas ir pažadėjo nuvesti mus į tokią vietą, kur mes galėsime saugiai pailsėti ligi ryto.

Indėnas, įbedęs savo žibančias akis į Heivardą, angliškų žargonu paklausė:

– Ar jis vienas?

– Vienas? – sudvejojęs atsakė Heivardas, kuriam pasakyti netiesą buvo per daug neįprastas dalykas, kad dėl to jis nepajustų tam tikro sumišimo. – O ne, ne vienas, Magua. Tu juk žinai, kad mes esame su juo.

– Tada Gudrusis Lapinas eis sau, – šaltai atsakė indėnas, pakeldamas nuo žemės prie jo kojų gulėjusį mažą ryšulėlį, – ir su baltaveidžiais liks tik jų giminės žmonės.

– Palauk! Ką gi tu vadini Gudriuoju Lapinu?

– Tokį vardą Maguai davė jo tėvai Kanadoje, – atsakė indėnas, ir iš jo veido buvo matyti, kad jis didžiuojasi tuo vardu. – Lapinui naktis yra tas pat, kas ir diena, kada jis žino, kad Munras jo laukia.

– O ką Lapinas pasakys Uiljam–Henrio forto vadui, kai jis paklaus jį apie savo dukteris? Ar jis drįs paaiškinti savo viršininkui, kad jo vaikai pasiliko be vadovo, nors Magua ir buvo prižadėjęs juo būti?

– Nors tas žilagalvis turi stiprų balsą ir ilgą ranką, Lapinas negirdės ir nepajus jo, būdamas miškuose, – atkirto bėgūnas.

– Bet ką gi pasakys mohaukai? Jie pasiūdins jam sijoną ir lieps pasilikti vigvame kartu su moterimis, nes tokiam vyrui nebus galima daugiau patikėti vyriškų uždavinių.

– Lapinas žino taką į Didžiuosius ežerus ir gali surasti savo tėvų kaulus, – nesijaudindamas atsakė bėgūnas.

– Gana, Magua, – tarė Heivardas, – argi mes nesame

bičiuliai? Kodėl mes turime svaidytis aštriais žodžiais? Munras prižadėjo apdovanoti tave, kai būsi atlikęs šį patarnavimą, o ir aš taip pat nepasiliksiu tau skolingas. Leisk savo nuvargusiems sąnariams pailsėti ir, paėmęs savo ryšulį, užkąsk. Turime dar kelias valandas laiko, neeikvokime jų tuščioms kalboms, kaip besivaidijančios moterys. Kai abi mūsų damos pailsės, mes tęsime toliau savo kelionę.

– Baltaveidžiai yra savo moterų šunes, – murmtelėjo indėnas savo gimtąja kalba, – ir kai jos užsimano valgyti, tai jų kariai turi padėti į šalį tomahaukus ir pataikauti tinginėms.

– Ką tu sakai, Lapine?

– Lapinas sako „Gerai“.

Indėno akys buvo įsmeigtos į Heivardo veidą, bet kai majoras irgi pažvelgė į Maguą, šis greitai nukreipė jas į šalį, atsisėdo ant žemės, atsargiai apsidairė ir pagaliau išsitraukė iš ryšulėlio užkandžio likučius.

– Gerai, – tęsė Heivardas: – pasistiprinęs Lapinas bus pajėgus ir akylas surasti kelią rytoj rytą.

Dunkanas valandėlei nutilo, nes iš gretimų krūmų pasigirdo lyg sausos šakos trakštelėjimas ar lapų sušlamėjimas, bet, tučtuojau susigriebęs, jis toliau kalbėjo:

– Mes turime iškeliauti prieš saulei patekant, nes kitaip Monkalmas gali mums pastoti kelią ir atkirsti mus nuo tvirtovės.

Pakelta Maguos ranka sustingo ore, ir nors jo akys buvo nuleistos į žemę, tačiau galvą jis pakreipė į šalį; jo šnervės išsiplėtė, o ausys tiesiog kluste sukluso.

Heivardas budria akimi sekė visus indėno judesius ir tarsi netyčia iškėlė vieną koją iš kilpos ir ištiesė ranką prie meškenos, dengiančios jo pistoletų makštį. Maguos neramūs žvilgsniai nė vienai akimirkai nenukrypo į kurį nors daiktą, ir vis dėlto vargiai buvo galima pasakyti, kad jo akys judėjo.

Majorui abejojant, kas toliau reikėtų daryti, Lapinas

atsistojo, bet taip lėtai ir atsargiai, kad nepasigirdo nė mažiausio krebžtelėjimo. Heivardas pajuto, kad šią akimirką jis būtinai turi pradėti veikti. Permetęs koją per balną jis nušoko nuo arklio, pasiryžęs pulti į priekį ir čiupti neištikimąjį vadovą, pasitikėdamas savo vyriška jėga. Tačiau, norėdamas išvengti bereikalingo triukšmo, jis vis dar apsimetė ramus ir draugiškai nusiteikęs:

– Gudrusis Lapinas nevalgo, – tarė jis, pavadindamas jį vardu, kuris, atrodė, indėnui labai patiko. – Gal jo kukurūzai nepaspirginti kaip reikiant ir sausi? Leisk pasižiūrėti: gal pas mane yra kas nors skanesnio jo apetitui patenkinti.

Magua atkišo savo ryšuliuką, matyt, norėdamas pasinaudoti Heivardo pasiūlymu. Jų rankos susilietė; indėnas neparodė nė mažiausio sutrikimo, ir jo įtemptas dėmesys nesumažėjo nė akimirkai. Tačiau, pajutęs Heivardo pirštus iš lėto slenkant per savo pliką alkūnę, jis stipriai kirto jaunuoliui per ranką ir, garsiai surikęs, vienu šuoliu liuoktelėjo į šalį ir dingo tankmėje. Tą pačią akimirką iš krūmų pasirodė Čingačgukas, kuris su savo išdažytu veidu atrodė kaip vaiduoklis. Jis žaibo greitumu šoko vytis indėną. Tuoj pat suaidėjo Unko šauksmas, mišką nušvietė staigus blykstelėjimas, ir pasigirdo skardus medžiotojo šautuvo trenksmas.

V skyrius

Heivardas, apstulbintas staigaus vadovo pabėgimo ir besivejančiųjų laukinių šauksmo, valandėlę stovėjo kaip stabo ištiktas. Bet, susigriebęs, kad būtinai reikia sučiupti pabėgėlį, jis puolė į gretimus krūmus ir, norėdamas padėti besivejantiems, ėmė bėgti kiek įkabindamas. Nenubėgęs nė šimto jardų, jis sutiko medžiotoją ir jo draugus, jau grįžtančius be nieko.

– Kodėl taip greit liovėtės persekioję? – sušuko jis. – Tasai niekšas pasislėpė kur nors čia pat už medžių, ir mes dar galime jį sučiupti. Mes nesame saugūs, kol jis yra laisvas.

– Ar debesis gali pasivyti vėją? – atsakė nusivylęs žvalgas. – Girdėjau, kaip tas kipšas slinko per sausus lapus tarytum juodoji angis. Jis sumirgėjo man akyse tenai prie anos pušies, ir aš iššoviau... Bet kur ten pataikysi! Ir vis dėlto, atvirai kalbant, aš gerai nusitaikiau ir galiu pasakyti, kad turiu taiklią akį. Žvilgtelėkime į tą medelį; jo lapai raudoni, tačiau visi žino, kad liepos mėnesį jis žydi geltonai.

– Tai yra Lapino kraujas! Jis sužeistas ir, vadinasi, kur nors parkrito.

– Ne, ne, – atkirto medžiotojas. – Aš tik gribštelėjau jį, ir jis pabėgo. Šautuvo kulka, kuri tik brūkšteli bėgančio gyvulio kailį, veikia taip pat kaip pentinai žirgą; ji priverčia jį greičiau bėgti ir pagyvina jo kūną, užuot atėmusi jam gyvybę. Bet tas indėnas po keleto šuolių liausis bėgęs.

– Mes esame keturi stiprūs vyrai prieš vieną sužeistąjį!

– Ar jums nusibodo gyventi? – pertraukė jį žvalgas. – Tasai raudonasis velnias nusivilios jus ligi pat savo draugų tomahaukų anksčiau, negu jūs, besivydami jį, spėsite sušilti. Aš neapgalvotai pasielgiau, paleidęs šūvį ties pat priešo slėpyne. Bet argi galima buvo atsispirti pagundai? Na, draugai, traukimės iš čia ir viską atlikime taip, kad suktasis mingas suklydęs nusektų kita kryptimi; kitaip jau rytoj šiuo metu mūsų skalpai džius priešais Monkalmo palapinę.

Tasai baisus įspėjimas, kurį žvalgas padarė su šaltu įsitikinimu, kaip žmogus, suprantąs pavojų, bet ir nebijąs jam pažvelgti tiesiog į akis, rūsčiai priminė Heivardui, jog reikia pagalvoti, koks svarbus yra jam patikėtas uždavinys. Jis apsidairė aplinkui, stengdamasis ką nors įžvelgti tamsoje, kuri jau tirštėjo po lapuotais miško skliautais. Jis jau vaizdavosi, kad jo bejėgės bendrakeleivės netrukus pateks

į rankas žiauriems priešams, kurie, kaip plėšrieji žvėrys, tik ir laukia tamsos, kad nekliudomi galėtų jas užpulti ir nužudyti.

Jo įbauginta, apgaulingos šviesos klaidinama vaizduotė kiekviename svyruojančiame krūme, kiekviename išvirtusio medžio stuobryje įžiūrėjo žmogų. Jam vaidenosi, tarytum žiaurūs besislapstančių priešų veidai spokso į jį iš po šakų ir seka neatsitraukdami kiekvieną jo draugų judesį. Pažvelgęs aukštyn, žydrame danguje jis pastebėjo, kad skysti pūkiniai debesėliai, vakaro šviesos švelniai nudažyti, buvo jau beprarandą savo švelnų rožinį atspalvį. Į krantus įsiraususią upę, čiurleančią pro tą vietą, kur jisai stovėjo, buvo galima atskirti tik iš tamsių, medžiais apaugusių jos pakraščių.

– Ką daryti? – nusiminęs paklausė Dunkanas. – Dėl dievo, nepabėkite nuo manęs! Pasilikite ir padėkite apginti mergaites, kurias aš lydžiu, ir nesivaržydami pasakykite, kokio už tai norėtumėte atlyginimo!

Bet nei Sakalo Akis, nei indėnai, nuošaliai kalbėjęsi savo genties tarme, neatkreipė dėmesio į šį staigų ir nuoširdų prašymą. Tačiau nors jie kalbėjo tyliai ir atsargiai, beveik pašnibždomis, vis tik, prisiartinęs prie jų, Heivardas galėjo aiškiai atskirti karštus jaunojo kario žodžius nuo santūresnės jo vyresniųjų draugų kalbos. Buvo aišku, kad jie tarėsi, kaip apsaugoti keleives. Heivardas, susidomėjęs jų pašnekesiu ir labai susirūpinęs, – nes jam atrodė, kad didėjančio pavojaus akivaizdoje yra delsiama, – priėjo dar arčiau prie šio nejaukioje tamsoje besitariančio būrelio, pasiryžęs šiems žmonėms pasiūlyti konkretesnį atlyginimą. Bet baltasis medžiotojas tik mostelėjo ranka; po to, lyg pats sau kalbėdamas, tarė angliškai:

– Unkas teisus! Palikti šias silpnas mergaites jų pačių likimui būtų negarbinga, net jeigu reikėtų dėl to ir visam laikui netekti šios patikimos mūsų slėptuvės. Jei jūs, džentelmene, norite išgelbėti savo bendrakeleives nuo pikčiausių gyvačių, tai negaiškite laiko ir liaukitės svyravęs.

– Ar galima abejoti, kad aš noriu jas išgelbėti? Argi aš nepasiūliau...

– Nesiūlykite mums pinigų, – šaltai pertraukė jį žvalgas. – Galbūt, neišgyvensite ligi tol, kad galėtumėte savo pažadus tesėti, nei aš, kad jais pasinaudočiau. Šie mohikanai ir aš padarysime viską, ką tik žmogus gali sugalvoti, kad apsaugotume jus nuo pavojaus. Bet pirmiau jūs turite pažadėti mums du dalykus, kitaip mes jums nepadėsime ir tiktai sau pakenksime.

– Sakykite, ko gi jūs norite, kad aš pažadėčiau?

– Pirmiausia – tylėti, kaip šios miegančios girios, nepaisant kas beatsitiktų, ir antra – visada ir nuo visų žmonių laikyti paslaptyje tą vietą, į kurią mes jus nuvesime.

– Aš padarysiu visa, ką galėsiu, kad abi šios sąlygos būtų išpildytos.

– Tad eime: mes čia gaištame laiką, kuris mums taip brangus, kaip sužeistam elniui jo širdies kraujas!

Besitelkiančioje vakaro šešėlių prietemoje Heivardas pastebėjo nekantrų žvalgo mostelėjimą ir skubiai nusekė jo pėdomis iki tos vietos, kur buvo palikęs kitus savo būrelio narius. Prisiartinęs prie laukiančių ir susirūpinusių moterų, jis trumpais žodžiais išdėstė joms savo naujojo vadovo sąlygas ir pridūrė, kad jos turi nepasiduoti būkštavimams. Nors jo žodžius mergaitės išklausė vis dėlto su slapta baime, bet ryžtinga ir rimta Dunkano laikysena, o galbūt, ir mintis apie šiurpų pavojų suteikė merginoms jėgų pasiruošti kokiam nors netikėtam ir nepaprastam bandymui. Patylomis, negaišdamos nė valandėlės, padedant Heivardui, jos nulipo nuo balnų, ir visi skubiai nusileido prie upės kranto, kur žvalgas daugiau iškalbingais mostais negu žodžiais surinko likusius to būrelio narius.

– O ką gi daryti su arkliais? – murmtelėjo jis. – Jeigu papjautume juos ir suverstume į upę, tai tik laiką sugaištume, o palikti juos čia – reikštų pasakyti mingams, kad jiems tenka čia pat ir žirgų savininkų ieškoti!

– Tad paleiskime juos į mišką, ir tegu sau klaidžioja! – patarė Heivardas.

– Ne, geriau būtų suklaidinti tuos kipšus; tegu jie pamano, kad mes raiti pabėgome. Taip, taip, mes apdumsime jiems akis! Čingačgukai! Ts! Kas ten juda krūmuose?

– Kumeliukas.

– Kumeliukas? Jį teks nudėti, – murmtelėjo žvalgas, griebdamas už karčių jauną gyvulėlį, kuris bematant ištrūko jam iš rankų. – Unkai, strėlę!

– Palaukit! – garsiai pratarė pasmerktojo žūti gyvulėlio savininkas, nepaisydamas to, kad visi kalbėjo pašnabždomis. – Pasigailėkite Miriamos kumeliuko! Tai puikus mano ištikimo arklio palikuonis, ir jis niekam nepadarys pikta.

– Kai žmonės kovoja dėl savo gyvybės, – rūsčiai tarė žvalgas, – net ir jo artimieji maža kuo tėra reikšmingesni už miško žvėris. Jei dar kalbėsite, aš paliksiu jus makuasų malonei! Įtempk lanką iki strėlės galo, Unkai, nėra laiko gaišti pakartotiniems šūviams!

Dar tebebuvo girdėti grasinantis tylus žvalgo balso murmėjimas, kai sužeistas kumeliukas, pasistojęs piestu, suklupo ant kelių. Jį čia pat pasitiko Čingačgukas, kuris peiliu brūkštelėjo gyvuliui per gerklę ir įstūmė jį į upę; srovė nunešė kumeliuką tolyn; kurį laiką buvo girdėti, kaip jis, gyvybei išsenkant, dar gaudė orą. Ši žiauri, bet būtinai reikalinga atsargumo priemonė prislėgė keleivių nuotaiką, primindama, kad jiems gresia pavojus, kurio rimtį dar labiau pabrėžė nesvyruojąs medžiotojo ir mohikanų ryžtingumas. Kora ir Alisa drebėdamos glaudėsi viena prie kitos, o Heivardas nejučiomis padėjo ranką ant vieno savo pistoletų, kuriuos ką tik buvo išsitraukęs iš makštų; jis atsistojo tarp savo globojamųjų ir tų tamsių šešėlių, kurie tarytum nepermatomu šydu jau buvo apgaubę visą mišką.

Indėnai, nedvejodami nė valandėlės, paėmė už pavadžių būkštaujančius ir nerimstančius arklius ir įsivedė juos į upę.

Netoliese pakraščio jie pasuko į šalį ir gana greit pasislėpė už aukštai iškilusio kranto, palei kurį ir nubrido prieš upės srovę. Tuo tarpu žvalgas iš slėptuvės, buvusios po žemais krūmais, kurių šakos lietė upės srovę, ištraukė tošinę valtį ir rankos mostu į ją pakvietė moteris.

Nedvejodamos jos paklausė kvietimo, nuolatos baimingai ir neramiai dirsčiodamos į vis tirštėjančią tamsą, kuri dabar, tarytum kokia tamsi ūkana, nusidriekė išilgai paupio.

Vos tik Kora ir Alisa atsisėdo, medžiotojas, įbridęs į vandenį, paliepė Heivardui prilaikyti silpną valtelę iš vienos pusės, o pats atsistojo kitapus. Taip jie stūmė ją prieš srovę. Įkandin jų ėjo nusiminęs nugalabyto kumeliuko savininkas. Vakaro tylą tesudrumsdavo aplink juos ribuliuojančių bangelių pliaukšėjimas ir negarsūs jų pačių atsargių žingnių kliunktelėjimai. Heivardas valties vairavimą patikėjo žvalgui, kuris, saugodamasis kyšančių akmenų arba verpetų, čia priartėdavo prie kranto, čia vėl nutoldavo, ir buvo aišku, jog jis labai gerai pažįsta kelią. Kartais jis stabtelėdavo ir visiškoje tyloje, kurios įspūdingumą didino duslus ir vis artėjęs krioklio ūžesys, imdavo atidžiai klausytis, stengdamasis sugauti visus snaudžiančio miško garsus. Įsitikinęs, jog visur ramu, savo įgudusiais pojūčiais nepastebėjęs jokių priešo artėjimo žymių, jis vėl atsargiai ir iš lėto slinkdavo pirmyn.

Pagaliau klaidžiojęs Heivardo žvilgsnis vienoje upės vietoje užkliuvo už kažkokių tamsių daiktų, tūnojusių ten, kur aukštas krantas gaubė juodą vandenį tamsesniu negu kitur šešėliu. Majoras atkreipė žvalgo dėmesį į tą vietą.

– Taip, – ramiai atsakė žvalgas, – indėnai čia sumaniai paslėpė arklius. Vandenyje nelieka pėdsakų, o šioje tamsoje nieko neįžiūrėtų net ir pelėdos akys.

Upę iš abiejų pusių supo aukštų ir dantytų uolų keteros. Viena jų kybojo ties ta vieta, kur stovėjo valtis. Virš uolų stiebėsi aukšti medžiai, kurie atrodė lyg būtų pakibę ant

bedugnės krašto. Upė tekėjo tarytum siauru ir giliu tarpekliu. Viskas ilsėjosi šešėlių tamsoje po šiomis uolomis ir medžių viršūnėmis, kurias vienur kitur buvo galima įžiūrėti žvaigždėmis nusėto dangaus fone. Toliau krantų vingis pridengė horizontą tokiais pat tamsiais ir miškingais kontūrais: o priešakyje – ir, matyti, nelabai toli – vanduo, atrodė, tarytum rėmėsi į dangų ir iš čia krito žemyn į gilius plyšius, iš kurių sklido tas vakaro ore aidįs šiurpus ir duslus gaudesys.

Arkliai buvo pririšti prie retų krūmų, kurie augo uolų plyšiuose, ir, stovėdami vandenyje, jie turėjo čia praleisti visą naktį.

Sakalo Akis pasiūlė Heivardui ir jo nusiminusiems bendrakeleiviams atsisėsti priešakiniame valties gale, o pats įsitaisė užpakaliniame, stovėdamas taip tiesiai ir taip tvirtai, tarytum po jo kojomis būtų buvęs didžiulio laivo denis, padarytas ne iš medžio žievių, o iš kažkokios daug stipresnės medžiagos. Indėnai atsargiai pasitraukė į šalį, ir Sakalo Akis, atrėmęs kartį į uolą, stipriu stumtelėjimu nubloškė savo liauną luotelį tiesiog į sriautingos upės vidurį. Keletą minučių truko įnirtinga kova su bangomis, kurias sukėlė valties judėjimas, ir su kunkuliuojančia srove. Keleiviai, kuriems buvo įsakyta net rankų nejudinti, kad nirštanti upė nepraryti jų menko laivelio, nealsuodami, nusigandę ir su karštligišku nerimu žiūrėjo į žvilgantį vandenį.

Gal dvidešimt kartų jiems atrodė, kad smarkūs verpetai nublokš juos į pražūtį, bet meistriška jų vairininko ranka pakreipdavo valties pirmagalį tiesiog prieš srovę. Kaip tik tuo momentu, kai siaubo pagauta Alisa užmerkė akis ir jai pasirodė, kad vandens sūkurys jau nublokš juos į pat krioklio prarają, valtelė ramiai sustojo prie plokščios, lygios, vos iš vandens išsikišusios uolos.

– Kur mes? Ir ką turime toliau daryti? – paklausė Heivardas, pastebėjęs, kad žvalgas pasiekė savo tikslą.

– Esate prie Gleno papėdės, – garsiai atsakė žvalgas, nebijodamas, kad čia, kur ūžė krioklys, jį kas nors išgirstų. – Pirmiausia jūs turite atsargiai išlipti į krantą, taip, kad neapverstumėte valties; kitaip upė nuneš jus atgal tuo sunkiu keliu, kurį tik ką mes praplaukėme, bet, žinoma, pasroviui jums tektų plaukti kur kas greičiau negu kad prisikasant iki čia. Taip, sunku irtis prieš vandenį, ypač kai upė šniokščia; taip pat nelengva penkiems žmonėms išlikti sausiems tokioje mažutėje beržo tošies valtelėje, išteptoje smala. Na, lipkite visi ant uolos, o aš atplukdysiu mohikanus ir elnienos. Verčiau miegoti be skalpo, negu badauti, turint pakankamai maisto.

Kai jau paskutinė koja palietė uolą, valtis apsisuko vietoje, ir aukšta žvalgo figūra šmėžtelėjo virš vandens, o paskui dingo nepermatomoje tamsoje, kuri gaubė upę. Savo vadovo palikti keleiviai keletą minučių bejėgiškai lūkuriavo sumišę, bijodami net ir pajudėti tarp supleišėjusių uolų, kad, padarę klaidingą žingsnį, nenugarmėtų į kokią nors iš daugelio gilių šniokščiančių prarajų, į kurias vanduo riaumodamas griuvo iš visų pusių. Bet jiems neteko ilgai laukti: indėnų miklių rankų iriama valtis staiga vėl šaute šovė į sūkurį ir priplaukė prie plokščiosios uolos anksčiau, negu, keleivių manymu, žvalgas būtų galėjęs pasiekti savo draugus.

– Dabar mes turime ir tvirtovę, ir įgulą, ir maisto, – linksmai sušuko Heivardas, – ir galime ramiai juoktis iš Monkalmo bei jo sąjungininkų. Sakykite, budrusis sargybini, ką jūs galvojate dabar apie irokėzus?

– Nieko gera aš negaliu pasakyti apie irokėzus. Jeigu Uebas nori ištikimų ir sąžiningų indėnų, tai tegu pasikviečia delavarų gimines, visus tuos gobšuosius ir melagingus mohaukus ir oneidus su jų sąjungos šešiomis padermėmis tegu pasiunčia ten, kur jie geriausiai ir tinka, būtent, pas prancūzus!

– Tokiu atveju karinguosius mūsų sąjungininkus mums

tektų pakeisti neveikliaisiais mūsų draugais! Aš girdėjau, kad delavarai nusviedė į šalį tomahaukus ir vengia karo kaip bailios moterys!

– Taip, gėda olandams ir irokėzams, kurie savo velnioniškomis gudrybėmis privertė delavarus sudaryti tokią sąjungą! Bet delavarus aš pažįstu jau dvidešimt metų ir pavadinsiu melagiu kiekvieną, kuris pasakys, kad jų gyslomis teka bailių kraujas. Jūs išvijote jų padermes iš pajūrio ir dabar norėtumėte tikėti tuo, ką apie juos pasakoja priešai, kurie juos šmeižia, kad patys galėtumėte naktį ramiai sau miegoti ant minkštų pagalvių.

– Šiaip ar taip, – tarė Heivardas, – bet aš puikiai matau, kad šiedu jūsų draugai yra narsūs ir atsargūs kariai! Sakykite, ar jie nespėjo pamatyti priešų arba ko nors apie juos sužinoti?

– Indėną pirma pajusi, paskui pamatysi, – atsakė žvalgas, užkopdamas ant uolos ir nerūpestingai numesdamas ant žemės negyvą elnią. – Tykodamas mingą, aš nepasitikiu tais ženklais, kuriuos pastebi akis.

– Būtų labai liūdna pagalvoti, kad tai galėtų atsitikti, nors mūsų stovyklos vieta narsiems ir drąsiems žmonėms galėtų būti puikus gynimosi punktas. Beje, prisimenu, kad arkliai, kai pro juos praplaukiau, drebėjo ir glaustėsi, lyg jausdami besiartinančius vilkus; o vilkai mėgsta slankioti arti indėnų užuolandų, tikėdamiesi pasiskanauti užmuštųjų elnių mėsos likučiais.

– Bet jūs užmirštate elnią, gulintį ties jūsų kojomis. O argi žvėrys negalėjo pajusti nugalabto kumeliuko? Bet koks gi čia triukšmas?

– Vargšė Miriama, – sumurmėjo nepažįstamasis giesmininkas, – tavo kumeliukas turėjo tapti plėšriųjų žvėrių auka!

Ir staiga, be paliovos gaudžiant kriokliui, jis garsiai užtraukė psalmę:

Išžudė kūdikius visus Egipto,
Pirmgimius žmonių ir gyvulių;
Jis, faraone, šalį tavo piktą
Palietė siaubingu stebuklu!

– Kumeliuko mirtis sunkiai slegia jo šeimininko širdį, tačiau aš manau, kad jeigu žmogus rūpinasi savo nebyliaisiais draugais, tai jis yra geras žmogus. Galbūt, jūs teisus, – tęsė Sakalo Akis, atsakydamas į paskutinįjį Heivardo pasiūlymą, – ir dėl to mes turime kuo greičiau nupjaustyti elnio mėsą nuo kaulų ir išmesti jo griaučius į upės tėkmę. Jei to nepadarysime, tai, ko gero, prie uolos susilauksime gaujos kaukiančių vilkų, mums pavydinčių kiekvieno mūsų nuryto kąsnio. Irokėzai yra gudrūs sukčiai ir labai greit suvoks, kodėl kaukia vilkai.

Tai sakydamas, žvalgas rūpestingai rinko kažkokius jam reikalingus daiktus; po to jis tylomis praėjo pro savo bendrakeleivių būrelį lydimas mohikanų, kurie tartum atspėjo, ką jis ketina daryti. Greit visi trys vienas po kito dingo; atrodė, jog jie įėjo į statmeną aukštą uolą, kuri buvo už keleto jardų nuo kranto.

VI skyrius

Heivardas ir jo bendrakeleivės į nesuprantamą savo vadovų dingimą žiūrėjo su nerimu širdyje.

Tik giesmininkas Gamutas nekreipė dėmesio į tai, kas vyko aplinkui. Jis atsisėdo ant uolos iškyšulio ir giliai dūsavo iš susijaudinimo.

Paskui pasigirdo duslūs balsai, tarytum kažkur žemės gelmėse būtų šūkavę žmonės; staiga šviesa nutvieskė keleiviams akis, ir jie pamatė slėptuvę, į kurią buvo įėję medžiotojas ir mohikanai.

Siauro ir gilaus urvo gale stovėjo žvalgas, laikydamas rankoje liepsnojantį pušies šakelių pluoštą. Stipri ugnies

atošvaistė nuplieskė jo ryžtingą, vėjų nugairintą veidą ir medžioklinį drabužį, suteikdama šiam žmogui romantišką laukinę išvaizdą; tačiau ir paprastoje šviesoje net pašalinė akis būtų pastebėjusi jo keistus darbužius, geležinį liemens stangrumą, be to, budrumą drauge su mielu paprastumu, pakaitomis atsispindinčiu jo veide.

Truputį arčiau prie urvo angos stovėjo Unkas. Keleiviai aiškiai matė tiesų ir lankstų jaunojo mohikano stuomenį, jo grakščią ir nevaržomą laikyseną bei laisvus judesius. Jo liemenį gobė žalia, kutais apsiuvinėta medžioklinė palaidinė, tokia pat, kaip ir baltojo žmogaus, tačiau galva nebuvo apdengta, ir niekas netrukdė grožėtis jo tamsiomis, spindinčiomis ir drąsiomis akimis, kurios atrodė šiurpios ir kartu ramios, jo pailgu, išdidžiu ir iš prigimties raudonu veidu, o taip pat jo tauria, šiek tiek atlošta, iškilia kakta ir dailia, proprcinga, grakščia galva, nuskusta iki tankaus skalpinio kuokšto. Dunkanas ir jo bendrakeleiviai pirmą kartą įsižiūrėjo į ryškius abiejų savo palydovų bruožus. Alisa žvelgė į laisvą ir išdidžią Unko figūrą, lyg ji būtų stebėjusi kurį nors stebuklingu būdu atgijusį graikų skulptoriaus kūrinį.

– Aš galėčiau ramiai užmigti, – sušnibždėjo Alisa, – žinodama, jog mane saugo toks narsus ir, matyt, kilniaširdis jaunuolis. Tikriausiai, Dunkanai, tos žiaurios žudynės, tie pasibaisėtini kankinimai, apie kuriuos mes taip daug skaitome ir girdime, neatsitinka, kai čia pat esti tokie žmonės kaip Unkas.

– Aš sutinku su jumis, Alisa, – atsiliepė Heivardas, – kad toks veidas ir tokios akys gali veikiau sukelti baimę, negu apgauti; bet nesuklyskime, tikėdamiesi, jog jis kuriuo nors kitu būdu, negu kad įprasta laukiniams, parodys tai, ką mes laikome dorybe; tačiau puikių žmonių pasitaiko tiek baltųjų, tiek ir indėnų tarpe. Tikėkime, jog tas mohikanas mūsų nesuvedžios, bet įrodys, jog yra narsus ir ištikimas draugas, koks jis mums ir savo išvaizda atrodo.

– Dabar majoras Heivardas kalba, kaip jam pridera kalbėti, – tarė Kora. – Kas, žiūrėdamas į šį gamtos kūrinį, prisimintų ir jo odos spalvą?

Po šitos pastabos užstojo trumpa ir nejauki tylos valandėlė, kurią nutraukė žvalgas, garsiai pakviesdamas juos įeiti į vidų.

– Ugnis perdaug skaidriai liepsnoja, – tęsė jis, – ir gali mingams išduoti mūsų slėpynę. Unkai, nuleisk antklodę, ji uždengs ugnį. Čia jūs, žinoma, neturėsite tokios vakarienės, kokios turi teisę tikėtis karališkosios armijos majoras, bet aš esu matęs daugelį karių, kurie mielai valgė žalią elnieną ir dargi be jokių prieskonių. O mes turime druskos. Čia štai yra šviežių lauro šakų damoms atsisėsti. Gal bus ir ne taip patogu ant jų sėdėti, bet užtat šakos maloniai kvepia. Na, drauguži, neliūdėk kumeliuko; jis buvo nekaltas sutvėrimėlis ir dar nedaug temątęs vargo. Mirtis išgelbėjo jį nuo daugelio nemalonumų, nuo žaizdų nugaroje, ir jam neteks kęsti kojų nuovargio!

Unkas padarė tai, kas jam buvo įsakyta. Kai Sakalo Akis baigė kalbėti, pasigirdo krioklio ūžimas, lyg iš toli sklindąs griausmo dundesys.

– Ar nepavojinga pasilikti šiame urve? – paklausė Heivardas. – Ar negresia mums netikėtas užpuolimas? Juk vienas ginkluotas vyras, atsistojęs prie įėjimo, galėtų mus laikyti savo rankose.

Užpakalyje žvalgo iš tamsos išniro lyg kokio vaiduoklio figūra ir, nutvėrusi liepsnojantį nuodėgulį, nušvietė tolimiausią jų slėptuvės galą. Alisa tyliai šūktelėjo; net ir drąsioji Kora atsistojo, pasirodžius šiai žmogystai; bet jas nuramino Heivardas, pasakęs, jog tai yra jų palydovas Čingačgukas. Pakėlęs kitą užuolaidą, jis parodė, jog iš urvo yra ir antras išėjimas. Paskui, rankoje laikydamas nuodėgulį, jis nuslinko siaura anga į kitą olą, labai panašią į pirmąją.

– Tokie seni lapinai, kaip Čingačgukas ir aš, nedažnai tesučiumpami urve su viena skyle, – juokdamasis tarė

Sakalo Akis. – Tai puiki vieta ! Uola čia – juodas kalkakmenis, kuris, kaip visiems žinoma, yra minkštas ir, nesant krūmų arba pušų, gali atstoti gana patogią pagalvę. Kadaise krioklys šniokštė keliais jardais žemiau nuo mūsų, ir, manau, tada čia upė buvo tokia pat plyna ir lygi kaip ir gražiausiose Hudzono vietose. Bet laikas labai pakeitė šią vietovę. Uolose atsirado daugybė plyšių. Vienur akmens buvo minkštesni, kitur kietesni, ir vanduo juose išgraužė gilias duobes: vienur uolas nuversdamas, kitur jas išgraušdamas; ir dabar pats krioklys nebeteko nei grožio, nei jėgos.

– Kurioje gi vietoje mes esame? – paklausė Heivardas.

– Nagi arti tos vietos, kurioje kadaise buvo krioklys. Tik čia, kaip matyti, jis maištavo ir nepasiliko. Iš abiejų pusių uolos pasirodė esančios minkštesnės, ir todėl maištingas vanduo išgraužė šiuos du urvus, upės viduryje palikdamas bekyšantį pliką gūbrį.

– Vadinasi, mes esame saloje?

– Taip! Mums iš abiejų pusių yra kriokliai, o upė plaukia ir virš mūsų, ir po mumis. Jei dabar būtų diena, vertėtų užkopti ant šios uolos ir pasižiūrėti, kaip šėlsta vanduo. Jis krenta, nebodamas jokių taisyklių: kartais jis tykšta, kartais griūte griūva; čia jis kūlverstomis virsta, ten liete liejasi; vienoje vietoje jis yra baltas kaip sniegas, o kitoje žalias kaip žolė; čia jis čiurlena ir dainuoja kaip šaltinėlis, o ten ūždamas veržiasi į gilias duobes, net žemė dreba, sudaro sūkurius bei verpetus ir graužia uolas, lyg jos būtų ne iš akmens, o iš plūkto molio. Taip, ledi, gražus ir plonytis kaip voratinklis audinys, kuris gaubia jūsų kaklą, atrodytų grubus lyg tinklas, palyginus jį su upės purslų nėriniais. Bet išsišėlusi upė toliau jau teka plyna ir rami, plukdydama savo vandenį į vandenyną.

Šitoks Gleno krioklių nupasakojimas keleivius įtikino, kad jų slėptuvė saugi, ir jie ėmė gėrėtis laukiniu šios vietos grožiu. Po to jie nukreipė savo dėmesį į būtiną, nors ir

netaurų reikalą – vakarienę.

Valgis, kurį žymiai paįvairino keletas Heivardo, jam paliekant arklius, atsineštų skanėstų, buvo ypač gaivinantis pavargusiems keleiviams. Unkas patarnavo moterims, viską atlikdamas oriai ir rūpestingai. Jo paslaugos juokino Heivardą, kuris gerai žinojo, jog toks paslaugumas moterims neįprastas indėnų tarpe. Tačiau vaišingumas jų buvo laikomas šventu dalyku, todėl ir šis nežymus kariško orumo pažeidimas nesukėlė jokių girdimų pastabų.

Pašalinis stebėtojas būtų galėjęs pamatyti, kad Unkas nevienodai patarnauja šioms merginoms: jis buvo paprastai mandagus, paduodamas Alisai vandens kaušelį ar elnienos kepsnį ant dailiai išdrožto dubenėlio, bet kai tokiu pat būdu jis patarnavo ir jos seseriai, jo tamsios akys smalsiai žvilgčiojo į gražų ir išraiškingą jos veidą. Vieną kitą kartą, norėdamas atkreipti dėmesį tų, kurioms stengėsi patarnauti, jis buvo priverstas prabilti. Tokiais atvejais jis kalbėjo angliškai, tiesa, laužydamas liežuvį ir netaisyklingai, bet gana suprantamai; nustebusios ir sužavėtos abi ledi žiūrėjo į jį – toks švelnus ir muzikalus buvo jo gilus, gomurinis balsas. Kora ir Alisa pasikeitė su juo keliais sakiniais, ir tarp jų užsimezgė draugiški santykiai.

Tuo tarpu Čingačguko rimties niekas nedrumstė. Jis sėdėjo apšviestas laužo liepsnos, ir dažni bei neramūs jo svečių žvilgsniai geriau galėjo atskirti įgimtus jo veido bruožus nuo baisios karo dažais sudarkytos išraiškos. Jie pastebėjo, kad tėvas ir sūnus buvo labai panašūs: vienintelį skirtumą sudarė amžius ir išgyventų rūpesčių žymės. Rūstus jo veidas dabar švytėjo ramiu giedrumu. Priešingai, greitos ir judrios žvalgo akys retai tenurimdavo. Jis valgė ir gėrė su apetitu, bet nė valandėlei nepamiršo atsargaus budrumo. Jis nuolat sulaikydavo elnienos kepsnį prie savo lūpų, pakreipdamas galvą tai į vieną, tai į kitą pusę, tarytum klausydamasis kažkokių tolimų ir įtartinų garsų.

– Na, bičiuli, – baigiantis vakarienei Sakalo Akis

ištraukė iš po lapų dangos mažą statinaitę ir tarė giesmininkui, kuris sėdėjo greta ir tylomis užkandžiavo, – paragaukite truputį kaduginės; ji išvaikys liūdnas jūsų mintis apie kumeliuką, ir padilgins kraują gyslose. Aš geriu už geresnę mūsų draugystę ir tikiuosi, kad tas vargšas arkliukas nesukels mūsų tarpe nesusipratimų. Kuo jūs vardu?

– Gamutas – Dovydas Gamutas, – atsakė giedojimo mokytojas, rengdamasis nuskalauti savo rūpesčius stipriu ir gerai pagamintu miškų gyventojo gėrimu.

– Gražus vardas, ir manyčiau, kad jis paveldėtas iš padorių tėvų. Aš gerbiu vardus, nors šiuo atžvilgiu krikščionys yra labai atsilikę nuo laukinių žmonių. Didžiausias bailys, kurį aš kada nors esu sutikęs gyvenime, vadinosi Liūtas; o jo žmona, kurios vardas buvo Kantrybė, paskutiniais žodžiais išplūs jus greičiau, negu sužeistas elnias nubėgs šimtą sieksnių. Indėnams vardai yra jų garbės reikalas; jie paprastai tokie ir būna, kokiais save vadina. Žinoma, Čingačguko vardas, – o jis reiškia „Didysis Slibinas“, – jokiu būdu nesako, kad jis iš tikrųjų ir būtų slibinas; ne, jo vardas reiškia, kad jam pažįstamos visos žmogaus prigimties vingrybės ir kad jis yra tylus ir kerta savo priešams tada, kai jie to mažiausiai tikisi. O kuo jūs verčiatės?

– Aš esu menkas psalmių giedojimo mokytojas.

– O!

– Aš mokau giedoti Konektikuto naujokus kareivius.

– Jūs galėtumėte pasirinkti geresnį užsiėmimą. Jau ir dabar tie skalikai per daug švaistosi po miškus, dainuodami ir juokaudami, o jie turėtų ir kvėpuoti ne garsiau už lapę urve. O ar jūs mokate vartoti bent lygiavamzdį šautuvą arba karabiną?

– Ačiū dievui, man dar niekuomet neteko turėti reikalų su galvažudiškais įrankiais!

– O gal jūs nusimanote apie kompasą ir galite popieriuje išbraižyti vandens kelius ir pažymėti kalnus bei dykumas, kad, pasižiūrėjus į popierių, galima būtų susirasti

vietoves pagal jų vardus?

– Ne, tokiais dalykais aš nesiverčiu.

– Jūsų kojos tokios, kurioms ir ilgas kelias yra trumpas! Aš manau, kad generolas siuntinėja jus įvairiais reikalais.

– Niekuomet. Kitokio darbo nedirbu, tik atlieku savo aukštą pašaukimą, tai yra mokau šventos muzikos.

– Keistas pašaukimas, – murmtelėjo Sakalo Akis nusišypsodamas, – visą gyvenimą kaip strazdui pamėgdžioti aukštus ir žemus iš kitų žmonių gerklių sklindančius garsus. Bet aš manau, mano bičiuli, kad tai jūsų talentas, kurio negalima niekinti, kaip ir šaudymo ar kitų geresnių sugebėjimų. Na, parodykite mums tą savo meną. Tuo jūs draugiškai palinkėsite mums labos nakties, nes jau metas šioms ledi pailsėti ir pasisemti jėgų sunkiam ir ilgam žygiui ryto metą.

– Su dideliu malonumu, – tarė Dovydas, užsidėdamas akinius geležiniais rėmeliais ir išsitraukdamas savo mėgstamą knygutę, kurią nedelsdamas ištiesė Alisai. – Kas gi galėtų būti tinkamiau ir maloniau, jei ne vakarinė padėka po tokių nepaprastų dienos įvykių!

Alisa nusišypsojo, bet, dirstelėjusi į Heivardą, paraudo ir suabejojo.

– Nesivaržyk, – pašnibždėjo jai jaunasis karininkas.

Alisa pasiruošė giedoti. Dovydas parinko giesmę, tinkančią dabartinei pabėgėlių padėčiai. Kora pasisakė taip pat mielai padėsianti seseriai. Metodiškasis Dovydas savo kamertonu giedotojoms padavė toną.

Pasigirdo iškilminga giesmės melodija. Kartais mergaitės pasilenkdavo ant mažos knygelės ir pakeldavo savo skambų balsą, kartais vėl jį taip nuleisdavo, kad vandens čiurlenimas įsipindavo į giesmės garsus kaip duslus akompanimentas. Įgimtas Dovydo muzikalumas ir gera jo klausa vadovavo giesmininkėms ir derino garsų stiprumą prie erdvės uždarame urve, kurio kiekvienas plyšys ir kiekvienas įdubimas prisipildė virpančių ir širdį graudinančių

tonų. Indėnai nukreipė savo žvilgsnius į uolas ir taip susidomėję klausėsi, jog atrodė, lyg patys būtų virtę akmeninėmis statulomis.

– Nepalikite mūsų, Dunkanai, – tarė Alisa; – mes negalėsime užmigti šioje baugioje vietoje, ypač dabar, kai mūsų ausyse tebeaidi tas kraupus klyksmas.

– Pirmiausia apsižiūrėkime, ar pakankamai saugi ši tvirtovė, – atsakė jis, – o paskui pakalbėsime apie kitką.

Jis nuėjo į tolimiausią urvo galą, prie išėjimo, kurį taip pat dengė stora antklodė, ir, atmetęs ją, įkvėpė gryno ir gaivinančio oro, dvelkusio nuo krioklio. Viena upės šaka srauniai tekėjo čia pat po jo kojomis gilia ir sraunia dauba, kurią minkštoje uoloje buvo išgraužusi srovė, ir, kaip jis manė, sudarė puikią apsaugą nuo bet kokių pavojų iš tos pusės; viršuje nuo uolų vanduo tikšdamas krito žemyn ir visu smarkumu šniokšdamas veržėsi į priekį.

– Iš šios pusės gamta sudarė neperžengiamą užtvarą, – tęsė Dunkanas, parodęs, prieš nuleisdamas antklodę, į tamsų, statų šlaitą apačioje; – ir kadangi jūs labai gerai žinote, jog mus saugo sąžiningi ir patikimi žmonės, tai aš ir nerandu priežasties, dėl kurios turėtume nepaklausyti Sakalo Akies išmintingo patarimo. Esu tikras, jog Kora sutiks su manimi ir pasakys, kad jums abiem reikia pailsėti.

– Kora gal ir pritars jūsų nuomonei, bet iš tikrųjų to nepadarys, – atsakė vyresnioji sesuo, atsisėsdama ant lauro šakų greta Alisos; – jei ir nebūtume išgąsdintos to paslaptingo klyksmo, tai atsirastų kitų priežasčių miegui išblaškyti. Paklauskite pats save, Heivardai, ar mes galime užmiršti, kaip nerimauja tėvas, nežinodamas, kur ir kaip nakvoja jo dukterys tokiame laukiniame krašte ir tarp tokios daugybės pavojų?

– Jis – karys ir žino, kad miškuose yra pavojų, bet taip pat yra ir būdų jiems išvengti.

– Ir koks nuolaidus jis visuomet būdavo visoms mano paikystėms! Kaip meiliai ir kantriai vykdė visus mano

norus! – su ašaromis ištarė Alisa. – Mes, sesute, savanaudiškai pasielgėme, primygtinai reikalaudamos, kad jis mums leistų keliauti per tokius pavojus.

– Gal aš ir buvau neišmintinga, prašydama jį leisti pasimatyti tokiu neramiu metu, bet aš norėjau jam įrodyti, kad jo vaikai, nepaisant to, kaip kiti tokiu sunkiu momentu galėtų pasielgti, vis dėlto pasiliko jam ištikimi.

– Kai jis išgirdo, jog jūs atvykote į Eduardo fortą, – švelniai tarė Heivardas, – jo širdyje kilo smarki kova tarp baimės ir meilės, – ir meilė, kurią dar sustiprino ilgas jūsų išsiskyrimas, gana greitai nugalėjo. „Aš nenoriu joms uždrausti Dunkanai, – pasakė jis. – Duok dieve, kad visi, kurie saugo ir gina mūsų karaliaus garbę, nors perpus būtų tokie drąsūs kaip Kora“.

– Ir argi jis nekalbėjo apie mane, Heivardai? – pavyduliaudama paklausė Alisa. – Aš esu tikra, kad jis negalėjo visai užmiršti savo Elsi!

– Žinoma, ne, – atsakė jaunuolis: – jis vadino jus tūkstančiu molonybinių vardų, kurių aš nedrįstu pakartoti, tačiau jaučiu, kad jie teisingi. Vieną kartą, pavyzdžiui, jis pasakė...

Dunkanas neteko žado, nes toks pat stiprus ir siaubingas klyksmas kaip anksčiau perskrodė orą. Valandėlę jis žiūrėjo į Alisos akis, kurios pastiro išmeigtos į jį ir kuriose atsispindėjo kūdikiškas noras išgirsti jo žodžius. Ilgą tylos valandėlę jie žvilgčiojo vienas į kitą, baimingai laukdami, jog išgirs tą garsą pasikartojant. Pagaliau lengvai prasiskleidė antklodė, ir olos angoje pasirodė žvalgas; jo veido bruožų griežtumą paketė nerimas, susirūpinus dėl paslaptingų garsų,kurie tarsi pranašavo paslaptingą pavojų.

VII skyrius

– Mes nepaisytume mums daromo įspėjimo, jei dar

ilgiau lindėtume čia pasislėpę, – tarė Sakalo Akis, – kai miškuose ima aidėti tokie garsai. Tegu šios švelnios būtybės pasilieka čia, bet mes, mohikanai ir aš, eisime į sargybą ant uolos, ir, aš manau, šešiasdešimtojo pulko majoras taip pat panorės prisidėti prie mūsų?

– Argi mums gresia pavojus? – paklausė Kora.

– Ledi, – įsilmingai atsakė žvalgas, – aš trisdešimt metų klausiausi įvairiausių garsų miškuose, kaip jų klausosi žmogus, kurio gyvenimas ir mirtis priklauso nuo ausų jautrumo. Manęs neprigaus nei panteros kniaukimas, nei strazdo švilpavimas, nei jokie velniškųjų mingų riksmai! Aš esu girdėjęs, kaip dejuoja miškas, lyg nelaimių prislėgtas žmogus; dažnai esu klausęsis, kaip gaudžia vėjas surizgusiuose medžių šakose; aš esu girdėjęs, kaip ore žaibas traška, spiaudydamas kibirkštis ir šakotas liepsnas lyg milžiniškas pyškąs ir liepsnojąs laužas. Ir dabar nei mohikanai, nei aš negalime suprasti ką tik nuaidėjusio klyksmo. Todėl mes ir manome, jog šis ženklas yra mums skirtas įspėjimas.

– Tai tikrai keista! – tarė Heivardas, paimdamas savo pistoletus iš tos vietos, kur juos buvo pasidėjęs, kai įžengė į vidų; – mums reikia ištirti, kas yra, vis tiek, ar tas įspėjimas reikštų taiką, ar kautynes. Rodyk kelią, mano drauge; aš einu kartu.

Išėję iš slėptuvės, visi maloniai atsigavo, vietoj tvankaus oro įkvėpę šaltos ir gaivinančios vėsumos. Stiprokas vakaro vėjas dvelkė upės paviršiumi ir, atrodė, traukte traukė krioklio šniokštimą į jo urvų plyšius, iš kurių nuolat veržėsi duslūs aidai, primeną griausmo dundėjimą už tolimų kalvų. Patekėjo mėnulis, ir jo šviesa jau vienur kitur mirguliavo vandens paviršiuje, bet tas uolos iškyšulys, ant kurio jie stovėjo, buvo šešėlyje. Be krintančio vandens ūžesio ir netikėtų retų, nedažnų vėjo gūsių, kai jie dvelktelėdavo pro juos, visur buvo taip tylu, kaip teesti nakties metu tokiame užkampyje. Veltui jie įsižiūrėdavo į kitą upės krantą,

stengdamiesi ten pastebėti bent mažiausias gyvybės žymes, kurios padėtų suprasti, ką reiškia tie jų girdėti klyksmai. Apgaulinga mėnulio šviesa klaidino įtemptas išgąsdintų žmonių akis, ir jų žvilgsnis susitikdavo tik su plikomis uolomis bei tiesiais ir nejudančiais medžiais.

– Nieko nematyti, tik vakaro tamsa ir ramybė tvyro aplinkui, – pašnibždomis tarė Dunkanas, – Kaip mes grožėtumėmės bet kuriuo kitu metu šiuo kraštovaizdžiu ir visa ta vienuma, Kora! Įsivaizduokite esanti visiškai saugi, ir tuomet, galbūt, tai, kas dabar kelia baimę, žadintų jumyse džiaugsmą...

– Klausykit! – nutraukė jį Alisa.

Bet ji be reikalo jį pertraukė. Dar kartą pasigirdo tas pats klyksmas, tarytum iš upės vagos; pakilęs virš aukštų skardžių, jis nuaidėjo miškais ir, vis tyliau atsiliepdamas, nutilo kažkur toli toli.

– Kuo paaiškinti tą riksmą? – paklausė Sakalo Akis, kai miške nutilo paskutinis aidas. – Jei kas supranta, ką jis reiškia, tegu pasako. Aš pats būčiau linkęs manyti, jog tai kažkas antgamtiška.

– Tokiu atveju čia yra žmogus, kuris gali išsklaidyti jūsų abejones, – tarė Dunkanas. – Aš labai gerai pažįstu tą garsą, nes dažnai jį girdėdavau kovos lauke tokiomis aplinkybėmis, kurios ne kartą pasitaiko kario gyvenime. Tai arklio agonijos riksmas. Dažniausiai jis pasitaiko iš skausmo, nors kartais ir iš baimės. Mano žirgą puola arba miško plėšrieji žvėrys, arba jis mato pavojų, kurio negali išvengti. To garso galėjau nepažinti, būdamas urve, bet atvirame ore jį gerai girdžiu ir tikrai neklystu.

Žvalgas ir jo draugai išklausė šio paprasto paaiškinimo su įtemptu dėmesiu.

– Huf! – ištarė abu indėnai savo paprastą ir daug pasakantį žodį, kai tiesa nušvietė jų protą.

Tuo tarpu žvalgas valandėlę pagalvojo ir atsakė:

– Aš negaliu jūsų žodžių paneigti, – tarė jis, – nes

mažai tepažįstu arklius, nors ir gimiau ten, kur jų nemaža. Turbūt, ties jais ant kranto susibūrė vilkai, ir išsigandę gyvuliai kaip įmanydami šaukiasi žmogaus pagalbos. Unkai, – kreipėsi jis delavariškai, – įšok į valtį ir, nuplaukęs ja pasroviui, sviesk nuodėgulį į vilkų gaują, nes, priešingai, baimė padarys tai, ko negali padaryti vilkai, ir mes liksime be arklių, kai jie ryto metą mums bus labai reikalingi skubiai kelionei.

Jaunasis indėnas jau buvo nusileidęs prie vandens įvykdyti šį įsakymą, kai ant upės kranto pasigirdo pratisas garsus klyksmas, kuris greitai nuaidėjo į miško gilumą; atrodė, baimės apimti žvėrys paliko įbaugintas savo aukas. Unkas greitai grįžo atgal, ir Sakalo Akis ėmė karštai ginčytis su savo draugais.

– Mes buvome panašūs į medžiotojus, netekusius savo dangaus keliarodžių ir per dienų dienas nematančius saulės, – tarė Sakalo Akis, žengteldamas į šalį. – Dabar mes vėl pradedame matyti kelio žymes, ir nuo jo, ačiū dievui, pašalintos kliūtys! Atsisėskite šešėlyje, kurį mėnulis meta nuo ano skroblo – ten šešėlis tamsesnis negu krentąs nuo pušų. Kalbėkitės tiktai pašnibždomis, nors būtų geriau ir, galbūt, net protingiau, jeigu kiekvienas kurį laiką kalbėtųsi tiktai su savo mintimis.

Sakalo Akies nerimas išsisklaidė. Dabar jis buvo pasiryžęs pasitikti pavojų su visa savo energija. Jam pritarė ir indėnai, kurie stovėjo taip, kad galėtų matyti abu krantus, patys būdami visiškai neregimi. Tokiomis alinkybėmis sveikas protas pamokė Heivardą ir jo bendrakeleives pasekti šiuo protingu vadovų apdairumu. Jisai išvilko iš olos glėbį šakų ir padėjo tarpeklyje, skyrusiame abu urvus. Kora ir Alisa užėmė vietą angoje. Uolų sienos galėjo jas apsaugoti nuo priešo strėlių. Be to, majoras nuramino jas, pasakęs, kad joms negresia joks netikėtas pavojus. Pats Heivardas įsitaisė visai arti jų, kad galėtų kalbėtis su savo draugėmis pusbalsiu. Tuo tarpu Dovydas, sekdamas miško gyventojų

pavyzdįu, pasislėpė tarp uolų.

Taip slinko valandos; niekas nesudrumstė nakties tylos. Mėnulis pasiekė zenitą, ir jo švelni šviesa krito statmeniškai ant seserų, kurios ramiai miegojo apsikabinusios. Dunkanas plačia Koros skara užklojo jas abi, o paskui ir pats nuleido savo galvą ant akmens nuolaužos; nuo Dovydo sklido tokie garsai, kurie jam nemiegant būtų erzinę jautrią jo paties klausą; trumpai tariant, visi, išskyrus Sakalo Akį ir mohikanus, užsnūdo ir pasinėrė į gilų miegą. Bet šie akylūs ir budrūs saugotojai nepailso ir neužsnūdo. Jie gulėjo nejudėdami tarsi uolos, susilieję su jų konturais, ir nuolat žvilgčiojo į tamsių medžių ruožus, supančius siauras upės pakrantes. Kiekvieną garsą išgirsdavo jų ausis, ir net kruopščiausi juos apžiūrėjus nebūtų buvę galima pasakyti, ar jie alsavo, ar ne. Buvo aišku, kad tokį atsargumą išugdė ilgas patyrimas, ir jų nebūtų galėjusi apgauti net ir gudriausia priešų klasta. Tačiau aplink visur buvo ramu. Pagaliau nusileido mėnulis; balkšva juosta, kylanti kiek tolėliau už upės posūkio, virš medžių viršūnių, paskelbė dienos artėjimą.

Tada Sakalo Akis pirmą kartą krustelėjo. Jis nušliaužė išilgai uolos ir prikėlė įmigusį Dunkaną.

– Metas keliauti, – pašnibždėjo jis; – pažadink merginas, ir būkite pasiruošę sėsti į valtį, kai aš ją tik atplukdysiu.

– Ar ramiai praleidote naktį? – paklausė Heivardas.

– Aš turiu pasakyti, jog miegas įveikė mano budrumą.

– Taip. Ir dabar tebėra tylu kaip vidurnaktį. Bet netriukšmaukite ir paskubėkite. – Ir žvalgas nuėjo prie valtelės.

Dunkanas jau visai prasiblaivė ir tučtuojau nutraukė skarą nuo miegančių mergaičių. Kora pakėlė ranką, lyg norėdama jį atstumti, Alisa gi tyliai pratarė savo švelniu, maloniu balsu:

– Ne, ne, brangusis tėveli, mes nebuvome apleistos; su mumis buvo Dunkanas.

– Taip, – sušnibždėjo jaunuolis; – Dunkanas yra čia,

ir kol jis yra gyvas ir kol tau grės pavojus, jis niekuomet neapleis tavęs. Kora! Alisa! Kelkitės! Metas keliauti!

Staiga jaunesnioji sesuo garsiai suspigo, o vyresnioji pašoko siaubo apimta, nes, Heivardui dar nebaigus kalbėti, pakilo toks kauksmas ir spiegimas, kad visas jo kraujas iš gyslų subėgo atgal į širdį. Valandėlę atrodė, tarytum visur aplink būtų susispietę visi pragaro velniai ir laukiniais balsais lieję aršų savo pyktį.

Kraupūs klyksmai aidėjo iš visų pusių.

Išsigandusiems klausytojams atrodė, kad riksmais aidėjo krioklio urvai, uolos, upės vaga ir oras virš jų. Šio pragariško riksmo metu Dovydas pakilo visu savo aukštu ūgiu, rankomis užspaudė abi savo ausis ir sušuko:

– Iš kur tas triukšmas? Nejaugi atsivėrė pragaras! Žmonės juk negali klykti tokiais balsais?

Jam taip neatsargiai išlindus aikštėn, kitame upės krante tvykstelėjo liepsnos liežuviai ir nuskambėjo bent tuzino šautuvų pokštelėjimai. Nelaimingasis giedojimo mokytojas be žado sukniubo ant uolos, kur jis taip ilgai gulėjo miegodamas. Mohikanai drąsiu riksmu atsakė į bauginančius savo priešų šauksmus, kai tie džiūgaudami suspiegė laukiniais balsais, pamatę, kaip parkrito Gamutas. Iš abiejų pusių greitai ėmė žybčioti šautuvai, bet abi šalys buvo per daug patyrusios, kad priešų taikiniui iškištų nors mažą savo kūno dalį. Dunkanas labai atidžiai klausėsi, tikėdamasis išgirsti irklų tekšlenimą; jam atrodė, kad pabėgimas dabar tėra vienintelis jų išsigelbėjimas. Upė žvilgėjo, tekėdama srauniai, kaip visada, bet tamsiame jos paviršiuje niekur nesimatė valties. Jis jau ėmė galvoti, kad žvalgas bus juos apleidęs, kai staiga nuo uolos po jo kojomis tvykstelėjo liepsna, ir kraupus klyksmas pasakė, jog mirties geluonis, paleistas iš Sakalo Akies šautuvo, susirado savo auką. Net šis nežymus atkirtis privertė užpuolikus pasitraukti; pamažu laukinių riksmai nutilo, ir Gleno krioklį apgaubė tokia tyla, kaip ir prieš tą netikėtą sąmyšį.

Dunkanas, pasinaudojęs patogia akimirka, prišoko prie Gamuto ir nutempė jį į siaurą angą, kurioje buvo saugiai pasislėpusios seserys.

– Vargšas vis dėlto išgelbėjo savo skalpą, – ramiai tarė Sakalo Akis, ranka perbraukęs per Dovydo galvą. – Štai pavyzdys žmogaus, kuris gimęs su per ilgu liežuviu! Buvo tikrai beprotiška ant plikos uolos įsiutusiems laukiniams demonstruoti šešias pėdas savo mėsos ir kaulų. Aš tiktai stebiuosi, kad jis dar išliko gyvas.

– Argi jis nemirė? – paklausė Kora tokiu balsu, kuris rodė, kaip stipriai joje grūmėsi įgimtas bailumas su jos išviršiniu ramumu. – Ar negalėtume nelaimingajam kuo nors padėti?

– Ne, ne! Jo širdis dar plaka. Leiskite jam truputį pailsėti; jis atsigaus ir bus protingesnis, kol ateis jam skirtoji valnda, – atsakė Sakalo Akis, vėl dirstelėjęs į gulintį be sąmonės giesmininką ir tuo pat metu nuostabiai mikliai užtaisydamas savo šautuvą. – Nunešk jį, Unkai, ir paguldyk ant lauro šakų. Juo ilgiau jis pamiegos, juo jam geriau, nes aš abejoju, ar jis dar kur nors rastų geresnę užuovėją, kaip šitos uolos; o giesmėmis jis neapsigins nuo irokėzų.

– Vadinasi, jūs manote, kad jie dar pakartos puolimą? – paklausė Heivardas.

– Argi jūs galvojate, kad išbadėjęs vilkas pasitenkins vienu kąsniu? Makuasai neteko vieno žmogaus, ir jie visuomet pasitraukia, kai susiduria su nuostoliais ir kai nepavyksta pirmasis antpuolis; bet jie ir vėl puls, stengdamiesi mus apsupti ir nulupti mūsų skalpus. Mes turime, – tęsė jis, pakėlęs rūstų savo veidą, kurį temdė nerimo šešėlis, – laikytis šioje oloje, kol Munras atsiųs būrį mums padėti! Duok dieve, kad tai įvyktų greit ir kad žygiui vadovautų žmogus, kuris pažįsta indėnų papročius!

– Girdite, Kora, kas mūsų laukia? – tarė Dunkanas. – Mes galime pasikliauti tik jūsų tėvo rūpestingumu ir pa-

tyrimu. Eikite su Alisa į olą, kur bent būsite apsaugotos nuo priešų kulkų ir galėsite pagelbėti mūsų nelaimingam draugui.

Seserys drauge su juo nuėjo į vidinį urvą, kur gulėjo dar neatsipeikėjęs Dovydas, tačiau jo atodūsiai jau rodė, kad jam grįžta sąmonė. Pavedęs sužeistąjį mergaičių globai, Heivardas buvo beišeinąs, kai jį sulaikė Kora.

– Dunkanai! – drebančiu balsu tarė ji.

Jis atsigręžė ir dirstelėjo į merginą. Jos veidas buvo visiškai išbalęs, ir lūpos drebėjo. Ji atrodė tokia susirūpinusi, kad jis tuoj priėjo prie jos.

– Atsiminkite, Dunkanai, kad mums labai rūpi jūsų saugumas; atsiminkite, kad tėvas pavedė mus jūsų rūpestingumui; atsiminkite, kad viskas priklauso nuo jūsų atsargumo, – pridūrė ji, ir kraujas vėl plūstelėjo jai į veidą, iki pat smilkinių jį nutvieksdamas raudoniu. – Žodžiu, jūs esate labai brangus visiems, kurie turi Munro pavardę.

– Jei kas galėtų padaryti mano gyvybę man pačiam brangesnę, – tarė Heivardas, nesąmoningai nukreipdamas savo žvilgsnį į tylią Alisą, – tai tik šie malonūs jūsų žodžiai. Aš, kaip šešiasdešimtojo pulko majoras, turiu dalyvauti gynimesi. Bet mūsų uždavinys bus lengvas: tereikia bent keletą valandų neprileisti tų kraujo trokštančių skalikų.

Nelaukdamas atsakymo, jis paliko seseris ir prisijungė prie žvalgo ir jo draugų, kurie vis dar gulėjo mažame tarpeklyje tarp dviejų urvų.

– Aš tau sakau, Unkai, – kalbėjo žvalgas, kai Heivardas priėjo prie jų, – tu eikvoji paraką, ir šautuvo atatranka kliudo tau pataikyti! Truputis parako, truputis švino, ir ilgas vamzdis beveik visada mirtinai nutrenkia mingą! Bent jau aš tai esu patyręs, kovodamas su tais padarais... Pasislėpkime, draugai, nes niekas negali pasakyti, kada ir kur makuasas kirs mums smūgį.

Indėnai tyliai nuslinko į savo anksčiau numatytas vietas uolų tarpekliuose, iš kur jie pasislėpę galėjo apžvelgti visus

priėjimus iki pat krioklio papėdės. Mažos salos viduryje augo kelios neaukštos ir nykios pušelės, sudarydamos nedidelį miškelį, į kurį elnio greitumu nuslinko Sakalo Akis, o įkandin jo ir energingasis Dunkanas. Čia jie įsitaisė kaip galėdami tarp krūmų ir akmenų skeveldų, kuriomis ši vieta buvo nuklota. Aukščiau jų kyšojo plika, nugludinta uola, kurios abiem pusėm šėlo vanduo ir krito į bedugnę apačioje. Dabar, prašvitus, priešingasis krantas aiškiai matėsi; Sakalo Akis ir majoras įsmeigė savo žvilgnius į mišką, stengdamiesi įžiūrėti atskirus daiktus tamsių pušų prieglobsyje.

Taip jie ilgai budėjo susirūpinę, nesulaukdami jokių pakartotino puolimo ženklų. Dunkanas buvo jau beįsitikinąs, kad jo draugų šūviai buvo pragaištingesni, negu jie patys manė, ir kad priešai visiškai pasitraukė. Bet kai jis apie tai užsiminė medžiotojui, Sakalo Akis neigiamai papurtė galvą.

– Nepažįstate makuasų, jei manote, kad juos galima taip lengvai atremti! – atsakė žvalgas. – Juk jie negavo nė vieno skalpo. Jie žino, kiek mūsų yra, ir jiems perdaug aiškios mūsų jėgos, kad taip lengvai atsisakytų mus persekioję. Ts! Žvilgterėkite į vandenį ten, kur srovė tykšta ant uolų. Tie kipšai perplaukė upę kaip tik toje vietoje, žiūrėkite, jie pasiekė aną salos galą! Ts, vyručiai, laikykitės pasislėpę, nes kitaip jie vienu peilio brūkštelėjimu numaus jums plaukus nuo pakaušio!

Heivardas iškišo galvą iš priedangos ir pamatė tai, kas jam pasirodė drąsumo bei vikrumo stebuklu. Upės srovė taip buvo nugraužusi minkštos uolos kampą, jog pirmasis krioklio slenkstis nebuvo toks staigus ir status kaip paprastai. Ir štai, tematydami tik mažą raibuliavimą toje vietoje, kur srovė kliudo salelės pakraštį, keletas huronų ryžosi ligi tos vietos nuplaukti upės vaga, nes žinojo, kad iš čia, jei tik jiems pavyktų, galėtų pasiekti savo aukas.

Vos Sakalo Akis ištarė paskutinius žodžius, kai iš vandens kyštelėjo keturios žmonių galvos, išnirusios iš už kelių

vandens atneštų rąstų, kuriuos srovė buvo prirėmusi prie plikų uolų ir kurie, matyt, paskatino indėnus įvykdyti savo pavojingą sumanymą. Sekančią akimirką žaliose putose pasirodė penkta žmogysta, kuri plaukė smarkiai grumdamasi su vandens srove, kad galėtų pasiekti saugią vietą. Jis jau buvo betiesiąs savo draugams ranką, bet čia jį nubloškė į šalį vandens srautas; atrodė, jog jis pakibo ore, iškėlęs rankas, ir staiga krito į gilią, šiurpią prarają. Veriantis laukinis šauksmas pasigirdo iš verpeto – ir viskas nutilo kaip kapinėse.

Iš pradžių Dunkanas buvo bebėgąs padėti tam nelaimingajam, bet jį sulaikė geležinė žvalgo ranka.

– Ar norite parodyti mingams, kur mes esame? – rūsčiai tarė Sakalo Akis. – Dėl to mes sutaupėme tik parako, kuris mums toks brangus, kaip valandėlė atokvėpio pailsusiam elniui! Pakeiskite savo pistoletų užtaisus. Krioklio rūkas galėjo sudrėkinti sierą. Pasiruoškite grumtynėms iš arti, kai aš, indėnams puolant, imsiu šaudyti.

Žvalgas pridėjo pirštus prie lūpų ir ilgai tęsiamai sušvilpė. Mohikanai, saugoję uolą, jam atsakė tuo pat. Nuaidėjus šiam garsui, Dunkanas pamatė, kaip virš suverstų rąstų kyštelėjo galvos, bet tučtuojau ir vėl išnyko, dirstelėjusios į jo pusę. Po to jo dėmesį atkreipė tylus, šlamantis garsas užpakalyje, ir atsigręžęs jis išvydo čia pat artyn šliaužiantį Unką. Sakalo Akis prašneko į jį delavariškai, ir Unkas be galo atsargiai ir labai šaltai užėmė poziciją. Heivardas tą valandėlę karštligiškai nekantravo įtempęs dėmesį, o žvalgas, pasinaudodamas šia proga, paaiškino savo jaunesniems draugams, kaip reikia elgtis su šaunamuoju ginklu, laikantis visų šaudymo meno taisyklių.

– Iš visų ginklų, – pradėjo jis, – ilgavamzdis šautuvas, gerai nugludintas ir padarytas iš minkšto metalo, yra pavojingiausias ginklas, tačiau tokiam šautuvui valdyti reikia tvirtos rankos, greitos akies ir gero nusitaikymo. Ginklų dirbėjai, manau, nedaug tenusimano apie savo

verslą, gamindami medžioklinius šautuvus ir trumpuosius raitelių...

Jį nutraukė tylus, bet daug reiškiąs Unko šūktelėjimas.

– Matau juos, dranguži... matau! – tęsė Sakalo Akis. – Jie ruošiasi pulti, nes kitaip nebūtų pakėlę savo purvinų nugarų iš už rąstų. Na tegu, – pridūrė jis, apžiūrėdamas savo šautuvo titnagą. – Pirmasis jų tikriausiai sutiks čia savo mirtį, net jei jis būtų ir patsai Monkalmas!

Tuo tarpu miške vėl pratrūko klyksmai, ir po sutarto ženklo keturi laukiniai iššoko iš už rąstų. Ši akimirka buvo taip įtemptai laukiama, kad Heivardas pajuto nesuvaldomą norą pulti į priekį, bet jį sulaikė žvalgo ir Unko ramumas. Kai jų priešai, šokinėdami ilgais šuoliais per juodas uolas ir baisiausiai spiegdami, prisiartino jau tik per keletą sieksnių, Sakalo Akies šautuvas palengva iškilo virš krūmų, ir iš ilgo vamzdžio išlėkė lemiantis šūvis. Arčiausiai buvęs indėnas pašoko kaip pašautas elnias ir stačia galva nugriuvo į uolų tarpeklį.

– Dabar, Unkai, tavo eilė! – ryžtingai žybtelėjęs akimis, sušuko žvalgas ir išsitraukė ilgą savo peilį, – paskutinis spiegiantis kipšas priklauso tau, o pirmieji du mums neištrūks!

Heivardas vieną iš savo pistoletų atidavė Sakalo Akiai ir kartu su juo nubėgo pasitikti priešų. Majoras ir medžiotojas iššovė vienu metu, bet abu šūviai nepataikė.

– Aš taip ir maniau! – murmtelėjo žvalgas, su panieka nusviesdamas mažą pistoletą į kriokli. – Na, tik prisiartinkite, kraujo ištroškę šunes!

Ir tučtuojau prieš jį iškilo milžiniška indėno figūra su įniršio perkreiptu veidu. Tuo pačiu metu Dunkanas susikibo su antruoju raudonodžiu. Sakalo Akis ir jo priešininkas mitriai griebė vienas kitam už iškeltų rankų, kuriose buvo pavojingi peiliai. Beveik ištisą minutę jiedu stovėjo, žiūrėdami vienas kitam į akis ir palaipsniui vis labiau įtempdami savo stiprius raumenis. Pagaliau kieti baltojo žmogaus raumenys įveikė mažiau teišmiklintus hurono sąnarius. Pastarojo

rankos palengva pasidavė žvalgo jėgai. Sakalo Akis smarkiai truktelėjo savo ranką iš priešo gniaužto ir aštriu peiliu pervėrė nuogą jo krūtinę.

Tuo tarpu Heivardui teko daug aršiau susigrumti. Ploną jo kardą laukinis išmušė jau per pirmąjį susirėmimą. Kadangi jis neturėjo jokio kito ginklo apsiginti, tai ir jo likimas priklausė tik nuo jo kūno jėgos ir miklumo. Nors jam netrūko nei vieno, nei antro, vis dėlto jo priešas visais atžvilgiais buvo jam lygus. Laimei, Dunkanui gana greit pavyko išmušti ginklą iš savo priešo rankos, ir indėno peilis nukrito ant uolos ties jų kojomis. Tą akimirką prasidėjo arši kova už tai, kurį nustums į gretimą krioklio pragarmę. Besigrumdami jiedu kaskart vis labiau artėjo prie prarajos krašto. Dunkanas pamatė, kad atėjo laikas paskutinėms ir lemiamoms pastangoms. Abu įtempė visas savo jėgas ir susikibę siūbavo prie pat bedugnės krašto. Heivardas pajuto, kaip priešas pagriebė jį už gerklės ir ėmė smaugti; jis matė klaikų ir apmaudingą laukinio šypsnį, nes huronas tikėjosi patraukti su savim ir Heivardą ir drauge su juo nugarmėti į prarają. Majoro kūnas palengva pasidavė negailestingai raudonodžio jėgai, ir jaunuolis išgyveno visą klaikų paskutinių kankinančių agonijos minučių siaubą. Bet šią paskutinę lemiamą akimirką prieš jo akis šmėkštelėjo tamsi ranka ir peilis; iš ašmenų paliesto indėno riešo ištryško kraujas, ir jis atleido gniaužtą. Gelbstinčioji Unko ranka atitraukė Dunkaną nuo prarajos. Tačiau majoras tebežiūrėjo į priešo perkreiptą veidą, kol jis dar nebuvo spėjęs nugarmėti į bedugnę. – Slėpkitės! Slėpkitės! – suriko Sakalo Akis, kuris tik dabar susidorojo su savo priešu. – Slėpkitės, kam brangi gyvybė! Kova dar toli gražu nebaigta!

Jaunasis mohikanas pergalingai šūktelėjo ir drauge su Dunkanu greitai užkopė šlaitu, kuriuo buvo nusileidę grumtynėms; abu pasislėpė krūmų ir uolų priedangoje.

VIII skyrius

Žvalgas įspėjo ne be reikalo. Kol vyko mūsų aprašytoji kova, vienodai gaudžiant kriokliui, nebuvo girdėti nei žmonių balsų, nei žingsnių. Laukiniai upės krantuose, sulaikę kvapą, su tokiu dėmesiu sekė grumtynes, jog atrodė, kad jie sustingo savo vietose. Besigrumiantieji taip vikriai judėjo, jog šaudyti buvo neįmanoma, nes šūviai būtų buvę vienodai pavojingi ir saviesiems, ir priešams. Tačiau vos tik kova pasibaigė, kilo klaikus ir baisus riksmas, ir vienas po kito ėmė pokšėti šautuvai, kurie savo švininius geluonis žėrė į uolas tokiais spiečiais, tarytum užpuolikai būtų norėję išlieti pagiežą prieš bejausmes uolas.

Nuolat, nors ir iš lėto, atsakinėjo Čingačguko šautuvas. Vyresnysis mohikanas ryžtingai, kaip nepajudinama uola, per visą kovos metą atlaikė savo poziciją. Tik kai jo ausis pasiekė džiūgaująs Unko šūksmas, patenkintas tėvas, atsiliepdamas jam, šūktelėjo kartą, ir dabar tik jo vieno ginklas rodė, kad jis nepailstamu stropumu vis dar saugo savo tarpeklį. Ir taip praslinko nemaža minučių; užpuolikų šautuvai poškėjo čia tratančiomis salvėmis, čia paskirais, atsitiktiniais šūviais. Nors uolas, medžius ir krūmus kapojo ir draskė kulkos, apsiaustieji turėjo tokią gerą priedangą ir taip gerai slėpėsi, kad kol kas iš jų negausaus būrelio buvo nukentėjęs tik vienas vargšas Dovydas.

– Tegu jie eikvoja savo paraką, – tarė atsargusis žvalgas, kulkoms vienai paskui kitą zvimbiant pro tą vietą, kur jis saugiai slėpėsi. – Kai viskas bus baigta, mes surinksime nemaža kulkų; bet aš manau, jog tiems velniams šis žaismas atsibos pirmiau, negu šios senos uolos paprašys pasigailėjimo! Unkai, vyruti, tu tik eikvoji paraką, per daug jo berdamas į užtaisus. Šautuvas tada trenkia atgal, ir kulka lekia pro šalį. Aš tau juk sakiau: taikyk į aną šokinėjantį niekšą kaip tik ties baltuoju jo dažų ruožu; ir jei tavo kulka iš šautuvo

išlekia tik per plauką per aukštai, tai ji jau kerta dviem coliais aukščiau to ruožo. Mingo gyvybė tūno žemai, o žmoniškumas mus moko greitai pribaigti tuo žalčius, kad jie nesikankintų...

Rami šypsena nutvieskė kilnų jaunojo mohikano veidą; bet jis nieko neatsakė į jo pastabą.

– Aš negaliu leisti jums kaltinti Unką, kad jam trūksta mitrumo, – tarė Dunkanas. – Jis sumaniai ir drąsiai išgelbėjo mano gyvybę, ir dabar aš esu jo draugas. Aš niekuomet nepamiršiu, kuo jam esu skolingas.

Unkas kiek pakilo ir ištiesė Heivardui ranką. Sakalo Akis nusišypsojo:

– Dykumose ir miškuose draugai vienas kitam dažnai yra skolingi tokiomis paslaugomis. Gal ir aš anksčiau esu tokią pat paslaugą padaręs Unkui; ir gerai atsimenu, kad jis net penkis kartus buvo uždengęs mane nuo mirties – tris kartus, gindamas nuo mingų, vieną kartą, persikeliant per Horikaną ir...

– Ši kulka buvo geriau nutaikyta negu kitos! – sušuko Dunkanas, nenorom pasitraukdamas nuo uolos, į kurią šalia jo pataikė švino gabalėlis.

Sakalo Akis paėmė į ranką supliuškusią kulką, apžiūrėjo ją ir, palingavęs galvą, pastebėjo:

– Tolimą kelią nulėkusi kulka niekad nesupliūkšta! Tai galėtų atsitikti nebent tik tuo atveju, jeigu ji nukristų iš debesų!

Unkas iškėlė šautuvą į viršų, ir visų akys nukrypo ten pat; paslaptis tučtuojau paaiškėjo. Dešiniajame upės krante, beveik prieš pat jų slėpynę, stiebėsi išsikėtojęs ąžuolas, kuris, ieškodamas atviros ir laisvos erdvės, buvo taip išsikišęs į priekį, kad jo viršutinės šakos kybojo virš upės vingio arti salelės. Pačioje viršūnėje tarp lapų, kurie vos tedengė seno ąžuolo gumbuotas šakas, kiūtojo įsikoręs laukinis, iš dalies pasislėpęs už medžio liemens, o iš dalies matomas. Jie atsargiai žvelgė pro šakas, norėdamas įsitikinti, kaip jam

pasisekė klastingas jo šūvis. – Tie velniai įsikars ir į dangų, kad tik mus pribaigtų, – pasakė Sakalo Akis. – Neišleisk jo iš akių, vyruti, ligi aš užtaisysiu savo „Elniamušį“, ir tada mes kartu iššausime į medį iš abiejų pusių.

Unkas palaukė žvalgo ženklo. Žybtelėjo šautuvai, ore švystelėjo ąžuolo lapai ir žievės gabalai, ir vėjas nubloškė juos į įvairias puses; indėnas įžūliai nusikvatojo ir pasiuntė jiems kitą kulką, kuri Sakalo Akiai numušė kepurę nuo galvos. Ir vėl miške pasklido laukinis klyksmas, ir švino kruša suzvimbė virš apsuptų žmonių galvų; atrodo, laukiniai norėjo priversti savo priešus nepajudėti iš vietos, kad tuo palengvintų šaudyti į medį įsikorusiam indėnui į savo aukas.

– Šį dalyką reikia baigti, – pareiškė žvalgas, neramiai apsidairydamas. – Unkai, pašauk tėvą; šiam įžūliam kipšui nuo jo laktos numušti mes turime pavartoti visus savo ginklus.

Bematant buvo duotas ženklas, ir, kol Sakalo Akis užtaisinėjo savo šautuvą, prie jų prisiartino Čingačgukas. Kai šiam prityrusiam kariui sūnus parodė jų pavojingo priešo buveinę, iš seno indėno lūpų pasigirdo tik įprastas šūksnis „huf“; daugiau jis niekuo neparodė nei savo nusistebėjimo, nei baimės. Sakalo Akis ir mohikanai kelias akimirkas gyvai tarėsi tarp savęs delavariškai, po to kiekvienas jų stojo į savo vietą ir pasiruošė vykdyti skubiai aptartą veikimo planą.

Nuo pat to momento, kai apsuptieji pastebėjo ąžuole indėną, tasai vis šaudė, bet nesėkmingai. Pataikyti jam trukdė jo priešų šautuvai, kurie tučtuojau nukrypdavo į kiekvieną išsikišančią jo kūno dalį. Vis dėlto indėno kulkos retkarčiais krisdavo į prigludusių prie žemės žmonių būrelio vidurį. Heivardo drabužiai buvo kelis kartus kulkų perverti, o kartą pasirodė net kraujas iš lengvai sužeistos jo rankos.

Pagaliau, ilgo savo priešų kantrumo padrąsintas, huro-

nas pabandė geriau ir tiksliau nusitaikyti. Mohikanai pro ploną lapų dangą bematant pastebėjo jo kėslus. Pro retas šakas tik per kelis colius nuo ąžuolo liemens pasirodė laukinio kojos. Staiga trenkė mohikanų šautuvai. Huronas tūptelėjo ant sužeistų kojų, ir visas jo kūnas išniro aikštėn. Sakalo Akis minties greitumu pasinaudojo šia proga ir iš savo mirtį svaidančio šautuvo padrioksėjo į ąžuolo viršūnę. Lapai sušiureno, pavojingasis šautuvas nukrito iš ąžuolo, ir po trumpos kovos laukinio kūnas pakibo ir ėmė suptis ore, vis dar rankomis beviltiškai laikydamasis už plikos medžio šakos.

– Šaukite į jį, pasigailėkite jo ir paleiskite dar vieną šūvį! – suriko Dunkanas, su pasibaisėjimu nukreipdamas akis nuo besigrumiančio su mirtimi žmogaus.

– Nė mažiausio parako grūdelio! – griežtai sušuko žvalgas. – Jis ir taip žuvęs, o mes negalime eikvoti parako, nes kova su indėnais kartais tęsiasi dienų dienas. Reikalas žūtbūtinis: arba jų, arba mūsų skalpai išliks sveiki.

Sunku buvo nuginčyti šį stiprų ir nesugriaunamą argumentą, paremtą tokiu akivaizdžiu įrodymu. Riksmai miške aptilo, šaudymas sumažėjo, ir visų akys, – tiek draugų, tiek priešų, įsmigo į nelaimingąjį indėną, beviltiškai pakibusį tarp dangaus ir žemės. Kūną siūbavo vėjas, ir nors laukinis nei murmtelėjo, nei sudejavo, akimirkomis jis niūriai pažvelgdavo į savo priešus, ir tada jo tamsiame veide, nežiūrint nuotolio, jie galėjo įžiūrėti skausmą ir siaubą. Tris kartus žvalgas iš pasigailėjimo buvo bekeliąs savo „Elniamušį" ir tris kartus, išmintingai apsigalvojęs, tyliai jį vėl nuleido. Pagaliau viena hurono ranka nebeišlaikė ir pavargusi nusviro palei jo šoną žemyn. Jis dar stengėsi beviltiškai ir vėl nusitverti už šakos; buvo matyti, kaip jis veltui grabaliojo ore. Ir žaibas nebūtų buvęs greitesnis už Sakalo Akies šautuvo žybtelėjimą; jo aukos sąnariai suvirpėjo ir trūktelėjo, galva nusviro žemyn, ir kūnas, kaip švino gabalas, nudribo į putojantį vandenį, kuris bematant pra-

rijo jį.

Net mohikanai pasibaisėdami pasižiūrėjo vienas į kitą. Mišką perskrodė nuaidėjęs klyksmas, ir vėl viskas nutilo. Tik vienas Sakalo Akis šaltai pakraipė galvą, lyg smerkdamas save už akimirkos silpnumą, ir netgi ėmė garsiai sau priekaištauti:

– Tai buvo pakutinis parako užtaisas, paskutinė kulka iš mano krepšelio, – tarė jis. – Na ar ne vis vien – ar jis būtų gyvas ar negyvas nukritęs į vandenį? Unkai, mano vyruti, nusileisk į valtį ir atnešk didįjį ragą; ten yra visas likusis mūsų parakas. Mes jį greitai išeikvosim iki paskutiniojo grūdelio; jeigu aš klystu, jūs galite sakyti, kad aš visai nepažįstu mingų būdo.

Jaunasis mohikanas greitai šoko vykdyti įsakymą, o žvalgas tuo tarpu išvertė savo tuščią maišelį ir veltui kratė taip pat tuščią parako ragą. Taip apžiūrinėjant jam tuos savo daiktus, jo dėmesį atkreipė veriantis Unko šūktelėjimas, kuris net ir nepritvrusioms Dunkano ausims pasirodė skelbiąs kažin kokią netikėtą nelaimę. Heivardas greitai pašoko, visai nepaisydamas, kad jam buvo itin pavojinga rodytis. Nejučiomis ir jo draugai taip pat skubiai puolė į perėją tarp dviejų urvų. Jie taip greitai judėjo, jog netvarkingi jų priešų šūviai buvo veltui. Išgirdusios Unko šauksmą, seserys ir sužeistasis Dovydas išbėgo iš olos; ir tą pat akimirką visas būrelis suprato, dėl ko buvo sušukęs jaunasis indėnas.

Netoli uolos buvo matyti jų mažutė valtis; ji plaukė upės srove, ir buvo aišku, kad ją valdo nematoma ranka. Kai tik Sakalo Akis išvydo šį lemtingą vaizdą, jis staiga pakėlė šautuvą ir paspaudė gaiduką; blykstelėjo skaidri titnago kibirkštis, bet šūvio nebuvo.

– Pavėlavome! – sušuko Sakalo Akis ir nusivylęs nuleido ant žemės savo jau nebenaudingą ginklą. – Tas kipšas jau pasiekė srauniausią vietą ir, jei mes netgi turėtume parako, mano kulka jo nebesustabdytų.

Drąsusis huronas iškėlė galvą aukščiau valties krašto ir,

greitai skriedamas pavandeniui, mostelėjo, riktelėjęs pergalingą klyksmą. Į jo šūksmą atsakė kauksmas ir juokas iš miško.

– Juokitės, juokitės, šėtono vaikai! – sušuko žvalgas, atsisėsdamas ant uolos iškyšulio ir nerūpestingai numesdamas šautuvą prie savo kojų, nes trys patikimiausi ir taikliausi šautuvai šiame miške dabar buvo ne pavojingesni už pernykščius elnio ragus.

– Kas gi belieka daryti? – paklausė Dunkanas. – Kas dabar mums bus?

Sakalo Akis nieko neatsakė, tik aplink savo viršugalvį pirštu apvedė ratą taip reikšmingai, kad nė vienas, kuris tai matė, negalėjo nesuprasti, ką tai reiškia.

– Ne, ne, mūsų padėtis dar nėra tokia beviltiška! – sušuko jaunasis majoras. – Huronai dar ne čia; mes galime sustiprinti savo slėpynę ir neleisti jiems išsilaipinti.

– O kokiomis priemonėmis? – šaltai paklausė žvalgas. – Unko strėlėmis, o gal moterų ašaromis? Ne, ne; jūs esate jaunas ir turtingas, turite draugų, ir aš suprantu, kad tokio amžiaus žmogui yra sunku mirti! Bet, – pridūrė jis ir nukreipė žvilgsnį į mohikanus, – neužmirškime, kad mes su jumis esame baltieji; parodykime šiems miškų gyventojams, kad baltųjų kraujas gali lietis taip pat lengvai kaip ir raudonodžių kraujas, kai ateina jų paskutinė valanda.

Dunkanas greitai pažvelgė į ten, kur buvo nukreiptos žvalgo akys, ir jo baisius spėliojimus patvirtino indėnų elgesys. Čingačgukas didinga poza sėdėjo ant uolos iškyšulio; jis padėjo į šalį savo peilį ir tomahauką, nuo galvos nusiėmė erelio plunksnas ir glostė savo plaukų kuokštą, lyg paruošdamas jį paskutiniam šiurpiam momentui. Indėno veidas buvo ramus, nors ir susimąstęs; jo tamsiose ir žvilgančiose akyse palaipsniui nyko kovos liepsnelės ir pasirodė abejinga ir mirčiai nusilenkianti išraiška.

– Aš nemanau, kad mūsų reikalas būtų toks beviltiškas! – tarė Dunkanas. – Kiekvieną valandą gali atvykti

pagalba. O priešų aš nebematau! Jiems įgriso kova, kurioje jie turi tiek daug nuostolių ir taip maža tegali laimėti.

– Gal po minutės, o gal ir po valandos, bet tie klastingi žalčiai būtinai vėl prisėlins prie mūsų. Šią pačią akimirką jie gali gulėti netoliese ir klausytis mūsų, – tarė Sakalo Akis. – Čingačgukai, – pratarė jis delavariškai, – mano broli, mudu kartu kovėmės pakutiniajame mūšyje, ir makuasai džiaugsis, sužinoję apie išmintingojo mohikanų vyro ir jo baltaveidžio draugo mirtį.

– Tegu mingų moterys aprauda savo nukautuosius! – atsakė indėnas su jam būdingu išdidumu ir nesvyruojančiu tvirtumu. – Mohikanų Didysis Slibinas šliaužiojo jų vigvamuose ir sudrumstė jų pergalingą klyksmą vaitojimais kūdikių, kurių tėvai nebegrįžo! Nuo to meto, kai nutirpo sniegas, vienuolika jų karių užmigo toli nuo savo giminės kapų, ir niekas nepasakys, kur juos rasti, kai amžinai nutils Čingačguko liežuvis! Tegu jie išsitraukia aštriausius savo peilius, tegu švysteli ore šmaikščiausi tomahaukai, nes didžiausias mingų priešas pateko į jų rankas. Unkai, paskutinė tauraus medžio atžala, pašauk tuos bailius, kad paskubėtų, o jeigu jie gaišuos, tai jų širdys suminkštės, ir jie pavirs silpnomis moterimis!

– Jie ten tarp žuvų, ieško savo nukautųjų! – tyliu, švelniu balsu atsakė jaunasis vadas. – Huronai plaukioja kartu su slidžiais unguriais! Jie krenta iš ąžuolų kaip prinokę vaisiai, o delavarai juokiasi!

– Taip, taip, – sumurmėjo žvalgas, kuris labai susidomėjęs klausėsi šio indėnų pasikalbėjimo. – Ko gero, jų patyčios pagreitins makuasų kerštą. Bet aš – baltasis be raudonojo kraujo priemaišos, ir todėl man dera mirti kaip baltajam, tai yra, be jokių pašaipos žodžių lūpose ir be kartėlio širdyje.

– Bet kam mirti? – paklausė Kora, prisiartindama iš savo vietos, kur ligi šiol iš baimės ji buvo prisiglaudusi prie uolos. – Takas atviras į visas puses. Bėkite į mišką ir

prašykite sau dievo pagalbos! Eikite, narsieji žmonės, mes ir taip esame jums per daug skolingos ir negalime versti jus dalintis su mumis mūsų nelaime!

– Jūs labai maža tepažįstate klastingus irokėzus, ledi, jei manote, kad jie neatkirto mums visų takų pasitraukti į mišką! – atsakė Sakalo Akis, kuris vis dėlto tučtuojau atvirai pridūrė: – Žinoma, jeigu mes leistumėmės žemyn upe, srovė mus greitai nuneštų taip toli, jog mūsų nebepasiektų nei jų šautuvai, nei jų balsai.

– Tad bandykite išsigelbėti plaukdami, – tarė Kora. – Kam gi pasilikti čia ir padidinti aukų skaičių?

– Kam pasilikti? – pakartojo žvalgas, išdidžiai apsidairydamas. – O tam, kad žmogui geriau mirti su ramia sąžine, negu gyventi, jaučiant jos priekaištus! Ką gi mes galėtume pasakyti Munrui, jeigu jis paklaustų, kur ir kaip palikome jo dukteris?

– Nueikite ir pasakykite jam, kad jas palikote, ieškodami joms pagalbos, – atsakė Kora ir, pagauta didžiadvasiškumo jausmo, prisiartino prie žvalgo. – Pasakykite, kad huronai veda jo dukteris į šiaurės dykumas, bet kad jas dar galima išlaisvinti, pasiuntus greitą pagalbą; o jei atsitiktų taip, kad, dievui leidus, pagalba pavėluotų, – pridūrė ji silpnesniu balsu, kuris virto beveik šnibždesiu, – perduokite jam jo dukterų paskutines maldas ir meilės kupinus sveikinimus ir paprašykite, kad jis neverktų dėl per ankstyvos savo dukterų mirties.

Griežto ir vėjų nugairinto žvalgo veido bruožai mėšlungiškai krustelėjo, ir kai Kora nutilo, jis ranka parėmė savo smakrą, giliai apgalvodamas jos žodžius.

– Jos žodžiuose yra išminties! – ištarė pagaliau jis pro sučiauptas ir virpančias lūpas. – Čingačgukai! Unkai! Ar girdėjote, ką pasakė juodaakė moteris?

Ir jis ėmė delavariškai kalbėtis su savo draugais. Nors jis žodžius tarė ramiai ir apgalvodamas, jo kalbos tonas buvo tvirtas ir ryžtingas. Vyresnysis mohikanas atsidėjęs klausėsi,

tiksliai įsisąmonindamas netikėtą tų žodžių reikšmę. Po valandėlės pasvarstęs jis pritariamai mostelėjo ranka ir indėnams būdingu akcentu pabrėždamas angliškai ištarė „gerai“. Paskui už juostos užsikišęs savo peilį ir tomahauką, šis karys tyliai priėjo prie uolos krašto, kuris buvo sunkiausiai pastebimas nuo upės krantų. Čia jis valandėlę pastovėjo, reikšmingai parodė į nusidriekusį mišką ir, savo kalba prataręs keletą žodžių, tarytum nurodydamas pasirinktą kryptį, nėrė į vandenį ir dingo iš jį stebėjusių žmonių akių.

Žvalgas dar delsė, norėdamas pasakyti keletą žodžių Korai, kuri, pamačiusi, koks sėkmingas buvo jos patarimas, lengviau atsiduso.

– Kartais ir jauna siela esti tokia pat išmintinga kaip ir sena, – tarė jis. – Jeigu indėnai jus nusivestų į mišką – būtent, tuos, kurių jie laikinai pasigailės, – eidami laužykite krūmų ir medžių šakeles ir stenkitės eiti taip, kad paliktumėte kiek galint ryškesnius pėdsakus. Tuomet, tikėkite, jei tik mirtingojo žmogaus akis galės tuos ženklus pastebėti, atsiras draugas, kuris jūsų neapleis, nors jam tektų paskui jus eiti iki pasaulio krašto

Maloniai paspaudęs Koros ranką, jis pakėlė savo šautuvą ir, liūdnai pažiūrėjęs į jį, vėl atsargiai padėjo savo „Elniamušį“ ant akmens ir pagaliau nusileido į tą upės vietą, kur ką tik buvo dingęs Čingačgukas. Valandėlę žvalgas pakibo ant uolos iškyšulio, susirūpinęs apsidairė ir su kartėliu ištarė:

– Turėdami parako, mes niekuomet nebūtume susilaukę tokios nelaimės ir gėdos! – Po to Sakalo Akis atgniaužė rankas, paniro į vandęnį ir bematant dingo iš akių.

Dabar visi likusieji sužiuro į Unką, kuris ramiai stovėjo atsirėmęs į uolą. Kora tarė jam:

– Priešai nepastebėjo tavo draugų, ir dabar jie tikriausiai yra saugūs. Ar ne metas ir tau pasekti jų pavyzdžiu?

– Unkas pasiliks, – ramiai anglų kalba atsakė jaunasis mohikanas.

– Kad padidintų mūsų nelaimės baisumus ir sumažintų išsigelbėjimo viltis? – ištarė jam Kora. – Eikite, kilnusis jaunuoli, – tęsė ji, nuleisdama akis prieš mohikano žvilgsnį ir, galbūt, instinktyviai jausdama, kad jinai veikia jį. – Eikite pas mano tėvą, kaip aš jau sakiau kitiems, ir būkite patikimiausias visų mano pasiuntinių. Pasakykite jam, kad jis duotų jums pinigų jo dukterims iš nelaisvės išpirkti. Eikite! Aš to noriu. Aš maldauju jus eiti!

Ramus ir rimtas jaunojo indėno veidas paniuro, bet jis ilgiau nebedvejojo. Tyliais žingsniais nuslinko prie upės ir paniro į kunkuliuojančias bangas. Pasilikusieji, beveik nekvėpuodami, žiūrėjo į vandenį, kol jo galva valandėlei iškilo jau gana toli nuo salelės. Įkvėpęs oro, Unkas vėl pasinėrė ir daugiau jau nebepasirodė.

Šis staigus ir, matyt, sėkmingas trijų miško gyventojų manevras tetruko vos keletą minučių. Paskutinį kartą pažvelgusi į Unką, Kora atsigręžė į Heivardą ir drebančiomis lūpomis kreipėsi:

– Aš girdėjau, kad jūs esate geras plaukikas, Dunkanai, – tarė ji. – Taigi paskui juos! Pasekite tuo protingu pavyzdžiu, kurį parodė šie paprasti ir ištikimi žmonės.

– Ar Kora Munro reikalauja, kad jos gynėjas tik tokiu būdu parodytų savo ištikimumą? – karčiu balsu atsakė Dunkanas, liūdnai nusišypsodamas.

– Dabar ne metas ginčytis, – atsakė ji. – Mudviem čia jūs negalėsite kuo nors padėti, tačiau jūs galite savo brangią gyvybę išgelbėti kitiems, jums labiau artimiems draugams.

Dunkanas nieko neatsakė, tik jo akys liūdnai pažvelgė į gražiąją Alisą, kuri su kūdikišku pasitikėjimu buvo prisiglaudusi prie jo peties.

– Pagalvokite, – kiek palaukusi, toliau tęsė Kora, matyt, sunkiai savo širdyje kovodama su daug didesniu skausmu negu tas, kurį joje sukėlė baimė, – juk blogiausia,

kas mus gali ištikti, tai mirtis, o mirties niekas neišvengsime.

– Esti ir už mirtį blogesnių nelaimių, – aštriai ir lyg su apmaudu dėl jos užsispyrimo atsakė Dunkanas, – bet žmogus, pasiruošęs mirti dėl jūsų, gali jas nukreipti į šalį.

Kora liovėsi jį įkalbinėjusi ir, pridengusi veidą šydu, nusivedė jau beveik sąmonės netekusią Alisą į tolimiausią antrojo urvo užkampį.

IX skyrius

Po kovos triukšmo užstojusi tyla sujaudintam Heivardui atrodė lyg koks šiurpus sapnas. Visa, ką jis patyrė ir matė, giliai įstrigo į jo atmintį, o vis dėlto jis vos tegalėjo save įtikinti, kad tai iš tikrųjų buvo įvykę. Vis dar nežinodamas, koks likimas ištiko tuos, kurie gelbėjosi, leisdamiesi į smarkią srovę, jis iš pradžių klausėsi, bene nugirs kokį nors ženklą ar garsą, iš kurio galėtų spręsti, gerai ar blogai baigėsi jų pavojingas žygis. Tačiau tai buvo veltui; Unkui dingus bangose, nebeliko jokių žymių apie jų pabėgimą. Priešų taip pat nebuvo matyti. Atrodė, jog medžiais apaugusius upės krantus vėl paliko visos gyvos būtybės. Vanagas, atsitūpęs viršūnėje ant nudžiūvusios pušies šakos ir iš tolo sekęs grumtynes, dabar nusileido nuo savo aukštos ir šakotos laktos, skriedamas plačiai ratu viršum grobio. Kėkštas, kurio triukšmingą balsą buvo nustelbę indėnų riksmai, dabar vėl bandė laidyti savo nedarnią kakarinę, tarytum įsitikinęs, kad ir jis vėl gali viešpatauti miškų erdvėje. Visi šie garsai Dunkanui įžiebė silpną vilties kibirkštėlę.

– Huronų nematyti, – tarė jis, kreipdamasis į Dovydą, kuris dar nebuvo kaip reikiant atsipeikėjęs nuo jį pritrenkusio smūgio. – Pasislėpkime urve ir pasikliaukime apvaizda.

– Atsimenu, aš su dviem žaviom mergaitėm giedojau, garbindamas ir dėkodamas aukščiausiajam, – prašneko lyg pro miegus giesmininkas; – o paskui mane ištiko sunki,

bet teisinga bausmė už nuodėmes. Man atrodė, aš lyg užsnūdau, bet tai nebuvo tikras miegas; mano ausis draskė tokie garsai, lyg būtų atėjusi pasaulio pabaiga ir gamta netekusi savo harmonijos.

– Vargšas! Jūs iš tikrųjų buvote per plauką nuo mirties. Bet stokite ir eikite su manim; aš nuvesiu jus ten, kur jūs negirdėsite jokių kitų garsų, išskyrus jūsų giesmes.

– Krioklio ūžime girdėti savotiška melodija, ir malonus yra didelės ir sraunios upės vandenų ūžesys! – tarė Dovydas, spausdamas savo ranką prie apglumusios galvos. – Tik ar ore nebeaidi klyksmai ir riksmai, tarsi visų pasmerktųjų sielos būtų...

– Ne, ne, – nekantraudamas nutraukė Heivardas; – klyksmai nutilo, ir aš tikiuos, kad ir tie, kurie klykė, pasišalino! Visur tylu, tik vanduo ūžia. Taiga eikite ten, kur galėsite ramiai traukti jūsų taip mėgstamas giesmes.

Dovydas liūdnai nusišypsojo, bet Dunkanui užsiminus apie giedojimą, jo veide valandėlę švystelėjo pasitenkinimo spindulys. Nedvejodamas jis leidosi nuvedamas į urvą, tikėdamasis ten giesmių garsais nuraminti savo suerzintą klausą. Atsirėmęs į Dunkano ranką, jis nuslinko ten, kur buvo abi seserys. Dunkanas paėmė glėbį lauro šakų ir jomis rūpestingai apkaišiojo ir paslėpė olos angą. Prie šios silpnos užtvaros įs vidaus jis pakabino miško gyventojų paliktas antklodes, užtemdydamas tolesniąją urvo dalį, o į artimesniąją dalį balksva šviesa krito pro siaurą plyšį.

– Man nepatinka čiabuvių nusistatymas pasiduoti be kovos, nors padėtis neatrodo esanti visa beviltiška, – tarė Dunkanas, kaišydamas šakeles. – Mūsų taisyklė: „Kol tebesi gyvas, nenustok vilties“ – yra kur kas labiau paguodžianti ir geriau dera kariui. Jūsų, Kora, aš nenoriu raminti, – jūs esate ir taip drąsi. Bet ar mes negalėtume sulaikyti ašarų tai vargšei, kuri virpėdama glaudžiasi prie jūsų krūtinės?

– Aš jau aprimau, Dunkanai, – tarė Alisa, atsitraukdama

nuo savo sesers ir stengdamasi per ašaras atrodyti tvirta, – jau apsiraminau. Šioje slėpynėje mes tikriausiai esame saugūs; mūsų nesuras; mums neatsitiks nieko bloga, ir mes galime tikėtis pagalbos iš tų kilniaširdžių žmonių, kurie dėl mūsų leidosi į tokius baisius pavojus.

– Dabar mūsų švelnioji Alisa kalba taip, kaip tinka Munro dukteriai! – tarė Heivardas ir, eidamas urvo angos link, paspaudė jai ranką. – Turėdamas du tokius drąsumo pavyzdzius, vyras negali nebūti didvyris ! – Tai pasakęs, Dunkanas atsisėdo urvo viduryje ir rankoje mėšlungiškai suspaudė vienintelį išlikusį pistoletą, bet jo rūsčiose akyse švystelėjo nevilties šešėlis. – Jeigu čia ateis huronai, jie neužims mūsų pozicijos taip lengvai, kaip jie mano, – murmtelėjo jis sau ir, atrėmęs galvą į uolą, ėmė kantriai laukti tolimesnių įvykių, nuolat laikydamas įsmeigęs akis į atvirą slėptuvės angą.

Po paskutpniųjų jo žodžių vėl užėjo gili ir ilga tyla, kurios beveik nedrumstė net ir žmonių kvėpavimas. Gaivus rytmečio oras skverbėsi pro siaurą properšą į vidų. Minutė slinko po minutės, niekas nedrumstė jų ramybės, ir kiekvieno pagalbos laukiančiojo krūtinėje nejučiomis įsižiebė vilties kibirkštėlė, nors nė vienas jų nedrįso prabilti apie savo lūkesčius, kuriuos sekanti minutė galėj negailestingai sugriauti.

Tiktai vienas Dovydas nepasidavė nerimavimui. Pro plyšį atsklidęs šviesos spindulys nušvietė jo pablyškusį veidą ir krito ant mažos knygelės, kurios lapus jis ir vėl sklaidė, tarytum ieškodamas šiam momentui labiau tinkančios giesmės. Veikiai Gamutui pasisekė surasti ją; jis garsiai ištarė žodžius: „Uaito sala“, kamertonu išpūtė ilgą bei malonų garsą ir gražiu muzikaliu balsu paniūniavo melodiją giesmės, kurios pavadinimą ką tik buvo ištaręs.

– Ar tai nebus pavojinga? – paklausė Kora, savo tamsiomis akimis žvilgterėjusi į majorą Heivardą.

– Vargšas! Jo balsas perdaug silpnas, kad galėtų būti

girdimas, kriokliui ūžiant, – atsakė šis. – Be to, ir ola sulaikys garsą. Tegu jis patenkina savo širdies troškimą, tai nesudarys pavojaus.

– „Uaito sala!“ – pakartojo Dovydas, aplinkui apsidairydamas su ta oria išraiška, kuri jam padėdavo numalšinti šnibždėjimą klasėje.

Valandėlę padelsęs, matyt, tam, kad padarytų didesnį įspūdį, psalmistas pradėjo giedoti tyliai, palaipsniui vis stiprindamas savo balsą, ir malonūs, švelnūs garsai ėmė aidėti ankštoje oloje. Visi, giliai susijaudinę, klausėsi besiliejančios žavios melodijos. Jie net pamiršo sudarkytus ir beprasmiškus giesmės žodžius; žavi garsų harmonija nustelbė nedarnių posmų prasmę. Alisa nejučiomis nusišluostė ašaras ir švelniu žvilgsniu dirstelėjo į pablyškusį Gamuto veidą, neslėpdama savo susižavėjimo. Kora pritariamai nusišypsojo, o Heivardas nukreipė savo žvilgsnį nuo urvo angos į olos vidų. Aiškiai matomas klausytojų susižavėjimas dar labiau sugraudino muzikos mėgėjo sielą, ir jo balsas atgavo savo sodrumą ir jėgą, neprarasdamas jaudinančio ir kerinčio švelnumo. Giesmininkas įniko giedoti dar su didesniu užsidegimu. Ir staiga kaip tik tą akimirką, kai urvo skliautai skambėjo sodriais ir stipriais tonais, ore pasigirdo riksmas, iškart nutraukdamas pamaldžią giesmę ir nutildydamas giesmninko balsą, tarytum jo širdis būtų iššokusi į gerklę ir atėmusi jam žadą.

– Mes pražuvome! – sušuko Alisa, puldama Korai į glėbį.

– Dar ne, dar ne, – atsakė susijaudinęs, bet neišsigandęs Heivardas. – Staugimas ataidėjo iš salos vidurio, ir laukiniai suriko, pamatę savo nužudytų draugų lavonus. Mūsų jie dar neaptiko, ir mums dar yra vilties.

Pors nesimatė beveik jokių galimybių išsigelbėti ir nors besislapstančių padėtis atrodė beviltiška, vis dėlto Heivardo žodžiai nebuvo veltui ištarti; jie taip paveikė seseris, kad jos įstengė tylomis laukti, kas bus toliau. Greit po pirmo

riksmo pasigirdo ir antras, o paskui įvairiose salelės vietose suaidėjo balsai; iš pradžių jie girdėjosi tolesnėje jos dalyje, paskui ėmė artėti prie urvo.

Pagaliau, triukšmui nesiliaujant, per keletą jardų nuo šakomis pridengtos urvo angos pakilo džiūgaująs riksmas. Heivardas visiškai neteko vilties, įsitikinęs, kad jie surado jų slėptuvę. Bet jis vėl truputį aprimo, išgirdeš rėkaujant ties ta vieta, kur Sakalo Akis taip apgailestaudamas buvo palikęs savo šautuvą. Majoras dabar aiškiai girdėjo indėnus šnekantis; jis suprato ne tik atskirus žodžius, bet ir ištisus sakinius, tariamus kanadiečių žargonu. Staiga balsų choras pakartojo žodžius: „Ilgasis Karabinas!“. Kito kranto miške aidas pakartojo vardą, kurį, kaip Heivardas gerai atsiminė, priešai buvo davę garsiajam medžiotojui ir anglų armijos žvalgui; ir tik dabar Heivardas suprato, kas per žmogus buvo neseniai juos palikęs bendrakeleivis.

– Ilgasis Karabinas! Ilgasis Karabinas! – kartojo laukiniai, kol visa gauja susirinko prie šio laimikio, kuris, matyt, jiems įrodė, jog baisusis jo savininkas yra žuvęs. Po to huronai rėkaudami pasklido po visą salą.

Jie, matyt, tikėjosi rasti savo priešo lavoną, nes visą laiką šūkavo jo vardą.

– Dabar, – sušnibždėjo Heivardas, – artėja lemiamoji akimirka! Jeigu jie mūsų slėptuvės nepastebės, mes išgelbėti! Iš žodžių, kuriuos aš supratau, aišku, kad mūsų draugai sėkmingai pabėgo, ir po poros valandų mes galime tikėtis Uebo pagalbos.

Vėl truko kelios šiurpios tylos minutės. Heivardas gerai suprato, kad huronai tuo metu su didžiausiu atsidėjimu krėtė salą. Kelis kartus jis nugirdo jų žingsnius, kai jie palietė lauro šakas; jis girdėjo, kaip sušiureno sausi lapai ir sutraškėjo lūžtančios šakelės. Pagaliau šakų krūva truputį pasislinko, prasiskleidė antklodės kampas, ir silpnas šviesos spindulys spinktelėjo į urvo vidų. Kora, klaikaus siaubo paimta, priglaudė Alisą prie savo krūtinės, o Dunkanas

pašoko. Tą pat akimirką nuaidėjo riksmas išoriniame urve; buvo aišku, kad priešai įžengą į gretimą olą. Po valandėlės iš daugybės balsų galima buvo spręsti, kad visas laukinių būrys susirinko šalia jų slėpynės.

Kadangi tik mažas protarpis teskyrė vieną urvą nuo kito, Dunkanas suprato, jog bėgti neįmanoma; jis praėjo pro Dovydą bei seseris ir sustojo prie angos, laukdamas baisaus susitikimo. Dabar vos kelios pėdos teskyrė jį nuo jo negailestingųjų persekiotojų. Majoras, priglaudęs veidą prie pasirodžiusios spragos, su beviltišku abejingumu ėmė stebėti huronų judesius.

Jis savo ranka būtų galėjęs pasiekti raumeningą milžiniško indėno petį; tasai huronas įsakmiu balsu davinėjo nurodymus kitiems indėnams. Antrame urve laukiniai vartė ir rausė ten buvusius kuklius žvalgo daiktus. Dovydo žaizdos kraujas buvo nudažęs lauro lapus tokia spalva, kuri, kaip gerai žinojo laukiniai, neatitiko dabartinio metų laikotarpio. Pamatę, kad šūviai buvo sėkmingi, jie ėmė kaukti kaip skalikai, susekę pamestus savo vejamojo žvėries pėdsakus. Po šio pergalės stūgavimo jie susižėrė urvo asloje paklotas lauro šakas, nusitempė jas į angą ir ėmė sklaidyti, tarytum tikėdamiesi jose rasti paslėptą jų nekenčiamo žmogaus kūną. Vienas žiaurios išvaizdos indėnas priėjo prie vado, glėbyje laikydamas šakų kuokštą, ir susijaudinęs ėmė rodyti tamsiai raudonas dėmes ant lapų, reikšdamas savo džiaugsmą laukiniais šūksniais, kurių prasmę Heivardas galėjo suvokti tik iš dažnai kartojamo vardo – „Ilgasis Karabinas!“ Paliovęs džiūgauti, indėnas šakas numetė į krūvą, kurią Dunkanas buvo sudėjęs prieš antrojo urvo angą, ir tuo būdu uždengė praskiebą, per kurį majoras galėjo žiūrėti. Šio indėno pavyzdžiu pasekė ir kiti laukiniai; mėtydami šakas iš žvalgo urvo, jie suvertė jas į krūvą, tuo patys nenoromis paslėpdami tuos, kurių ieškojo.

Kai iš kitos pusės naujų šakų spaudžiama antklodė pasislinko į vidų ir kai žabeliai savo svoriu užkimšo uolos

praskiebą, sudarydami sandarią užtvarą, Dunkanas lengviau atsiduso, grįžo į urvo vidurį ir sustojo toje pačioje vietoje, kur anksčiau stovėjo ir iš kur galėjo matyti urvo antrąją angą upės link. Tuo momentu, kai jis pasitraukė nuo laurų krūvos, indėnai, tarytum kieno paraginti, visu būriu išsiveržė iš perėjos tarp urvų, ir dabar girdėjosi, kaip jie pasileido per salą į tą vietą, kur jie neseniai buvo išlipę. Pasigirdęs naujas gailus klyksmas rodė, kad jie vėl susibūrė prie savo nukautų draugų.

Dabar Dunkanas išdrįso pažvelgti į savo bendrakeleives, nes didžiausio pavojaus akimirkomis jis bijojo savo sunerimusiu veidu dar labiau išgąsdinti jaunas mergaites.

– Jie pasitraukė, Kora! – sušnibždėjo jis. – Alisa, jie grįžo ten, iš kur atsikraustė, ir mes išgelbėti! Turime dėkoti dangui, kuris apsaugojo mus nuo baisaus pavojaus.

– Tad aš padėkosiu dangui! – pratarė jaunesnioji sesuo, ištrūkdama iš Koros glėbio ir atsiklaupdama ant plikos uolos. – Aš padėkosiu dangui, kuris pasigailėjo žilagalvio tėvo ašarų ir išgelbėjo gyvybę tų, kuriuos aš labiau už viską myliu pasaulyje...

Alisos akys spindėjo dėkingumu, jos skruostuose vėl pražydo žavus raudonis, ir atrodė, jog visa mergaitės siela troško išsilieti dėkingumo sriautu. Bet kai jos lūpos prasivėrė maldai, žodžiai, kuriuos ji buvo beištarianti, staiga nutilo. Jos rausvas veidas mirtinai nubalo, švelnus jos akių žvilgsnis pastiro ir persikreipė iš siaubo; jos pamaldžiai sunertos rankos nusviro, ir pirštai virpėdami kažką parodė. Heivardas grįžtelėjo į plokščią uolą, kuri sudarė tarsi jų urvo angos slenkstį, ir pamatė piktą, žiaurų ir laukinį Gudriojo Lapino veidą.

Ir šitą šiurpią akimirką Heivardas išlaikė savo šaltakraujiškumą. Iš nieko nesakančio indėno veido jis suvokė, kad laukinio akys, pripratusios prie dienos šviesos, dar nepajėgė nieko įžiūrėti urvo gilumą siaučiančioje prieblandoje. Jis net buvo besirįžtąs pasitraukti už uolos išgaubos,

kur būtų galėję pasislėpti ir jis, ir jo draugai, kai staiga iš indėno veide švystelėjusio džiaugsmo jis suprato, kad slėptis per vėlu ir kad jie yra pastebėti.

Šiurpus ir džiūgaująs indėno žvilgsnis išvedė Dunkaną iš pusiausvyros. Viską pasaulyje užmiršęs ir tik savo įniršio veikiamas, Dunkanas ištiesė pistoletą ir iššovė. Visas urvas nuaidėjo, tarytum būtų išsiveržęs ugnikalnis; ir kai parako dūmus išsklaidė per tarpeklį dvelkiąs vėjas, vieta, kur prieš akimirką matėsi jų išdavikiško vadovo veidas, buvo tuščia. Pirbėgęs prie angos, Heivardas dar pastebėjo jo tamsią figūrą, beslenkančią palei žemą ir siaurą iškyšulį, už kurio ji tučtuojau ir dingo.

Po šio sugriaudėjusio šūvio laukiniai nuščiuvo, lyg negyvi. Bet kai Gudrusis Lapinas riktelėjo ilgą ir suprantamą jiems šūksmą, jam atsakė visų jį nugirdusių indėnų klyksmas. Saloje vėl kilo triukšmas, ir Dunkanas dar nespėjo atsipeikėti nuo to sukrėtimo, kai silpnutė šakų užtvara buvo išmėtyta į visas puses ir pro abu galus į urvą įsiveržė indėnai. Heivardas ir jaunos mergaitės buvo ištempti iš slėptuvės į dienos šviesą, kur bematant juos apsupo visa džiūgaujančių huronų gauja.

X skyrius

Vos tik atslūgo pirmas šio staigaus užpuolimo įspūdis, Dunkanas ėmė stebėti juos suėmusiųjų priešų veidų išraišką ir judesius. Priešingai čiabuvių papročiams, huronai nelietė ne tik abiejų drebėjusių mergaičių, bet ir Heivardo. Kai kurie jų ėmė čiupinėti jo uniformos papuošimus, ir iš jų laukinių žvilgsnių buvo matyti, kaip jie geidė pasiglemžti tuos blizgučius. Bet jų ištiestos rankos apmirė, kai tik mūsų jau minėto milžino stiprus balsas privertė indėnus atsitraukti. Heivardas suprato, kad jie visi bus palikti gyvi kažkokiam ypatingam momentui.

Tuo tarpu, kol jauni huronai degė godumu ką nors pasičiupti, labiau prityrę kariai vis dar tebekrėtė abu urvus taip rūpestingai, jog buvo aišku, kad jie toli gražu nėra patenkinti tais savo laimikiais, kuriuos jiems iki šiol pavyko užtikti. Neberasdami naujų aukų, šie uolūs kerštininkai prisiartino prie Dovydo ir Dunkano, įtūžusiai kartodami „Ilgojo Karabino" vardą. Dunkanas dėjosi nesuprantąs jų pakartotinų klausimų, o Dovydui, nemokančiam prancūzų kalbos, nebuvo reikalo net dėtis nesuprantančiu. Pagaliau išvargintas to klausinėjimo ir nenorėdamas atkakliu tylėjimu dar labiau sukiršinti savo priešus, Heivardas ėmė dairytis Maguos, galėjusio išversti jo atsakymus į huronų klausimus; jų balsai kaskart darėsi įkyresni ir labiau grasinantys.

Magua elgėsi visiškai ne taip, kaip kiti jo draugai. Kol likusieji vien ir tesidairė, kuo ir kaip galėtų patenkinti savo vaikišką norą įsigyti blizgučių, bevartydami menką ir kuklią žvalgo mantą, ir žvilgčiojo kerštingomis bei kraujo ištroškusiomis akimis, ar nepamatys kur paties tų daiktų savininko, Gudrusis Lapinas stovėjo netoli belaisvių rimtas ir, matyt, patenkintas, kad pasiekė svarbiausią savo išdavystės tikslą. Kai Heivardo akys pirmą kartą susitiko su neseniai dar buvusio jų vadovo akimis, jis nusigręžė į šalį, pasibiaurėjęs baisiu, bet vis dėlto ramiu Maguos žvilgsniu.

Tačiau, įveikęs pasišlykštėjimą, jis prisivertė, nors ir nepažvelgdamas į savo priešą, prakalbinti jį.

– Gudrusis Lapinas yra perdaug taurus karys, – nenoromis pareiškė Heivardas, – kad nepaaiškintų beginkliam žmogui, ko klausia jo nugalėtojai.

– Jie teiraujasi apie tą medžiotoją, kuris žino miškų takus, – darkyta anglų kalba atsakė Magua ir, piktai šypsodamasis, uždėjo ranką ant lapų, kuriais buvo aptvarstytas jo sužeistas petis. – Ilgojo Karabino šautuvas yra puikus! Jo akys niekuomet neužsimerkia; tačiau kaip ir trumpasis baltojo vado šautuvas, jis visiškai nepajėgus atimti Gudriajam

Lapinui gyvybę!

– Lapinas yra predaug narsus, kad prisimintų kare gautas žaizdas arba rankas, kurios jas padarė!

– O argi vyko karas, kai pavargęs indėnas ilsėjosi po klevu ir valgė savo duoną? Kas apsupo jį krūmuose pasislėpusiais priešais? Kieno liežuvis skelbė taiką, kai siela troško kraujo? Argi Magua pasakė, kad tomahaukas iškeltas iš žemės ir kad jo rankos jį iškasė?

Dunkanas nesiryžo priminti savo priešui iš anksto apgalvotą jo išdavystę; taip pat jis nenorėjo dar labiau suerzinti jį savo pasiteisinimais ir todėl tat nutylėjo. Magua, atrodė, irgi buvo linkęs nutraukti tolimesnį pasikalbėjimą; jis vėl atsilošė į uolą, nuo kurios, tvykstelėjus pykčiui, jis buvo valandėlę atsitraukęs. Kai tik nekantraujantieji laukiniai pastebėjo, kad tas trumpas pasikalbėjimas tarp baltojo ir Gudriojo Lapino baigėsi, vėl ėmė šūkauti: „Ilgasis Karabinas! Ilgasisi Karabinas!“

– Girdi? – abejingai tarė Magua. – Huronai reikalauja Ilgojo Karabino gyvybės, arba jie pralies kraują tų, kurie jį laiko paslėpę!

– Jo nėra... Jis pabėgo. Jie nebegali jo pagauti.

Lapinas šaltai nusišypsojo ir su panieka atsakė:

– Baltasis žmogus mano, jog tada, kai jis mirs, galės būti ramus; bet raudonodžiai moka kankinti net savo priešų vėles. Kur jo lavonas? Tegu huronai pamato jo skalpą!

– Jis nemirė, jis pabėgo.

Magua netikėdamas papurtė galvą.

– Argi jis paukštis, kuris gali išskleisti savo sparnus? Argi jis žuvis, kuri gali plaukti, neįkvėpdama oro? Baltasis vadas mano, kad huronai yra kvailiai?

– Tiesa, Ilgasis Karabinas ne žuvis, bet jis gali plaukti. Jis nuplaukė žemyn pasroviui, kai išsibaigė parakas ir kai huronų akis pridengė debesys!

– O kodėl gi baltasis vadas čia pasiliko? – vis dar netikėdamas paklausė indėnas. – Argi jis akmuo, kuris

grimzta į dugną? O gal skalpas svilina jam galvą?

– Kad aš nesu akmuo, tai galėtų pasakyti tavo nukautas draugas, kuris įkrito į krioklį, – atsakė susierzinęs Dunkanas, kalbėdamas payrūniškų tonu, kuris visada įvaro įspūdį indėnams. – Baltasis žmogus mano, kad tik bailiai palieka savo moteris.

Magua pro dantis murmtelėjo keletą nesuprantamų žodžių ir paskui vėl balsu pasiteiravo:

– Ar delavarai taip pat gerai moka plaukioti kaip ir slankioti po krūmus? Kur Didysis Slibinas?

Iš šių kanadietiškų vardų Dunkanas suprato, kad jo buvusius draugus geriau pažįsta jo priešai negu jis pats, ir todėl nenoromis atsakė:

– Jis taip pat nuplaukė pavandeniui.

– O Eiklusis Elnias?

– Aš nežinau, ką tu vadini Eikliuoju Elniu, – pasakė Dunkanas, išnaudodamas progą pasikalbėjimui nutęsti.

– Unką, – atkirto Magua, ištardamas delavarišką vardą sunkiau negu anglišką.

– Jei kalbi apie jaunąjį delavarą, tai jis taip pat nuplaukė pasroviui.

Kadangi toks indėno pabėgimas neatrodė negalimas, tai Magua patikėjo tuo, ką dabar išgirdo, taip lengvai ir abejingai; kad tai rodė, kaip maža jam terūpėjo tie bėgliai. Bet jo draugai, matyt, kitaip galvojo.

Huronai su jiems būdingu kantrumu ir nutilę laukė, iki pasibaigs karininko ir Lapino pašnekesys. Heivardui baigus kalbėti, jie visi kaip vienas nukreipė savo žvilgsnius į Maguą, prašydami jį paaiškinti, kas buvo pasakyta. Lapinas parodė upę ir keliais mostais bei nedaugeliu žodžių jiems išdėstė pasikalbėjimo turinį.

Supratę, kas įvyko, laukiniai ėmė siaubingai klykti, tuo parodydami savo nusivylimą. Vieni jų puolė prie upės kranto, įniršusiai rankomis mosuodami ore; kiti ėmė spjaudyti į vandenį, tartum jam keršydami už tai, kad jis išdavikiškai

iš jų paveržė nugalėtojų teises. Keli jų labiausiai įsiutę piktais žvilgsniais varstė tuos belaisvius, kuriuos jie dabar turėjo savo rankose; įniršio jausmus jie reiškė grūmojančiais rankų mostais; buvo aišku, kad abiejų seserų grožis negalėjo apsaugoti jų nuo indėnų įtūžio. Vienas raudonodis pagriebė Alisą už puikių garbanų, kurios tankiomis bangomis krito jai ant pečių, ir peiliu ore apvedė ratą aplink jos galvą, tarytum parodydamas, kokiu šiurpiu būdu jis nori nuplėšti jos puikią plaukų puošmeną. Dunkanas veltui bandė prišokti prie jos: jo rankos buvo surištos; ir vos krustelėjęs jis tuoj pajuto, kaip galingasis indėnas, vadovavęs visam būriui, tarytum replėmis sugniaužė jo petį. Tuojpat supratęs, kaip neprasminga būtų kovoti su tokia priešų persvara, Heivardas pasidavė savo likimui ir tiktai tyliai padrąsino mergaites, pasakęs, kad indėnai dažniausiai grasina daugiau, negu iš tikrųjų padaro.

Dunkanas, stengdamasis tais žodžiais nuraminti ir padrąsinti seseris, pats tuo tarpu nė nemanė save apgaudinėti. Apsimesdamas esąs ramus, jis jautė, kaip kraujas tiesiog stingte stingo jo gyslose, kai katras nors indėnas prislinkdavo kiek arčiau prie seserų arba dirsteldavo savo atšiauriomis ir klaikiomis akimis į silpnas mrgaites.

Tačiau jo nerimas žymiai išsisklaidė, kai jis pastebėjo, kad vadas sušaukė savo karius pasitarti. Jie kalbėjosi neilgai, ir, sprendžian iš to, kad didžioji indėnų dalis tylėjo, nutarta buvo vienbalsiai. Keli kalbėjusieji huronai dažnai rodė ranka į Uebo stovyklos pusę, matyt, būkštaudami iš ten gresiančio pavojaus. Ši aplinkybė tikriausiai privertė juos nedelsiant apsispręsti ir pagreitino tolimesnius įvykius.

Laukiniai pernešė lengvą valtį į tą vietą ties pat išorinio urvo anga ir nuleido ją į vandenį. Kai tik tatai buvo padaryta, vadas ženklu parodė belaisviams nusileisti žemyn ir sėsti į valtį.

Kadangi priešintis buvo neįmanoma, Heivardas parodė klusnumo pavyzdį, pirmas lipdamas į valtį, kur ir

atsisėdo kartu su seserimis ir ne visai dar atsipeikėjusiu Dovydu. Nors huronai gerai nepažinojo upės verpetų ir slenksčių, vis dėlto jie buvo per daug patyrę tokios rūšies laivininkystėje, kad būtų galėję padaryti kokį nors neapsižiūrėjimą. Kai valčiai vairuoti paskirtas locmanas atsistojo į savo vietą, laukiniai šoko į vandenį, laivelis ėmė slinkti pasroviui, ir po kelių akimirkų belaisviai atsidūrė prie pietinio upės kranto, beveik priešais tą vietą, kur jie buvo praėjusį vakarą.

Čia laukiniai vėl rimtai, bet trumpai pasitarė. Po to iš miško jie atsivedė arklius, kuriuos jų savininkai laikė savo nelaimės kaltininkais. Dabar gauja pasiskirstė. Vyriausiais vadas užšoko ant Heivardo žirgo ir, daugumos savo vyrų lydimas, persikėlė per upę; beregint jie visi dingo miške. Belaisviai buvo palikti globoti šešiems kariams, kuriems vadovavo Gudrusis Lapinas.

Matydamas neįprastą laukinių elgesį belaisvių atžvilgiu, Heivardas tikėjosi, kad jie pristatys jį Monkalmui. Kadangi nelaimės ištiktų žmonių smegenys retai kada apsnūsta ir jų išradingumas padidėja, kai jie esti gaivinami vilties, nors ši būtų ir labai silpna ir mažutė, tai ir Heivardas įsivaizdavo, jog Monkalmas pasistengs, panaudodamas tėviškuosius Munro jausmus, priversti senąjį generolą užmiršti savo ištikimybę anglų karaliui.

Bet visus Dunkano spėliojimus niekais pavertė huronų elgesys. Toji gaujos dalis, kuri nusekė paskui raudonodį milžiną, pasuko Horikano link, ir dabar Heivardas suprato, kad jam ir jo bendrakeleiviams teks patirti šiurpią laukinių nelaisvę. Norėdamas žinoti viską, net ir tai, kas galėtų būti blogiausia, ir nusprendęs tokiu atveju išbandyti aukso galią, Dunkanas įveikė savo pasišlykštėjimą Magua ir ryžosi su juo pasikalbėti. Kreipdamasis į buvusį savo vadovą, kuris dabar laikėsi išdidžiai, kaip žmogus, kuriam tenka įsakinėti visam laukinių būriui, kuo draugiškesniu ir įsiteikiančiu tonu pratarė:

– Aš norėčiau pasikalbėti su Magua apie tai, kas dera išgirsti tiktai tokio didelio vado ausims.

Indėnas metė paniekinantį žvilgsnį į jaunąjį karininką ir atsakė:

– Kalbėk, medžiai ausų neturi!

– Bet huronai nėra kurčiai; ir tie žodžiai, kurie tinka didiesiems giminės vyrams, gali apsvaiginti jaunuosius karius. Jei Magua nenori paklausyti, tai karininkas mokės tylėti.

Indėnas metė keletą atsainių žodžių savo draugams, kurie nerangiai balnojo arklius seserims; po to jis pats pasitraukė truputį į šalį ir atsargiu mostelėjimu įsakė Heivardui sekti paskui jį.

– Dabar kalbėk, – tarė jis, – jei tavo žodžiai tokie, kurie galėtų tikti Maguai.

– Gudrusis Lapinas įrodė, kad jis yra vertas to garbingo, jo tėvų kanadiečių jam suteikto vardo, – pradėjo Heivardas. – Aš matau jo išmintį ir visa, ką jis yra mums padaręs, ir neužmiršiu, kai ateis metas, jam atsilyginti. Taip, Lapinas įrodė, kad jis yra ne tiktai didis vadas taryboje, bet ir vyras, kuris moka apgauti savo priešus!

– Ką yra padaręs Lapinas? – šaltai paklausė indėnas.

– Ką? Argi jis nematė, kad miškai buvo pilni betykojančių priešų? Argi jis nepastebėjo, kad net gyvatė negalėtų pro juos prasmukti nepastebėta? Be to, ar jis nebuvo tyčia iškrypęs iš tako, kad užtemdytų huronų akis? Argi Magua neapsimetė grįžtąs į savo padermę, kuri blogai su juo pasielgė, išvydama kaip šunį iš savo vigvamų? O mes? Argi, pamatę jo ketinimus, nepadėjome jam, kad huronai manytų, esą baltasis žmogus savo draugą laiko priešu? Ar visa tai netiesa? Ir kai Gudrusis Lapinas savo išmintimi apdūmė huronams akis, ar jie neužmiršo, jog kadaise buvo jį nuskriaudę ir privertę pabėgti pas mohaukus? Ir ar jie nepaliko Maguos pietiniame upės krante su belaisviais, o patys kaip pamišėliai nudūmė į šiaurę? Aš žinau: Lapinas nori kaip tikra lapė pakreipti savo pėdas ir pas turtingąjį

žilagalvį škotą nuvesti jo dukteris? Taip, Magua, aš visa tai matau ir aš jau pagalvojau, kaip reikėtų atlyginti tau už tokią išmintį ir sąžiningumą. Visų pirma Uiljam–Henrio tvirtovės komendantas, kaip ir pridera didžiam vadui, gausiai apdovanos už tokią paslaugą. Maguos medalis jau nebebus alavinis, bet auksinis; jo ragas bus sklidinas parako; jo kišenėje bus tiek dolerių, kiek yra akmenėlių prie Horikano kranto; ir elnias ims laižyti jo ranką, žinodamas, kad jis nepabėgs nuo šūvio nuo to ginklo, kurį gaus vadas. O dėl manęs, tai aš net nežinau, kaip pralenkti škoto dosnumą... Bet aš... Taip, aš tau...

– Ką gi man duos jaunasis vadas, kuris atėjo iš saulėtekio krašto? – paklausė huronas, pastebėjęs, kad Heivardas užsikirto.

– Jis iš salų, kurios yra sūriajame ežere, praves ugnies vandens srovę, kuri ims tekėti pro Maguos vigvamą ir nesustos tol, kol indėno širdis netaps lengvesnė už plunksną, o jo alsavimas saldesnis ir už laukinių bičių medų.

Lapinas rimtai klausėsi vylingos Heivardo kalbos. Kai jaunasis karys paminėjo, esą indėnas gudriai apgavęs huronus, jo klausytojo veidas apsitraukė atsargaus santūrumo skraiste. Užsiminus apie įžeidimą, dėl kurio, kaip Dunkanas spėjo, huronas buvo priverstas pasišalinti iš savo padermės, indėno akyse blykstelėjo pykčio liepsnelė, ir Heivardas suprato, jog jam pavyko paliesti kaip tik reikiamą stygą. O kai majoras ėmė jį kurstyti, sumaniai įžiebdamas huronui keršto geismą ir norą pasipelnyti, jis pamątė, kad į save patraukė visą laukinio dėmesį. Lapinas savo paskutinį klausimą apie atlyginimą pateikė ramiai ir su įprastu indėnui orumu; tačiau iš susimąsčiusio jo veido buvo aišku, kad jis ruošėsi atsakyti gudriai ir atsargiai. Huronas valandėlę pagalvojo, paskui, padėjęs ranką ant menkai aptvarstyto savo peties, tarė:

– Argi draugai palieka tokias žymes?

– Nejaugi Ilgasis Karabinas tik taip lengvai tesužeistų

savo priešą?

– Ar delavarai šliaužia prie tų, kuriuos myli, rangydamiesi kaip gyvatės, kad galėtų įgelti?

– Ar Didysis Slibinas leistų išgirsti savo priartėjimą prie to, kurį jis norėtų matyti kurčią?

– Ar baltasis vadas dažnai degina paraką savo artimiesiems tiesiai į veidą?

– Ar jis kada nors nepataiko, kai rimtai pasiryžta nukauti? – atsakė Dunkanas šypsodamasis gerai vaidinamu nuoširdumu.

Po šių įmantrių ir greitų klausimų ir atsakymų vėl truko ilga tyla. Dunkanas matė, kad indėnas svyravo, ir, norėdamas pasiekti visišką pergalę, jau buvo bepradedąs iš naujo išskaičiuoti dovanas, bet Magua iškalbingu mostu nutraukė jį, sakydamas:

– Gana. Lapinas yra išmintingas vadas, ir tai, ką jis darys, bus matyti. Eik ir laikyk užčiaupęs savo burną. Kai Magua prakalbės, tu spėsi jam atsakyti.

Heivardas pastebėjo, jog indėnas susirūpinęs žvalgėsi į kitus huronus, ir tuojau pasitraukė, nenorėdamas, kad jie įtartų jį vedant derybas su jų vadu. Magua priėjo prie arklių ir mostelėjo Heivardui, kad jis padėtų seserims atsisėsti į balnus. Kilstelėdamas Korą ir Alisą ant arklių, Dunkanas pašnibždėjo apie kilusias viltis mergaitėms, kurios nedrįso pakelti savo akių, bijodamos sutikti piktus huronų žvilgsnius.

Dovydo kumelę nusivedė didžiaūgio vado palydovai, ir todėl Gamutui ir Dunkanui teko eiti pėstiems. Tačiau Heivardas per daug dėl to nesisielojo, tikėdamasis, kad tuo būdu jam pavyks sulėtinti viso būrio greitį. Jis vis dar žvilgčiojo Eduardo forto link, be neišgirs iš girios kokio nors garso, kuris leistų spėti apie artėjančią pagalbą.

Kai viskas jau buvo paruošta, Magua davė ženklą pajudėti ir pats išėjo į priekį vadovauti būriui. Paskui jį sekė Dovydas, toliau jojo seserys. Heivardas laikėsi šalia jų, o indėnai žingsniavo iš abiejų pusių ir užpakaly. Nė valandėlės jie

nepamiršo būti budrūs.

Visi keliavo tylėdami, nebent tik Heivardas kartais pratardavo moterims vieną kitą padrąsinantį žodį arba Dovydas pamaldžiai atsidusdavo ar sudejuodavo. Jie traukė pietų kryptimi ir visai į priešingą pusę nuo Uiljam–Henrio forto. Tačiau Heivardas nemanė, kad Magua būtų taip greit pamiršęs jo gundomuosius pažadus; be to, huronas turėjo būti labai atsargus. Vis dėlto keleiviai jau gana ilgai slinko mylia po mylios per begalinį mišką, nematydami savo kelionės galo.

Kora, atsimindama, ką patarė atsiskirdamas Sakalo Akis, visur, kur tik pasitaikydavo net ir mažiausia proga, ištiesdavo ranką pasipynusiai šakai į save užlaužti, bet dėl indėnų budrumo šitaip elgtis buvo sunku ir pavojinga. Pastebėdama nirtulingus indėnų žvilgsnius, mergaitė dėdavosi kažko pabūgus ir padarydavo ranka išsigandusios moters mostą arba imdavo taisyti savo apdarą. Ir tik vieną kartą jai pavyko nulaužti šaką; tą pat akimirką jai toptelėjo į galvą numesti žemėn savo pirštinę. Šį ženklą, skirtą draugams pastebėjo vienas huronas; indėnas padavė jai pirštinę ir tuojau aplaužė ir kitas to krūmo šakas, kad atrodytų, jog medį aplamdė koks nors žvėris, įsipainiojęs tankynėje. Po to huronas padėjo ranką ant savo tomahauko ir taip reikšmingai dirstelėjo į ją, kad Kora turėjo liautis bandžiusi krūmuose palikinėti įsidėmėtinas jų kelionės žymes.

Abiejuose indėnų būriuose buvo arklių, ir belaisvių viltys, kad arklių pėdsakais galėtų būti pasiųsta pagalba, galutinai sužlugo.

Heivardas, žinoma, būtų bandęs prakalbinti Maguą, jeigu tas nors šiek tiek būtų rodęs tam palankumo. Bet Lapinas retai tesižvalgė atgal ir nė karto neištarė žodžio. Vadovaudamasis tiktai saule ir tokiais vos tematomais ženklais, kuriuos gali pastebėti tiktai laukinio įžvalgi akis, jis ėjo per pušynus ir kartais perkirsdavo upokšnius; nuovoka jam padėjo keliauti beveik tokia pat tiesia linija, kaip

skrenda paukštis. Jis nė karto nesuabejojo. Ar takas būdavo vos teįžiūrimas, ar jis visai dingdavo, ar vingiuodavo išmintas ir aiškus, niekur jis nesulėtino ir nepaspartino savo žingsnių.

Pagaliau Magua perėjo žemą daubą, kuria linksmai čiurleno upelis, ir ėmė kopti į tokį statų kalną, kad Kora su Alisa, negalėdamos išsilaikyti balnuose, buvo priverstos nusėsti nuo arklių. Kai keleiviai pasiekė viršūnę, jie atsidūrė lygioje, retai medžiais apaugusioje plokštikalnėje. Po vienu medžiu išsitiesė tamsi Magua figūra. Jis, matyt, norėjo pasinaudoti poilsiu, kurio labai reikėjo ir kitiems šios kelionės dalyviams.

XI skyrius

Sustojimo vietai indėnas parinko vieną iš tokių stačių piramidės pavidalo kalvų, kurios primena piliakalnius ir kurios dažnai pasitaiko Amerikos lygumose. Šios aukštos kalvos viršūnė buvo plokščia, o vienas jos šlaitas itin status. Čia nebuvo ypatingų patogumų poilsiui, bet šioje vietoje buvo visai neįmanoma juos staiga užpulti, ir, matyt, gudrusis Magua kaip tik dėl to ją ir pasirinko stovyklai. Heivardas, jau nebesitikėdamas jokios pagalbos, visiškai abejingai apžiūrėjo kalvą ir po to ėmė atsidėjęs rūpintis savo bendrakeleivių patogumu, stengdamasis jas suraminti ir padrąsinti. Arkliams jis leido skabyti kalvos viršūnėje šen bei ten augančius krūmus bei medžių šakeles; paskui maisto likučius išdėstė aukšto skroblo plačių šakų šešėlyje, kuris lyg ūksminga pastogė gaubė mergaites.

Nors jie keliavo ir nesustodami, vis dėlto vienas indėnas spėjo strėle nušauti tankmėn užklydusią jauną stirną ir, atpjovęs skaniausias to gyvulio mėsos dalis, kantriai nešėsi ant savo pečių iki pat sustojimo vietos. Dabar jis ir jo draugai godžiai valgė žalią mėsą, atsiplėšdami ją rankomis;

vienas tiktai Magua sėdėjo nuošaliai, šlykštėdamasis tuo jų valgiu, ir, kaip atrodė, buvo giliai susimąstęs.

Toks nepaprastas indėno santūrumas, jam čia pat galint numalšint alkį, atkreipė Heivardo dėmesį. Jaunasis karininkas spėjo, kad huronas galvoja apie tinkamiausią būdą išvengti savo draugų budrumo. Norėdamas padėti huronui sugalvoti gudrų planą, pakišdamas kokią nors mintį, Dunkanas pasitraukė nuo skroblo ir tarytum be jokio tikslo nuėjo į tą vietą, kur sėdėjo Lapinas.

– Ar ne pakankamai ilgai Magua ėjo veidu prieš saulę ir vis dar baiminasi kanadiečių? – paklausė Heivardas, dėdamasis visai neabejojąs šito indėno palankumu. – Ar Uiljam–Henrio forto vadas nebus labiau patenkintas, pamatęs savo dukteris anksčiau, negu nauja naktis pritemdys jo širdyje sielvartą dėl jų ir padarys jį mažiau dosnų?

– Ar baltaveidžiai savo vaikus mažiau myli ryto metą negu vakare? – šaltai paklausė indėnas.

– Visai ne, – atsakė Heivardas, stengdamasis atitaisyti savo nejučiomis padarytą klaidą. – Baltieji žmonės kartais pamiršta savo tėvų kapus, bet tėvų meilė savo vaikams niekados nemiršta.

– O ar žilagalvio vado širdis minkšta? Ar jis liūdės vaikų, kuriuos jam yra pagimdžiusios jo žmonos? Jis yra žiaurus savo kariams, ir jo žvilgsnis yra akmeninis.

– Jis esti rūstus tinginiams ir nerangiems kareiviams, bet uoliems ir narsiems Munras yra teisingas ir geraširdis vadas. Aš pažinojau daug mylinčių ir gerų tėvų, bet niekuomet nesu matęs žmogaus, kurio širdis būtų buvusi švelnesnė savo vaikams. Žinoma, Magua, tau teko matyti žilagalvį vadą jo karių priešakyje, bet aš esu matęs, kaip jo akys paplūsdavo ašaromis, kai jis kalbėdavo apie tas dukteris, kurios dabar yra tavo rankose.

Heivardas nutilo; jis nežinojo, kaip reikia suprasti tą keistą išraišką, kuri šmėkštelėjo indėno veide, kai tas klausėsi jo žodžių. Iš pradžių karininkui atrodė, kad laukinio sąmonėje

kilo mintis apie jam pasiūlytą atlyginimą, bet dar Dunkanui tebekalbant, jo linksma išraiška palengva pasikeitė tokiu piktu ir atšiauriu džiūgavimu, kad, matyt, ne godumas, o kuri kita gilesnė aistra žadino tai.

– Klausyk, – tarė huronas, ir jo veidas pasidarė vėl visiškai ramus, – eik pas tamsiaplaukę žilagalvio dukterį ir pasakyk jai, kad Magua nori su ja kalbėti. Tėvas išpildys dukters pažadą.

Dunkanas pagalvojo, kad savanaudis indėnas nori išgirsti naują patikinimą, jog pažadai bus ištesėti, ir nors lėtai ir nenoromis, bet vis dėlto nuėjo į tą vietą, kur dadar ilsėjosi jaunos mergaitės. Priėjęs prie jų, Heivardas pasakė Korai, ko reikalauja Magua.

– Jūs suprantate, ko nori indėnas, – tarė Dunkanas, lydėdamas ją prie hurono, – ir todėl nešykštėkite jam pažadėti parako ir antklodžių. Tačiau atsiminkite, kad tokie žmonės, kaip jis, labiausiai už viską vertina drąsą. Gerai padarysite, jeigu ir nuo savęs ką nors jam pažadėsite. Atsiminkite, Kora, kad nuo jūsų savitvardos ir nuo jūsų išradingumo priklauso jūsų pačios ir taip pat Alisos gyvybė.

– Ir jūsų, Heivardai!

– Manoji gyvybė nesvarbi; aš neturiu tėvo, kuris manęs lauktų, ir nedaugelis mano draugų apgailės mano liūdną likimą. Bet gana, mes jau prie indėno. Magua, štai čia yra ta, su kuria tu nori kalbėtis.

Indėnas neskubėdamas atsikėlė ir valandėlę stovėjo tylomis ir nejudėdamas. Paskui rankos mostu įsakė Heivardui pasišalinti, šaltai tardamas:

– Kai huronas kalba su moterimi, jo padermė užsikemša ausis.

Dunkanas dar delsė, nenorėdamas paklusti, bet Kora, ramiai nusišypsojusi, tarė:

– Jūs girdėjote, Heivardai, ko reikalauja indėnas. Eikite pas Alisą, nuraminkite ją ir papasakokite jai apie mūsų planus.

Kora palaukė, kol karininkas pasitraukė, o paskui, kreipdamasi į indėną, oriai pratarė:

– Ką Lapinas nori pasakyti Munro dukteriai?

– Klausyk, – atsakė indėnas, nuleisdamas ranką ant jaunos mergaitės peties, lyg norėdamas, kad ji visą savo dėmesį atkreiptų į jo žodžius, bet Kora ryžtingai, nors ir visiškai ramiai pasitraukė nuo laukinio. – Magua gimė, kad būtų raudonųjų huronų genties vadas ir karys. Jis matė, kaip vasaros saulė, pusnis paversdama upokšniais, dvidešimt kartų ištirpdė dvidešimties žiemų sniegą, prieš pirmą kartą išvysdamas baltaveidžius; ir jis iki tol buvo laimingas! Paskui baltieji žmonės įsiveržė į jo miškus, išmokė jį gerti ugnies vandenį, ir jis tapo niekšu. Tada huronai jį išgujo iš jo tėvų miškų ir persekiojo kaip gauruotą bizoną. Jis bėgo ežerų krantais, valkiojosi paežerėmis, kol išvydo „Patrankų Miestą“. Ten jis medžiojo ir žvejojo, kol vietos gyventojai vėl jį nuvijo per miškus į jo priešų glėbį. Magua, gimęs būti huronų vadu, pasidarė paprastu savo priešų, mohaukų, kariu!

– Aš esu apie tai girdėjusi, – tarė Kora, pastebėjusi, kad huronas nutilo, stengdamasis nuslopinti savyje apmaudą, kuris pradėjo jame įsiliepsnoti, prisimindamas jam padarytas skriaudas.

– O ar Lapinas kaltas dėl tų visų nelaimių? Kas jam davė ugnies vandens? Kas jį padarė niekingu žmogumi? Tai vis baltaveidžiai, tavo spalvos žmonės!

– O ar aš kalta, kad pasaulyje yra nesąžiningų žmonių, kurių veido spalva yra tokia pat, kaip ir mano veido spalva? – ramiai paklausė Kora.

– Ne, Magua yra karys, o ne kvailys. Aš žinau, tokie kaip tu niekada nepraveria lūpų gerti ugnies skysčio. Didžioji Dvasia davė tau išminties!

– Ką gi aš galiu padaryti arba pasakyti, kad palengvinčiau tavo nelaimes arba klaidas?

– Klausyk, – pakartojo indėnas, vėl rimtai ir išdidžiai

nusiteikdamas. – Kai anglai ir prancūzai Kanadoje iškasė iš žemės savo tomahaukus, Lapinas nuvyko į mohaukų karinę stovyklą ir ryžosi eiti prieš savo tikrąją gentį. Baltaveidžiai išvijo raudonodžius iš tų miškų, kur jie medžiodavo, ir dabar, kai indėnų padermės kariauja, joms vadovauja baltasis žmogus. Didysis Horikano vadas, tavo tėvas, vadovavo mūsų būriui. Jis įsakinėjo mohaukams daryti ir šį ir tą, ir jie jo klausė. Jis paskelbė: jeigu kuris indėnas išgers ugnies vandens ir įžengs į jo karių drobinius vigvamus, jis bus nubaustas. Magua iš kvailumo pračiaupė savo lūpas, ir deginantis gėrimas nuvedė jį į Munro palapinę. Tegu žilagalvio duktė pasako, ką tada padarė vadas.

– Jis neužmiršo savo žodžių ir teisingai nubaudė prasikaltusį, – atsakė drąsioji mergaitė.

– Teisingai! – pakartojo indėnas, niūriai pažvelgęs į jos ramų veidą. – Ar teisinga yra blogai pasielgti ir paskui už tai bausti? Magua pats nežinojo, ką darė: už jį kalbėjo ir veikė ugnies vanduo. Bet Munras netikėjo tuo. Huronų vadas buvo surištas karių akivaizdoje ir nuplaktas kaip šuo!

Kora tylėjo, nežinodama, ką galėtų į tai atsakyti.

– Žiūrėk! – tęsė Magua, nuplėšdamas menką kartūno skarmalą, kuris dengė jo ištatuiruotą krūtinę. – Žiūrėk: štai randai, padaryti peilių bei kulkų; tokiais randais karys gali didžiuotis prieš savo padermės žmones; bet huronų vado nugaroje žilagalvis paliko tokias žymes, kurias jis yra priverstas slėpti margais baltaveidžių audeklais.

– O aš manau, – atsiliepė Kora, – kad indėnų vadas yra kantrus ir kad jo siela nejaučia ir nepatiria to skausmo, kurį kenčia jo kūnas?

– Kai čipevai pririšo Maguą prie stulpo ir išrėžė jam šį diržą, – atsakė indėnas, pridėjęs pirštą prie gilaus rando, – huronas juokėsi tiesiog jiems į veidą ir sakė, kad tik moterys tegali taip švelniai raižyti! Jo siela tada buvo už debesų. Bet kai jis pajuto Munro smūgius, jo pažemintoji siela gulėjo plakama rimbo. Hurono siela niekuomet nebūna

girta ir niekuomet nieko nepamiršta!

– Bet ją galima nuraminti. Jeigu mano tėvas yra neteisingai su tavimi pasielgęs, parodyk jam, kad indėnai moka dovanoti skriaudą, ir grąžink jam dukteris. Tu jau girdėjai iš majoro Heivardo...

Magua rūsčiai krestelėjo galvą; jis nebenorėjo klausytis pažadų, kuriais biaurėjosi.

– Tai ko gi tu reikalauji? – tęsė Kora po kankinamos tylos valandėlės, jausdama, kad Gudrusis Lapinas klastingai apgavo Dunkaną.

– Aš reikalauju to, kas patinka huronui: gera už gera, bloga už bloga!

– Vadinasi, tu nori už Munro tau padarytą skriaudą keršyti jo bejėgėms dukterims? Ar nebūtų daug vyriškiau, kaip tinka kariui, susitikti su Munru veidas į veidą ir iš jo pareikalauti atpildo?

– Baltaveidžių rankos ilgos, ir jų peiliai aštrūs! – atkirto laukinis ir piktai nusijuokė. – Kam Lapinas turėtų lįsti prieš Munro karių šautuvus, kai savo rankose laiko žilagalvio sielą?

– Sakyk, Magua, ką tu ketini daryti? – tarė Kora, iš visų jėgų stengdamasi kalbėti ramiai ir šaltai. – Ar ketini mus vesti kaip belaisvius į miškų gelmes, ar gal ruoši mums dar ką nors blogesnio? Argi nėra jokio atlyginimo, ar nėra jokių priemonių atitaisyti skriaudą ir suminkštinti tavo širdį? Bent paleisk nors mano švelniąją seserį ir visą savo apmaudą išliek ant manęs vienos. Paleisdamas ją, įsigyk sau turtus, o savo kerštą patenkink tik viena auka. Abiejų dukterų netekęs, senasis vadas tikriausiai nueis į kapus. Ir ką iš to tada laimės Lapinas?

– Klausyk! – vėl tarė indėnas. – Šviesiaakė galės sau grįžti prie Horikano ir viską papasakoti senajam vadui, jeigu tamsiaakė mergaitė savo tėvų Didžiosios Dvasios vardu prisieks nemeluoti.

– O ką aš turiu pažadėti? – paklausė Kora, savo

moterišku orumu ir ramumu vis dar suvaldydama čiabuvio įsiūtį.

– Kai Magua paliko huronus, jo žmona buvo atiduota kitam vadui. Dabar Magua vėl su jais susidraugavo ir grįš atgal prie savo genties kapų Didžiojo ežero pakrantėje. Anglų vado duktė turi eiti kartu ir visiems laikams apsigyventi jo vigvame.

Nustelbdama savyę pasišlykštėjimą, išdidi Kora ramiai paklausė indėną:

– Ar malonu bus Maguai gyventi savo vigvame su tokia žmona, kurios jis nemyli, su žmona iš jam svetimos baltaveidžių giminės? Aš manau, kad jis geriau pasielgtų, iš Munro gaudamas aukso ir dovanomis įsigydamas kokios nors huronų mergaitės širdį.

Valandėlę indėnas tylėjo, žiūrėdamas į Koros veidą su tokia išraiška, kad ji droviai nuleido akis. Paskui Magua atsakė pasityčiojimu tonu:

– Kai hurono nugarą ims deginti žaizdos, jis žinos, kuriai moteriai perduoti savo kančias. Munro duktė nešios jam vandenį, sės kukurūzus, keps elnieną. Žilojo vado kūnas miegos tarp savo patrankų, bet jo širdį Gudrusis Lapinas laikys savo rankose.

– Niekše! Tu teisingai nusipelnei savąjį vardą! – sušuko Kora, nesuvaldydama savo pasipiktinimo. – Tiktai šėtonas tegalėjo sugalvoti tokį kerštą! Bet tu neapskaičiavai savo jėgų! Tu esi įsitikinęs, kad iš tikrųjų turi savo naguose Munro širdį, bet ji atsilaikys net prieš didžiausią tavo pagiežą!

Į tokį drąsų Koros atsikirtimą indėnas atsakė perkreipta šypsena ir mostelėjo jai ranka, tuo parodydamas, jog pasikalbėjimas baigtas. Kora, jau gailėdamasi savo staigumo, turėjo pasitraukti, nes Magua pakilo iš vietos ir nuėjo prie savo draugų. Heivardas bematant pribėgo prie susijaudinusios mergaitės ir paklausė, kuo baigėsi pasikalbėjimas, kurį jis labai susidomėjęs stebėjo iš tolo. Nenorėdama gąsdinti

Alisos, Kora vengė atsakyti į Dunkano klausimą, tik iš jos veido majoras matė, kad jai nepavyko; tatai rodė ir jos baimingas žvilgčiojimas į indėnus. Alisa apibėrė ją klausimais apie jų tolesnį likimą, bet Kora nieko neatsakė, tik parodė ranka į laukinių žmonių būrį, nenuslėpdama savo susijaudinimo, ir prašnabždėjo, priglaudusi jaunesniąją seserį prie krūtinės:

– Ten, ten, jų veiduose, gali matyti atsakymą... Bet pažiūrėsime, ką jie darys toliau!

Koros elgesys ir susijaudinęs jos šnabždesys buvo iškalbingesnis už bet kokius žodžius. Belaisviai nukreipė savo dėmesį į tą vietą, kur buvo sprendžiamas jų gyvybės ar mirties klausimas.

Magua prisiartino prie kitų laukinių, kurie ilsėjosi po savo šlykščios puotos. Jis ėmė kalbėti su jais oriai, kaip ir tinka kilniam indėnų vadui. Vos tik jis ištarė kelis pirmuosius žodžius, jo klausytojai pagarbiai sukluso. Huronas kalbėjo savo gimtąja tarme, todėl belaisviai tik iš jo judesių tegalėjo spėlioti apie jo kalbos turinį.

Pradžioje iš Maguos kalbos ir rankų judesių atrodė, kad jis kalba visai ramiai. Bet kai jis jau pakankamai sudomino savo klausytojus, Heivardui pasirodė, kad jis, vis dažniau modamas Didžiųjų ežerų kryptimi, užsimena apie huronų kraštą ir apie jų padermę. Klausytojai, matyti, jam pritarė, nuolat sušukdami savo reikšmingą „huf" ir žvilgčiodami vieni į kitus. Lapinas buvo perdaug gudrus, kad nepasinaudotų kalbos pradžioje sukeltu palankiu įspūdžiu.

Dabar laukinis ėmė kalbėti apie ilgą ir sunkų kelią, kurį jie nuėjo, palikę savo erdvius bei medžiojamų žvėrių turtingus miškus ir savo mielus kaimus, išsikėlę kovoti su savo kanadiečių tėvų priešais. Jis priminė ir išvardijo visus savu būrio karius, kalbėjo apie jų šaunius žygius ir išskaičiavo kiekvieno jų nuopelnus, priminė jų žaizdas ir jų laimėtų skalpų skaičių. Kai jis suminėdavo kurį nors iš čia pat esančiųjų, tai tamsus giriamojo kario veidas nušvisdavo

pasitenkinimu, ir jis pats mostais arba plojimu nedvejodamas patvirtindavo Maguos pasakytųjų žodžių teisingumą. Paskui kalbėtojas nuleido balsą; indėno tone nesijautė to triumfo, su kuriuo vadas skaičiavo savo draugų pagarsėjusius sėkmingus ir pergalingus žygius. Jis papasakojo apie Gelno krioklį, apie neprieinamą uolėtą salą su jos urvais, klastingais slenksčiais ir verpetais. Štai jis paminėjo Ilgąjį Karabiną ir stabtelėjo, kol tarp miško medžių kalvos papėdėje dingo paskutinis aidas garsaus ir ilgo karingo riksmo, kuriuo indėnai palydėjo to huronų nekenčiamo žmogaus vardą. Magua parodė ir į jaunąjį karininką belaisvį, papasakodamas, kaip žuvo tas karys, kurį šis belaisvis savo rankomis nugrūdo į prarają. Po to vadas ne tik paminėjo indėną, pakibusį tarp dangaus ir žemės, bet pavaizdavo visą tą baisią jo žuvimo sceną. Jis pagriebė medžio šaką, suvaidindamas paskutiniąsias nelaimingojo akimirkas, jo mėšlungišką tampymąsi ir pačią jo mirtį. Taip pat jis papasakojo, kaip žuvo kiekvienas jų draugas, nepamiršdamas pažymėti jų drąsos ir geriausių ypatybių. Baigiant kalbėti, indėno balsas vėl pasidarė tylus, sielvarto kupinas, liūdnas, švelniuose gomuriniuose garsuose nestigo muzikalumo. Magua dabar priminė nukautųjų žmonas ir vaikus, jų vienatvę, sielvartą ir pagaliau prakalbo apie karių pareigas, apie kerštą už jiems padarytas skriaudas.

Ir staiga pakėlęs balsą, kuriame pasigirdo žiauri jėga, Lapinas savo ilgą kalbą baigė visa eile jaudinančių klausimų:

– Ar huronai yra šunes, kad visa tai pakęstų? Kas pasakys Minauguos žmonai, kad jo skalpas teko žuvims ir kad jo tautiečiai už jo mirtį neatkeršijo? Kas drįs priešo krauju nesuvilgintomis rankomis pasveikinti Vasavatimio motiną? Ką pasakysime savo seniems vyrams, kai jie paklaus, kur yra priešų skalpai, neturėdami nė vieno plauko nuo baltaveidžio galvos? Pirštais mus badys moterys. Huronų vardą suteršė juoda dėmė, ir ją reikia nuplauti krauju.

Maguos balsą nustelbė ore pasklidę įsiutusių indėnų šauksmai; laukiniai suprato, kad kerštas yra jų rankose, ir visi kaip vienas pakilo nuo žemės, pašėlusiu staugimu reikšdami savo įniršį. Jie išsitraukė peilius, aukštai iškėlė tomahaukus ir visu būriu puolė belaisvius. Heivardas savo kūnu užstojo Korą su Alisa ir, apkabinęs vieną raudonodį, suspaudė jį iš visų jėgų. Netikėtas pasipriešinimas Maguai davė progą įsikišti; kažin ką sušukęs, jis vėl visos gaujos dėmesį atkreipė į save. Gudriais žodžiais Lapinas sukliudė laukiniams čia pat susidoroti su belaisviais ir bematant juos prikalbino prailginti nelaimingųjų aukų kančias. Huronai jo pasiūlymą pasitiko garsiais ir džiugiais šauksmais.

Du indėnai tučtuojau puolė Heivardą, tuo tarpu trečiasis kibo į mažiau pajėgų giesmininką. Tačiau nė vienas iš baltųjų nepasidavė be žūtbūtinės, nors ir bergždžios kovos. Net silpnasis Dovydas parvertė savo priešininką ant žemės. Heivardo huronai negalėjo įveikti, kol trečiasis indėnas, susidorojęs su Dovydu, atskubėjo jiems į pagalbą. Po to jie Dunkaną surišo ir pritvirtino prie pušies, kurios šakomis Magua pamėgdžiodamas buvo pavaizdavęs, kaip žuvo huronai. Atsipeikėjęs, jaunasis karininkas pamatė, kad dešinėje prie medžio taip pat pririšta stovėjo Kora. Ji buvo išblyškusi ir susijaudinusi, bet jos tvirtas žvilgsnis drąsiai sekė kiekvieną priešų judesį. Kairėje Dunkanas pamatė Alisą; liekną šviesiaplaukės mergaitės figūrą prilaikė vytys, kuriomis ji buvo pririšta prie medžio; ant savo nusilpusių kojų ji nebūtų galėjusi pastovėti. Dovydas pirmą kartą savo gyvenime dalyvavo grumtynėse ir dabar tyliai susimąstęs galvojo, ar visa tai dera geram krikščioniui.

Tuo tarpu huronai sumanė naują kankinimo būdą ir ketino jį panaudoti su tuo barbarišku žiaurumu, kuriuo yra pagarsėję indėnai. Vieni rankiojo žabus, skiedras bei kelmus ir krovė į krūvą, ruošdami laužą; kiti, įkopę į jaunų medžių viršūnes, jas lenkė prie žemės, kad prie jų už rankų pririštų

Heivardą ir po to medžius paleistų. Bet Magua sugalvojo dar baisesnį, dar žiauresnį kerštą, kuris suteiktų jam ypatingą pasigėrėjimą.

Kol kiti ne tokie išradingi jo draugai, belaisviams matant, ruošė tas gerai žinomas kankinimo priemones, Gudrusis Lapinas priėjo prie Koros su pikta veido išraiška ir jai priminė apie jos laukiantį ir bematant ją ištiksiantį likimą.

– Ha! – pridėjo jis, – ir ką dabar pasakys Munro duktė? Jos galva yra perdaug graži, kad ilsėtųsi ant priegalvio Lapino vigvame? O gal labiau patiks tamsiaplaukei, jeigu jos galva nuriedės kalvos atšlaite, kaip žaislas vilkams? Ji negali prie savo krūtinės supti hurono kūdikių; na, gerai: indėnai ją apspjaudys.

– Ką sako tasai pabaisa? – nustebęs paklausė Heivardas.

– Nieko! – atsakė mergaitė tvirtu balsu. – Jis yra tamsus laukinis ir nežino, ką daro. Ir dėl to jam reikia atleisti jo žiaurumą.

– Atleisti? – pakartojo žiaurusis indėnas, nesupratęs jos žodžių prasmės. – O, ne! Indėno atmintis yra ilgesnė už baltaveidžio rankas. Jo užuojauta yra trumpesnė už jų teisingumą! Sakyk, ar aš turiu pasiųsti geltonplaukę pas jos tėvą? Ir ar tu eisi drauge su Magua prie Didžiųjų ežerų nešioti jam vandenį ir kepti jam duoną?

Kora kresteldama galvą liepė jam pasitraukti; ją apėmė neįveikiamas pasišlykštėjimas.

– Atsitrauk, – tarė ji taip griežtai, kad valandėlei sutramdė žiaurųjį indėną. – Tu paskutinę mano gyvenimo valandą sukeli neapykantos jausmą.

Bet indėnas neilgai tesijuto sumišęs ir pasakė, pašaipiai rodydamas į Alisą:

– Žiūrėk! Kūdikis verkia! Jai dar per anksti mirti! Pasiųskime ją pas Munrą jo žilų plaukų šukuoti ir gyvybę senojo žmogaus širdyje palaikyti.

Kora negalėjo susivaldyti nepažvelgusi į savo jaunesniąją

seserį; ir jos akyse ji išvydo maldaujantį žvilgsnį, iš kurio buvo matyti, kaip visa savo būtybe ji trokšta gyventi.

– Ką jis sako, mieloji Kora? – drebančiu balsu paklausė Alisa. – Rodos, jis sako norįs mane pasiųsti pas tėvą?

Kora valandėlę žiūrėjo į jaunesniąją seserį, ir jos veide atsispindėjo kova tarp stiprių ir prieštaraujančių jausmų. Pagaliau ji prašneko, ir jos balse, nebetekusiame prieš valandėlę buvusio jame griežtumo, nuskambėjo beveik motiniškas švelnumas.

– Alisa, – tarė ji, – huronas mudviem pasiūlė gyvybę... daugiau, negu mudviem; jis pasiūlė išlaisvinti ir Dunkaną... mūsų brangųjį Dunkaną... ir nulydėti tave pas mūsų draugus... pas mūsų tėvą... mūsų nelaimingąjį tėvą... jeigu aš sutiksiu...

Koros balsas suvirpėjo ir nutrūko.

– Sakyk, Kora! – sušuko Alisa. – Jeigu tu sutiksi... su kuo? Ak, kad man jis būtų tai pasiūlęs! Išgelbėti tave, paguosti mūsų senąjį tėvą! Išvaduoti Dunkaną! Kaip džiugu man būtų dėl to numirti!

– Numirti? – pakartojo Kora romesniu ir stipresniu balsu. – Numirti būtų lengviau, negu padaryti tai, ką jis pasiūlė. Tačiau, galbūt, viskas baigsis mirtimi... Jis nori, – tęsė ji, – jis reikalauja, kad aš tapčiau jo žmona. Kalbėk, Alisa, mano brangusis kūdiki, mano mylimoji sesyte! Jr jūs taip pat, majore Heivardai, padėkite man savo patarimu. Ar norite, kad jus ir save išgelbėčiau? Ar tu, Alisa, nori priimti iš mano rankų savo gyvybę už tokią kainą? O jūs, Dunkanai? Kalbėkite, patarkite, elkitės, kaip jums atrodo geriau, aš priklausau jums.

– Ar aš sutinku? – sušuko pasipiktinęs ir nustebęs jaunuolis. – Kora! Kora! Jūs juokiatės iš mūsų nelaimės! Ne, nebekartokite daugiau to siaubingo pasiūlymo; net ir pati mintis apie taia yra klaikesnė už tūkstantį mirčių!

– Aš gerai žinojau, kad tik toks ir bus jūsų atsakymas! – sušuko Kora; jos veidas paraudo, o akys dar kartą

sutvisko moterišku susijaudinimu. – Bet ką pasakys mano Alisa? Dėl tavęs aš viską padarysiu...

Heivardas ir Kora su nerimu ir nekantraudami laukė mergaitės atsakymo, bet jie neišgirdo nė žodžio; Alisos rankos nukaro žemyn ir tik pirštai tetrūkčiojo; jos graži šviesiaplaukė galvutė nusviro ant krūtinės; ji atrodė netekusi gyvybės, nors iš susijaudinimo visa virpėjo. Ir štai Alisa palengva pajudino galvą ir tyliai ją pakreipė iš vieno šono į kitą.

– Ne, ne verčiau mirsime, kaip ir gyvenome, drauge!

– Tai ir mirkite! – suriko įsiutęs Magua, visa jėga paleisdamas savo tomahauką į bejėgę šviesiaplaukę Alisą. Huronas griežė dantimis iš nebesuvaldomo įtūžio, išgirdęs, kad toji belaisvė, kurią jis laikė silpniausia savo auka, staiga parodė savo dvasios narsumą ir jėgą. Tomahaukas perskrodė orą prie pat Heivardo ir, nukirtęs kelias Alisos auksinių plaukų garbanas, virpėdamas įsmigo į medį virš jos galvos. Tai matydamas, Dunkanas užsidegė nesuvaldomu įniršiu. Sukaupęs visas savo jėgas, jis nežmoniškomis pastangomis nutraukė jį veržusius raiščius ir puolė antrą laukinį, kuris, garsiai klykdamas, taikėsi į Alisą; jiedu parvirto ant žemės. Heivardas neįstengė pačiupti pliko savo priešo, ir tasai, išslydęs iš jo glėbio, pašoko ir, vienu keliu priklaupęs ant karininko krūtinės, visu milžinišku savo svoriu prispaudė jį prie žemės. Dunkanas jau pamatė blykstelėjusį ore peilį. Tą akimiriką pro jį kažin kas prašvilpė, ir beveik tuo pat metu pasigirdo šūvio garsas. Heivardas pajuto, kad nuo jo krūtinės nuslinko jį slėgęs svoris, ir pamatė, kaip žiauraus jo priešo veido išraiška pakito, žvilgsnis sustingo, ir indėnas parkrito negyvas greta Heivardo ant sausų lapų.

XII skyrius

Huronai akimirką apstulbo, pamatę, kad vieną iš jų būrio ištiko staigi mirtis. Bet kai jie suprato, kokia buvo lemtingai taikli ranka, kuri ryžosi paleisti kulką į priešą, rizikuodama pataikyti į draugą, iš visų lūpų staiga išsprūdo Ilgojo Karabino vardas, kurį sekė laukinis graudus klyksmas. Į jį atsiliepė garsus šauksmas iš tankmės, kur neapdairūs laukiniai buvo palikę visus savo ginklus. Ir sekančią akimirką pasirodė Sakalo Akis. Jis nespėjo užtaisyti tik ką atgauto šautuvo ir, švytuodamas juo tarytum vėzdu, greitai artėjo prieš apstulbusius raudonodžius. Nors žvalgas žengė vikriais žingsniais, bet jį aplenkė lengvesnio ir greitesnio žmogaus figūra, kuri su nepaprasta drąsa metėsi į patį gaujos vidurį ir čia sustojo priešais Korą, švytuodama tomahauku ir grasindama žvilgančiu peiliu. Huronai dar nespėjo atsipeikėti, kai tarp jų atsirado dar viena figūra su mirties emblema ant krūtinė. Šis žmogus praslydo pro huronus ir grasinamai sustojo greta Koros. Įsiveržus šiems karingiems ateiviams, laukiniai baltųjų kankintojai buvo priversti trauktis. Nuskambėjo nusistebėjimo šūksniai, paskui pasigirdo huronų išgąstingai kartojami vardai:

– Eiklusis Elnias! Didysis Slibinas!

Tačiau apdairusis ir budrusis huronų vadas taip greitai nenusiminė. Metęs aštrų žvilgsnį į mažą aikštelę, jis bematant suprato, iš kurios pusės buvo įvykdytas puolimas, ir draugus ėmė drąsinti balsu ir savo pavyzdžiu; išsitraukęs ilgą ir aštrų peilį, jis, pratisai spiegdamas, puolė smūgiui pasiruošusį Čingačguką. Tai buvo ženklas pradėti bendras grumtynes. Nė viena kovotojų grupė neturėjo šautuvų, ir kova turėjo būti išspręsta vien asmeniniais ginklais vyras prieš vyrą.

Unkas, atsakęs į priešo klyksmą, puolė vieną iš priešų ir vieninteliu gerai nutaikytu tomahauko smūgiu perskėlė

jam kiaušą. Heivardas pagriebė nuo pušies Maguos ginklą ir taip pat karštai metėsi į grumtynes. Kovotojų skaičius abiejose pusėse dabar susilygino, ir todėl kiekvienas grūmėsi tiktai su savo priešu. Besigrumiantieji kovojo su didžiausiu įnirtimu, ir jų smūgiai buvo žaibiškai greiti. Sakalo Akis, atsidūręs per ištiestos rankos nuotolį nuo antro priešo, vienu savo baisaus ginklo smūgių bematant palaužė jo pastangas gintis, partrenkdamas jį ant žemės.

Heivardas, neturėdamas kantrybės laukti, kada susitiks su priešu, sviedė į priešininką savo pasigriebtąjį tomahauką. Ginklas pataikė indėnui į kaktą bukąja puse ir tik valandėlei jį apglumino. Šio nežymaus pasisekimo padrąsintas, karštakraujis karininkas plikom rankom metėsi į savo priešininką, bet tą pačią akimirką įsitikino, kaip neapgalvotai pasielgė; jam teko gintis nuo peilio, blizgėjusio žiauraus hurono rankose. Dunkano laimei, jam pavyko apkabinti priešininką: tarytum geležinėmis replėmis jis suspaudė indėno rankas, prilenkdamas jas prie krūtinės ir tuo būdu apsaugodamas save nuo peilio smaigalio. Bet jo jėgos ėmė silpti. Jaunuolis pajuto, kad jam nepasiseks ilgai išlaikyti indėną. Ir šią akimirką Dunkanas išgirdo skardų šūksmą:

– Galabkite niekšus! Nesigailėkite prakeiktųjų mingų!

Ir sekančią akimirką Sakalo Akies šautuvo buožė su jėga krito ant vienplaukės priešo galvos; hurono raumenys iš karto atsileido, o jis nebegyvas susmuko Dunkano rankose.

Nudobęs pirmą priešininką, Unkas, kaip alkanas liūtas atsigrįžo prie kitos aukos. Penktasis huronas, nedalyvavęs pirmosiose grumtynėse valandėlę dairėsi ir, pastebėjęs, kad aplink jį susikibę mirtinoje kovoje, nusprendė baigti nutrauktą keršto žygį. Garsiai suspiegęs, jis šoko prie beginklės Koros ir dar iš tolo sviedė į ją savo aštrų kirvį. Tomahaukas grybštelėjo tiktai išdidžios mergaitės petį, nukirto ievos vyteles, kuriomis ji buvo pririšta prie medžio, ir ją išlaisvino. Jai pavyko pasprukti iš laukinio rankų;

nepaisydama gresiančio pavojaus, Kora prišoko prie Alisos krūtinės ir drebančiais pirštais bandė atraišioti ievos vyteles, kurios laikė seserį pririštą prie medžio. Tokia kilni meilė kiekvieną būtų sujaudinusi, bet hurono širdyje nebuvo jokios užuojautos. Pačiupęs Korą už išsiskleidusių garbanų, jis išplėšė ją iš sesers glėbio ir žiauriai parbloškė ant kelių. Laukinis suėmė į saują juodas Koros plaukų sruogas ir, piktai kvatodamas, kilstelėjo juos. Jo peilio ašmenys blykstelėjo ties jos dailia galvute. Bet už šią žiauraus pasitenkinimo valandėlę laukinis brangiai turėjo sumokėti, praleisdamas lemiamą momentą atlikti savo piktadarybę. Kaip tik tuo metu Unkas pamatė šį šiurpų vaizdą. Šoktelėjęs iš vietos, jaunasis mohikanas akimirką tarytum pakibo ore, paskui kulkos greičiu liuoktelėjo priešui ant krūtinės, nubloškė jį nuo mergaitės ir parmetė ant žemės. Iš įsibėgėjimo jaunasis mohikanas ir pats parkrito greta jo. Abu jie bematant pašoko, ir prasidėjo įnirtinga kova, sužvilgėjo peiliai, vienas ir antras apsipylė krauju. Bet grumtynės greit buvo išspręstos. Ant hurono galvos nukrito Heivardo tomahaukas ir Sakalo Akies šautuvas tą minutę, kai Unko peilis įsmigo į jo širdį.

Kova baigėsi, tiktai dar tebevyko ilgiau užsitęsusios grumtynės tarp Gudriojo Lapino ir Didžiojo Slibino. Abu šitie kariai įrodė, kad jie verti savo reikšmingų vardų. Prieš susikibdami, jiedu valandėlę stovėjo tylomis; paskui staiga vienas į kitą paleido savo tomahaukus, bet kiekvienas mitriai kryptelėjo nuo taiklaus smūgio; pagaliau jie staiga puolė vienas kitą ir stipriai susikibę parvirto ant žemės, besiraitydami kaip du slibinai. Kai nugalėtojai nusikratė savo priešais, toje vietoje, kur grūmėsi Didysis Slibinas ir Gudrusis Lapinas, tesimatė dulkių bei lapų debesis, lėtai slinkęs iš mažos aikštelės vidurio į vieną jos pakraštį, lyg jį būtų sukėlęs viesulas. Heivardas, Sakalo Akis ir Unkas, lyg susitarę, pribėgo prie to dulkių debesio. Bet veltui Unkas stengėsi įsižiūrėti į šią storą dangą, norėdamas peiliu smogti

senajam savo tėvo priešui į širdį; Sakalo Akis veltui pakėlė grėsmingą savo šautuvą ir taikėsi šerti; veltui ir Dunkanas bandė savo raumeningomis rankomis pagriebti huroną. Dulkini ir kruvini priešininkai vis dar smaugė vienas antrą, įnirtingai susikibę rankomis, raitydamiesi lyg vienas kūnas. Į giltinę panašus mohikano stuomuo ir tamsus hurono liemuo taip šmėžavo jų akyse, jog Čingačguko draugai negalėjo nutaikyti valandėlės, kad jo priešininkui galėtų kirsti pagalbos smūgį. Tiesa, buvo trumpučių akimirkų, kaip pro juodu gaubiančias dulkes blykstelėdavo Maguos ugninės akys, tarytum pasakiško slibino žvilgterėjimas. Lapinas, rodos, priešų veiduose išskaitė, kuo baigsis ši kova; tačiau nespėdavo kuri nors ranka kirsti smūgį jam į galvą, kai jos vietoje pasirodydavo paniuręs Čingačguko veidas. Taip besigrumiantieji iš mažos aikštelės vidurio nusirito į patį jos pakraštį. Čia mohikanui pavyko smarkiai smogti peiliu savo priešą; kietai suspaudęs ginklą Maguos kumštis staiga atsileido, ir jis, kaip atrodė, nebegyvas krito aukštielninkas. Čingačgukas vienu šuoliu pašoko iš vietos, ir miško medžiuose nuskambėjo jo pergalingas šauksmas.

– Valio delavarai! Mohikanas nugalėjo! – sušuko Sakalo Akis, dar kartą į viršų iškeldamas savo ilgą baisų šautuvą. – Mano paskutinis pribaigiąs smūgis neatims nei jo pergalės garbės, nei jo teisės į nukautojo skalpą.

Bet kaip tik tą akimirką, kai šautuvo buožė jau buvo bekrintanti ant jo galvos, gudrusis huronas greit liuoktelėjo iš po šio smūgio, persimetė per aikštelės kraštą, nuriedėjo stačia nuokalne, vienu šuoliu atsidūrė žemuose krūmuose ir bematant dingo tankmėje. Delavarai buvo palaikę jį nebegyvu; dabar gi, pastebėję savo klaidą, iš nustebimo riktelėjo ir puolė įkandin jo, klykdami kaip skalikai paskui elnią. Bet griežtas Sakalo Akies šūktelėjimas staiga sulaikė juos ir privertė grįžti atgal į kalvos viršūnę.

– Tiktai jis ir galėjo taip pasielgti! – pasakė žvalgas. – Suktas melagis ir niekšingas apgavikas! Doras delavaras,

nugalėtas lygioje kovoje, ramiai sau gulėtų ant žemės ir lauktų smūgio į galvą; bet tie klastingi makuasai, kaip laukinės kalnų katės, begėdiškai kabinasi į savo gyvybę. Spjaukite į jį, tegu sau dumia, jis juk vienui vienas, be šautuvo ir lanko, o ligi jo prancūziškųjų draugų daug mylių; jis, kaip barškuolė gyvatė, netekusi savo nuodingųjų dantų, nebegalės mums kenkti. Žiūrėk, Unkai, – pritarė medžiotojas delavariškai, – tavo tėvas jau lupa skalpus. Pravartu apžiūrėti tuos visus ant žemės gulinčius valkatas, nes, ko gera, kuris nors dar pasikels ir nušokuos į mišką, garsiai klykaudamas, kaip kėkštas.

Tuo tarpu Čingačgukas jau spėjo nuo nebesipriešinančių lavonų galvų nulupti pergalės ženklus – skalpus.

Unkas gi drauge su Heivardu pribėgo prie mergaičių ir greitai atrišo Alisą, kuri, lig tol klūpėjusi prie Koros kojų, atsistojo, prisiglaudė prie sesers krūtinės ir verkdama kartojo savo senojo tėvo vardą; jos švelniose kaip balandėlės akyse sužibo skaidrūs vilties spinduliai.

– Mes išgelbėti! Mes išgelbėti! – kuždėjo ji. – Mes galėsime sugrįžti į mūsų brangaus tėvelio glėbį. Ak, kokia laimė! Jo širdies nepalauš sielvartas! Ir tu, Kora, mano sesele... tu taip pat išgelbėta... taip pat ir Dunkanas, – pridūrė mergaitė, pažvelgdama į Heivardą su giedriu šypsniu. – Mūsų narsusis ir kilnusis Dunkanas liko gyvas!

Į tuos liepsningus ir beveik padrikus žodžius Kora nieko neatsakė; priglaudusi Alisą prie savo širdies, ji meiliai ją glamonėjo. Drąsusis Dunkanas, matydamas tokį seserų džiaugsmą, nesidrovėjo iš savo akių riedančių ašarų. Unkas, krauju aptaškytas, atrodė ramus ir nesijaudinąs dėl tos scenos, bet jo drąsios mohikano akys spindėjo užuojauta ir džiaugsmu.

Tuo tarpu Sakalo Akis atsargiai apžiūrinėjo nukautuosius; įsitikinęs, kad visi priešai jau nebegyvi, jis prisiartino prie Dovydo ir atraizgė jo pančius. Vargšas psalmių giedotojas nejudėjo ligi paskutinės akimirkos ir stovėjo,

kantriai laukdamas, iki jį išlaisvins.

– Na, – sušuko žvalgas, mesdamas į šalį paskutinę ievos vytelę, – jūsų sąnariai ir vėl jums priklauso, nors atrodo, kad jais net ir dabar naudositės ne geriau kaip ligi šiol. Jeigu jūsų neįžeistų patarimas žmogaus, kuris didžiausią savo gyvenimo dalį praleido miškuose, tai aš mielai su jumis pasidalinčiau savo mintimis. Taigi aš jums patarčiau skirtis su ta savo birbyne, kurią nešiojatės liemenės kišenėje; parduokite ją pirmam sutiktam kvailiui ir už gautus pinigus nusipirkite kokį naudingą ginklą, net jei tatai būtų paprastas kavaleristo pistoletas.

– Ginklai ir trimitai tinka mūšio laukui, o padėkos giesmė – pergalei! – atsakė išlaisvintasai Dovydas. – Bičiuli, – pridūrė jis, meiliai atkišdamas Sakalo Akiai savo išdžiūvusią ir gležną ranką, kai tuo tarpu jo akys ėmė mirkčioti ir sužvilgo ašaromis, – dėkoju jums už tai, kad mano plaukai dar liko ten, kur juos man įdiegė gamta. Žinoma, kitų žmonių plaukai yra, galbūt, švelnesni, šilkiniai ir garbanoti, bet vis dėlto aš įsitikinau, jog mano nuosavieji geriausiai tinka tam pakaušiui, kurį jie dengia. O aš pats nedalyvavau kovoje ne tiek dėl savo įgimto pasišlykštėjimo muštynėmis, kiek dėl pančių, kuriais apraizgė mane tie stabmeldžiai. Šiose kautynėse tu buvai narsus ir sumanus, ir aš, prieš eidamas atlikti kitas svarbesnes pareigas, dėkoju tau, nes tu įrodei, jog esi vertas krikščionies pagyrimo.

– Mano paslauga – menkniekis, kurio neverta ir minėti; jeigu jūs ilgiau pagyvensite su mumis, tai pamatysite daug tokių kruvinų susirėmimų, – atsakė medžiotojas, jau gerokai sušvelnėjęs, kai giesmininkas taip nuoširdžiai pareiškė savo padėką. – Aš susigrąžinau savo bičiulį ir bendrakeleivį. Štai jis, mano ištikimasis – „Elniamušis“, – pridūrė Sakalo Akis, glostydamas savo šautuvo buožę, – ir vien tai jau yra pergalė! Tie irokėzai yra gudrūs, bet jie apsižiopsojo, palikdami šautuvus taip toli nuo savo poilsio vietos. Jeigu

tik Unkas ir jo tėvas būtų turėję įprastos indėnams kantrybės, tai mes būtume užklupę tuos niekšus ir kulkų salve pribaigę visą gaują – aną nuo mūsų paspruküsį apgaviką ir jo draugus.

Žvalgas atsisėdo ant akmens ir su savo tėvišku rūpestingumu ėmė apžiūrinėti savo šautuvą.

Gamutas taip pat atsisėdo ant žemės, iš kišenės išsitraukė mažą knygutę ir akinius geležiniais rėmeliais. Pažvelgęs į dangų, jis pratarė:

– Aš kviečiu jus, mano draugai, už šį nepaprastą mūsų išsigelbėjimą iš laukinių ir stabmeldžių rankų visus kartu padėkoti gražia ir kilnia giesme, kuri vadinasi „Northempton“.

Paskui jis pasakė puslapį, kuriame buvo jo nurodytoji giesmė, priminė jiems pirmąjį jos posmą ir prie lūpų pridėjo švilpynę taip iškilmingai, kaip jis tatai darydavo bažnyčioje. Tačiau šį kartą nebuvo kas jam pritaria; seserys džiaugėsi, vėl pasijutusios laisvos, o Heivardas žvelgė į jas, neatitraukdamas žvilgsnio. Nenusimindamas dėl to, kad jo auditorija buvo labai negausi, nes ją sudarė vos tik vienui vienas nepatenkintas žvalgas, Dodydas, niekam nekliudant, sugiedojo savo šventąją giesmę nuo pradžios ligi galo.

Sakalo Akis klausėsi, ramiai tikrindamas savo šautuvo titnagą ir jį užtaisinėdamas; bet giesmės garsai nesujaudino jo sielos. Dovydas, matyt, niekuomet dar nebuvo demonstravęs savo talento prieš tokius nejautrius klausytojus.

Žvalgas palingavo galvą ir murmtelėjo keletą nesuprantamų žodžių, iš kurių galima buvo nugirsti tiktai „gerklė“ ir „irokėzai“, paskui pakilo ir nuėjo patikrinti iš huronų paimtus ginklus. Paskui jį nusekė ir Čingačgukas, kuris ten rado savąjį ir Unko šautuvus. Netrukus ginklus gavo net Heivardas ir Dovydas; šautuvams nestigo nei parako, nei kulkų.

Sakalo Akis pranešė, kad jau metas pajudėti iš vietos. Tuo laiku ir Dovydas Gamutas baigė savo giesmę, o seserys

jau spėjo atsipeikėti. Dunkano ir jaunojo mohikano padedamos, mergaitės nusileido stačiuoju šlaitu. Kalvos papėdėje jos rado naragansetus, beskabančius žolę ir krūmų lapus. Alisa ir Kora įsėdo į balnus ir nusekė paskui žvalgą, kuris sunkiausiomis valandomis pasirodydavo esąs tikras jų gelbėtojas. Kelionė betgi buvo trumpa. Sakalo Akis, pasukęs iš tako, kuriuo žygiavo huronai, staiga leidosi į šakų tankmę, perbrido čiurlenantį upelį ir sustojo siaurame slėnyje, keleto paupyje augusių guobų paunksmėje. Nuo anos lemtingos kalvos papėdės jie buvo nutolę vos per kelis šimtus pėdų, ir arkliai jiems buvo reikalingi tiktai persikelti per upelį.

Žvalgas ir mohikanai, matyt, gerai pažinojo tą vietą, kur jie dabar sustojo. Atrėmę savo šautuvus į medžius, jie nužėrė į šalį sausus lapus ir netrukus mėlyname molyje iškasė nedidelę duobukę. Iš to šulinėlio išsiveržė šviesus, kunkuliuojąs ir žvilgąs šaltinio vanduo. Sakalo Akis apsidairė, tarytum kažko ieškodamas, ir jo veide blykstelėjo nustebimas; atrodė, kad jis nerado to, ko ieškojo.

– Deja! Tie žiopliai mohaukai su savo sėbrais tuskarorais ir onondagais, žinoma, trankėsi čia ir malšino savo troškulį, – murmtelėjo jis, – ir kažin kur numetė kaušą. Štai ir daryk tu gera tokiems išsižiojėliams šunims! Čia, šioje neįžengiamoje tankmėje, iš žemės gelmių trykšta šaltinis, kuris savo gydomosiomis ypatybėmis pralenkia net ir geriausią vaistinę visose kolonijose. O jie ką padarė? Žiūrėkite! Tie latrai ištrypė molį, suteršė žavią vietelę, tarytum kokie neprotingi galvijai, o ne žmonės!

Tuo tarpu Unkas tyliai padavė jam kaušą, kurio Sakalo Akis susierzinęs nepastebėjo kabančio ant guobos šakos. Pasėmęs kaušu vandens, žvalgas pasitraukė tolėliau, kur dirvožemis buvo kietesnis ir sausas; čia jis ramiai atsisėdo ir, srėbtelėjęs keletą didelių gurkšnių, ėmė įdėmiai apžiūrinėti maisto atsargas, likusias maišelyje, kuris kabėjo jam per petį.

– Dėkoju tau, vaikine, – tarė jis, grąžindamas Unkui tuščią kaušą. – Dabar mes pažiūrėsime, ką ėdė tie suskiai huronai, besislapstydami užuolandoje. Matai! Tie niekšai mokėjo atskirti, kuri elnio dalis geresnė. Bet mėsą jie rijo žalią; irokėzai – tikri laukiniai! Unkai, paimk mano skiltuvėlį ir sukurk ugnį; skanus valgio kąsnis padės mums atgauti jėgas po ilgos kelionės.

Heivardas padėjo Korai ir Alisai nulipti nuo arklių ir pats atsisėdo ant žolės, ketindamas nors trumpą valandėlę maloniai pailsėti po tos neseniai pergyventos kruvinos ir šiurpios scenos. Kol Sakalo Akis ruošė valgį, majoras smalsumo skatinamas ėmė teirautis jį, kokiomis laimingomis aplinkybėmis jiems taip netikėtai ir kaip tik laiku atvykę išvaduotojai, kurie išgelbėję jį patį ir jo bendrakeleives.

– Kaipgi atsitiko, kad jūs taip greitai atskubėjote pas mus, mano kilniaširdis drauge? – paklausė jis. – Ir be jokios paramos iš Eduardo forto įgulos?

– Vykdami į tvirtovę, mes būtume gal tik spėję užberti sausus lapus ant jūsų lavonų; tada mes būtume pasivėlavę išgelbėti jūsų skalpus, – šaltai atsakė žvalgas. – Ne, ne, užuot eikvoję jėgas ir gaišę bežygiuodami į fortą, mes nutarėme patūnoti ten pat Hudzono pakrantėse, laukdami ir stebėdami visus huronų kėslus.

– Vadinasi, jūs matėte visa, kas ten įvyko?

– Ne, žinoma, ne viską. Indėnas turi geras akis, ir nelengva jį apgauti, bet mes laikėmės netoliese. Reikia prisipažinti, kad sunku buvo sutramdyti užuolandoje tą mohikanų jaunuolį. Ak, Unkai, Unkai, tu elgeisi ne kaip karys žvalgyboje, bet kaip nekantri smalsuolė moteris!

Unkas valandėlei nukreipė akis į rūstų medžiotojo veidą, bet neatsakė jam nė žodžio, neparodė, kad jis dėl to gailisi. Atvirkščiai, Heivardui pasirodė, kad jaunojo mohikano veide blykstelėjo paniekos šyptelėjimas ar net apmaudas ir kad Unkas tarytum tramdė pyktį tiktai dėl to, kad gerbė ir mylėjo savo vyresnįjį baltąjį draugą.

– Ar jūs matėte, kaip mus paėmė į nelaisvę? – toliau teiravosi Heivardas.

– Mes tatai girdėjome, – pabrėždamas atsakė žvalgas. – Indėnų spiegimas yra aiški kalba žmonėms, kurie gyvena miškuose. Bet kai jūs atsidūrėte kitame upės krante, mes turėjome šliaužti pažeme kaip žalčiai, o vėliau ir visai pametėme jus iš akių, kol vėl pamatėme, kai jūs jau buvote pririšioti prie medžių ir laukėte mirties.

– Mūsų išgelbėjimas buvo tikras stebuklas! Juk huronų gauja išsiskyrė dviem būriais, ir kiekvienas būrys turėjo arklius.

– Taigi! Čia mes ir buvome suklaidinti ir, žinoma, galėjome nebesusekti pėdsakų, jeigu ne Unkas. Mes nuėjome taku, kuris vedė į miško gilumą, nes manėme, ir teisingai manėme, kad laukiniai su savo belaisviais turėjo patraukti į tankmę. Bet kai jau nuėjome daug mylių, neužtikdami nė vienos nulaužtos šakelės, kaip kad buvau pataręs, aš ėmiau rimtai abejoti, ypač kad visi pėdsakai buvo padaryti arklių kanopų ir kojų, apautų mokasinais.

– Mūsų grobikai dėl atsargumo pasirūpino apauti mus tokiais pat mokasinias, kokiais jie patys avėjo, – tarė Dunkanas.

– Taip, jie elgėsi apdairiai. Tai jų nuolatinė gudrybė; vienok mes esame per daug prityrę, kad tokiu išradingumu jie galėtų mus suklaidinti ir nukreipti nuo tikrųjų pėdsakų.

– Tai kam gi turime būti dėkingi už mūsų išgelbėjimą?

– Savo gėdai, turiu prisipažinti: šio jaunojo mohikano išminčiai. Beje, dabar, kai aš matau, kad jis buvo teisus, aš ir pats vos tetikiu savo akimis.

– Tai kaipgi visa tai buvo?

– Unkas pastebėjo, kad arkliai, kuriais jojo mergaitės, – tęsė Sakalo Akis, metęs žvilgsnį į Koros ir Alisos naragansetus, – iš karto statė priekinę ir užpakalinę vienos pusės kojas, o taip nedaro jokie man žinomi keturkojai, išskyrus lokius.

– Tokia žinginė yra svarbiausia šios arklių veislės ypatybė. Bet kartais ir kiti arkliai įpratinami taip žengti.

– Gali būti, gali būti, – atsakė Sakalo Akis, atidžiai išklausęs jaunojo karininko aiškinimą. – Aš kur kas geriau nusimanau apie elnius ir bebrus, negu nešulinius gyvulius. Bet kaip arkliai bebūtų žengę, statydami kartu abi vienos pusės kojas ar kitaip, Unkas pastebėjo tą ypatingą žinginę, ir jų pėdsakai atvedė mus iki aplaužytų krūmų. Viena šakelė prie pat naraganseto kanopų pėdsako buvo palaužta ir užlenkta į viršų; taip moterys skina gėles nuo koto; visos kitos šakos buvo sujauktos ir grubiai palaužtos žemyn, tarytum jas būtų draskiusi stipraus vyro ranka. Taigi aš ir pagalvojau: matyt, kas nors iš huronų bus pastebėjęs, kad ledi nulaužė šaką, ir todėl pats aplaužė kitas, kad mes pamanytume, jog jaunas elnias čia buvo įsipainiojęs su savo ragais krūmų šakose ir aplamdęs jas, besistengdamas išlįsti iš tankmės.

– Jūsų pastabumas neapgavo jūsų; taip tikrai ir buvo atsitikę.

– Pastebėti aplaužytas šakas ir atspėti, ką tatai reiškia, buvo lengva, – pridūrė žvalgas, visai nemanydamas, kad jis parodė kokį nepaprastą savo įžvalgumą; – tatai atspėti lengviau, negu pagalvoti apie šonais krypuojantį žirgą! Ir tada prie krūmo su aplaužytomis šakomis aš pamaniau, kad mingai kaip tik ir pasuko prie šito šaltinio, nes tie nenaudėliai gerai žino gerąsias jo vandens ypatybes.

– Argi šis vanduo taip plačiai žinomas? – pasiteiravo Heivardas, labai susidomėjęs ir žavia vietele, ir čiurlenančiu šaltiniu.

– Nedaug terasi raudonodžių, kurie, keliaudami į pietus ir į rytus nuo Didžiųjų ežerų, nebūtų girdėję apie šio šaltinio ypatybes. Gal ir jūs norėtumėte paragauti jo vandens?

Heivardas paėmė kaušą, siurbtelėjo kelis gurkšnius ir neskaniai susiraukė. Žvalgas nusijuokė savo tyliu, bet

nuoširdžiu juoku.

– Aha, jums tas vanduo nepatinka, nes jūs prie jo nepripatęs; buvo laikas, kai ir man jis nepatiko; bet dabar aš visada noriu atsigerti iš šito šaltinio, kaip elnias kad nori lyžtelti druskos. Jūsų miestų gyventojus mažiau masina kvepiantis vynas, negu raudonodį šis vanduo, ypač kai jo sveikata pašlyja. Bet pagalvokime apie vakarienę ir pasistiprinkime, nes mūsų laukia dar ilga kelionė.

Baigus kuklią vakarienę, Sakalo Akis paskelbė, kad jau laikas leistis į kelionę. Seserys vėl įsėdo į savo balnus; Dunkanas ir Dovydas pasiėmė šautuvus ir žengė paskui mergaites. Sakalo Akis ėjo priekyje, o mohikanai sudarė ariergardą. Mažas būrys pasirinko siaurą takelį, einantį šiaurės link, palikęs gydomuosius šaltinio vandenis lietis su upokšnio srove, o huronų lavonus tįsoti gretimos kalvos aikštelėje.

XIII skyrius

Sakalo Akis, kaip ir Magua, kurio vietą jis dabar užėmė, vedė savo būrį vadovaudamasis vos tepastebimais ženklais. Skubiai mestas žvilgsnis į medžių samanas, kartas nuo karto dirstelėjimas nusileidžiančios saulės pusėn arba atidesnis, bet taip pat trumpas žvilgtelėjimas į gausius upokšnius, per kuriuos tekdavo bristi, – viso to užtekdavo keliui nustatyti ir bet kuriems abejojimams nugalėti. Tuo tarpu miško žalumo atspalviai ėmė keistis: aiškios spalvos, puošusios medžių šakų sudarytą skliautą, pasidarė žymiai tamsesnės; vadinasi artėjo vakaras.

Saulė uždegė auksines skiautes padangėje, raudonai išdažė siaurus debesų kraštelius virš kalnų vakaruose. Sakalo Akis staiga atsigręžė ir, rodydamas į didingai gražų dangų, prašneko:

– Šiuo metu žmogui reikia pastiprinti savo jėgas maistu

ir poilsiu, – tarė jis. – Būtų geriau ir išmintingiau, jeigu žmogus galėtų suprasti gamtos kalbą ir jeigu pasimokytų iš oro paukščių ir laukinių žvėrių. Betgi mūsų naktis greitai baigsis, ir vos tik patekės mėnulis, turėsime vėl žygiuoti. Aš prisimenu, kad kaip tik šičia man teko kovoti su makuasais; tada aš pirmą kartą praliejau žmogaus kraują. Saugodami savo skalpus, čia mes iš rąstų ir akmenų pastatėme savotišką tvirtovę. Jei aš jus teisingai vedžiau, tai netrukus turėsime rasti tą vietą čia kur nors kairėje.

Nelaukdamas savo bendrakeleivių pritarimo arba atsakymo, rūstusis medžiotojas drąsiai įžengė į kaštonų tankmę, kur jaunos atžalos beveik dengė žemę. Atmintis jo neapvylė. Prasiskverbęs pro krūmus, jis įžengė į aikštę, supusią neaukštą žaliuojančią kalvelę. Ant nedidelės iškilumos stovėjo pusiau apgriuvęs blokhauzas. Jo stogas, apdengtas žieve, jau seniai buvo įgriuvęs, sudūlėjęs ir apibyrėjęs žemėmis, bet stori, pušiniai, paskubomis sudėti rąstai dar tebegulėjo savo vietose, nors vienas blokhauzo kampas buvo susmukęs ir atrodė, jog ir visas šis gremėzdiškas statinys netrukus turės sugriūti.

Heivardas su savo bendrakeleiviais dvejojo, ar eiti arčiau prie apgriuvusio blokhauzo, tačiau Sakalo Akis ir indėnai įžengė į žemą pastatą ne tik be jokios baimės, bet ir matyt, labai susidomėję. Kol žvalgas atidžiai apžiūrinėjo sienas, gyvai prisimindamas praeities žygius, Čingačgukas su nugalėtojo išdidumu delavarų kalba trumpai papasakojo Unkui apie tą susirėmimą, kuris kadaise buvo įvykęs šitoje nuošalioje vietoje; prisiminimai apie jaunystės žygius jo pasakojimo iškilmingą toną nudažė liūdesiu.

Tuo tarpu Kora ir Alisa linksmos nulipo nuo žirgų, tikėdamosi pailsėti vakaro vėsumoje ir saugioje vietoje, į kurią, kaip jos manė, galėjo užklysti tiktai girių žvėrys.

– Ar nebūtų saugiau ilsėtis, kilnusis mano drauge, – paklausė apdairesnis Dunkanas, matydamas, kad žvalgas jau baigė greituoju apžiūrėti pastatą, – jei būtume pasi-

rinkę mažiau žinomą ir mažiau telankomą kampelį?

– Beveik visi tie žmonės, kurie žino, kad čia yra šis blokhauzas, išmirė, – lėtai ir susimąstęs atsakė baltasis medžiotojas. – Nedažnai knygose rašoma apie tokius atsitiktinius susirėmimus, kaip tas, kuris čia įvyko tarp kariavusių tada tarpusavy mohikanų ir mohaukų. Aš tada buvau dar labai jaunas ir kariavau delavarų pusėje, žinodamas, kad jie buvo nuskriaustoji ir apšmeižtoji gentis. Keturiasdešimt dienų ir keturiasdešimt naktų tie kipšai mohaukai troško mūsų kraujo, susibūrę aplink šį rentinį, kurį aš pats buvau suplanavęs ir iš dalies pastatęs, būdamas, kaip patys atsimenate, ne indėnas, bet baltasis. Delevarai man irgi padėjo, ir mes pastatėme puikų trobesį; paskui suruošėme išpuolį prieš tuos šunis, ir nė vienas iš jų nebesugrįžo į savo namus, kad papasakotų apie savo būrio likimą. Taip, taip, aš tada buvau dar jaunas, kraujo scenos man buvo naujas dalykas, ir aš negalėjau pakęsti minties, kad žmonės, turėję tokią pat sielą kaip ir aš, galėtų tįsoti ant plikos žemės ir kad jų lavonai būtų žvėrių draskomi arba dūlėtų lietuje. Todėl aš savo rankomis palaidojau mirusiuosius... Jie guli štai po ta pačia kalvele, kur jūs dabar įsitaisėte; ir reikia pasakyti, kad sėdėti čia gana patogu, nors iškiluma ir yra supilta iš žmonių kaulų.

Heivardas ir seserys tučtuojau pašoko nuo šio žole apaugusio antkapio. Nors mergaitės dar taip neseniai pergyveno daug baisių scenų, jos vis dėlto nepajėgė visai nusikratyti pasibaisėjimo jausmu, kai pasijuto esančios taip arti žuvusiųjų mohaukų kapų. Pilkšva vakaro šviesa ir niūri aikštė, apaugusi rusva žole ir pakraščiuose krūmais, už kurių mirtinoje miško tyloje augo aukštos pušys, besitiebiančios, rodos, iki pat debesų, – dar labiau žadino klaikumos jausmą.

– Jie jau žuvę ir nebepavojingi, – tęsė Sakalo Akis, mostelėjęs ranka ir liūdnai nusišypsojęs. – Jie niekuomet daugiau nebedrums tylos savo karo šauksmais ir nebekirs

smūgių savo tomahaukais. Ir iš visų tų, kurie padėjo jiems atsigulti šioje aikštėje, gyvi telikome tiktai Čingačgukas ir aš. Mano draugo mohikano broliai ir giminės sudarė mūsų būrį, ir dabar prieš save jūs matote visa, kas yra belikę iš jo giminės.

Klausytojų akys nejučiomis pakrypo į tamsiaodžių bičiulių pusę, žvelgdamos su užuojauta dėl jų liūdno likimo. Blokhauzo šešėlyje dar matėsi mohikanų figūros. Unkas su dideliu susidomėjimu klausėsi savo tėvo pasakojimo apie garbingus mohikanų žygius.

Tuo tarpu visai sutemo. Sakalo Akis ir jo draugai paruošė guolį Korai ir Alisai. Šaltinis, kuris prieš daugelį metų paskatino čiabuvius pasirinkti šią vietą savo laikinai tvirtovei, buvo bematant apvalytas nuo lapų, ir iš jo ėmė veržliau trykšti skaidri kaip kristalas srovė, savo šviežiu vandeniu suvilgydama žaliuojančią kalvą. Paskui vieną seno pastato kampą jie pridengė tokiu stogu, kuris galėjo po juo gulinčius apsaugoti nuo didelės toms vietoms būdingos rasos; pastogėje jie paklojo kvapnių šakelių ir sausų lapų, ant kurių galėtų pailsėti Kora ir Alisa.

Kol šitaip triūsė rūpestingi miškų gyventojai, Kora ir Alisa truputį užvalgė, nors tai padaryti jas labiau vertė reikalas negu noras. Po to jos atsigulė ant paruošto kvepiančio guolio ir bematant užmigo.

Dunkanas nusprendė naktį praleisti saugodamas jų ramybę ir įsitaisė prie vienos išorinės blokhauzo sienos, bet Sakalo Akis, parodęs į Čingačguką, pats ramiai išsitiesė žolėje, tardamas:

– Baltojo žmogaus akys perdaug lengvai merkiasi ir yra žlibos, kad galėtų tikti naktiniam budėjimui. Mohikanas bus mūsų sargybinis, o mes galime ramiai miegoti!

– Praėjusią naktį aš daugiau pailsėjau už jus, – tarė Heivardas, – ir todėl aš dabar pabudėsiu. Tegu visi miega. Aš eisiu sargybą.

– Jeigu mes būtume tarp baltųjų šešiasdešimtojo pulko

palapinių ir prieš mus būtų toks priešas, kaip Monkalmas, aš ir nereikalaučiau geresnio sargybinio, – atsakė žvalgas; – bet tamsią naktį ir dar šiame laukiniame užkampyje jūs tik veltui eikvosite jėgas dėmesiui ir budrumui. Todėl pasekite Unko ir mano paties pavyzdžiu – užmikite ir, tikėkite manimi, miegosite visiškai saugiai.

Iš tikrųjų Heivardas pamatė, kaip jaunasis indėnas atsigulė kalvos šlaite, lyg būtų norėjęs kuo geriausiai išnaudoti poilsiui skirtą laiką; Unko pavyzdžiu pasekė Dovydas, kurio liežuvis tartum prilipo gerklėje dėl karštligės, kilusios nuo žaizdos; be to, jį labai nualsinio kelionės nuovargis. Nebenorėdamas ilgiau tuščiai ginčytis, jaunuolis apsimetė paklausęs patarimo ir pečiais atsirėmė į pastato sieną, pusiau priguldamas; jis griežtai nusprendė nesumerkti akių, kol atiduos savo globojamą Korą ir Alisą į Munro glėbį. Sakalo Akis, manydamas, jog jis palaužė jaunojo karininko užsispyrimą, gana greitai užmigo, ir dabar tą vienišą vietovę apgaubė gili tyla.

Dunkanui gana ilgai pavyko kovoti su miegu. Jis akylai klausėsi kiekvieno šlamesio miške. Vakaro sutemos telkėsi virš jo galvos, bet Heivardas vis dar galėjo atskirti ant žemės sugulusių savo draugų siluetus ir Čingačguko figūrą, tiesią ir nejudančią, tartum tai būtų buvęs vienas tų medžių, kurie iš visų pusių aplink juos sudarė tamsią užtvarą.

Bet štai verkšlenantis lėlio balsas Dunkanui pasirodė lyg susiliejęs su pelėdos aimana; jau pusiau besnaudžiančiam jam pasirodė, kad krūmas – tai jo draugo sargybinio figūra; pagaliau jo galva nusviro ant peties, ir jis visas prigludo prie žemės; jo kūnas nusilpo, suglebo, ir Dunkanas stipriai užmigo.

Jį prikėlė lengvas tapšnojimas per petį. Menko prisilietimo pažadintas, Dunkanas staiga pašoko, prisiminęs, ką jis buvo tvirtai nusprendęs nakties pradžioje.

– Kas eina? – paklausė majoras, griebdamasis kardo.

– Draugas, – atsakė tylus Čingačguko balsas; rodydamas

aukštyn į mėnulį, kuris pro lapus bėrė savo blankius spindulius tiesiog į jų stovyklą, jis pridūrė netaisyklinga anglų kalba: – Mėnulis užtekėjo, baltojo žmogaus fortas dar toli, labai toli; metas judėti, kol miegas laiko užspaudęs abi prancūzo akis.

– Taip, taip! Pažadink savo bičiulius, pažabok arklius, o aš prikelsiu savo bendrakeleives.

– Mes jau pabudome, Dunkanai, – pasigirdo skardus Alisos balselis iš vidaus, – ir po tokio gaivinančio miego esame pasiruošusios tolimai kelionei; bet jūs per visą šią ilgą naktį nemiegojote, be to, dar po tokios ilgos ir varginogos dienos, kuri, rodos, truko ištisą amžių. Ir tai vis dėl mūsų!

– Verčiau sakykite, kad būčiau budėjęs, jei manęs nebūtų prigavusios mano akys.

– Ne, Dunkanai, nereikia gintis, – nutraukė jį šypsodamasi Alisa, iš pastato šešėlio išeidama į mėnulio šviesą, sklindančią aikštėje. – Ar negalima čia truputį ilgiau užgaišti, kad ir jūs pailsėtumėte? Korai ir man bus malonu, tikrai malonu budėti ir eiti sargybą, kol jūs ir visi tie drąsūs vyrai nors truputėlį snustelsite!

– Jei gėda galėtų pagydyti mane nuo mano snaudulio, aš niekada nebesumerkčiau akių, – atsakė jaunuolis, jausdamasis labai nejaukiai ir baimindamasis patyčių.

Jo žodžius nutraukė duslus Čingačguko balsas. Jo sūnus Unkas tuo metu, sukaupęs visą dėmesį, kažko klausėsi.

– Mohikanai girdi priešą, – sušnibždėjo Sakalo Akis, kuris, kaip ir visi kiti jų būrio nariai, buvo jau pabudęs. – Jie užuodžia pavojų.

– Apsaugok, viešpatie, – pratarė Heivardas. – Mes jau užtektinai praliejome kraujo.

Vis dėlto jaunasis karininkas pagriebė savo šautuvą ir žengtelėjo į priekį.

– Čia kažin koks miško žvėris slankioja, – tarė jis pašnibždomis, kai jo ausis pasiekė mohikanus suneraminę

tylūs ir, matyt, tolimi garsai.

– Tss, – atsakė budrusis žvalgas. – Tai ne žvėris, o žmogus. Nors aš esu aklas ir kurčias palyginus su indėnais, bet dabar jau galiu atskirti žmogaus žingsnius. Nuo mūsų paspruk\u0119s huronas, matyt, susiuostė su kokiu nors Monkalmo žvalgybiniu būriu, ir prancūzai užtiko mūsų pėdsakus. Man pačiam nesinori šioje vietoje vėl lieti žmonių kraują, – pridėjo jis, su nerimu apžvelgdamas blokhauzo konturus, – bet tegu įvyksta tai, kam lemta įvykti!.. Unkai, suvesk arklius į pastatą; o jūs, draugai, taip pat ten pasislėpkite. Nors tai yra senos ir menkokos sienos, vis dėlto jos šiek tiek mus pridengs. Jose jau yra pokšėję šautuvų šūviai!

Visi tučtuojau įvykdė jo įsakymą; mohikanai į sugriuvusį pastatą įvedė naragansetus, ir visas būrelis tylutėliai suėjo ten pat.

Dabar visai aiškiai girdėjosi prisiartinančiųjų žingsniai. Netrukus pasigirdo ir balsai. Žmonės susišaukinėjo indėnų tarme, ir Sakalo Akis pašnibždomis pasakė Heivardui, jog jie kalbėjosi huroniškai.

Priėję tą vietą, kur arkliai buvo pasukę į tankmę, augusią aplink blokhauzą, indėnai, turbūt, sumišo, pametę pėdsakus, kuriais jie tikriausiai buvo atsekę.

Iš balsų atrodė, jog artėjo apie dvylika vyrų; matyt, jie susispietė vienoje vietoje, ir jų balsai susiliejo į skardų klegesį.

– Turbūt, tie kipšai žino, kad mūsų čia nedaug, – sušnibždėjo Sakalo Akis, stovėjęs šalia Heivardo ir žiūrėjęs pro plyšį tarp rąstų, – nes kitaip jie netriukšmautų. Tik pasiklausykite jų! Atrodo, kiekvienas jų turi po du liežuvius ir tik po vieną koją.

Dunkanas, nepaisant visos jo drąsos, šią kankinančią laukimo valandą negalėjo nieko atsakyti į šaltą ir taiklią žvalgo pastabą. Stipriau suspaudęs šautuvą, jis įsmeigė akis į siaurą plyšį sienoje ir dairėsi po mėnulio apšviestą miško aikštelę. Indėnų būryje pasigirdo garsus ir valdingas balsas;

visi kiti nutilo, ir iš tos tylos galėjai suprasti, kad jie su pagarba klausosi vado įsakymų. Paskui sušiuravo lapai, pasigirdo sausų šakelių traškėjimas; matyt, laukiniai išsiskirstė ir ieškojo pamestųjų pėdsakų. Tvirtovėje pasislėpusiųjų laimei, mėnulio šviesa nebuvo tokia stipri, kad galėtų prasimušti pro tankius miško skliautus. Raudonodžių ieškojimas buvo bergždžias; keleiviai taip staigiai buvo perėję nedidelį tarpą, skyrusį vos tepastebimą takelį nuo miško tankmės, kad jų pėdsakų žymės dingo tamsoje.

Vis dėlto nenuoramos laukiniai krėtė krūmus ir pamažu artėjo prie tankaus jaunų kaštonų atžalyno, kuris supo mažąją aikštelę aplink tvirtovę.

– Rodosi, jie eina čia, – pašnibždėjo Heivardas, bandydamas įsprausti savo šautuvo vamzdį į plyšį tarp sienojų. – Mes šausime, kai tik jie priartės.

– Paslėpkite šautuvą, – įsakė Sakalo Akis; – titnago spragtelėjimas ar net parako dūmų kvapas bematant čia atves visus tuos velnius. O jeigu jau dievas panorės, kad kautumėmės už savo skalpus, tai pasitikėkite patyrimu tų žmonių, kurie žino indėnų papročius ir kurie retai tesitraukia, aidint kovos šauksmams.

Dunkanas apsidairė ir pamatė, kad seserys drebėdamos glaudėsi viena prie kitos pastato kertėje, tuo tarpu abu mohikanai stovėjo šešėlyje ir, matyt, su pasitenkinimu ruošėsi kautis. Įveikęs savo nekantravimą, Heivardas vėl pažvelgė į aikštę ir tylėdamas laukė, kas bus toliau. Tą pačią akimirką tankmė prasisikleidė, ir atviroje aikštelėje pasirodė aukštas apsiginklavęs huronas. Jis atsigręžė į tylų pastatą ir mėnulis apšvietė jo įdegusį veidą, kuriame buvo matyti nustebimas ir smalsumas. Huronas šūktelėjo ir kažką tyliai pasakė. Prie jo bematant priėjo draugas.

Kurį laiką huronai stovėjo greta, pirštais rodydami į apgriuvusį pastatą ir tardamies apie kažką. Paskui jiedu lėtais ir atsargiais žingsniais žengtelėjo į priekį, kas akimirką stabteldami ir žvilgterėdami į trobesį; jie atrodė lyg išgąsdinti

elniai, kurių smalsumas grumiasi su noru nugalėti baimę. Staiga vieno indėno koja užkliudė mažą antkapį, ir jis pasilenkė, norėdamas iš arti jį apžiūrėti. Tą akimirką Heivardas pamatė, kaip Sakalo Akis iš makšties išsitraukė peilį ir nuleido šautuvo vamzdį. Sekdamas jo judesius, jaunuolis taip pat pasiruošė kovai, kuri atrodė nebeišvengiama.

Huronai dabar buvo taip arti, kad bėglius galėjo išduoti net ir menkiausias jų arklių kanopų bilstelėjimas ar net kiek ir garsėlesnis žmogaus atodūsis. Bet huronai, supratę, kas per kauburys buvo po jų kojomis, ėmė tarpusavy gyvai kalbėtis; jų balsai aidėjo tyliai ir iškilmingai, tarytum raudonodžius būtų apėmęs baimės ir pagarbos jausmas. Laukiniai nutilo ir atsargiai pasitraukė atgal, nenuleisdami akių nuo blokhauzo griuvėsių, lyg bijodami, kad iš už tyliųjų sienų nepasirodytų vaiduokliai; pagaliau jie lėtais žingsniais pasitraukė ir dingo jauno miško tankmėje.

Sakalo Akis pastatė savo šautuvo buožę ant žemės ir, giliai atsidusęs, balsiau sušnibždėjo:

– Taip! Jie gerbia mirusiuosius, ir tatai išgelbėjo jų gyvybes, o gal net ir už juos geresnių žmonių gyvybes.

Heivardas įdėmiai pasižiūrėjo į medžiotoją, bet nieko neatsakė ir vėl atsigręžęs žiūrėjo į laukinius, kurie šią valandėlę labiausiai jį domino. Jis išgirdo, kaip tiedu huronai išėjo iš krūmų, ir suprato, kad aplink juos susibūrė kiti raudonodžiai ir susidomėję klausėsi jų pranešimo. Keletą minučių jie rimtai ir iškilmingai kalbėjosi; šis jų pokalbis buvo ne toks, kaip anas pirmasis triukšmingasis pasitarimas. Netrukus raudonodžių balsai ėmė tolti ir pagaliau visai pranyko miško gelmėje.

Sakalo Akis palaukė, kol Čingačgukas ženklu parodė jam, jog huronai jau toli, ir po to tuojau įsakė Heivardui išvesti arklius iš blokhauzo ir padėti Alisai ir Korai įkopti į balnus.

Nedidutis būrelis ir vėl leidosi kelionėn. Mergaitės

baimingai žvilgčiojo į huronų kapą, į apgriuvusį pastatą, ir jų nerimas ypač padidėjo, kai iš aikštelės, skendėjusios švelnioje mėnulio šviesoje, jos įžengė į nepermatomą girios tamsą.

XIV skyrius

Sakalo Akis vėl žengė nedidelio būrelio priešakyje, bet dabar, nors jie gerą kelio galą buvo nutolę nuo priešų, jis ėjo atsargiau negu prieš poilsį; žvalgas, matyt, mažai tepažinojo šią miško vietovę. Daugiau negu vieną kartą jis stabtelėjo pasitarti su mohikanais, dirsčiojo į mėnulį ir įdėmiai apžiūrinėjo medžių žievę. Tokių trumpų sustojimų metu Heivardas ir seserys įsiklausydavo, ar nenugirs artėjančių žiauriųjų huronų. Bet platí miškų sritis, rodos, miegojo amžinu miegu; iš girios neatsklisdavo nė mažiausio garselio, nebent tik retkarčiais iš kažkur ataidėdavo vos girdimas tolimo upelio čiurlenimas. Paukščiai, žvėrys ir žmonės, jeigu jie ir galėjo slėptis tarp medžių, miegojo giliu miegu. Silpnas ir švelnus upokšio čiurlenimas išsyk nuramino vadovus. Sakalo Akis ir mohikanai tučtuojau ir pasuko upelio link.

Prie nedidelio upelio kranto Sakalo Akis, sustojęs antrą kartą, nusiavė mokasinus ir pasiūlė Heivardui ir Gamutui taip pat pasielgti. Paskui jis įbrido į vandenį, ir beveik ištisą valandą visi keliavo upelio vaga, nepalikdami jokių pėdsakų. Mėnuo jau buvo pasislėpęs už didžiulių juodų debesų, kurie karojo vakarų horizonte, kai keleiviai, išbridę iš seklaus ir vingiuoto upelio, vėl pateko į smėlėtą medžiais apaugusį slėnį. Čia medžiotojas pasijuto žymiai ramesnis; dabar jis ėjo tiesiai, įsitikinęs ir nedvejodamas, kaip žmogus, kuris žino ką darąs. Takas netrukus pasidarė nelygus, ir keleiviai pastebėjo, kad iš abiejų pusių vis labiau jį apsupa kalnas ir kad netrukus jie turės įžengti į vieną kalnų

perėją. Staiga Sakalo Akis sustojo ir, palaukęs, ligi visi prisiartins, tyliai prabilo:

– Lengva susipažinti su takais miškuose ir išmokti tankmėje surasti druskingus šaltinius bei upokšnius. Bet kas šią vietą matančiųjų galėtų atspėti, kad tarp anų tyliųjų medžių ir plikų kalnų slepiasi ištisas pulkas?

– Vadinasi, mes jau esame nebetoli nuo Uiljam–Henrio forto? – paklausė Heivardas, prisiartindamas prie medžiotojo.

– Priš mus dar ilgas ir varginantis kelias. Žiūrėkite, – tęsė medžiotojas, rodydamas į nedidelį vandens plotą, kurio ramiame paviršiuje atsispindėjo žvaigždės, – štai čia yra „Kruvinoji Kūdra“. Aš ne tik esu dažnai čia buvojęs, bet ir kovęsis su priešu, kovęsis nuo pat saulėtekio ligi saulėlydžio.

– Vadinasi, čia ir yra kapas tų narsuolių, kurie žuvo kovoje? Girdėjau apie „Kruviną ją Kūdrą“, bet niekada aš dar nebuvau matęs jos iš arti.

– Taip, gerokai pakariavome šičia, – tęsė Sakalo Akis, labiau balsu reikšdamas savo mintį, negu atsakydamas į Dunkano pastabą. – Daugelis prancūzų tą dieną saulę matė paskutinį kartą. Savo akimis regėjau, kaip šitie vandenys paraudo nuo kraujo.

– Šiaip ar taip, tai ramus kapas kareiviui, – pastebejo Dunkanas.– Jūs, matyt, ilgai tarnavote šitame pasienyje?

– Aš? – sušuko žvalgas išdidžiai pasitempdamas. – Čia beveik nėra kalnų, kurie nebūtų kartoję mano šūvių aido, nėra tokios kvadratinės mylios tarp Horikano ir upės, kur šis mano „Elniamušis“ nebūtų paguldęs priešo ar miško žvėries. Tss! Ar jūs nieko nematote aname kūdros krante?

– Argi šitame tamsiame miške būtų dar kas nors toks pat bepastogis, kaip ir mes?

– Tokiems padarams kaip šis netenka rūpintis namais arba užuovėja, ir nakties rasa nesudrėkina kūno, kuris aušrai užtekant pasineria vandenyje, – atsakė Sakalo Akis,

kuris, pats to nejausdamas, taip stipriai sugriebė Heivardui už peties, kad karininkas suprato, kokia prietaringa baimė apėmė tą šiaip visuomet narsų vyrą.

– Dėl dievo, juk tai gyvas žmogus, ir jis artinasi prie mūsų. Griebkite ginklus, draugai; mes juk nežinome, draugą ar priešą pasitinkame.

– Kas eina? – prancuziškai paklausė rūstus balsas.

– Ką tai reiškia? – sušnibždėjo Sakalo Akis; – jis prašneko ne indėniškai ir ne angliškai.

– Kas eina? – pakartojo tas pats balsas. Paskui tuoj pat pasigirdo šautuvo gaiduko spragtelėjimas, ir nepažįstamasis atsistojo grasinančioje pozoje.

– Prancūzija! – prancūziškai sušuko Heivardas, išeidamas iš medžių šešėlio ant kūdros kranto, ir sustojo vos per kelis jardus nuo sargybinio.

– Iš kur einate? Kur einate tokią ankstyvą valandą? – prancūziškai paklausė grienadierius Prancūzijoje gimusio žmogaus akcentu.

– Grįžtu iš žvalgybos ir einu gulti.

– Jūs karaliaus karininkas?

– Na, žinoma, kamrade. Nejaugi nematai? Aš esu šaulių pulko kapitonas. – Heivardas spėjo pastebėti, kad sargybinis priklausė vienam fronto pulkui. – Aš veduosi belaisves, anglų tvirtovės komendanto dukteris. Aha! Tu esi apie tai girdėjęs? Aš jas sulaikiau ties fortu ir lydžiu pas generolą.

– Prisiekiu, ponios, man labai gaila jūsų, – tarė jaunas kareivis ir gražiai pridėjo ranką prie kepurės snapelio; – bet taip jau pasitaiko kare! Jūs įsitikinsite, kad mūsų generolas yra šaunus vyras ir su damomis labai mandagus.

– Tokie yra kariškių papročiai, – prancūziškai pasakė, puikiai susivaldydama, Kora. – Viso geriausio! Linkiu, kad jums skirtų kokias nors malonesnes pareigas.

Kareivis žemai nusilenkė, o Heivardas pridėjo: „Labanakt, drauge!“, ir visi keleiviai lėtai nuslinko į priekį,

palikę, ties kūdra vaikštinėjantį sargybinį. Visai neįtardamas, kad priešai galėjo taip akiplėšiškai pasielgti, jis vaikštinėjo niūniuodamas dainelę, kuri iškilo jo atmintyje, išvydus mergaites ir, galbūt, prisiminus savo mylimą tolimąją Prancūziją:

Vive le vin, vive lamour!

– Kokia laimė, kad jūs galėjote susikalbėti su tuo sukčium, – sušnibždėjo žvalgas, kai jie pasitraukė toliau nuo kūdros. – Jis gali dėkoti dievui už tai, kad su mumis buvo mandagus: kitaip ir jam būtų susiradusi vietelė tarp jo tautiečių kaulų.

Medžiotojo žodžius nutraukė pratisas ir duslus suvaitojimas, atsklidęs nuo mažosios kūdros, lyg iš tikrųjų apie tuos vandens kapus būtų slankiojusios nukautųjų vėlės.

– Juk tiesa, kad čia buvo gyvas kareivis? – tęsė žvalgas. – Jokia dvasia nebūtų mokėjusi taip lengvai vartoti šautuvą.

– Taip, tai buvo gyvas žmogus, tik abejotina, ar tas vargšas vyrukas dar ir dabar tebėra gyvųjų pasaulyje, – atsakė Heivardas, apsidairęs ir pastebėjęs, kad jų būrelyje nebuvo Čingačguko. Vaitojimas pasigirdo ir antrą kartą, tik silpnesnis negu pirma; po to kažin kas sunkiai tekštelėjo į vandenį, ir vėl viskas nutilo. Mažasis būrelis stovėjo neryžtingai, nežinodamas, ką daryti; tuo metu iš šakų tankmės pasirodė indėno figūra. Mohikanų vadas prisiartino prie savo bendrakeleivių. Viena ranka jis rišo prie savo diržo nelaimingojo prancūzo skalpą, o antra kišo atgal peilį ir tomahauką, apšlakstytus prancūzo krauju. Jis ramiai atsistojo savo vietoje ir atrodė kaip žmogus, atlikęs labai pagirtiną darbą.

Žvalgas pastatė savo šautuvo buožę ant žemės ir, ant vamzdžio parėmęs rankas, stovėjo tylus ir giliai susimąstęs. Paskui, liūdnai palingavęs galvą, murmtelėjo:

– Baltaodžiui toks pasielgimas būtų žiaurus ir nežmoniškas, bet reikia atsižvelgti į indėno papročius. Vis dėlto

gaila, kad šitaip atsitiko tam jaunam linksmam vyrukui, atkeliavusiam iš senųjų kraštų.

– Gana! – tarė Heivardas; jis bijojo, kad seserys neatspėtų, dėl ko sustojo jų negausus būrelis. – Tatai jau įvyko; berods, geriau būtų buvę, jeigu taip nebūtų atsitikę,bet to jau nebeatitaisysi. Tačiau mes, turbūt, esame patekę į priešų sargybos liniją. Sakykite, ką jūs ketinate daryti?

– Taip, – atsipeikėdamas atsakė Sakalo Akis, – iš tikrųjų neverta begalvoti apie tai, kas įvyko. Taip, taip, matyt, daugybė prancūzų susispietė apie tvirtovę, ir mums tenka sunkus uždavinys.

– Be to, mes nedaug teturime laiko, – pridėjo Heivardas, žvilgterėjęs aukštyn į rūko debesis, kurie jau dengė nusileidžiantį mėnulį.

– Taip, nedaug, – pakartojo žvalgas. – Bet į fortą mes galime prasmukti dviem būdais.

– Sakykite greičiau, – kaip? Laikas nelaukia.

– Vienas būdas būtų toks: nuo arklių nusodinti mergaites ir gyvulius paleisti slėnyje. Į priekį pasiųsime mohikanus, ir tada mums gal pavyks prasiveržti pro priešų sagybinius ir į tvirtovę patekti per prancūzų lavonus.

– Ne, ne! – nutraukė jį Heivardas. – Kareivis dar galėtų tokiu būdu prasiskinti kelią, bet su mūsų bendrakeleivėmis mes negalime apie tai nė pagalvoti.

– Tiesa, tai būtų perdaug kruvinas būdas tokioms švelnioms kojytėms, – sutiko žvalgas, – bet aš maniau, kad man, kaip narsiam vyrui, vis dėlto dera jį paminėti. Vadinasi, mes turime pasukti į šalį ir apeiti prancūzų įtvirtinimų liniją, paskui pasukti tiesiog į vakarus ir kopti į kalnus. Ten aš jus galėsiu taip paslėpti, kad prakeiktieji Monkalmo samdiniai per ištisus mėnesius neaptiks mūsų pėdsakų.

– Taip ir padarykime, ir tai kuo skubiausiai.

Daugiau apie tai svarstyti nebebuvo reikalo. Sakalo Akis ištarė tiktai „Sekite paskui mane“, ir visi nuėjo atgal tuo pačiu keliu, kuriuo traukdami prieš valandėlę buvo

atsidūrę tokioje pavojingoje padėtyje. Jie žengė atsargiai ir tylutėliai: juk kiekvieną akimirką galima buvo sutikti kur nors užuolandoje pasislėpusius žvalgus arba budintį patrulį. Jiems vėl praeinant pro kūdrą, Heivardas ir žvalgas vogčiomis žvilgčiojo į siaubingą ir niūrų vandenį. Veltui jie dairėsi kareivio, kuris dar taip neseniai tyliai vaikštinėjo pakrante; tik smulkios bangelės liudijo, kad vanduo dar ne visai tebuvo nurimęs po neseniai čia įvykdyto kruvino žygio.

Sakalo Akis pakeitė kryptį ir pasuko link kalnų, kurie sudarė vakarinę siauro slėnio ribą; savo keleivius jis vedė greitais žingsniais, laikydamasis šešėlių, kurie gulė nuo aukštų ir dantytų viršūnių. Eiti dabar pasidarė sunkiau; kelias buvo akmenuotas, perkirstas griovių, ir todėl jie žygiavo žymiai lėčiau. Abiem pusėmis aukštyn stiebėsi niūrūs ir tamsūs kalnai, ir keleiviai pasijuto saugiau. Pagaliau būrelis stačia atšlaite ėmė kopti takeliu, besiraitančiu tarp uolų ir retų medžių.

Keleiviams bekopiant aukštyn, tirštas rūkas, kuris paprastai esti prieš aušrą, ėmė nykti, daiktai darėsi aiškesni, ir jau galima buvo įžiūrėti ir jų spalvas. Kai iš po nuskurdusių medelių šakų keleiviai išėjo į pokščią ir samanotą uolos viršūnę, čia jie išvydo aušrą, raudonavusią virš žalių pušų, kurios augo ant kalno, dunksojusio antrajame Horikano krante.

Žvagas pasiūlė Korai ir Alisai nulipti nuo arklių; atžabojęs naragansetus, jis nuėmė nuo jų pailsusių nugarų balnus ir paleido juos ganytis menkoje tos pakilios vietos žolėje ir krūmokšniuose.

– Eikite, – tarė jis arkliams, – ir pasiieškokite sau maisto ten, kur gamta jo teikia, bet saugokitės pakliūti į dantis plėšriems vilkams, kurie slankioja šiuose kalnuose.

– Bet ar mums jie nebebus daugiau reikalingi? – paklausė Heivardas.

– Apsidairykite ir spręskite patys, – atsakė žvalgas,

prisiartindamas prie kalno rytinio pakrašio ir mostelėjimu kviesdamas būrelį pasekti jo pavyzdžiu. – Jeigu būtų taip pat lengva dirstelėti į žmogaus širdį, kaip kad iš šios vietos galima apžvelgti atvirą Monkalmo stovyklą, tai pasaulyje maža beliktų veidmainių, ir mingų gudrumas netektų savo jėgos.

Priėję prie skardžio į bedugnę, keleiviai iškart įsitikino, kad žvalgo žodžiai buvo teisingi, ir suprato, kodėl jis juos atlydėjo į šio kalno viršūnę.

Kalnas buvo iškilęs kokį tūstantį pėdų ir atrodė kaip aukštas kūgis, kuris stūksojo virš kalnų grandinės, besidriekiančios per daugelį mylių vakariniu ežerų pakraščiu iki kito kalnagūbrio antroje Horikano pusėje. Visa pietinė Horikano dalis prieš keleivių akis plytėjo kaip ant delno.

Prie pat ežero kranto, arčiau jo vakarinio pakraščio, matėsi Uiljam – Henrio tvirtovės platūs pylimai ir žemi pastatai. Dviejų neaukštų bastionų pamatus skalavo bangos, o gilūs grioviai ir plačios pelkės saugojo kitus tvirtovės šonus ir kampus. Aplink fortą gana plačiai medžiai buvo iškirsti, bet visa kita kraštovaizdžio dalis skendėj žaliuose gamtos rūbuose, išskyrus tik tas vietas, kur skaidrus vanduo maloniai glostė akį arba kur rūškanos uolos tiesė savo juodas ir plikas galvas virš banguojančių kalnagūbrių. Priešais tvitovę vienur kitur buvo matyti sargybiniai; už tvirtovės sienų keleiviai matė kareivius, dar apsnūdusius po nemiegotos nakties. Pietryčiuose, visiškai prie pat forto, driekėsi apkasais apsaugota stovykla, įrengta pakilioje uolėtoje vietoje, kuri geriu būtų tikusi pačiai tvirtovei. Sakalo Akis parodė keleiviams ten bestovintį tą patį pagalbinį būrį, kuris dar taip neseniai, beveik kartu su majoru ir jo bendrakeleiviais, buvo palikęs Hudzoną. Truputį toliau į pietus iš miško kilo tamsūs dūmų kamuoliai; matyt, ten buvo apsistojusios stiprios priešo pajėgos.

Bet jaunąjį karininką labiau už viską domino tai, ką jis matė vakariniame ežero krante. Žemės ruože, kuris Heivar-

dui atrodė perdaug siauras gausiai armijai, bet iš tikrųjų driekėsi keletą šimtų jardų nuo Horikano krantų iki kalno papėdės, buvo galima įžiūrėti baltas didelės stovyklos palapines. Priekyje buvo išsirikiavusios baterijos, ir kaip tik tuo metu, kai keleiviai tebežvelgė žemyn į tą reginį, paklotą po jų kojomis tarytum žemėlapis, iš slėnio pasigirdo patrankų trenksmas, griausmingais aidais nudundėjęs išilgai rytinių kalnų.

– Ten žemai juos dabar vos pradeda siekti pirmieji saulės spinduliai, – ramiai ir tartum susimąstęs, pasakė žvalgas, – ir sargybiniai, matyt, nori savo patrankų griausmu prikelti miegalius. Mes pasivėlavome keliomis valandomis! Monkalmo prakeiktieji irokėzai jau knibždėte knibžda miškuose.

– Iš tikrųjų, tvirtovė apgulta, – atsakė Dunkanas; – bet ar negalėtume sugalvoti būdo, kaip įsigauti į fortą? Geriau būtų atsidurti apgultoje tvirtovėje, negu vėl pakliūti į rankas indėnams.

– Žiūrėkite sušuko žvalgas, nejučiomis atkreipdamas Koros dėmesį į tą tvirtovės dalį, kur buvo jos tėvo būstinė. – Žiūrėkite, kaip nuo šūvio byra komendanto pastato akmenys. Prancūzai sugriaus tvirtovę per trumpesnį laiką, negu ji buvo pastatyta, nors pastatas yra tvirtas ir jo sienos storos.

– Heivardai, man tiesiog svaigsta galva, žiūrint į tą pavojų, kurio aš negaliu patirti drauge su tėvu, – susijaudinusi tarė drąsioji Kora. – Eikime pas Monkalmą, paprašykime, kad jis įleistų mus į fortą. Jis neišdrįs nepadaryti tokios malonės savo priešų vado dukteriai.

– Vargu ar pasiektumėte prancūzo palapinę, nepraradusi plaukų ant ant galvos, – atvirai pareiškė žvalgas. – Jei turėčiau nors vieną iš tūkstančio tų valčių, kurios be naudos riogso ten pakrantėje, tai dar galėtume prasmukti į priešų stovyklą. Bet žiūrėkite, netrukus baigsis šaudymas: atslenka rūkas, kuris dieną pavers naktimi, ir indėno strėlė

pasirodys pavojingesnė už puikiausią patranką. Jeigu jūs esate pakankamai stiprios ir galite eiti paskui mane, aš leisiuos į priekį; juk ir aš norėčiau patekti į Uiljam – Henrio tvirtovę nors bent tam, kad padėčiau išblaškyti tuos mingų šunis, kurie, matau, slapstosi antai beržyno pakraštyje.

– Taip, mes jaučiamės pakankamai stiprios, – tvirtu balsu pareiškė Kora, – ir esame pasirengusios eiti su jumis į bet kokį pavojų.

Žvalgas atsigręžė į ją, atvirai ir nuoširdžiai nusišypsodamas, ir atsakė:

– Aš norėčiau turėti tūkstantį stiprių ir žvalių jaunų vyrų, kurie taip nebijotų mirties, kaip jūs. Tada greičiau negu per savaitę suvaryčiau tuos prancūzpalaikius atgal į jų urvus. Bet, – pridėjo Sakalo Akis, kreipdamasis į visus kitus, – rūkas bangomis slenka taip greitai, kad mes vos tespėsime pasitikti jį slėnyje ir pasislėpti jame. Atsiminkite, jeigu man kas nors atsitiktų, eikite taip, kad jaustumėte vėją pučiant į jūsų kairiąją veido pusę – arba, dar geriau, eikite paskui mohikanus; jie nei dieną, nei naktį neišklys iš kelio.

Mostelėjęs ranka, žvalgas, nors ir atsargiais žingsniais ėmė leistis žemyn staigiu šlaitu. Heivardas prilaikė seseris, ir netrukus jie visi atsidūrė papėdėje kalno, kurio šlaitais su tokiu dideliu vargu buvo užkopę.

Eidami Sakalo Akies pasirinktąja kryptimi, keleiviai pasiekė lygumą, esančią beveik priešais Uiljam – Henrio forto vakarinius vartus. Iki tvirtovės dabar bebuvo pusė mylios; tirštas rūkas keleivius dengė nuo priešo akių. Vienok čia jiems reikėjo sustoti ir palaukti, kol rūkas savo drėgna banga apgaubs priešo stovyklą. Pasinaudodami pertrauka, mohikanai išslinko iš miško ir ėmė dairytis po apylinkę. Įkandin jų nusėlino žvalgas.

Po kelių akimirkų Sakalo Akis sugrįžo; jo veidas buvo paraudęs iš apmaudo.

– Gudrusis prancūzas kaip tik ant mūsų tako pastatė

sargybą, – tarė jis. – Joje yra ir raudonodžių, ir baltaodžių, ir tokiame rūke mes lygiai galime patekti į priešų rankas, kaip ir nepastebėti pralysti pro juos.

– Ar negalima apeiti sargybos, – paklausė Heivardas, – o paskui vėl išeiti į taką?

– Bet kas gi migloje, kartą iškrypęs iš tako, galės tikrai pasakyti, kada ir kur reikia pasukti, kad vėl jį būtų galima surasti? Horikano rūkas – tai ne dūmelis iš taikos pypkės arba kamuoliai, kylą nuo laužo, sukurto apsiginti nuo uodų!

Žvalgas dar tebekalbėjo, kai pasigirdo trenksmas ir į miško tankmę įlėkė patrankos sviedinys, pataikęs į jauną medelį; atšokęs nuo jo liemens, jis žymiai susilpnėjusia jėga nukrito ant žemės.

Tučtuojau paskui tą baisųjį pasiuntinį atskubėjo indėnai. Unkas gyvai sušneko delavarų tarme.

– Gal ir taip, jaunuoli, – sumurmėjo žvalgas, baigus jam kalbėti. – Eime, rūkas jau atslenka!

– Ne, palaukite! – sušuko Heivardas. – Pirma paaiškinkite: ko jūs tikitės?

– Paaiškinti mūsų planus nesunku, ir žinokite – maža teturime vilties, kad pasiseks, bet vis dėlto geriau turėti kokią nors viltį. Tas sviedinys, kurį matote, – pridėjo Sakalo Akis, koja paspirdamas nebekenksmingą sviedinį, – išrausė žemę, lėkdamas iš forto, ir mums teks vadovautis jo padaryta vaga, kai visi kiti ženklai bus dingę. Dabar jau gana kalbų, sekite paskui mene, priešingai, rūkas gali išsisklaidyti, ir tokiu atveju mes, patekę tarp priešų ir savųjų, atsidursime jų kryžminėje ugnyje.

Heivardas suprato, kad iš tikrųjų jau atėjo lemiamas momentas, kada reikia veikti, o ne kalbėti. Jis paėmė abi seseris už rankų ir skubiai ėmė vesti jas į priekį, iš akių neišleisdamas vos matomos pro rūkus žvalgo figūros. Gana greitai paaiškėjo, kad Sakalo Akis nė kiek neperdėjo, kalbėdamas apie rūko tirštumą: jie dar nespėjo nueiti nė

dvidešimt jardų, kai keleivius apsupo tokie tiršti rūko kamuoliai, kad žmonės sunkiai tegalėjo matyti vienas kitą.

Jie padarė nedidelę užuolanką į kairę, paskui pasuko vėl į dešinę. Heivardas jau manė, kad jie buvo nuėję pusę kelio draugiškos tvirtovės link, kai staiga jų ausis pasiekė griežtas klausimas, nugirstas, kaip atrodė, tik už kokių dvidešimt pėdų nuo majoro.

– Kas eina?

– Pirmyn, – sušnibždėjo žvalgas, pasukdamas į kairę.

Tą akimirką bent keliolika balsų grėsmingai pakartojo klausimą.

– Tai aš! – prancūziškai sušuko Dunkanas, nebe vesdamas, bet jau tempte tempdamas paskui save bendrakeleives.

– Kvailys! Kas „aš"?

– Prancūzijos draugas.

– O man atrodo, kad tu esi labiau panašus į Prancūzijos priešą. Stok, o jei ne, prisiekiu, iš tavęs padarysiu velnio draugą! Šaukite, draugai! Ugnis!

Įsakymas buvo tuoj pat įvykdytas, ir rūką perskrodė penkiasdešimties šautuvų salvė. Laimei, taiklumas buvo menkas, ir kulkos pralėkė pro šalį; vienok jos pralėkė taip arti, jog Dovydui ir abiem mergaitėms atrodė, kad jos prazvimbė čia pat pro jų ausis. Pasigirdo komanda vytis. Tada Sakalo Akis sustojo ir, greitai apsisprendęs, ryžtingai tarė:

– Šaukime į juos visi kartu; jie pamanys, kad mūsiškiai suruošė išpuolį iš tvirtovės, ir pasitrauks arba lauks pastiprinimų.

Sumanymas buvo geras, tik jis nepadarė reikiamo įspūdžio. Kai tik prancūzai išgirdo šūvius, visas slėnys tarytum knibždėte suknibždėjo, ir muškietos ėmė tratėti visame plote nuo ežero krantų iki tolimiausio pamiškio.

– Mes sutrauksime prieš save visą jų armiją! – sušuko Dunkanas. – Vesk pirmyn, forto link, mano drauge, jeigu tau brangi tavoji ir mūsų gyvybė!

Žvalgas būtų mielai įvykdęs jo norą, bet beskubėdamas jis pametė kryptį ir nebežinojo, kurioje pusėje yra fortas; veltui jis atgręždavo vieną ir antrą veido pusę į lengvą vėjelį, – abiem skruostams atrodė vienodai vėsu. Šią sunkią minutę Unkas netikėtai užėjo vagą, išraustą patrankos sviedinio, kuris buvo prašliaužęs pro tris gretimus skruzdėlynus.

– Leisk man pasižiūrėti, – pratarė Sakalo Akis, pasilenkė, kad nustatytų kryptį, ir tuočtuojau žengė pirmyn.

Riksmai, keiksmai ir šūviai dabar aidėjo iš visų pusių. Staiga tvykstelėjo akinanti šviesa; rūkas tirštais kamuoliais pakilo aukštyn, keletas patrankų suriaumojo virš lygumos, ir jų trenksmas nuaidėjo kalnuose bei tarpekliuose.

– Tai iš forto! – sušuko Sakalo Akis, skubiai keisdamas kryptį. – O mes, kaip kvailiai, skubėjome į mišką, tiesiog prieš makuasų peilius!

Pastebėjęs savo klaidą, būrelis tučtuojau visomis jėgomis stegėsi ją atitaisyti. Dunkanas mielai leido Unkui vesti Korą, o ji taip pat mielai priėmė jaunojo mohikano pagalbą. Buvo aišku, kad bėglius vejasi uždusę ir įniršę kareiviai.

– Negailėkite niekšų! – prancūziškai sušuko vienas iš persekiotojų, kaip atrodė, vadovavęs puolantiems priešams.

– Laikykitės ir būkite pasiruošę, mano narsuoliai! – staiga pasigirdo balsas, nuskambėjęs kažkur viršuje. – Pirma įsižiūrėkite į priešą! Šaudykite žemyn, kai duosiu komandą!

– Tėve! tėve! – iš rūko suaidėjo spiegęs balsas. – Tai aš Alisa! Tavo Elsi!

– Palaukite! – nuskambėjo pirmasis balsas su tokia baime ir jėga, kad jo garsas pasiekė mišką ir didingu aidu grįžo atgal. – Tai ji! Dievas grąžino man vaikus! Atidarykite vartus! Pirmyn, mano šaunieji jaunuoliai! Nešaudykite, nenužudykite mano dukrelių! Durtuvais atmuškite prancūzus!

Dunkanas išgirdo, kaip sugirgždėjo surūdijusios vartų sąvaros; metęsis šio garso kryptimi, jis puolė prie vartų ir pasitiko ilgą tamsiai raudonais mundurais apsirengusių karių vorą. Jis pažino savo batalijono žmones ir, stojęs jų priešakyje, atmušė priešus nuo prieigos į tvirtovę.

Kora ir Alisa, išsigandusios ir drebančios, valandėlę sustojo; jos nustebo, kad Heivardas taip staiga pabėgo, bet nė vienai mergaičių nespėjus prašnekti ar bent susivokti, milžiniško ūgio karininkas, laiko ir karinių rūpesčių nusidabrintais plaukai, taurios ir karingos išvaizdos, išnėrė iš tiršto rūko ir priglaudė Korą ir Alisą prie savo krūtinės, o didelės karštos ašaros nuriedėjo jo pablyškusiais ir raukšlėtais skruostais. Jis garsiai sušuko:

– Aš dėkoju tau, viešpatie! Tegu dabar atslenka bet koks pavojus. Tavo tarnas yra pasiruošęs jį pasitikti!

XV skyrius

Prancūzų armija buvo tokia stipri, kad Munras negalėjo sėkmingai priešintis. Atrodė, kad Uebo būrys ramiai snūduriavo Hudzono pakrantėse ir Eduardo forto komendantas visiškai užmiršo sunkią savo tėvynainių būklę. Prancūzų sąjungininkai indėnai, Monkalmui įsakius, knibždėjo visuose miškuose ir tarpmiškėse, jų kariški klyksmai atsklisdavo iki britų stovyklos ir šiurpu sukrėsdavo širdis.

Monkalmas, nors ir buvo prityręs karys, nepasirūpino užimti gretimų aukštumų, iš kur būtų lengviausiai sunaikinęs apsiaustuosius. Atrodė, kad jis visiškai tenkinosi savo pergalėmis miškuose.

Toks keistas iškilių vietų nevertinimas, tikriau – tokia baimė kopti į kalnus, galima būtų pavadinti didžiausia tų laikų karo veiksmų silpnybe. Ši klaida buvo padaryta iš įpratimo su indėnais vesti nesudėtingą karą, kurio metu

retai tebūdavo statomos tvirtovės, o artilerija visiškai nebūdavo naudojama.

Penktąją apsiausities dieną ir ketvirtąją savo tarnybos tvirtovėje dieną majoras Heivardas pasinaudojo ką tik paskelbtomis trumpomis paliaubomis ir įlipo į vieną prie vandens pastatytą pylimo bokštą pakvėpuoti tyru nuo ežero sklindančiu oru; tuo pačiu metu Dunkanas norėjo apžvelgti, kaip vyksta puolėjų pasiruošimai. Heivardas žengė vienas, jeigu neminėsime sargybinio, vaikštinėjusio pylimu. Buvo žavingai ramus vakaras; nuo skaidrių ežero vandenų dvelkė gaivinantis ir švelnus vėjelis. Galėjo atrodyti, kad, artilerijos griausmui ir sviedinių sprogimams nutilus, gamta pasinaudojo šia pertrauka parodyti visą savo grožį ir žavesį. Nusileidžianti saulė žėrė savo spindulius, jau nebetekusius varginančio karščio, kuris vasaros mėnesiais yra toks būdingas vietos klimatui. Šviežiu žalumu pasipuošę kalnai džiugino akį, beveik permatomi debesys lengvučiais šešėliais dangstė kalnų šonus ir viršūnes. Gausios salelės ilsėjosi ant Horikano krūtinės: vienos jų buvo žemos, tarytum skęstančios vandenyje, kitos gi atrodė pakibusios virš vandens kaip nedidelės žalio aksomo kalvelės. Tarp tų salelių puolančiosios stovyklos kariai ramiai irstėsi laiveliais arba tyliai žvejojo ir ilsėdamies plūduriavo ant lygaus kaip veidrodžio stiklas vandens paviršiaus.

Plazdeno dvi baltutės vėliavėlės: viena išsikišusiame į priekį forto kampe, o antra – virš priešo baterijos; jos bylojo apie sudarytas paliaubas; dėl jų susitarus, nutrūko ne tik karo veiksmai, bet, atrodė, išnyko ir pats kariaujančiųjų nesantaikos jausmas.

Toliau už jų, čia išsiskleisdamos, čia vėl susiglausdamos ir sudarydamos šilko raukšles, plevėsavo priešingųjų šalių – Anglijos ir Prancūzijos – vėliavos.

Koks šimtas linksmų ir nerūpestingų prancūzų žvejojo: vyrukai šalia rūsčių ir tylių forto patrankų linksmai traukė tinklą į akmenėliais nusėtą krantą, o nuo kalno rytuose

atsiliepdavo šią pramogą lydėję garsių šūkavimų ir juokų aidai. Kiti su pasitenkinimu pliuškenosi vandenyje, o dar kiti su prancūzams įgimtu smalsumu kopė aukštyn apžiūrėti artimųjų kalnų. Apsiausties sargybiniai ir patys apsiaustieji, negalėdami dalyvauti tose pramogose, sekė jas lyg dykynėją žiūrovai. Vienur kitur girdėjosi dainos: kai kurie kareiviai šoko, ir iš miško pulkais rinkosi niūrūs indėnai pažiūrėti, kaip linksminasi baltieji žmonės. Trumpai tariant, atrodė, kad tie žmonės gėrisi šventadienio poilsiu, o ne trumpomis kruvinojo karo paliaubų valandėlėmis.

Dunkanas valandėlę susimąstęs stebėjo tą sceną; tik štai, staiga išgirdęs žingsnius, jis dirstelėjo į vakarinius vartus. Priėjęs iki bastiono kampo, jis pamatė žvalgą, kurį prancūzų karininkas lydėjo į fortą. Sakalo Akies veidas buvo susirūpinęs ir suglumęs; atrodė, kad jis pergyveno didžiausią pažeminimą, patekęs į priešų rankas. Jis ėjo be savo mylimojo šautuvo, ir jo rankos buvo užpakalyje surištos elnio odos diržais. Paskutiniuoju metu baltos vėliavos, kaip parlamentarų neliečiamumo ženklas, pasirodydavo taip dažnai, kad Heivardas iš pradžių abejingai dirstelėjo į einančiuosius; jis tikėjosi pamatysiąs priešo karininką, atvykstantį su kokiu nors pasiūlymu. Bet pažinęs aukštą savo draugo, miškų gyventojo, figūrą ir jo išdidų, nors ir nuliūdusį veidą, majoras krūptelėjo nustebdamas ir nusigręžė, ruošdamasis nusileisti nuo bastiono žemyn į tvirtovę.

Bet čia Dunkano dėmesį atkreipė pažįstami balsai ir valandėlei privertė jį pamiršti ankstyvesnįjį ketinimą. Vidiniame pylimo kampe jis sutiko Korą ir Alisą, ėjusias pasivaikščioti gryname ore. Jie nebuvo susitikę nuo anos skaudžios valandos, kada jis paliko jas lygumoje prieš fortą, įsitikinęs jųdviejų saugumu. Paskutinį kartą Heivardas Korą ir Alisą matė tada, kai jos buvo nerimo nukamuotos ir sunkios kelionės išvargintos; dabar mergaitės spindėjo grožiu ir sveikata, nors jų veiduose dar nebuvo išnykę baimės ir rūpesčių žymės. Nenuostabu, kad šio

susitikimo metu jaunuolis kuriam laikui pamiršo visa kita ir tik troško pasikalbėti su jomis. Nespėjo Heivardas ištarti žodžio, kai pasigirdo linksmas Alisos balselis:

– Ak, jūs, išdavike! O, neištikimas riteri! Jūs, kuris vargo valandą palikote savo damas! – sušuko jinai. – Čia mes ištisas dienas, ne, ištisus amžius laukėme, kad jūs pulsite mums į kojas, maldausite, kad atleistume ir užmirštume jūsų klastingą pasitraukimą arba, tikriau pasakius, jūsų pabėgimą... Juk iš tikrųjų jūs bėgote taip greitai, kaip net sužeistas elnias nebūtų bėgęs!

– Jūs suprantate, kad Alisa šiais žodžiais nori išreikšti karščiausią mūsų padėką jums, – pridėjo rimtesnė ir santūresnė Kora. – Tiesa, mudvi truputį nustebome, kodėl jūs taip atkakliai šalinatės namų, kuriuose prie dukterų dėkingumo būtų prisidėjusi ir tėvo padėka.

– Jūsų tėvas pats galėtų jums pasakyti, kad nors aš ir nebuvau su jumis, vis dėlto neužmiršau rūpintis jūsų saugumu, – atsakė jaunuolis. – Visas šias dienas vyko labai atšiauri kova dėl to, kas turės valdyti aną kaimą, – jis parodė apkasais apvedžiotą gretimą su fortu stovyklą. – Tas, kuris jį valdo, turi savo rankose šį fortą ir visa tai, kas jame yra. Nuo tos valandos, kai išsiskyrėme, aš praleidau ten visas savo dienas ir naktis, nes man atrodė, kad tai buvo mano pareiga. Bet, – pridūrė jis nuliūdęs, nors veltui stengėsi tatai paslėpti, – jei būčiau žinojęs, kad tai, kas, mano manymu, buvo kario pareiga, bus išaiškinta kaip pabėgimas, tai aišku, kad man būtų buvę gėda jums pasirodyti.

– Heivardai! Dunkanai! – sušuko Alisa, pasilenkdama, kad geriau pamatytų į šalį nukreiptą jo veidą. Viena jos auksinių plaukų garbana nusviro ant paraudusio mergaitės skruosto ir beveik paslėpė josios akyse pasirodžiusias ašaras. – Jei būčiau maniusi, kad tie mano tušti plepalai taip jus užgaus, amžinai būčiau tylėjusi. Kora gali pasakyti, kaip teisingai mudvi vertinome jūsų paslaugas ir koks gilus, –

vos nepasakiau, koks karštas, – yra mūsų dėkingumas jums!

– O ar Kora paliudys, jog tai yra tiesa? – sušuko Dunkanas, ir pasitenkinimo šypsnys išsklaidė rūškanus debesis nuo jo veido.

Kora ne tuoj atsakė; ji atsigręžė, lyg žiūrėdama į Horikano ežero vaiskią skraistę. Kai vyresnioji Munro duktė savo tamsiomis akimis pažvelgė į jaunuolį, jose vis dar tebebuvo toks skausmas, kuris iš karto privertė jį užmiršti viską pasaulyje, išskyrus tik švelnų susirūpinimą ja.

– Jūs blogai jaučiatės, brangioji mis Munro? – paklausė Dunkanas. – Mes čia juokaujame, o jūs kenčiate.

– Nieko, – atsakė ji santūriai. – Aš nemoku būti tokia linksma, kaip mūsų Alisa, o taip yra dėl mano nelaimingo būdo ir gyvenimiškos patirties. Pažiūrėkite, – tęsė ji, lyg būtų norėjusi įveikti savo silpnumą, prisimindama pareigą, – apsidairykite aplinkui, majore Heivardai, ir pasakykite, ką turi galvoti duktė kario, kurio didžiausią laimę sudaro jo garbingas vardas ir kariniai nuopelnai?

– Nei vardas, nei nuopelnai neturėtų išblėsti dėl tų aplinkybių, kurių jis negali pakeisti, – karštai atsakė Dunkanas. – Bet jūsų žodžiai man priminė mano pareigas. Einu dabar pas jūsų narsųjį tėvą išgirsti, ką jisai nusprendė gynybos klausimais. Tegu dievas jus visokeriopai laimina,kilnioji... Kora. Aš galiu iri privalau jus taip vadinti. – Ji nuoširdžiai ištiesė jam ranką, nors jos lūpos drebėjo ir jos veidas išbalo. – Iki pasimatant, Alisa, – pridūrė Dunkanas, ir jo balso pagarbus tonas, kai jis kalbėjo su Kora; pasidarė meilus. – Iki pasimatant, Alisa, mes greit ir vėl susitiksime, ir, tikiuosi – kaip nugalėtojai.

Nelaukdamas atsakymo, Heivardas skubiai nusileido žole apaugusiomis bastiono pakopomis ir, greitai nužingsniavęs per stovyklos aikštę, netrukus atsidūrė pas Munrą. Pulkininkas sunerimęs plačiais žingsniais vaikščiojo savo kambaryje. Jo veidas buvo susijaudinęs.

– Atspėjai mano norus, majore Heivardai, – tarė jis, – tik ką ketinau jus pakviesti.

– Labai gailiuosi, ser, kad pasiuntinys, kurį aš taip karštai jums rekomendavau, mačiau, sugrįžo prancūzo lydimas. Tikiuos, kad nėra priežasties juo nepasitikėti?

– Aš seniai žinau apie Ilgojo Karabino ištikimybę, – atsakė Munras, – ir nėra nė menkiausio pagrindo įtarti jį, nors, matyt, ši kartą jį apvylė visada jį lydėjusioji laimė. Mūsų žvalgą sučiupo Monkalmas ir su prakeiktu jo tautai būdingu mandagumu atsiuntė jį pas mus su pranešimu, esą jis, „žinodamas, kaip aš tą žmogų vertinu, nė nemanąs jo pasilikti pas save".

– Bet pagalba iš generolo Uebo?..

– Argi, ateidami pas mane, nieko nematėte? – paklausė senasis karys, karčiai nusišypsodamas. – Na, na! Jūs esate nekantrus, jaunuoli. Reikia tiems džentelmenams duoti pakankamai laiko ateiti iš Eduardo forto į mūsų tvirtovę.

– Vadinasi, jie ateina? Žvalgas tatai pranešė?

– Taip, bet kada jie ateis? Kuriuo keliu? To aš nežinau, nes tas bukagalvis man to nepasakė. Bet, rodos, apie tai buvo parašyta ir laiške, ir tai yra vienintelė džiugi šio reikalo pusė. Jeigu laišku pranešamos žinios būtų buvę blogos, tai tas prancūziškasis monsieur būtų maloniai jį mums persiuntęs.

– Vadinasi, jis sulaikė laišką, nors ir paleido pasiuntinį?

– Taip, jis taip ir pasielgė, ir štai tas prancūzų „geraširdiškumas".

– O ką sako žvalgas? Jis juk turi akis, ausis ir liežuvį. Ką gi jis pranešė žodžiu?

– O, ser, jam netrūksta šių pojūčių, ir jis papasakojo, ką matęs ir girdėjęs. Iš visko seka štai kas: ant Hudzono upės krantų stūkso jo didybės fortas, pavadintas Eduardo vardu jo aukštybės Jorko hercogo garbei. Tame forte yra nemaža ginluotų vyrų.

– Bet argi ten nesiruošiama žygiuoti mums į pagalbą?

– Tvirtovėje tuo metu vyko rytiniai ir vakariniai apmokymai. Kai vienas iš naujokų išbėrė paraką prie ugnies, tai jo grūdeliai, palietę anglis, užsidegė. – Ir staiga pakeitęs savo ironišką ir kartų toną, Munras pridūrė rimtu ir rūpestingu balsu: – Ir vis dėlto tame laiške turėjo būti kas nors, ką verta būtų žinoti!

– Reikia greitai apsispręsti, – tarė Dunkanas, pasinaudodamas savo viršininko nuotaikos pakitimu ir norėdamas pereiti prie svarbiausiojo jų pasikalbėjimo tikslo. – Negaliu slėpti nuo jūsų, ser, kad stovykla ilgai negalės išsilaikyti; be to, apgailestaudamas turiu pridurti, kad ir pačiame forte nėra geriau: daugiau nei pusė patrankų susproginėjo.

– O argi kitaip glėjo būti? Vienas jų mes išžvejojome iš ežero dugno, kitos rūdijo miškuose nuo pat šio krašto atradimo dienos, o dar kitos iš viso niekuomet ir nebuvo patrankos – greičiau šiaip žaisliukai. Ar manai, ser, kad čia, dykynėje, už trijų tūkstančių mylių nuo Didžiosios Britanijos, galima gauti gerų ginklų?

– Sienos griūna; maisto atsargos jau baigiasi, – tęsė Heivardas, nekreipdamas dėmesio į šį naują pasipiktinimo prasiveržimą. – Tarp kareivių jau ima reikštis nepasitenkinimas ir nerimavimas.

– Majore Heivardai, – tarė pulkininkas, kreipdamasis į savo jauną bendradarbį taip oriai, kaip tiko jo amžiui ir aukštam laipsniui. – Būčiau veltui tarnavęs jo didybei pusę šimtmečio ir sulaukęs žilo plauko, jeigu nežinočiau viso to, ką man pasakėte, ir nesupraščiau sunkios mūsų padėties; vis dėlto mes turime viską paaukoti, kad nenukentėtų armijos ir iš dalies mūsų pačių garbė. Kol dar yra vilties iš generolo Uebo sulaukti pagalbos, aš ginsiu šią tvirtovę nors ir su akmenimis, surinktais paežerėje. Dabar mums svarbiausia – pamatyti Eduardo forto viršininko laišką.

– Ar aš negalėčiau šiuo reikalu būti jums naudingas?

– Taip, ser, galite. Markizas Monkalmas, tarp visų kitų mums rodomų savo mandagumų, kviečia mane pasimatyti aikštėje tarp šios tvirtovės ir jo stovyklos, norėdamas, kaip jis sako, suteikti mums dar kai kurių papildomų žinių. Aš manau, nebūtų protinga rodyti ypatingai didelį norą su juo susitikti, ir dėl to savo vietoje norėčiau pasiųsti jus, vieną iš aukšto laipsnio karininkų, kaip savo pavaduotoją.

Dunkanas mielai sutiko per pasiūlytą pasimatymą pavaduoti savo viršininką. Jaunasis karininkas gavo reikalingus nurodymus ir atsisveikino.

Kadangi Dunkanas buvo tik forto komendanto atstovas, todėl buvo atsisakyta tų ceremonijų, kurios paprastai įvyksta, kai susitinka priešingų armijų vadai. Dešimčiai minučių praėjus po pasikalbėjimo su Munru, Dunkanas išėjo pro išpuolio vartus, aidint būgnui ir plazdenant baltai vėliavėlei.

Dunkano pasitikti išėjo prancūzų karininkas ir su paprastais formalumais nulydėjo į toliau esančią Monkalmo palapinę.

Jaunąjį priešų stovyklos pasiuntinį priėmė prancūzų generolas, apsuptas savo vyresniųjų karininkų ir tamsiaveidžių čiabuvių vadų, kurie dalyvavo kare, kiekvienas atsivedęs savo padermės karius. Heivardas net krūptelėjo, kai, vikriu žvilgsniu apmetęs raudonodžių būrį, pamatė Magua, kuris žiūrėjo į jį ramiu, bet įdėmiu žvilgsniu. Iš jaunuolio lūpų išsiveržė tylus nustebimo garsas, bet majoras bematant sutramdė savo susijaudinimą ir atsigręžė į savo priešų vadą. Monkalmas jau žengtelėjo jo pasitikti.

Čia aprašomuoju laikotarpiu Monkalmas buvo pasiekęs savo puikios karjeros viršūnę. Tačiau, nors jam viskas pavydėtinai sekėsi, jis buvo malonus ir pragarsėjo tiek savo mandagumu, tiek ir riterišku narsumu. Dunkanas, nukreipęs savo žvilgsnį nuo apmaudingo Maguos veido, atsigręžė į besišypsantį generolą.

– Majore, – prancūziškai pradėjo Monkalmas, – aš labai džiaugiuosi... Beje! O kurgi vertėjas?

– Aš manau, kad jo pagalba nebus reikalinga, – kukliai prancūzų kalba atsakė Heivardas; – aš šiek tiek moku prancūziškai.

– O, labai malonu, – pareiškė Monkalmas ir, draugiškai paėmęs Dunkaną už rankos, nusivedė jį giliau į savo palapinę, kiek tolėliau nuo kitų. – Aš nekenčiu tų sukčių; niekada nežinai, kaip reikia su jais laikytis, – tęsė jis. – Nors aš būčiau labai didžiavęsis, turėdamas garbę priimti jūsų vadą, bet esu laimingas, kad jis teikėsi atsiųsti tokį pasižymėjusį ir, be abejo, tokį malonų karininką, kaip jūs.

Dunkanas žemai nusilenkė; komplimentas jį nuteikė maloniai, nors jis buvo griežtai pasiryžęs nepasiduoti Monkalmo gudrybėms. Prancūzas patylėjo valandėlę, lyg norėdamas susikaupti, paskui vėl prakalbo:

– Jūsų vadas yra narsus vyras, puikiai sugebąs atremti mano puolimus. Bet pasakykite, majore, ar ne laikas jums paklausyti žmoniškumo balso, o ne įrodinėti jūsų narsumą, kuris ir be to yra neginčijamas? Juk humaniškumas ir narsumas yra vienodai būdingi didvyriui.

– Mūsų nuomone, abi tos ypatybės yra neatskiriamos viena nuo antros, – šypsodamasis atsakė Dunkanas. – Jūsų ekselencijos narsumui skatinant mūsų drąsą, mes kol kas neturėjome progos humaniškumu atsakyti į humaniškumą.

Monkalmas savo ruožtu truputį linktelėjo, kaip žmogus, apsipratęs su meilikaujamais žodžiais ir į juos nebekreipiąs didelio dėmesio. Pagalvojęs valandėlę, jis pridūrė:

– Galimas daiktas, kad mano žiūronai mane suklaidino, ir jūsų įrengimai geriau atlaiko mūsų patrankų smūgius, negu aš maniau. Jūs žinote mūsų jėgas?

– Žinios, kurias mes gauname, nevienodos, – nerūpestingai atsakė Dunkanas; – tačiau daugių daugiausia jūs turite dvidešimt tūkstančių vyrų.

Prancūzas prikando lūpą ir atžariai įbedė akis į Dunkaną,

tartum norėdamas išsklaidyti jo mintis. Bet veikiai su jam įprastu gyvumu jis tęsė kalbą toliau, lyg ir patvirtindamas, kad tas žymiai perdėtas skaičius yra teisingas.

– Tai yra menkas komplimentas mūsų karių budrumui, majore, kad mes, nepaisant mūsų pastangų, niekad negalime nuslėpti savo kareivių skaičiaus, o atrodytų, kad tatai lengviausia šiuose didžiuliuose miškuose. Man papasakojo, kad komendanto dukterys pateko į tvirtovę po to, kai mes ją apsiautėme?

– Tai tiesa, markize, bet jos nė kiek nesusilpnino mūsų drąsumo, priešingai, jos pačios yra mums narsumo bei ryžtingumo pavyzdys. Jeigu tokio generolo, kaip markizas Monkalmas, puolimus būtų galima atremti vien tik ryžtingumu, tai aš Uiljam – Henrio forto gynybą mielai pavesčiau vyresniajai mis Munro.

– Kilnios ypatybės paveldimos, todėl aš mielai tikiu, nors, kaip jau anksčiau minėjau, narsumas turi savo ribas, ir nepridera pamiršti humaniškumo. Tikiuosi, majore, kad jūs atėjote įgaliotas tartis dėl tvirtovės kapituliavimo?

– Ar jūsų ekselencijai mūsų gynyba atrodo taip silpna, kad tokią priemonę laikote neišvengiamą?

– Būtų labai gaila, jei užsitęsusi gynyba sukiršintų štai šiuos mano raudonuosius draugus, – tęsė Monkalmas, neatsakydamas į Dunkano klausimą ir pažvelgdamas į rūsčių ir susidomėjusių indėnų grupę. – Net ir dabar man labai sunku juos sutūrėti.

Heivardas tylėjo; jis skaudžiai prisiminė tuos pavojus, iš kurių dar taip neseniai ištrūko, ir įsivaizdavo tas silpnas beginkles būtybes, kurios su juo dalijosi visomis kančiomis.

– Tokie ponai, – tęsė Monkalmas, stengdamasis pasinaudoti savo padėties pranašumu, – yra itin baisūs, kai įniršta; nereikia jums nė pasakoti, kaip sunku yra sutramdyti jų įtūžimą. Tai ką gi, majore? Gal pakalbėsime apie sąlygas?

– Bijau, kad jūsų ekselencija turite klaidingas žinais

apie Uiljam – Henrio įgulos jėgas ir išteklius!

– Aš čia esu ne prieš Kvebeką. Prieš mane tėra tiktai žemės įtvirtinimai, kuriuos gina dvidešimt trys šimtai narsių vyrų, – lakoniškai atsakė Monkalmas.

– Kad mūsų pylimai yra supilti iš žemės, tai tiesa, ir jie nėra įrengti ant Daimondo iškyšulio uolų; tačiau jie stūkso ant kranto, kuris buvo taip pražūtingas baronui Diskau ir jo daliniams. Be to; už kelių valandų kelio nuo čia yra dar stiprios karinės dalys, kurias mes laikome savo gynybos priemonių dalimi.

– Kokie šeši ar aštuoni tūkstančiai vyrų! – matyt, visai abejingai atkirto Monkalmas. – Tų pajėgų vadas mano, kad jo kareiviai yra saugesni už Eduardo forto sienų nekaip karo lauke.

Dabar buvo Heivardo eilė prikąsti lūpą, kai generolas taip šaltai atsiliepė apie jėgą, kurios dydį, kaip jaunuolis žinojo, jis sąmoningai perdėjo. Abu valandėlę tylėdami galvojo. Pagaliau Monkalmas vėl ėmė kalbėti, bet tokiais žodžiais, kurie rodė, kad jis manė Heivardą apsilankius norint pasikalbėti apie pilies perdavimo sąlygas; o Heivardas atsargiai stengėsi iš generolo sužinoti, ką tasai patyrė, sulaikęs Uebo laišką. Tačiau nė vieno jųdviejų gudravimai nepavyko; ir po gana ilgo ir nevaisingo pasikalbėjimo Dunkanas atsisveikino su markizu, susidaręs gerą įspūdį apie savo priešų vado mandagumą bei gabumus, bet vis dėlto nieko nesužinojęs apie tai, dėl ko jis čia buvo atvykęs. Monkalmas palydėjo Dunkaną iki palapinės durų, vėl pakartojo,

kvietimą forto komendantui asmeniškai pasimatyti su juo atvirame lauke tarp dviejų stovyklų.

Pagaliau jiedu išsiskyrė. Dunkanas grįžo į priekinį prancūzų postą, lydimas kaip ir anksčiau prancūzų karininko; iš ten jis tuoj pateko į fortą ir nuėjo tiesiog į savo viršininko būstinę.

XVI skyrius

Sugrįžęs į vado palapinę, Heivardas užtiko Munrą drauge su jo dukterimis. Alisa sėdėjo pulkininkui ant kelių ir savo švelniais piršteliais sklaidė žilus jo plaukus; kai tėvas dėjosi dėl tų jos glamonėjimų besusiraukiąs, ji numaldė tariamą senio pyktį, meiliai priglausdama savo rausvas lūpytes prie jo raukšlėtos kaktos.

Kora sėdėjo greta; ji žiūrėjo į savo jaunesniosios sesers išdykavimą su tam tikru motinišku švelnumu, kuriuo ir reiškėsi jos meilė Alisai. Atrodė, kad ne vien tie pavojai, kuriuos mergaitėms teko kartu iškentėti, bet ir tie, kurie joms dar grėsė ateityje, valandėlei buvo pamiršti šioje jaukioje šeimos aplinkoje. Jaunos mergaitės pamiršo savo baimę, o veteranas – savo rūpesčius, ir visi tarytum skubėjo pasigėrėti trumpomis paliaubų, ramybės ir saugumo valandomis. Dunkanas, skubėdamas papasakoti apie savo sugrįžimą, į kambarį įėjo iš anksto nepranešęs, sustojo ir kurį laiką stebėjo tą žavią sceną. Bet judrios Alisos akys tuojau pat veidrodyje pamatė jo figūrą. Nuraudusi ji nušoko nuo tėvo kelių ir garsiai sušuko:

– Majoras Heivardas!

– Tu nori žinoti, kur jis yra? – paklausė Munras. – Aš jį pasiunčiau pasišnekučiuoti su prancūzu. – Ak, ser, jūs esate jaunas, greitas ir jau sugrįžote! Na, eik sau Alisa, užteks plepėti. Karys turi gana daug rūpesčių ir be tavo tauškėjimo!

Alisa juokdamasi nubėgo paskui Korą, kuri išėjo iš kambario, supratusi, kad joms nepatogu pasilikti.

Munras, nesiteiraudamas Dunkano apie jo misijos pasekmes, valandėlę vaikščiojo po kambarį, sunėręs rankas už nugaros, nuleidęs galvą ir giliai paskendęs mintyse. Pagaliau jis pakėlė akis, kuriose dar tebespindėjo tėviškoji meilė, ir tarė:

– Heivardai, jos – puikios mergaitės. Kiekvienas tėvas galėtų jomis didžiuotis.

– Jums nėra ko klausti mano nuomonės apie jūsų dukteris, sėr.

– Tiesa, jaunuoli, tiesa, – nutraukė jį nekantrus senis. – Šiuo klausimu jūs norėjote kur kas aiškiau pasisakyti tą dieną, kai įžengėte į fortą; bet aš maniau, kad senam kariui netinka kalbėti apie vedybų džiaugsmus ir šventes, kada jo karaliaus priešai gali ateit į puotą kaip nekviesti svečiai. Tačiau aš klydau, Dunkanai, mano berneli, labai klydau ir dabar esu pasiruošęs jus išklausyti.

– Neatsižvelgdamas į tą malonumą, kurį man teikia jūsų žodžiai, brangusis ser, vis dėlto aš turiu pirmiausia pranešti, ką Monkalmas...

– Tegul tas prancūzas eina velniop su visais savo pulkais, ser! – sušuko karštakraujis veteranas. – Jis dar nepaėmė Uiljam–Henrio tvirtovės ir niekad jos nepaims, jei tik Uebas pasielgs taip, kaip ir turėtų pasielgti. Ne, ser, mes, ačiū dievui, dar nekenčiame tokio didelio vargo, kad kas nors galėtų pasakyti, esą Munras taip susirūpinęs, jog nebegali nė pagalvoti apie savo šeimynines pareigas. Jūsų motina Dunkanai, buvo vienintelė mano geriausio draugo duktė, ir aš išklausysiu jus dabar, net jeigu ir visi šventojo Liudviko riteriai stovėtų čia pat prie mūsų tvirtovės vartų su savo šventuoju karalium priešakyje ir maldautų malonės pasikalbėti su manimi.

Pastebėjęs, kad Munras su panieka atsiliepia apie prancūzų generolo pareiškimus, Heivardas ryžosi pritarti tokiai senio nuotaikai, kuri, kaip jis žinojo, negalėjo ilgai tęstis, ir todėl jis atsakė kuo ramiau:

– Kaip žinote, ser, aš drįsau prašyti garbės būti jūsų sūnumi.

– Taip, taip, berneli, prisimenu. Jūs tada pasisakėte gana atvirai ir suprantamai. Bet leiskite man paklausti: ar ir mano dukrai taip pat aiškiai pasisakėte?

– Garbės žodis, ne! – nuoširdžiai sušuko Dunkanas. – Būčiau piktnaudžiavęs jūsų pasitikėjimu, jeigu būčiau pasinaudojęs susidariusia padėtimi ir jai pasisakęs.

– Jūsų pažiūros, majore Heivardai, yra džentelmeno pažiūros, ir tatai yra girtina. Bet Kora Munro yra kukli mergaitė ir nereikalauja kieno nors globos, net ir tėvo globos.

– Kora?

– Taip, Kora. Juk mudu kalbame apie jūsų pretenzijas į mis Munro, ar ne taip, ser?

– Aš... aš... Man atrodo, kad aš nepaminėjau jos vardo, – mikčiodamas ir suglumęs atsakė Heivardas.

– Tai kieno gi rankos jūs prašėte mane, majore Heivardai? – paklausė senas karys, tarytum įsižeidęs.

– Jūs turite ir antrą, ne mažiau meilią dukrelę.

– Alisa! – sušuko tėvas, taip pat nustebęs, kaip neseniai Dunkanas, kartodamas vyresniosios dukters vardą.

– Taip, aš ją myliu.

Jaunuolis tylėdamas laukė, kokias pasekmes turės žodžiai, kurių Munras visiškai nesitikėjo. Pulkininkas ilgai vaikštinėjo po kambarį dideliais ir greitais žingsniais; jo griežti veido bruožai mėšlungiškai trūkčiojo, ir jis atrodė giliai susimąstęs. Pagaliau senis stabtelėjo priešais Heivardą ir, pažvelgęs į jo akis, pratarė:

– Dunkanai Heivardai, aš jus mylėjau todėl, kad mylėjau tą, kieno kraujas teka jūsų gyslose; mylėjau jus už jūsų geras ypatybes; pagaliau mylėjau jus todėl, kad maniau, jog suteiksite laimę mano dukteriai; bet visa mano meilė virstų neapykanta, jeigu tai, ko aš taip labai bijau, pasirodytų tiesa.

– Dieve saugok, kad koks nors mano veiksmas ar mintis sukeltų tokią baisią permainą! – sušuko jaunuolis, atlaikęs veriantį Munro žvilgsnį.

Nė nepagalvodamas apie tai, kad Dunkanas gali nesuprasti tų jausmų, kurie slėpėsi jo krūtinėje, senis vis dėlto

atlyžo, pamatęs, jog jaunuolio veido išraiška nepasikeitė, ir jau žymiai ramesniu balsu tęsė:

– Jūs norėtumėte tapti mano sūnumi, Dunkanai, o tuo tarpu nežinote istorijos to žmogaus, kurį norėtumėte vadinti savo tėvu. Atsisėskite, mielasis jaunuoli, ir aš trumpais žodžiais atversiu jums savo širdies žaizdas.

Tą valandą Monkalmo prašymą lygiai pamiršo ir Dunkanas, kuris jį turėjo pranešti, ir Munras, kuriam jis buvo skirtas. Abu jie prisitraukė kėdes, ir kol veteranas keletą akimirkų paskendo, matyt, liūdnose mintyse, jaunasis karininkas stengėsi numalšinti savo nekantravimą, slėpdamas jį po pagarbaus dėmesio išraiška. Pagaliau Munras prabilo.

– Majore Heivardai! – pradėjo škotas. – Aš buvau, gal būt, jūsų amžiaus, kai įsimylėjau Alisą Grehem, vienturtę gana pasiturinčio Škotijos dvarininko dukterį. Alisos tėvas nenorėjo tos santuokos... ir tai ne vien dėl mano neturto. Todėl aš pasielgiau taip, kaip ir priderėjo doram žmogui: grąžinau mergaitei jos žodį ir išvykau iš savo tėvynės. Apkeliavau daug svetimų šalių, praliejau daug kraujo įvairiuose kraštuose. Pagaliau kario pareigos mane nuvedė į Vakarų Indijos salas. Ten man buvo lemta susitikti su mergaite, kuri ilgainiui tapo mano žmona ir Koros motina. Ji buvo duktė tose salose gimusio džentelmeno ir moters, kuriai, jei taip galiu išsireikšti, teko toji nelaimė, – karčiai pareiškė senis, – kad jos pranokėjai buvo kilę iš vargingos ir begėdiškai pavergtos žmonių klsaės, verčiamos tarnauti turtingiesiems ir lėbautojams. Bet jei aš kada nors sutikčiau žmogų, kuris išdrįstų į mano dukterį mesti paniekos žvilgsnį, tai jam tektų patirti visą tėvo rūstybę. Beje, majore Heivardai, juk ir jūs gimėte pietuose, kur metisai laikomi žemesnės rasės žmonėmis.

– Deja, tai tiesa, ser, – atsakė Dunkanas, sumišęs ir nenorom nuleisdamas akis.

– Ir jūs sviedžiate mano kūdikiui šį priekaištą? Jūs bijote sujungti Heivardų kraują su tokios „žemos“ kilmės

mergaite, nors Kora yra žavinga ir dora? – suirzęs sušuko Munras.

– Niekad aš negalėjau turėti tokio negarbingo ir mano protui svetimo prietaro! – atsakė Dunkanas. – Jūsų jaunesniosios dukters meilumas, grožis ir žavumas, pulkininke Munrai, gali visiškai pateisinti mano simpatiją, ir jūs neturite pagrindo taip neteisingai mane kaltinti.

– Tiesą sakote, ser, – atsakė senis, ir jo balsas pasidarė malonus ir švelnus. – Toji mergaitė yra tikras paveikslas savo motinos, kokia mis Grehem buvo pačiame amžiaus žydėjime, dar nepatyrusi sielvarto. Kai mirtis išplėšė man pirmąją žmoną, aš grįžau į Škotiją. Tik pagalvokite, Dunkanai! Alisa Grehem dvidešimt metų gyveno vieniša, neištekėjusi, atsimindama tą vyriškį, kuris buvo ją pamiršęs! Dar daugiau, ser: ji pamiršo mano neištikimybę ir, kadangi kliūčių nebebuvo, sutiko tapti mano žmona.

– Ir tapo Alisos motina? – sušuko Dunkanas.

– Taip, – atsakė senis. – Aš gyvenau su ja tiktai vienerius metus. Tatai buvo trumputė laimė tai, kurios jaunystė nuvyto beviltiškame ilgesyje.

Senio sielvarte buvo kažkas didingo ir rūstaus, kad Heivardas neišdrįso pratarti nors vieną užuojautos žodį. Munras sėdėjo, visai nejausdamas Heivardą čia pat esant. Jo veide atsispindėjo gailesys ir skausmas, ir sunkios, stambios ašaros nuriedėjo per jo skruostus. Pagaliau pulkininkas krustelėjo. Tarytum staiga atsipeikėjęs, jis atsistojo ir, perėjęs per kambarį, prisiartino prie Dunkano ir rūsčiai paklausė:

– Atsimenate, majore Heivardai, jūs turėjote man papasakoti apie jūsų susitikimą su markizu Monkalmu?

Dunkanas savo ruožtu akimirkai sumišo, tačiau tuoj susivaldė ir pradėjo dėstyti pusiau primirštąjį savo pasikalbėjimą su markizu.

Besiklausydamas Dunkano pasakojamų smulkmenų, Munras, kaip dera kariui, tuoj sutvardė savo sujaudintus

tėviškus jausmus.

–Pakankamai pasakėte, majore Heivardai! – sušuko pasipiktinęs senis. – To ką išgirdau, užtektų ištisiems tomams traktatų apie prancūziškąjį mandagumą parašyti! Tik pagalvokite: tas džentelmenas kviečia mane pasitarti, o kai aš pas jį pasiunčiau nusipelniusį ir gabų pavaduotoją (jūs toks ir esate, Dunkanai, nepaisant jūsų jaunuoliško amžiaus), jis man atsako kažin kokiomis mįslėmis.

– Galbūt, markizas susidarė ne tokią jau palankią nuomonę apie jūsų pavaduotoją, mano brangusis ser! Prašau prisiminti, kad kvietimas, kurį jis dabar pakartoja, buvo atsiųstas forto komendantui, o ne jo padėjėjui.

– Gerai, ser, bet ar pavaduotojas negali garbingai atstovauti tam žmogui, kuris suteikia jam įgaliojimus? Prancūzas nori pasikalbėti su Munru! Tikrai, ser, aš labai norėčiau patenkinti to žmogaus norą bent todėl, kad jis galėtų pamatyti tvirtą mūsų pasiryžimą nepaisyti jo karių skaičiaus ir visų jo grasinimų. Aš manau, jaunuoli, kad toks žygis bus neblogas politinis žingsnis.

Dunkanas, manydamas, kad jiems itin svarbu kuo greičiausiai sužinoti iš žvalgo atimto laiško turinį, mielai pritarė Munro nuomonei.

– Be abejojimo, prancūzų generolas, pamatęs mūsų ryžtingumą, nelabai teapsidžiaugs, – atsakė jis.

– Niekada nesate pasakęs teisingesnio žodžio kaip šis.

– Kaip jūs apsispręsite dėl siūlomojo pasimatymo?

– Aš susitiksiu su prancūzu, ir tai padarysiu nedelsdamas ir be jokios baimės. Eikite, majore Heivardai! Pasiųskite pasiuntinį, kad praneštų jiems, kas vyksta į jų stovyklą. Mes išeisime paskui su negausia sargyba. Ir klausykite, Dunkanai, – pridūrė jis beveik pašnibždomis, nors kambaryje jie vieni tebuvo, – gal būtų protinga dėl atsargumo turėti kur nors arti pagalbinį būrį tam atvejui, jeigu kartais čia slypi išdavystė?

Jaunuolis išėjo iš kambario ir, kadangi diena jau artėjo

vakarop, nedelsdamas davė reikiamus patvarkymus. Po kelių minučių Heivardas surikiavo kareivius į gretas ir pasiuntė į prancūzų stovyklą pasiuntinį su balta vėliava, įsakydamas pranešti priešams, jog atvyksta forto komendantas. Visa tai atlikęs, Dunkanas nulydėjo sargybą prie vakarinių vartų ir čia rado savo viršininką, pasiruošusį eiti pas Monkalmą ir tiktai belaukiantį majoro. Kai tik buvo atliktos įprastinės kariškos komendanto išvykimo ceremonijos, veteranas ir jo jaunasis bendradarbis, sargybos lydimi, išėjo iš tvirtovės.

Jie tenutolo vos kokį šimtą jardų nuo pylimų, kai tolumoje pasirodė prancūzų generolo palyda, žygiavusi dauba, kuria tekėjo upelis, skiriantis apgulusiosios kariuomenės baterijas nuo forto. Išėjęs iš tvirtovės, Munras laikėsi iškilmingai, ir jo veido išraiška buvo tikrai didinga. Kai tik jis pastebėjo baltą Monkalmo kepurės plunksną, pulkininko akys nušvito, ir visi jo amžiaus naštos pėdsakai, rodos, dingo jo stambioje ir vis dar raumeningoje figūroje.

– Įsakykite mūsų vyrams, kad būtų budrūs, ser, – Munras pašnibždomis pasakė Dunkanui.

Senio kalbą nutraukė artėjančių prancūzų būrio būgnų tratėjimas. Į tai anglai tuoj atsakė tokiu pat saliutu. Iš abiejų būrių į priekį išėjo po vieną pasiuntinį su baltomis vėliavomis, ir atsargusis škotas stabtelėjo. Anglų palyda sustojo prie pat jo. Po trumpo karinio pasisveikinimo greitu ir grakščiu žingsniu prie jų prisiartino Monkalmas. Veteranui pagerbti jis nusiėmė savo skrybėlę ir mandagiai nuleido baltą kaip sniegas plunksną beveik iki pat žemės.

Jeigu Munro laikysenoje jautėsi daugiau didingumo ir vyriškumo, tai jam trūko Monkalmo prancūziško ramumo ir meilaus vylingumo. Valandėlę jie abu tylėjo, žiūrėdami vienas į antrą susidomėjusiomis akimis. Paskui, kaip to reikalauvo aukštesnis Monkalmo laipsnis ir susitikimo pobūdis, prancūzas prabilo pirmasis. Ištaręs keletą paprastų pasveikinimo žodžių, jis kreipėsi į Dunkaną ir, jam

nusišypsojęs, prancūziškai pasakė:

– Aš labai džiaugiuosi, majore, kad jūs dalyvausite mūsų pasikalbėjime. Nebus reikalo šauktis vertėjo pagalbos, nes aš žinau, kad jūs perteiksite visus mano žodžius taip tiksliai, lyg aš pats kalbėčiau jūsų kalba.

Dunkanas nusilenkė. Monkalmas tuo tarpu atsigręžė į savo sargybą, kuri, pamėgdžiodama negausų anglišką būrį, buvo prisiartinusi prie pat jo, ir tarė:

– Pasitrauktite, vyručiai! Pasitraukite truputį!

Majoras Heívardas, prieš parodydamas tokį pat pasitikėjimą, apžvelgė slėnį ir su nerimu pastebėjo pamiškėse gausius indėnų būrius, smalsiai stebėjusius dviejų karo vadų susitikimą.

– Markizas de–Monkalmas, žinoma, mato mūsų padėčių skirtumą, – šiek tiek varžydamamsis pasakė jis ir parodė į raudonodžius, kurie matėsi beveik iš visų pusių. – Be sargybos mes atsidurtume visiškoje priešų malonėje.

– Majore, savo saugumui laiduoti jūs turite prancūzo garbės žodį, – atsakė Monkalmas, reikšmingai pridėjęs ranką prie širdies. – To, man rodos, turėtų pakakti.

– Taip! Pasitraukite atgal, – įsakė Dunkanas, kreipdamasis į sargybai vadovavusį karininką, – pasitraukite tiek, ser, kad negirdėtumėte mūsų, ir laukite įsakymų.

Munras šiuos veiksmus stebėjo aiškiai nerimaudamas ir tuoj pat pareikalavo paaiškinimų.

– Mums nenaudinga, ser, parodyti nepasitikėjimą, – atsakė Dunkanas. – Markizas de–Monkalmas savo garbės žodžiu laiduoja mums saugumą, ir aš įsakiau mūsų vyrams truputį atsitraukti, kad įrodytume tikį jo žodžiu.

– Gal tai ir tiesa, ser, bet aš negaliu per daug pasitikėti markizo žodžiais.

– Jūs užmirštate, brangusis ser, kad mes tariamės su karininku, kuris savo žygiais yra pagarsėjęs ir Europoje, ir Amerikoje. Nėra reikalo mums bijoti žmogaus, turinčio tokią reputaciją.

Senis mostelėjo ranka, lyg sutikdamas su tuo, kas neišvengiama.

Monkalmas kantriai laukė, kol jie kalbėjosi pusbalsiu, paskui priėjo arčiau prie Munro ir prašneko apie jų derybas.

– Aš prašiau jūsų viršininką šio pasimatymo, majore, – tarė Monkalmas, – tikėdamasis įtikinti jį, jog jis jau atliko visa, kas reikalinga jūsų karaliaus garbei apginti, ir dabar belieka tik paklausyti žmoniškumo balso. Aš visuomet ir visur paliudysiu, kad jis šauniausiai priešinosi tol, kol dar nedingo paskutinioji viltis atremti priešo puolimus.

Dunkanas šią įžangą išvertė senajam komendantui, ir Munras atsakė itin oriai, bet ir gana mandagiai:

– Kaip aš bevertinčiau markizo de–Monkalmo atsiliepimą apie mane, vis dėlto aš manau, jis bus dar reikšmingesnis, jeigu aš visiškai jo nusipelnysiu.

Kai Dunkanas išvertė pulkininko atsakymą prancūzų generolui, Monkalmas nusišypsojo ir pastebėjo:

– Tai, ką aš dabar siūlau, matydamas tikrąjį narsumą, gali būti atšaukta, jei bus rodomas nereikalingas ir nenaudingas atkaklumas. Ar nenorėtumėte, pulkininke, apžiūrėti mano stovyklą, kad įsitikintumėte, koks yra mūsų skaičius ir kad sėkmingai priešintis neįmanoma?

– Žinau, kad Prancūzijos karaliui gerai tarnaujama, – nesijaudindamas atsakė škotas, – bet ir mano karališkasis valdovas turi tokią pat galingą ir ištikimą armiją.

– Tik, mūsų laimei, ji ne čia pat, – atsakė Monkalmas. – Iš šių kalvų aš apžvelgiau jūsų įtvirtinimus ir žinau taip pat gerai kaip ir jūs patys jų silpnąsias puses.

– Paklauskite prancūzų generolą, Heivardai, ar per savo žiūronus jis gali matyti Hudzoną? – karštai pareiškė Munras. – Ir ar jis žino, kada ir iš kur galima tikėtis generolo Uebo armijos?

– Tegul pats generolas Uebas jums atsako, – atsiliepė gudrusis Monkalmas ir bematant padavė Munrui atskleistą

laišką. – Štai patys sužinosite, pulkininke, kad generolo Uebo pulkai nesutrukdys mano armijos veiksmų.

Veteranas paėmė ištiestą jam raštą, nelaukdamas, kol Dunkanas išvers prancūzo žodžius, ir tuo savo susirūpinimu parodė, koks svarbus jam buvo pagrobto rašto turinys. Munras greitai akimis permetė žodžius, ir jo veidas apsiblausė: kariško išdidumo išraišką pakeitė nusivylimas. Komendanto lūpos ėmė virpėti, laiškas išslydo iš rankų, ir senio galva nusviro ant krūtinės, kaip žmogaus, kurio visas viltis sutriuškino vienas smūgis. Dunkanas pakėlė laišką ir, net nepasiteisinęs dėl tokio savo laisvo elgesio, perskaitė laišką. Generlas Uebas nepatarė Munrui priešintis; atvirkščiai, jis siūlė nedelsiant kapituliuoti, aiškindamasis negalįs nė vieno vyro atsiųsti į pagalbą Uiljam–Henrio forto komendantui.

– Čia nėra jokio vyliaus, – pastebėjo Dunkanas, iš visų pusių apžiūrėdamas raštą; – parašas yra Uebo. Tai tikriausiai ir yra tas pats sučiuptasis laiškas.

– Jisai mane išdavė! – karčiu balsu pratarė Munras. – Jis užtraukė negarbę namams, kurie niekuomet nežinojo gėdos, jis ja suteršė mano žilus plaukus!

– Taip nekalbėkite! – sušuko Dunkanas. – Tvirtovė dar yra mūsų rankose, ir mes patys atsakome už savo karinę garbę! Savo gyvybes atiduosime už tokią kainą, kuri mūsų priešams bus perdaug brangi kėsintis mus sunaikinti.

– Jaunuoli, aš jums dėkoju! – sušuko senis, atsipeikėdamas iš apstulbimo. – Tu priminei Munrui jo pareigą! Grįšime atgal į fortą ir už šitų pylimų išsikasime duobes savo karstams.

– Ponai, – tarė Monkalmas ir dar truputį žengtelėjo į priekį. – Jūs mažai tepažįstate mane, Liuji de–Sen Veraną, jei manote, jog aš galėčiau pasinaudoti šiuo laišku, norėdamas pažeminti drąsius vyrus ar pasiekti abejotinos šlovės tokiu negarbingu keliu. Palaukite, išklausykite mano sąlygas.

– Ką sako prancūzas? – rūsčiai paklausė veteranas. – Ar jis laiko nuopelnu tai, kad jam pavyko į nelaisvę paimti žvalgą su laišku iš štabo? Ser, pasakykite jam, kad jis verčiau teatsisako apsiausties ir žygiuoja prie Eduardo forto, jei tikisi savo žodžiais įbauginti priešus.

Dunkanas paaiškino pulkininkui Monkalmo žodžius.

– Markize de–Monkalmai, mes klausome jūsų, – ramiai ištarė veteranas, kai Heivardas baigė versti markizo žodžius.

– Apginti fortą šiuo metu jums nebeįmanoma, – pakartojo kilniaširdis priešas, – ir mano valdovo interesams diktuojant, jis turi būti sunaikintas, tačiau jums asmeniškai ir jūsų narsiems draugams bus suteiktos visos lengvatos, kurios yra brangios kareivio širdžiai.

– Mūsų vėliavos? – paklausė Heivardas.

– Nusivežkite jas atgal į Angliją ir parodykite savo karaliui.

– Mūsų ginklai?

– Pasilikite sau. Niekas nemokės garbingiau juos panaudoti kaip jūs patys.

– Mūsų išžygiavimas ir tvirtovės perdavimas?

– Viskas bus atlikta garbingiausiu jums būdu.

Dunkanas kreipėsi į Munrą ir išaiškino jam Monkalmo pasiūlymus; pulkininkas nustebęs jų klausėsi ir, matyt, susijaudino dėl tokio nelaukto ir nepaprasto sąlygų kilnumo.

– Eikite, Dunkanai, – tarė jis, – eikite su markizu į jo palapinę ir ten viską baikite. Niekuomet aš negalvojau, kad man teks pamatyti anglą, pabūgusį suteikti pagalbą savo draugui, ir prancūzą, perdaug dorą, kad jis pasinaudotų savo padėties pranašumais.

Tai pasakęs, veteranas vėl nuleido galvą ant krūtinės ir lėtais žingsniais grįžo į fortą. Jo sunki nuotaika iš karto parodė susirūpinusiai įgulai, kad jis atneša liūdnas žinias.

Dunkanas pasiliko su Monkalmu susitarti dėl forto kapituliavimo sąlygų. Naktį pirmosios sargybos pamainos

metu jis grįžo į tvirtovę ir, slaptai pasitaręs su komendantu, vėl išvyko pro vartus.

Kai jis išėjo antrąkart, buvo paskelbta, kad karo veiksmai nutraukiami ir kad Munras pasirašė sutartį, pagal kurią ryto metą tvirtovė turėjo būti atiduota priešui; įgulai buvo palikti ginklai, vėliavos, manta, ir tuo pačiu, kaip sako kariai, jos garbė.

XVII skyrius

Dvi priešų kariuomenės, stovėjusios Horikano tyrlaukyje, 1757 metų rugpiūčio devintos dienos naktį praleido taip, lyg jos būtų stovyklavusios kur nors Europos lygumose. Nugalėtieji buvo nekalbūs, paniurę ir nusiminę; nugalėtojai triumfavo. Bet ir liūdesys, ir džiaugsmas turi savo ribas: dar prieš pradedant aušti, viskas nutilo; tų begalinių miškų tylą sudrumsdavo tik džiugus kažkokio jauno prancūzo, buvusio priešakinėje sargyboje, šūkavimas arba nuo forto sienų ataidėjęs grūmojimas, griežtai įspėjąs priešus ligi nustatyto momento nesiartinti prie bastiono. Tačiau net ir šie atsitiktiniai šūkavimai aptilo tą tingią ir ūkanotą priešaušrio valandą.

Ir štai šią gilią tylos valandą prancūzų stovykloje prasiskleidė brezentinė užuolaida, dengusi įėjimą į vieną plačią palapinę, ir iš jos išėjo aukštas vyriškis. Jis buvo apsigaubęs apsiaustu, kuris ne tik saugojo jį nuo vėsios miško rasos, bet slėpė ir visą jo figūrą. Grenadierius, kuris saugojo prancūzų komendanto miegamąją palapinę, praleido jį nesustabdydamas. Kareivis jį net pasveikino, atiduodamas kaip visada karišką pagarbą. Karininkas skubiai nuėjo per nedidelį palapinių miestelį Uiljam–Henrio forto link. Susitikdamas sargybinius, kurie pastodavo jam taką, nepažįstamasis atsakydavo į jų klausimus trumpai ir, matyt, taip, kaip buvo reikalinga, nes nė vienas jų netrukdė jam

eiti toliau.

Išskyrus tik šiuos nereikšmingus ir pakartotinius sustojimus, jis tyliai žengė iš stovyklos vidurio prie avanpostų, kol priėjo prie kareivio, budėjusio arčiausia priešo tvirtovės. Pasigirdo klausimas:

– Kas eina?

– Prancūzija, – atsakė jis.

– Slaptažodis?

– Pergalė, – atsakė karininkas, priėjęs taip arti, kad kareivis girdėtų jo šnibždesį.

– Gerai, – atsakė sargybinis, užsimesdamas šautuvą ant peties. – Jūs labai anksti vaikštinėjate, pone.

– Reikia budėti, mano vaike, – pastebėjo sargybiniui pašnekovas. Praskleidęs apsiaustą, jis iš arti dirstelėjo kareiviui į veidą ir nuėjo toliau link britų įsitvirtinimų. Sargybinis krūptelėjo, nuleido ginklą ir išstatė jį į priekį, kuo pagarbiausiai kariškai pasveikindamas nepažįstamąjį; po to kareivis vėl užsimetė šautuvą ant peties, apsisuko ir žengė prie savo posto, murmėdamas sau panosėje:

– Iš tikrųjų reikia budėti! Man rodos, kad mūsų generolas niekad nemiega.

Karininkas nuėjo toliau, neparodęs, kad jis girdėjo žodžius, kuriuos ištarė nustebęs sargybinis; ir jis jau nebesustojo, kol priėjo žemąjį ežero krantą ir atsidūrė pavojingoje kaimynystėje ties Uiljam–Henrio forto vakariniu bokštu. Debesų pritemdytos mėnulio šviesos užteko įžiūrėti, nors ir ne visai aiškiai, įvairių jį supančių daiktų kontūrams. Dėl atsargumo jis prisiglaudė prie medžio liemens ir čia gana ilgai stovėjo, matyt, labai atidžiai apžiūrinėdamas tamsius ir tylius anglų įsistiprinimų pylimus. Į tvirtovę jis žvalgėsi ne kaip koks smalsus stebėtojas; priešingai, jo žvilgsnis slankiojo iš vienos vietos į kitą, ir buvo matyti, kad jis nusimano apie kariškus įrengimus. Pagaliau žmogus su apsiaustu, matyt, pasitenkino savo stebėjimais: jis dar dirstelėjo nekantriai į kalno viršūnę rytuose, tarytum

laukdamas prisiartinančio rytmečio, ir jau buvo bepasisukąs eiti, kai jo ausis nugirdo lengvą šlamesį prie artimiausios bokšto kertės, ir tai sugundė jį dar pasilikti vietoje.

Ir kaip tik tuo metu pasirodė aukšta figūra ir sustojo prie pylimo krašto, kur ir Monkalmas stovėjo, matyt, savo ruožtu stebėdama tolimas pracūzų stovyklos palapines. Šis žmogus pakreipė savo galvą į rytus, lyg taip pat laukdamas brėkštančios aušros. Paskui jis atsirėmė į pylimą, lyg ir žiūrėdamas į stiklinį vandens paviršių, kuriame, tarytum povandeniniame skliaute, mirgėjo tūkstančiai atsispindinčių žvaigždžių. Liūdna poza, ankstyva valanda, didžiulis vyriškas stuomuo, kuris stovėjo prigludęs prie anglų pylimo, – aiškiai bylojo pastabiam žiūrovui, kas tai buvo. Apdairumas vertė prancūzų stovyklos karininką pasislėpti; jis atsargiai slinktelėjo už medžio kamieno. Tą momentą jo dėmesį atkreipė kitas garsas, ir jis vėl apmirė vietoje. Tai buvo tylus, vos tegirdimas vandens teškenimas; paskui sušiureno pakrantės akmenėliai. Po valandėlės jis pamatė, kaip iš ežero išnirusi žmogaus figūra ėmė sėlinti prie tos vietos, kur stovėjo prancūzas. Paskui lėtai iškilo šautuvas: bet prieš iššaunant prancūzų karininko ranka jau buvo ant gaiduko.

– Huf! – šūktelėjo nustebęs indėnas, kuriam tokiu nepaprastu būdu ir taip netikėtai buvo sutrukdyta klastingai iššauti.

Nieko į tai neatsakydamas, prancūzų karininkas uždėjo ranką ant indėno peties ir, nė žodžio neprataręs, nusitempė jį toliau nuo tos vietos, kur jų pasikalbėjimas galėjo būti vienam jų pavojingas ir kur, kaip atrodė, laukinis tykojo aukos. Atskleidęs savo apsiaustą ir parodęs uniformą bei ant krūtinės kabantį ordiną, Monkalmas rūsčiai paklausė:

– Ką tai reiškia? Ar mano sūnus nežino, kad tarp anglų ir jo Kanados tėvų tomahaukai jau užkasti?

– O ką gi veikti huronams? – atsakė indėnas taip pat

prancūziškai, nors ir netaisyklingai. – Nė vienas mūsų karys nelaimėjo skalpo, o baltaveidžiai jau susidraugavo tarp savęs.

– A! Gudrusis Lapinas! Man rodos, kad nereikalingą uolumą rodo draugas, kuris dar neseniai buvo mūsų priešas! Kiek saulių nusileido po to, kai Lapinas metė anglų karo stovyklą?

– Kurgi nusileido ta saulė? – paklausė paniuręs indėnas. – Už kalno ir visur pasidarė tamsu ir šalta. Bet kai ji vėl pasirodys, bus šviesu ir šilta. Gudrusis Lapinas yra savo genties saulė. Tarp jo ir jo tautos buvo įsiterpę daug debesų ir daug kalnų; bet dabar ta saulė šviečia, ir dangus yra giedras!

– Aš gerai žinau, kad Lapinas turi įtakos savo genties žmonėms, – tarė Monkalmas, – nes dar vakar jis medžiojo huronų skalpus, o šiandien, sėdėdami prie laužo, jie klauso jo patarimų.

– Magua – didis vadas.

– Tegu jis tai įrodo, mokydamas savo žmones teisingai elgtis su mūsų naujaisiais draugais.

– Kodėl kanadiečių vadas atsivedė savo jaunus vyrus į miškus ir šaudė iš savo patrankos į supiltą iš žemių namą? – paklausė gudrusis indėnas.

– Tam, kad priverstume jį pasiduoti. Mano valdovui priklauso ši žemė, ir man buvo įsakyta išvyti iš čia anglų naujakurius. Jie sutiko išeiti, ir dabar jis jau nebevadina jų savo priešais.

– Gerai. Tačiau Magua pasiėmė tomahauką, kad jį nudažytų krauju. O dabar Lapino karo kirvis žvilga. Kai jis pasidarys raudonas, tada vadas jį užkas.

– Bet Magua yra pasižadėjęs nesutepti Prancūzijos garbės. Didžiojo karaliaus priešai, gyvenantieji anapus sūriojo ežero, yra taip pat ir jo priešai; jo draugai turi būti taip pat Maguos ir jo giminės draugai.

– Draugai! – su panieka balse pakartojo indėnas. –

Tegu mano tėvas ištiesia Maguai savo ranką.

Monkalmas, jausdamas, jog palaikyti įtaką karingoms padermėms, kurias jis subūrė, galima vien nuolaidžiaujant, o ne jėga verčiant juos, nors ir nenoromis, bet turėjo patenkinti Maguos reikalavimą. Magua pridėjo prancūzų generolo pirštą prie gilaus rando savo krūtinėje ir pasididžiuodamas paklausė:

– Ar mano tėvas tai žino? Štai čia, šitoje vietoje.

– Kuris karys to nežino? Tai prakirto švino kulka.

– O ką tatai reiškia? – tęsė indėnas, atsukdamas Monkalmui savo nuogą nugarą; jis šį kartą buvo be nuolat nešiojamos palaidinės.

– Tai? Mano sūnus buvo žiauriai įžeistas. Kas tatai padarė?

– Magua kietai miegojo anglų vigvame, ir lazdos jo nugaroje paliko tuos ženklus, – atsakė indėnas, piktai nusijuokdamas ir negalėdamas nuslėpti žiauraus apmaudo, kuris jį smaugte smaugė. Paskui jis susivaldė ir išdidžiai pridėjo: – Eik ir mokyk savo kareivius, kad sudaryta taika. O Gudrusis Lapinas žino, kaip reikia kalbėti su huronų kariais.

Nesiteikęs palaukti Monkalmo atsakymo, raudonodis paėmė šautuvą po pažastimi ir nuėjo link miško, kur buvo susislapstę jo padermės kariai. Kas keletas jardų jį sustabdydavo stovyklos sargybiniai, bet jis paniuręs ėjo pirmyn, visiškai nepaisydamas kareivių klausimų, ir jie nešaudė į jį tik todėl, jog pažinojo jo žinginę, jo figūrą ir jo atkaklią drąsą.

Monkalmas dar ilgai stoviniavo paežerėje, kur jį paliko indėnas, liūdnai svarstydamas apie nesuvaldomą jo sąjungininko temperamentą. Jis suprato, kokia baisi atsakomybė tenka jam, pasitikėjusiam žmonėmis, kurie yra pasiryžę bet kam, kad tik pasiektų tikslą.

Pagaliau nuvijęs mintis, kurios šią triumfo valandą jam atrodė silpnybė, Monkalmas pasuko atgal link savo pala-

pinės ir praeidamas įsakė paprastu signalu prikelti stovyklą.

Pasigirdo pirmieji prancūzų būgnų garsai; juos pakartojo miško aidai. Visame slėnyje ėmė sklisti karinė muzika, kurios jaudiną ir virpą garsai nustelbė būgnų tratėjimą. Nugalėtojų trimitai gaudė linksmai ir džiugiomis gaidomis, kol paskutinis stovyklos neranguolis atsistojo savo vietoje. Užtat britų signalas šaižiai suskardeno ir tuojau pat nutilo.

Netrukus prancūzai išsirikiavo, ruošdamiesi pasitikti savo generolą, ir kai Monkalmas apžiūrėjo savo kariuomenės gretas, skaisčios saulės spinduliai atsispindėjo žvilgančiuose kareivių ginkluose. Jis iškilmingai paskelbė apie visiems jau žinomą laimėjimą. Tuojau pat prie forto vartų buvo pastatyta rinktinė garbės kuopa, ir ji pražygiavo pro savo vadą. Paskui suaidėjo signalas, pranešąs anglams, kad priartėja prancūzai.

Visai kitoks vaizdas buvo anglų tvirtovėje. Kai tik nutilo signalas, skelbiąs priartėjant nugalėtojus, prasidėjo skubus pasiruošimas išvykti. Paniurę kareiviai užsimesdinėjo ant pečių neužtaisytus šautuvus, stojo į savo vietas kaip vyrai, kurių kraują buvo įkaitinusios praėjusios grumtynės; atrodė, jų vienintelis troškimas buvo atkeršyti už jų skaudų pažeminimą. Vis dėlto anglai, palikdami tvirtovę, griežtai laikėsi karinio etiketo. Moterys ir vaikai bėgiojo iš vieno vietos į kitą, vieni rankiojo kuklios savo mantos likučius, kiti karių eilėse dairėsi savo vyrų ir tėvų.

Kareiviai stovėjo tylėdami, kai jų tarpe pasirodė tvirtas, bet nusiminęs Munras. Nelauktas smūgis, matyt, pataikė jam tiesiog į širdį, nors jis ir stengėsi vyriškai pakelti jį užgriuvusią nelaimę.

Dunkanas atjautė tą ramų ir didingą senio sielvartą. Atlikęs paskirtas jam pareigas, jis prisiartino prie pulkininko ir paklausė, ar negalėtų kuriuo nors būdu jam patarnauti.

– Mano dukterys, – trumpai ir reikšmingai atsakė

Munras.

– Maloningasai dangau! Nejau dar nieko nepadaryta jų kelionei palengvinti?

– Šiandien, majore Heivardai, aš esu tiktai karys, – pasakė veteranas. – Visi, kuriuos čia matai, turi vienodas teises save laikyti mano vaikais.

Dunkanui to užteko. Negaišdamas nė vienos brangios minutės, jis skubiai nubėgo į Munro butą, ieškodamas Koros ir Alisos. Jis rado jas pulkininko žemoje būstinėje jau pasiruošusias išvykti; aplink jas spietėsi verkiančios ir aimanuojančios moterys. Koros veidas atrodė pablyškęs ir susirūpinęs, bet ji vis dėlto neprarado nė dalelės savo dvasios stiprybės; Alisos akys buvo paraudusios, ji, matyt, ilgai ir graudžiai verkė. Abi mergaitės pasitiko Dunkaną neslėpdamos savo džiaugsmo, ir Kora, kas retai tepasitaikydavo, prabilo pirmoji:

– Fortą praradome, – tarė ji, liūdnai nusišypsodama, – nors mūsų geras vardas, tikiuosi, bus išsaugotas.

– Jis šviečia skaisčiau negu bet kada. Bet, brangioji mis Munro, dabar jums reikia galvoti apie save daugiau negu apie kitus. Kario pareigos ir garbė reikalauja, kad jūsų tėvas ir aš dar kurį laiką būtume su kareiviais. Pasakykite, kur surasti jums būtinai reikalingą bei patikimą globėją, kuris galėtų apginti jus nuo visokių atsitiktinumų, pasitraukiant įgulai iš forto.

– Mums jokio globėjo nereikia, – atsakė Kora. – Kas drįstų užgauti arba nuskriausti tokio tėvo, kaip mūsų, dukteris ir dar tokiu metu?

– Aš nepalikčiau jūsų vienų, – tęsė toliau jaunuolis, skubiai dairydamasis aplinkui, – net jei man kas siūlytų vadovauti geriausiam karaliaus pulkui. Atsiminkite, mūsų Alisa nėra apdovanota tokiu kaip jūsų, Kora, būdo tvirtumu, ir vienas dievas težino, kokių baisenybių dar teks jai patirti.

– Gal jūs ir teisus, – atsakė Kora, nusišypsodama dar

liūdniau negu prieš tai. – Girdite? Likimas jau siunčia mums draugą tą valandą, kai jo labiausiai reikia.

Dunkanas ėmė klausytis ir tuoj suprato, ką ji norėjo pasakyti. Jis išgirdo švelnią ir iškilmingą giesmės melodiją; įsiklausęs, iš kur sklinda garsai, jis tučtuojau nuėjo į gretimą pastatą, kurio gyventojai jau buvo išsikraustę, ir čia rado Dovydą, kuris liejo pamaldžius savo jausmus vienintele jo turima ir visada naudojama priemone.

Dunkanas palaukė, iki nustojo judėjusi giedotojo ranka, tuo įsitikindamas, kad giesmė baigta, palietė Gamuto petį ir keliais žodžiais paaškino, ko iš jo nori.

– Taigi, taigi, – atsakė atviraširdis karaliaus Dovydo sekėjas, – tos mergelės turi savyje daug žavesio, harmonijos; mes, drauge patyrę pavojus, dabar ir taikos metu turime vienas kito laikytis. Aš nueisiu pas jas, kai baigsiu savo rytmetinę maldą, kuriai betrūksta tik liaupsių. Gal jūs galėtumėte pritarti savo balsu, bičiuli? Ritmas yra paprastas, melodija – visiems žinoma.

Atkišęs į priekį savo knygelę ir kamertonu padavęs toną, Dovydas taip uoliai ėmė giedoti, kad Heivardas nedrįso jį pertraukti. Jam teko palaukti, kol giesmė buvo baigta. Pagaliau pastebėjęs, kad Gamutas nusiėmė akinius ir į kišenę įsidėjo knygą, Dunkanas tarė:

– Jums uždedama pareiga žiūrėti, kad niekas nedrįstų užkabinti abiejų mergaičių, norėdamas jas įžeisti ar pasijuokti iš jų narsaus tėvo nelaimės. Šią užduotį atlikti jums padės ir jų šeimos tarnai.

– Taigi taip!

– Vis dėlto galimas daiktas, kad indėnai arba ir kiti priešo kariuomenės padaužos mėgins užgaulioti jus; tokiu atveju priminkite jiems kapituliacijos sąlygas ir pagrasinkite pasiskųsią pačiam Monkalmui. Aš esu įsitikinęs, užteks ir vieno žodžio jiems sutramdyti.

– Priešingu atveju aš sugebėsiu paveikti nenuoramas, – atsakė savimi pasitikįs Dovydas, parodydamas savo knygelę.

– Tereikia tik ištarti arba tikriau – griausmingai užtraukti vienos giesmės žodžius, ir tat sutramdys ir akiplėšiškiausią nenuoramą. Štai tie žodžiai:

„Ko staugia ir šėlsta pagonys?..“

– Gana, – tarė Heivardas, – mudu suprantame vienas antrą, ir dabar metas mums abiem imtis savo pareigų.

Gamutas mielai ir džiugiai sutiko, ir jie drauge nuėjo ieškoti mergaičių. Kora gana mandagiai ir, jei ne nudžiugus, tai gana meiliai pasitiko naują ir truputį keistą globėją; net ir pablyškęs Alisos veidelis vėl nušvito įprastu linksmumu, kai ji dėkojo Heivardui už rūpestingumą. Dunkanas pasakė ketinąs prie jų prisijungti, kai jau bus keletą mylių nulydėjęs priešakinį būrį, ir pagaliau atsisveikino su Alisa ir Kora.

Tuo metu pasigirdo signalas išvykti, ir priešakinės anglų voros pajudėjo. Seserys, išgirdusios trimito garsus, krūptelėjo; jos apsidairė aplinkui ir pamatė baltomis uniformomis prancūzų grenadierius, kurie jau buvo užėmę forto vartus. Tuo tarpu virš jų galvų užslinko lyg didelis debesis; pasižiūrėjusios į viršų, jos pamatė, kad jos jau stovėjo po plačiomis Prancūzijos vėliavos klostėmis.

– Eikime, – tarė Kora, – anglų karininko dukterims nedera pasilikti šioje vietoje.

Alisa tvirtai įsikibo sesers rankos, ir abi, aplink judant žmonių miniai, paliko tvirtovės aikštę.

Einant pro vartus, prancūzų karininkai, patyrę, kas jos yra, žemai ir ne kartą joms lenkėsi, bet vis dėlto vengė pasiūlyti paslaugas, kurios, kaip jie nujautė, Munro dukterims būtų buvusios nemalonios. Kadangi visi vežimai ir visi nešuliniai gyvuliai buvo panaudoti ligoniams ir sužeistiesiems, Kora verčiau pasiryžo eiti pėsčia ir perkęsti visus kelionės vargus, kad tik neužimtų silpnesniųjų vietos. Iš tikrųjų, trūkstant transporto priemonių, daugelis sužeistų ir sergančių kareivių buvo priversti vilkti savo pavargusias ir saudamas kojas voros gale. Sužeistieji dejavo; jų stipresnieji draugai žengė tylūs ir paniurę, o moterys ir vaikai

drebėjo iš baimės, nežinodami, kur jie pasidės.

Visa ši mišri ir įbauginta minia pro forto vartus išėjo į atvirą lygumą; čia anglų kareiviai išsyk išvydo visą liūdną reginį: netoliese dešinėje stovėjo ginkluota prancūzų armija, nes Monkalmas, kai tik jo gvardija užėmė tvirtovės įrengimus, čia sutraukė visus savo dalinius. Prancūzai tylėdami, bet susidomėję stebėjo nugalėtojų žygiuotę, atiduodami jiems tokiais atvejais nustatytą karinę pagarbą; nė vienas iš nugalėtojų nepratarė priešams jokio pašaipos ar įžeidimo žodžio. Anglų kariuomenė, iš viso apie trys tūkstančiai žmonių, lėtai slinko per slėnį į rinkimosi vietą, kur kelias į Hudzoną suko miško link. Tankaus miško pakraštyje stovėjo indėnai. Raudonodžiai įdėmiai žiūrėjo į savo priešus; kai kurie jų kaip šakalai sėlino iš paskos ir, rodos, nedrįso jų pulti tik dėl to, kad juos nuo tokio žygio sulaikė gausi prancūzų armija. Vis dėlto keletas huronų įslinko į nukariautojų voras ir čia paniurusiais ir nepatenkintais veidais stebėjo žygiuojančią minią, nedrįsdami atvirai parodyti savo priešiškumo.

Heivardo vadovaujamas avangardas jau pasiekė tarpukalnę ir palengva išnyko iš akių. Staiga Koros dėmesį atkreipė grupė žmonių, tarp kurių pasigirdo besiginčiją balsai. Mat, vienas būrio kareivis išdrįso pasišalinti iš rikiuotės ir už savo neklusnumą buvo nubaustas tuo, kad kažin kas iš huronų atėmė jo pasičiuptą mantos ryšulį.

Tas vyras buvo milžiniško ūgio ir toks gobšus, kad nenorėjo be kovos atsisakyti savo grobio. Iš abiejų šalių įsikišo paskiri vyrai; vieni palaikė kareivį, kiti – tuos, kurie jį nuskriaudė. Balsai aidėjo vis garsiau ir pikčiau. Atsirado apie šimtas laukinių, tarytum burtų būdu išdygusių ten, kur prieš valandėlę jų buvo vos tik keletas. Kaip tik tada Kora pastebėjo, kad Magua šmėžtelėjo į savo tautiečių gaują ir kreipėsi į juos klastinga savo kalba. Moterys ir vaikai sustojo ir susibūrė į krūvą kaip išgąsdinti ir beginkliai paukščiai.

Magua pridėjo ranką prie lūpų; pasigirdo kraupus ir klaikus klyksmas. Bematant visame slėnyje pakilo laukinis riaumojimas; jis nuaidėjo ir miško skliautais. Tai buvo toks rėkavimas, kuris nedažnai tepasigirsta iš žmogaus gerklės.

Tas klyksmas buvo tarytum baisingas signalas: daugiau nei du tūkstančiai huronų šoko iš miško ir akimirksniu užtvindė nelaimingąjį slėnį. Prasidėjo šiurpios kruvinos skerdynės. Visur siautėjo mirtis. Priešinimasis tik dar labiau siutino žmogžudžius: laukiniai negailėjo smūgių net ir lavonams. Kraujas tekėjo, lyg iš žemės būtų prasiveržusios jo srovės, ir, jį regėdami, huronai dar labiau niršo.

Disciplinuotieji daliniai greitai susirikiavo į glaudžias gretas ir stengėsi sulaikyti užpuolikus. Bandymas iš dalies pavyko, nors daugelis kareivių, tikėdamiesi sutramdyti įniršusius huronus, puolė juos, mosuodami šautuvų buožėmis, ir tokiu būdu neteko savo šautuvų.

Kaip visada tokių įvykių metu, niekas nebūtų galėjęs pasakyti, kiek laiko praėjo nuo skerdynių pradžios. Galbūt, ši scena truko iš viso kokia dešimt minučių, bet jos pasirodė kaip šimtmetis. Kora ir Alisa, siaubo pagautos, mirtinai išsigandusios ir iš baimės nebetekusios jėgų, stovėjo tartum prikaltos prie vietos. Aplink mergaites susigrūdo būrys moterų ir kliudė joms pabėgti; paskui, kai pagaliau didesnė moterų dalis išbėgiojo, o kitos krito nuo tomahaukų smūgių, mergaitės jau nebeturėjo kur bėgti: aplinkui buvo priešai. Iš visų pusių sklido klyksmai, vaitojimai, maldavimai ir keiksmai. Ir štai Alisa pamatė aukštaūgį savo tėvą, skubantį per slėnį prancūzų stovyklos link. Nepaisydamas pavojaus, jis skubėjo pas klastingąjį Monkalmą pareikalauti moterims jo pažadėtos, bet pasivėlavusios palydos. Prieš jo gyvybę kėsinosi daugybė žvilgančių kirvių ir plunksnomis papuoštų iečių, bet net ir įsiutę laukiniai nustebdavo, pamatę jo ramumą ir drąsą. Senasis veteranas dar vis energinga ranka nukreipdavo į šalį pavojingus smūgius, o kartais ir patys huronai, grasinę jam mirtimi, atrodo, neturėjo

pakankamai drąsos įvykdyti savo grūmojimus ir nuleisdavo tomahaukus ir ietis.

– Tėve... tėve!.. Mes čia! – suklykė Alisa, kai Munras netoliese skubėjo pro šalį, matyt, visai jos negirdėdamas. – Prie mūsų, tėve, arba mes žūsime!

Ji dar pakartojo tą šauksmą tokiu gailiu balsu, kuris būtų sutirpdęs ir akmens širdį, bet atsakymo nebuvo. Pagaliau senis, lyg ir išgirdęs jo balsą, sustojo ir klausėsi, bet Alisa tuo metu nualpusi susmuko ant žemės, ir Kora atsiklaupė prie jos, su didžiausiu švelnumu apglėpdama gyvybės nebetekusią seserį. Munras beviltiškai palingavo galvą ir nuskubėjo pro šalį, vykdydamas svarbias komendanto pareigas.

– Ledi, – tarė Gamutas. Būdamas bejėgis ir visai nenaudingas, jis šiuo momentu vis dėlto nepagalvojo palikti jo globai patikėtų mergaičių. – Ledi, tai yra velnių jomarkas, ir krikščionims nedera čia pasilikti. Bėkime iš čia!

– Bėk, – atsakė Kora, neatitraukdama žvilgsnio nuo nualpusios sesers. – Gelbėkis, tu man negali padėti.

Iš jaunos mergaitės išraiškingo mosto, kuriuo ji palydėjo savo žodžius, Dovydas suprato, koks nepalaužiamas yra jos pasiryžimas. Jis valandėlę dar spoksojo į tamsius huronus, kurie atlikėnėjo savo baisingą darbą; jis visu savo aukštu ūgiu išsitiesė, giliai atsiduso, ir visi jo veido bruožai išryškėjo nuo susijaudinimo, bylojusio apie jo sielą sukrėtusius jausmus.

– Jei silpnas berniukas Dovydas, kaip sakoma biblijoje, arfos garsais ir šventosios giesmės žodžiais galėjo sutramdyti piktą Saulių, – tarė jis, – tai ir aš šią baisią valandą pasistengsiu išmėginti muzikos galybę.

Ir, užtraukęs skardžiu balsu, jis iš visų jėgų ir taip stengdamasis ėmė giedoti, kad giesmė girdėjosi net ir šio kruvino lauko triukšme. Daugelis laukinių puolė prie jo ir prie mergaičių, norėdami apiplėšti beginklius ir nusinešti jų skalpus, bet, pamatę keistą ir nejudančią žmogystą, tą

Magua pridėjo ranką prie lūpų; pasigirdo kraupus ir klaikus klyksmas. Bematant visame slėnyje pakilo laukinis riaumojimas; jis nuaidėjo ir miško skliautais. Tai buvo toks rėkavimas, kuris nedažnai tepasigirsta iš žmogaus gerklės.

Tas klyksmas buvo tarytum baisingas signalas: daugiau nei du tūkstančiai huronų šoko iš miško ir akimirksniu užtvindė nelaimingąjį slėnį. Prasidėjo šiurpios kruvinos skerdynės. Visur siautėjo mirtis. Priešinimasis tik dar labiau siutino žmogžudžius: laukiniai negailėjo smūgių net ir lavonams. Kraujas tekėjo, lyg iš žemės būtų prasiveržusios jo srovės, ir, jį regėdami, huronai dar labiau niršo.

Disciplinuotieji daliniai greitai susirikiavo į glaudžias gretas ir stengėsi sulaikyti užpuolikus. Bandymas iš dalies pavyko, nors daugelis kareivių, tikėdamiesi sutramdyti įniršusius huronus, puolė juos, mosuodami šautuvų buožėmis, ir tokiu būdu neteko savo šautuvų.

Kaip visada tokių įvykių metu, niekas nebūtų galėjęs pasakyti, kiek laiko praėjo nuo skerdynių pradžios. Galbūt, ši scena truko iš viso kokia dešimt minučių, bet jos pasirodė kaip šimtmetis. Kora ir Alisa, siaubo pagautos, mirtinai išsigandusios ir iš baimės nebetekusios jėgų, stovėjo tartum prikaltos prie vietos. Aplink mergaites susigrūdo būrys moterų ir kliudė joms pabėgti; paskui, kai pagaliau didesnė moterų dalis išbėgiojo, o kitos krito nuo tomahaukų smūgių, mergaitės jau nebeturėjo kur bėgti: aplinkui buvo priešai. Iš visų pusių sklido klyksmai, vaitojimai, maldavimai ir keiksmai. Ir štai Alisa pamatė aukštaūgį savo tėvą, skubantį per slėnį prancūzų stovyklos link. Nepaisydamas pavojaus, jis skubėjo pas klastingąjį Monkalmą pareikalauti moterims jo pažadėtos, bet pasivėlavusios palydos. Prieš jo gyvybę kėsinosi daugybė žvilgančių kirvių ir plunksnomis papuoštų iečių, bet net ir įsiutę laukiniai nustebdavo, pamatę jo ramumą ir drąsą. Senasis veteranas dar vis energinga ranka nukreipdavo į šalį pavojingus smūgius, o kartais ir patys huronai, grasinę jam mirtimi, atrodo, neturėjo

pakankamai drąsos įvykdyti savo grūmojimus ir nuleisdavo tomahaukus ir ietis.

– Tėve... tėve!.. Mes čia! – suklykė Alisa, kai Munras netoliese skubėjo pro šalį, matyt, visai jos negirdėdamas. – Prie mūsų, tėve, arba mes žūsime!

Ji dar pakartojo tą šauksmą tokiu gailiu balsu, kuris būtų sutirpdęs ir akmens širdį, bet atsakymo nebuvo. Pagaliau senis, lyg ir išgirdęs jo balsą, sustojo ir klausėsi, bet Alisa tuo metu nualpusi susmuko ant žemės, ir Kora atsiklaupė prie jos, su didžiausiu švelnumu apglėpdama gyvybės nebetekusią seserį. Munras beviltiškai palingavo galvą ir nuskubėjo pro šalį, vykdydamas svarbias komendanto pareigas.

– Ledi, – tarė Gamutas. Būdamas bejėgis ir visai nenaudingas, jis šiuo momentu vis dėlto nepagalvojo palikti jo globai patikėtų mergaičių. – Ledi, tai yra velnių jomarkas, ir krikščionims nedera čia pasilikti. Bėkime iš čia!

– Bėk, – atsakė Kora, neatitraukdama žvilgsnio nuo nualpusios sesers. – Gelbėkis, tu man negali padėti.

Iš jaunos mergaitės išraiškingo mosto, kuriuo ji palydėjo savo žodžius, Dovydas suprato, koks nepalaužiamas yra jos pasiryžimas. Jis valandėlę dar spoksojo į tamsius huronus, kurie atlikinėjo savo baisingą darbą; jis visu savo aukštu ūgiu išsitiesė, giliai atsiduso, ir visi jo veido bruožai išryškėjo nuo susijaudinimo, bylojusio apie jo sielą sukrėtusius jausmus.

– Jei silpnas berniukas Dovydas, kaip sakoma biblijoje, arfos garsais ir šventosios giesmės žodžiais galėjo sutramdyti piktą Saulių, – tarė jis, – tai ir aš šią baisią valandą pasistengsiu išmėginti muzikos galybę.

Ir, užtraukęs skardžiu balsu, jis iš visų jėgų ir taip stengdamasis ėmė giedoti, kad giesmė girdėjosi net ir šio kruvino lauko triukšme. Daugelis laukinių puolė prie jo ir prie mergaičių, norėdami apiplėšti beginklius ir nusinešti jų skalpus, bet, pamatę keistą ir nejudančią žmogystą, tą

įkvėptą giesmininką, indėnai, sustoję valandėlei, bėgdavo toliau. Beregint jų nusistebėjimas pavirsdavo susižavėjimu ir jie puldavo kitas, ne tokias narsias aukas, atvirai reikšdami pasigėrėjimą, kad baltasis karys su tokia drąsa gieda savo mirties giesmę. Pasisekimo padrąsintas ir apgautas, Dovydas dar labiau pakėlė balsą, norėdamas, kaip jis manė, sustiprinti šventosios giesmės įtaką. Bet atsitiko kaip tik priešingai. Jo giesmės garsai į save atkreipė bėgusio pro šalį indėno dėmesį. Tai buvo Magua. Supratęs, kad buvusios jo belaisvės vėl atsidūrė jo rankose, Lapinas džiaugsmingai suklykė ir puolė prie jų.

– Eime, – tarė jis, savo kruvina ranka griebdamas Korą už drabužių. – Hurono vigvamas tau tebėra atdaras. Ar jo būstas ne geresnis už šią vietą?

– Šalin! – sušuko Kora, ranka užsidengdama akis, kad nematytų jo žiauraus veido.

Indėnas juokdamasis pakėlė kruviną savo ranką.

– Ant šitos rankos kraujas raudonas, bet jis yra iš baltųjų kūno!

– Siaubūne! Tai tu suruošei skerdynes!

– Magua – didis vadas, – didžiuodamasis atkirto laukinis. – Ar eis juodaplaukė pas jo gentį?

– Niekuomet!

Valandėlę Magua svyravo, paskui, pagrobęs lengvą ir dar sąmonės neatgavusią Alisą, klastingas indėnas nuskubėjo per slėnį miško link.

– Sustok! – suklykė Kora, beviltiškai bėgdama paskui; – paleisk ją, niekše! Ką tu darai?

Bet Magua, rodos, buvo kurčias jos žodžiams.

– Palauk, ledi, palauk! – šaukė Gamutas Korai, nekreipusiai į jį jokio dėmesio. – Šventoji giesmė jau ima veikti stabmeldžius, netrukus baigsis šios baisios žudynės!

Tačiau pastebėjęs, kad Kora nesustoja, ištikimasis Dovydas nubėgo paskui ją, vėl garsiai giedodamas šventąją giesmę į taktą karštai mosuodamas savo ilga ranka. Taip jie

perkirto slėnį, prasiskverbdami čia pro bėgančiuosius, čia pro sužeistuosius ir žengdami per lavonus. Žiaurusis huronas galėjo puikiausiai apsaugoti save ir savo auką, kurią jis nešė. Kora gi būtų jau ne kartą parkritusi laukinių smūgių pakirsta, jei ne ta užpakalyje jos skubėjusi keista žmogysta, kuri nustebusiems indėnams dabar pasirodė pamišusi; o pamišimas, kuris indėnams kėlė baimės ir pagarbos jausmą, Gamutui buvo apsauga.

Magua, mokėjęs išvengti pavojų ir kartu persekiotojų, žemu duburiu įslinko į mišką; čia jis rado naragansetus, kuriuos dar taip neseniai buvo palikę keleiviai. Juos čia saugojo toks pat nuožmus raudonodis, kaip ir jis pats. Permetęs Alisą per vieno arklio balną, jis rankos mostelėjimu įsakė sėsti ant antrojo.

Nepaisydama siaubo, kurį jai kėlė jos pagrobėjas, Kora vis dėlto negalėjo nepajusti tam tikro palengvėjimo, pagalvojusi, kad ji netrukus atitols nuo šio kruvinojo slėnio. Ji užšoko ant arklio ir ištiesė rankas į savo seserį; tame judesy buvo tiek meilės ir tiek maldavimo, kad net žiaurusis huronas turėjo patenkinti jos norą. Jis perkėlė Alisą ant Koros arklio, paėmė naranganseto pavadį ir pasileido gilyn į mišką. Kai Dovydas pastebėjo, kad jį paliko vieną, matyt, laikydami tokiu niekam vertu daiktu, kurį net nudobti neverta, jis permetė savo ilgą koją per paliktojo gyvulio balną ir ėmė vytis belaisves.

Pirmos knygos pabaiga

Serija „Diližanas“

F. Kuperis
PASKUTINIS MOHIKANAS
Nuotykių romanas

Vertė K. Vairas – Račkauskas
Redaktorius A. Vaskela
Dailininkas V. Neimantas
Tech. redaktorius J. Sazanskis
Korektorė E. Garliauskienė

Duota rinkti 1991.02.20. Pasirašyta spaudai 1991.03.20. Formatas 60x90/16. Popierius ofsetinis. Garnitūra TmsRmn, 10 punktų. Ofsetinė spauda 8 sal. sp. l.. Leidinys Nr. 44. Užs. 1477
Tiražas 30 000 egz. Leido firma "Knyga", SL-270.

Spausdino SLVS, 232000 Vilnius, Dariaus ir Girėno 39.